Amin Maalouf

Empedokles'in Dostları

ROMAN

Çeviren: Ali Berktay

YKY

EMPEDOKLES'İN DOSTLARI

Amin Maalouf 1949'da Lübnan'da doğdu. Ekonomi ve toplumbilim okuduktan sonra gazeteciliğe başladı; 1976'dan beri Paris'te yaşıyor. Çeşitli yayın organlarında yöneticilik ve köşe yazarlığı yapmış olan Maalouf, bugün vaktinin çoğunu kitap yazmaya ayırmaktadır.

Çok iyi bildiği Asya ve Akdeniz çevresi kültürlerinin söylencelerini yapıtlarında başarıyla işleyen Maalouf, ilk kitabı *Les Croisades vues par les Arabes* (1983), (*Arapların Gözüyle Haçlı Seferleri*, YKY, 2006) ile tanındı ve bu kitabın çevrildiği dillerde de büyük bir başarı kazandı. 1986'da yayımlanan ve aynı yıl Fransız-Arap Dostluk Ödülü'nü kazanan ikinci kitabı (ilk romanı) *Léon l'Africain* (*Afrikalı Leo*, YKY, 1993) ise bugün bir "klasik" kabul edilmektedir.

Maalouf'un 1988'de yayımlanan ikinci romanı *Samarcande* da (*Semerkant*, YKY, 1993) coşkuyla karşılandı ve pek çok dile çevrildi. *Les Jardins de Lumière* (1991), (*Işık Bahçeleri*, YKY, 2004) ve *Le Ier Siècle après Béatrice* (1992), (*Beatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl*, YKY, 2005) adlı romanlarının ardından, 1993'te yayımlanan romanı *Le Rocher de Tanios* (*Tanios Kayası*, YKY, 1995) ile Goncourt Ödülü'nü kazanan yazarın, *Les Echelles du Levant* (*Doğu'nun Limanları*, YKY, 1996) adlı romanı 1996'da, *Les Identités Meurtrières* (*Ölümcül Kimlikler*, YKY, 2000) adlı deneme kitabı 1998'de çıktı. Maalouf 2000'de *Le Périple de Baldassare*'ı yayımladı (*Yuzuncu Ad - "Baldassare'nin Yolculuğu"*, YKY, 2000). Finlandiyalı müzisyen Kaija Saariaho'nun bestelediği opera için yazdığı *L'amour de loin* (*Uzaktan Aşk*, YKY, 2002) Maalouf'un ilk librettosudur. 2004'te *Origines* (*Yolların Başlangıcı*, YKY, 2004) adlı romanı, 2006'da ikinci librettosu *Adriana Mater*, (YKY, 2004) 2009'da ise ikinci deneme kitabı *Le dérèglement du monde* (*Çivisi Çıkmış Dünya*, YKY, 2009) yayımlanmıştır. Amin Maalouf 2011 yılında Fransız Akademisi'ne (Académie Française) seçilmiştir. 2019 yılında kaleme aldığı *Les naufrages des civilisations* (*Uygarlıkların Batışı*, YKY, 2019) Prix Aujourd'hui Jüri Özel Ödülü'ne (Fransa) ve Tiziano Terzani Uluslararası Edebiyat Ödülü'ne (İtalya, 2020) layık görüldü.

Ali Berktay tiyatro yazarı, editör, çevirmen. 1960 yılında İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. 1982-1994 yılları arasında önce İsveç, sonra Fransa'da Halk Oyuncuları Tiyatrosu'nda çalıştı. Tiyatro kaynaklarımız ve dünyadaki çeşitli tiyatro akımları konusunda çeviriler, araştırmalar yaptı. Bu konulardaki bazı makale ve çevirileri, yurtdışında basılan çeşitli dergilerde yayımlandı.

Amin Maalouf'un
YKY'deki kitapları:

Afrikalı Leo (1993)
Semerkant (1993)
Tanios Kayası (1995)
Doğu'nun Limanları (1996)
Ölümcül Kimlikler (2000)
Yüzüncü Ad - "Baldassare'nin Yolculuğu" (2000)
Uzaktan Aşk (2002)
Işık Bahçeleri (2004)
Yolların Başlangıcı (2004)
Beatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl (2005)
Adriana Mater (2006)
Arapların Gözünden Haçlı Seferleri (2006)
Çivisi Çıkmış Dünya (2009)
Doğu'dan Uzakta (2012)
Fransız Akademisi'ne Kabul Konuşması (2017)
29 Numaralı Koltuğun Hikâyesi -
Fransa Tarihinin Dört Yüzyılı (2018)
Uygarlıkların Batışı (2019)
Empedokles'in Dostları (2021)

Yüzüncü Ad 1 - Baldassare'nin Yolculuğu (2013)
Yüzüncü Ad 2 - Yıldızsız Gökyüzü (2013)
Yüzüncü Ad 3 - Cenova'nın Ayartması (2014)

AMIN MAALOUF

Empedokles'in Dostları

Roman

Çeviren
Ali Berktay

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5726
Edebiyat - 1639

Empedokles'in Dostları / Amin Maalouf
Özgün adı: Nos frères inattendus
Çeviren: Ali Berktay

Kitap editörü: **Korkut Erdur**
Düzelti: **Filiz Özkan**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Arzu Yaraş**

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mahallesi, 1673. Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul
Sertifika No: 12039

Çeviriye temel alınan baskı: Bernard Grasset, Paris, 2020
1. baskı: İstanbul, Şubat 2021
ISBN 978-975-08-4894-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2020
Sertifika No: 44719
Copyright © Editions Grasset & Fasquelle, 2020

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Istiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: **ykykultur@ykykultur.com.tr**
facebook.com/**yapikrediyayinlari**
twitter.com/**YKYHaber**
instagram.com/**yapikrediyayinlari**

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir

Nicky ve Jean-Claude Fasquelle'e

Hind'in anısına, 1947-2016

Romanlar Tarih'in kusurlarından doğar.
NOVALIS, *Fragmanlar*

BİRİNCİ DEFTER
Sisler

*So foul a sky clears not without a storm.**
SHAKESPEARE, *Kral John*

* "Bir fırtına çıkmadan açılmaz böyle berbat bir hava", çev. Hamit Çalışkan, *Kral John'un Yaşamı ve Ölümü*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011.

9 Kasım Salı

Tavandaki iki yüz vatlık lambam cılız bir kilise mumu gibi titredi, sonra da söndü.

Soluğumu tuttum. Çini mürekkebiyle yaptığım resmin son çizgisini çekmek üzereydim, elim donup kaldı. Sonra leke yapmamak için ağır ağır ve dikey bir biçimde yukarı kalktı.

Dışarıda fırtına patlak vermişti. Atlas Okyanusu civarında bu mevsimde ender görülen bir olay sayılmazdı. Yağmur, bora, şimşekler. Ses efekti olarak da gök gürultuleri. Bir gümbürtüden diğerine süregiden homurtular.

Önce hiç endişelenmedim. Rahatsız bile olmadım. Sonuçta günüm sona ermek üzereydi. Saat herhalde on dokuz otuz gibiydi, belki biraz daha bile geçti. Çizimim bitmişti. Yarın sabah son bir göz atar, birkaç rötuş yapar, imzamı atıp gönderirdim.

El yordamıyla mürekkepli kalemin kapağını bulup ucu kurumasın diye taktım. Sonra yine el yordamıyla ve alışkın olduğum bir hareketle masanın ucunda duran radyoma uzandım.

Hep aynı istasyona, uzun dalga üzerinden Cornwall'dan yayın yapan *Atlantic Wave*'e ayarlı duruyor. Bu radyonun müzikal tercihleri beni nadiren hayal kırıklığına uğratıyor ve her saat başı, sadece Bournemouth rugby takımının başarılarına değil, gezegenimize ilişkin her şeye yer verdiği için güvenilir diye niteleyebileceğim bir haber bülteni yayımlıyor.

Gün sona ererken ihtiyacım olan tam da buydu. Mecburi karanlıkta bana eşlik edecek dost bir müzik. Ardından, on veya yirmi

beş dakika sonra, Barbara Greenville'in insanın içini rahatlatan duru bir sesle sunacağı, dünyadan haberler...

Radyomdan bir vızıltı sesi geliyor. Ne müzikten eser var ne de Barbara'dan. Alarm sinyali gibi bir güçlenip bir hafifleyen o vızıltıdan başka bir şey yok. Ama insanı siren sesi gibi rahatsız etmiyor... Daha çok teskin edici diyebilirim... Önce uzun dalga, sonra orta dalga, sonra da FM bantlarını sabırla dolaştım. Sanki tüm dalga boyları tek boyda birleşmiş gibi, her yerde karşıma hiç değişmeyen bu vızıltı çıktı.

Acaba radyom mu arızalandı? Başımın üstündeki rafta duran el fenerini alıp odama gittim. Orada, yatağımın yanında bir radyom daha var. Daha eski, daha ağır. Açtım. Aynı vızıltı. Yaptığıma kendim de pek inanmadan birkaç düğmeyi kurcaladım. Hayır, arıza değildi. Hemen anlamalıydım bunu. Bir radyo ya çalışır ya da pilleri bitince susar. Çok çok yere düşer veya bir darbe alırsa kesintisiz bir uğultu sesi çıkarabilir. Asla böyle dalgalanan bir vızıltıya rastlanmaz. Her halükârda artık bir kanıya varmıştım, aynı arıza aynı anda iki radyonun birden başına gelemezdi!

İyi de o zaman sorun neydi? Ne olmuştu?

Birden idrak ettim. En azından anladığımı düşündüm. Ve başımı ellerimin arasına alıp yatağa devrildim.

Tanrım! Gerçekten de bunu yapmış olabilirler mi?

Namussuzlar! Çılgınlar!

Herhalde on kez peş peşe, kâh kısık kâh yüksek sesle, "Namussuzlar! Çılgınlar!" dedim. Sonra doğruldum. Telefonumu elime aldım ama henüz kimi arayacağımı bilmiyordum. Belki de Paris'te yaşayan vaftiz kızım Adrienne'i aramalıydım... Tabii ki hat yoktu. Telefon da çalışmıyordu.

Dört veya beş saat geçti ama aynı sözler zihnimde dönüp duruyordu.

Namussuzlar! Çılgınlar! Bunu da yapmaya cüret ettiler!

Çünkü bu satırları yazarken bir trajedinin yaşanmış olduğuna inanma gerekçelerine sahibim. Bir doğal afet değil, insan elinden çıkma vahşi bir kıyamet. Türümüzün eseri olan nihai bir altüstlük. Birkaç bin yıllık tarihimize son noktayı koyacak, saygıdeğer uygarlıklarımızın üzerine son perdeyi indirecek, bu arada da hepimizin canını alacak bir kargaşa. Hemen bu akşam. Ya da belki yarın şafak sökerken...

Yazmayı bırakıyorum. Yazdıklarımı okuyorum. Dehşet ve inanamama duygusuyla başımı sallıyorum. Böylesine bir alçaklığı elim neredeyse hiç titremeden kayıt altına alabileceğimi asla düşünemezdim!

Böyle ayakta kalmamı sağlayan, öfkenin yanı sıra süregiden belirsizlik. Evet, önümüzdeki saatlerin önsezilerimi yalanlamasını hâlâ ümit ediyorum. Ama son haftalardaki olayların başımıza çok daha kötüsünün geleceği kaygısına yol açtığı da bir gerçek. Yaşanan çeşitli arızalar da hiç iyi şeylere işaret etmiyor. Kötü hava koşullarında alışıldık bir durum olan elektrik veya burada her zaman keyfe keder çalışan cep telefonu kesintileri, hatta radyo yayınlarının kesilmesi tek başlarına o kadar kaygı verici değil aslında; ama bütün bozukluklar bir arada yaşanınca iş değişiyor. Tüm bunlar basit bir tesadüf mü? Buna inanmakta zorlanıyorum.

Bu sayfalara daha fazla kesinlik katmak isteseydim, bahsedip geçtiğim olayların ayrıntısına girmeye vakit ayırmam gerekirdi. Bu işe kafam biraz sakinleyince girişeceğim... Şu anda kendimi ne düşüncelerimi düzenleyecek ne de varsayımlar geliştirecek halde hissediyorum. Tek söyleyebileceğim, neler duyduğum veya artık duymadığım, neleri gördüğüm veya artık görmediğim, neler hissettiğim ve beni allak bullak eden anılar...

Zifiri karanlıkta uzun süre yatağımda uzanıp kaldım. Kulağımın dibinde sesi kesilmiş telefon. Ve radyoda dalgalanan o vızıltı sesi. Dışarıda fırtına biraz dinmiş gibiydi. Yağmur da damdaki kiremitleri ve gecenin renkli bir aynaya dönüştürdüğü pencere camını tıngırdatmayı kesmişti.

Ansızın içimde hemen biriyle konuşmak isteği uyandı. İstek de değil, dediğim dedik bir zorunluluk hissi. Yalnızlık sanki fiziksel olarak göğsümün üzerine çökmeye başlamıştı. Ve on iki yıldır ilk kez, diğer ölümlüler gibi bir kentte veya bir köyde yaşamadığıma hayıflandım.

Çünkü ben bir adada yaşıyorum. Minicik bir ada, "Les Chirons" adındaki dörtlü takımadanın en küçük adası.

Nüfusun geri kalanı Büyük Chiron'da yaşıyor; yerleşim adına layık tek yer orada bulunuyor: Port-Atlantique. Chiron Kalesi diye bilinen en geniş ada üç yüzyıldır Fransız donanması tarafından üs olarak kullanılıyor; oraya hiç gitmedim. Chiron Vadisi diye bilinen

ada hem deniz canlıları hem de kuşlar açısından bir doğal rezerv bölgesi ve orada sadece bilim insanları kalıyor. En küçüğü olan benim adamın adı ise ne ilginçtir ki Antioche...

Uzun süre bu adanın tek sahibi olduğumu sandım. Şimdi, tüm bu başımıza gelenlerin ardından, bundan söz etmeye biraz utanıyorum. Ama şayet bu sayfalar son bir tanıklık olacak ve bir gün birisi tarafından okunacaksa, kendi öykümü de biraz anlatmak boynumun borcu: Kökenlerim, hayat güzergâhım, özgür irademle seçtiğim yalnızlığım... ve niye şu anda Ève adında bir romancı kadınla komşu olduğum...

• • •

Montréal'de Amerikalı bir anne ve Fransız kökenleriyle gurur duyan bir babadan doğdum. Babam İkinci Dünya Savaşı'nda genç bir subay olarak Normandiya Çıkarması'na katılmıştı. Gerçi binlerce başka Kanadalı'yla birlikteydi ama onun için bu olay daha anlam yüklüydü. Ataları hakkında araştırma yapmış ve onların buralı, yani Les Chirons'dan olduklarını, Port-Atlantique'ten üç yüzyıl önce bir gemiye binerek ayrıldıklarını keşfetmişti. "Kendi" topraklarına bir kurtarıcı olarak dönmek onun için en güzel ödüldü.

Çıkarmadan birkaç ay sonra birkaç günlük izin alıp takımadaya gitmişti. Aldatıcı bir şekilde İngilizleri andıran dış görünümüyle o bıyıklı devin, gözyaşları dökerek çevresindeki her şeye dokunup kokladığını hayal edebiliyorum.

Onu Antioche'a götürmüşlerdi. Bu minik adanın özelliği, Büyük Chiron'a "Le Gouay" adı verilen bir geçitle bağlı olmasıydı; deniz yükseldiğinde suların altında kalan geçit deniz alçaldığında ortaya çıkıyor, böylece günde iki kez üzerinden yürüyerek geçilebiliyordu.

Babam hâlâ adanın büyüleyici etkisi altındayken, hoş bir sürprizle yerel makamların Antioche topraklarını satışa çıkardığını öğrenmişti. Maddi olanakları olduğu ve duygusal kararlar almaya epey yatkın sayılabileceği için, ânında her şeyi satın aldı. Ve sonra tumturaklı bir şekilde, çok geçmeden geri gelip bir ev inşa ettirerek adaya yerleşeceğini açıkladı.

Ancak bu sözünü tutamadı. Savaştan sonra ailemizin talihi ne yazık ki ters döndü. Annemin Vermont'lu bir sanayici olan babası zor duruma düşmüş ve onun işini kurtarmaya çalışan babam da if-

las etmişti. Annem ve babam West Mount'taki evlerini satıp ruhsuz bir apartman dairesine taşınmak zorunda kaldılar. Babam küçük bir memurluk işi buldu; bu işin onu çok sıktığından eminim çünkü hiç sözünü etmezdi. Suskun, içine kapalı bir adam olup çıkmıştı, sanırım çok mutsuzdu. Sadece sahip olduğu adadan söz ederken yüzü aydınlanıyordu.

Antioche!

Borçlarını kapatmak için Kanada'daki her şeyini satmış ama uzaklardaki toprağını hep elinde tutmuş, orayı satmayı aklından bile geçirmemişti. Bir gün o, annem ve ben hep birlikte Atlas Okyanusu'nu geçip adamızda bir ev inşa edelim diye biraz para biriktirebileceğini ümit ediyordu.

Bu düş bütün çocukluğuma, ergenliğime ve daha ileri yaşlarıma hâkim oldu. Kent yaşamının, tekdüzeliğin ve her türlü can sıkıntısının karşısında bize, yalnızca bize ait olan o cennet duruyordu: Antioche. Orada toprağımızın ve denizin ürünleriyle geçinebilirdik.

İş sadece bana kalsa annemle babamı derhal oraya götürürdüm. Elimizde kalan her şeyi, mobilyaları, giysilerin yarısını satar, adaya varınca da ağaç dallarından bir kulübe inşa ederdim.

Bu Robinson çözümü büyük düş veya büyük hüzün saatlerinde bizimkilerin de, özellikle de babamın aklını çeliyordu. Ama hemen ardından bundan cayıyorlardı. Gulf Stream'in geçtiği bir kıyı da söz konusu olsa, Kuzey Atlas Okyanusu'nun kenarında, ağaç dallarından yapılmış bir kulübede yaşanamazdı. Üstelik okulum vardı. Kendi payıma öğrenimimden vazgeçip macerayı seçerdim. Ama annemle babamın olaylara bakışı farklıydı. "Seni iyi bir üniversiteye kabul ettirmeyi başarırsak sana servetten daha önemli bir miras bırakmış oluruz" diyorlardı.

Babam Antioche'u bir daha göremedi. Mezun olup diplomamı aldığımı da göremedi. Öldüğünde ben on altı, o ise elli yedi yaşındaydı.

O günden sonra hep babamın hoşlanacağını düşündüğüm şeyleri yaptım sanırım. Öğrenimime McGill'de, sonra da Harvard'da devam etmek için burs aldım; hukuk, ekonomi, uygarlık tarihi öğrenimi gördüm; Washington Eyaleti'nde, Seattle'da iki yıl ders verdim; Ottawa'da üç yıl bir hukuk bürosunda çalıştım... Neden sonra aslında tek bir tutkum ve tek bir yeteneğim olduğunu keşfedip onunla ekmeğimi kazandım: Çizmek. Adım Alexandre olduğu

için, mahlas olarak *Alec Zander*'i seçtim, grafik açıdan küçük bir dokunuşla halledebildiğim bir değişiklikti benim için.

On iki yıl önce vaktinden evvel yaşlanan annem Montréal'de öldü. Zaten iki kez ölmüştü: İlkini West Mount'taki evini terk ettiğinde, ikincisini de babamla vedalaşmak zorunda kaldığında tatmıştı. Son yıllarına biraz neşe kattığımı düşünmek istiyorum ama ona olan olmuştu çoktan, "hayatın öteki yakası"yla bağları çok daha güçlüydü...

Cenazesinin kaldırıldığı gün etraf bembeyazdı ve mezarlıkta toprak donmuştu. Çevremdeki manzaraya, sonra da teker teker insanların yüzlerine göz gezdirdim – acelesi olan, göz ucuyla saatlerine bakan meslektaşlar; ölçülü komşular; unutulmuş kuzenler. Birdenbire içimde dost bir denizde güneşin parıltısını görme isteği uyandı. O zaman beni bu dünyaya getirmiş, yitirdiğim iki kişiye şöyle mırıldandım: "Eğitimimi tamamlayarak bana yakıştırdığınız isteklerinizi yerine getirdim. Şimdi de sıra çılgın düşünüzü gerçekleştirmeye geldi."

"Antioche mu?" Dostlarım gülümsedi. Hepsi. "Ancak altı hafta dayanırsın!" En meraklıları hemen atlasları, ansiklopedileri karıştırmaya başladı: "*Antioche, günümüzde Antakya, Türkiye'de bir kent, Asi nehri üzerinde*... Hayır, orası değil. *Antioche Boğazı: Fransa'nın batısında, Ré Adası'nı Oléron Adası'ndan ayıran boğaza verilen ad*..." Bu hiç değilse daha yakındı ama hâlâ soz konusu olan "benim" Antioche'um değildi; o ancak çok ayrıntılı denizcilik haritalarında kendine yer bulabiliyordu. Ama özellikle de –en önemlisi de buydu!– babamın özenle sakladığı tapunun üzerinde kayıtlıydı.

Dostlarım güldüler ve omuz silktiler demiş miydim? Ben de kendimce gülümsemiştim. Hodri meydan! Yola çıktım. Yalnızdım, mağrur bir yalnızlık. Yanımda tapum, biriktirdiğim az miktarda para ama aynı zamanda neyse ki azımsanamayacak bir gelir kaynağı vardı: Çeşitli basın organlarıyla yaptığım telif sözleşmesi. Yarattığım çizgi karakter –"yerinden kıpırdamayan seyyah Groom"– ilk gününden itibaren belirli bir popülarite kazanmış, bir daha da bunu yitirmemişti. Nitekim geçen yıl çizimlerim Kuzey Amerika, Avrupa, Avustralya ve başka yerlerdeki seksen iki gazetenin karikatür sayfalarında yayımlanmıştı. Sözleşme maddeleri gereğince, her

gün üç karelik kısa bir çizgi bant teslim etmem gerekiyordu. Tabii ki bunları her gün değil, iki haftada bir, birer düzinelik paketler halinde gönderiyorum.

Çizimlerimi New York, Honolulu veya Singapur'dan da gönderebilirdim, ne fark ederdi ki? Adamda daha fazla ve daha iyi çalışıyordum. Şu anda çekmecemde önümüzdeki dört ayın çizgi bantları hazır bekliyor. Daha birçok başka şey yapmaya da vakit buluyorum; örneğin her hafta *Le moniteur littéraire*'de gündemi konu alan bir çizimim çıkıyor.

• • •

İlk yıl Port-Atlantique'teki bir pansiyonda kalmıştım. Evimi inşa ettirinceye kadar.

Burada, Les Chirons'da bile, gerçekten Antioche'ta yaşamaya niyetli olduğum öğrenildiğinde bana gülmüşlerdi. Adada eskiden bir balıkçı köyü varmış ama yetmiş yılı aşkın bir süredir terk edilmiş.

Ben, tek başıma adanın statüsünü değiştirecektim. Gayrimeskûn bir ada artık meskûn bir ada oluyordu. Nüfus: 1.

Ayrıca buraya gelirken adanın tek sahibi olduğumu sanıyordum. Büyük hata! Babam hakikaten her şeyi satın almıştı ama sadece satışa sunulanlarla sınırlıydı bu; yani kırk altı hektarlık bir yüzölçümünün otuz sekiz hektardan biraz daha fazlası söz konusuydu. Belediye geri kalanı kendine ayırmış, bunu elden çıkarıp çıkarmaması gerektiğine karar verememişti. Sanırım ilkesel nedenlerle bir adamın, üstelik Majestelerinin uyruğu olan bir yabancının bir adanın tamamına sahip olması istenmemişti. Bir bölümü elde tutulduğu sürece, söz konusu kişiye ülke toprağı değil arazi verilmiş oluyordu.

Hiç kuşkusuz yine aynı nedenle, yedi yıl önce paraya sıkışan takımada yetkilileri geri kalanını da satma kararı aldıklarında bana haber vermeyi unutmuşlardı. O kalan arazi de yalnızlık açlığı çeken bir kadın romancı, Ève Saint-Gilles tarafından yüksek bir fiyata satın alınmıştı.

Bu isim kimseye hâlâ bir şeyler çağrıştırıyor mu veya İngilizlerin dediği gibi çıngırakları hâlâ çınlatıyor mu bilmiyorum. Yirmi dört yaşındayken yayımladığı roman başyapıt diye nitelendirilmişti. Kitabın adı *Gelecek Artık Bu Adreste Oturmuyor* idi. Tüm ideallerini yitirmiş, hatta en harika yaşama nedeni olan gelecekteki mutlu-

luk beklentilerini bile yitirmiş bir kuşağın sözcüsü olarak kabul edilen Ève Saint-Gilles birden kendini sorgulayıcı projektörlerin altında bulmuştu. Kutlanan, pohpohlanan, putlaştırılan ama aynı zamanda karşı çıkılan ve zaman zaman vahşice aşağılanan yazar, üniversitedeki görevinden ayrılmak zorunda kalmış ve sonunda hem tüm dostlarıyla hem de ailesiyle arası açılmıştı. Sonra üç yıl boyunca dünyayı dolaşmış, gittiği her yerde hem alkışlanmış hem de şiddetli saldırılara uğramıştı.

Bu yolculuklardan olduğu kadar polemiklerden de bıkan Saint-Gilles, bir gün, kendini yeniden tamamen yazmaya verme zamanının geldiğine hükmetmişti. Rüştünü ispat edecek o ikinci kitap herkes tarafından bekleniyordu. Ama asla gelmedi. O zaman Ève Saint-Gilles aşırı içmeye başlamıştı. Hatta bazı gazeteler kokain ve amfetaminlerden de söz ediyordu...

Onu "benim" adama gelip yerleşmeye neyin ikna ettiğini bilecek kadar iyi tanımıyorum. Emin olduğum bir tek şey varsa, o da ilk kitabından on üç yıl sonra hâlâ bir sonrakini yayımlamadığı... O kitap üstünde çalıştığını düşünüyorum. Her halükârda başka hiçbir faaliyeti yokmuş gibi duruyor.

Hiçbir sosyal hayatı da yok. Takımadada adı biliniyor ama insanların çoğu onu hiç görmemiş. Evine sadece paket servise gelenler –limandaki bakkalın, balıkçının ve eczanenin teslimatçıları–, bir de ara sıra su tesisatçısı, duvar ustası veya elektrikçi uğruyor.

Bana gelince, onu sadece bir kez, beş yıl önce, adaya gelişinden kısa bir süre sonra ziyaret ettim. Adamın artık sadece bana ait olmayacağını öğrendiğimde atıp tuttuğum için kendime kızıyordum. Nazik bir komşu olarak bu genç kadına hoş geldin demeyi ve herhangi bir şeye ihtiyacı olursa orada olduğumu söylemeyi bir görev biliyordum.

Bir Pazar günü akşamüstü, saat beşe doğru telefon numarasını bilmediğim için haber vermeden gittim. Zili çaldım, bekledim, bir daha çaldım. Tam gitmeye hazırlanıyordum ki kapı nihayet açıldı. Komşum gecelikleydi. O sırada gecikmiş bir öğle uykusunu böldüğüm izlenimine kapılmıştım. Ama sonradan hep akşam altıya doğru uyandığını ve sabah ona doğru uyuduğunu öğrenecektim. Beşeri alışkanlıkların eksiksiz bir şekilde tersyüz edilmesi söz konusuydu.

Bu şekilde başlayan ziyaretin parlak geçmeyeceği belliydi. Yine de elimden geleni yaptım.

"Ters bir zamanda geldim herhalde, özür dilerim, sonra tekrar uğrarım."

"Ziyanı yok. Ne istemiştiniz?"

Ne karşılama ama! Az daha sırtımı dönüp tek laf etmeden gidecektim. Sabırlı davranmayı tercih ettim... Adamın ritmine göre yaşamaya başlayalı beri çok daha sabırlıyım! Bu nedenle hiç içimden gelmese de şöyle dedim:

"Mühim bir şey değil. Adım Alexandre, komşunuzum, sadece adaya hoş geldiniz demek istemiştim. Onu da demiş oldum!"

Sonra başımı hafifçe eğip selam vermiş, vakur bir hareketle dönüp yürümüştüm.

Otuz adım atmış atmamıştım ki arkamdan kısa bir söz gevelendiğini duydum, bunu "Mersi" diye yorumlamayı seçtim. Hemen ardından kapı kapandı.

Kendimi yatıştırmak için, biz aynı yalnızlığı yaşamıyoruz diyorum içimden. O, insanlardan kaçıyor, onlardan nefret ettiği çok belli; bense, dünyayı daha duru bir bakışla gözlemleyebilmek, belki de daha iyi anlayabilmek, daha iyi kucaklayabilmek için ondan uzak duruyorum.

Bir sorunlar yumağı içinde mücadele ettiğine ve acı çektiğine kendimi inandırdığım bu kadına kızmadım; onu daha fazla bunaltacak değildim. Tanrı bağışlasın onu!

Kendi mülküme dönerken, onun evinden uzaklaştıkça duygularım daha da yumuşuyordu. Hatta komşum tatsız bir adam, her işe burnunu sokan geveze bir kadın veya bir kaçakçı çetesi olacağına dilsiz, hayalet gibi, neredeyse yok hükmünde bir kadın romancı olduğu için sevinmeyi bile başardım...

Yalnızca, huzurumu fazla sert bir sınava sokmamak adına, adanın diğer tarafına bir daha asla ayak basmamaya karar verdim.

Bir daha asla mı? Şu ana kadar kendime verdiğim bu akıllıca sözü hiç dert etmeden tutmuştum. Ama bu akşam, ilk kez tereddüt geçiriyordum.

Normalde sosyalleşme isteği duyduğumda Port-Atlantique'e, denizcilerin barına gider, bir iki kadeh içer, sağla solla biraz sohbet eder, sonra benzerlerimin dünyasıyla uzlaşmış ama aynı zamanda yalnızlık isteğimi de pekiştirmiş olarak adama çekilirim yeniden.

Bugün oraya gidemezdim. Port-Atlantique erken uyur, sokaklar

çöp kutularını karıştıran başıboş köpeklere ve kedilere kalır. Her halükârda deniz bu kadar kötüyken Le Gouay'den de geçemezdim zaten.

Bu yüzden tüm sıkıntımı ağzımda geveleyerek dönüp duruyordum; felaketin ardından son hayatta kalanlardan biri olduğumu, gözle görülmeyen ölümün bana doğru bir sis gibi süründuğünü, yakında bana erişeceğini, zehriyle beni saracağını, çocukluğumun öcüleri gibi beni parçalayacağını, belki de son gecemi yaşadığımı, ne güneşi ne de mavi denizi bir daha asla göremeyeceğimi, dışarıda, uçsuz bucaksız dünyada şu anda aynı bunaltının kıskacında tetikte bekleyen, ağlayan veya haykıran ya da kaçınılmaz olanın karşısında kendilerini daha güçlü hissetmek için birbirlerine sokulup iç ferahlatıcı sözler mırıldanan kim bilir kaç insan olduğunu kendi kendime tekrarlayıp duruyordum.

Böyle bir durumda çekincelerimin, sepetlenmiş komşuluk gururumun ne değeri olabilirdi?

Evet, Ève Saint-Gilles'i tekrar görmeye gideceğim! Uyanmıştır artık, güne daha yeni başlıyordur. Eğer beni bu defa da soğuk bir şekilde karşılayıp ağzından tatsız sözler dökülürse en az onunkiler kadar tatsız sözlerle yanıtlar, hakaret eder, unutamayacağı beddualar okurum ona – kaybedecek neyim kaldı ki?

Ben çocukken, babamın ağzından duyduğum en ağır sıfat "kaba" idi. Çünkü onun gözünde bir insanda, bir harekette, bir tavırda, bir sözde görülebilecek en affedilmez kusur buydu. Kibarlığa, nezakete, ruh inceliğine tapan bir adamdı. Bu tarafı bana fazlasıyla miras kalmış.

Ama bu gece nezaketin veya kibarlığın anlamı ne? Tüm dünyada her şeyi kurtlu cesetlere dönüştürecek ölüm eşikte dururken ruh inceliğinin ne değeri var?

Kendi kendime, bu gece gerekirse kaba olacağım, dedim. Görgü kurallarının da izzetinefsimin de üstünden sıçrayıp geçeceğim. Gidip o kadını görecek ve iki ölümlü olarak onunla konuşacağım.

Dışarıda hâlâ yağmur yağıyordu. Sarı renkteki çakma tayfa yağmurluğumu giydim. Denizci fenerini andıran en güçlü el fenerimi aldım. Evden çıktım.

• • •

Komşumun evine geldiğimde âdet yerini bulsun diye kapıyı bir kez çalıp hemen tokmağı çevirdim. İçeride, ölgün bir ışık vardı, bir mum ışığı kuşkusuz. Kapıyı ittim, üzerinden sular akan yağmurluğumu astım, ayakkabılarımın üzerine geçirdiğim ıslak koruyucu lastikleri girişte yere bıraktım, el fenerimi söndürdüm, sonra da ışık kaynağına doğru yürüdüm.

Romancı tayyör giymişti; bir koltuğa oturmuş, geniş bir şala sıkı sıkı sarınmıştı. Sadece kadeh tutan eli şaldan çıkmış, Amerikan yerlisi bir kadının başındaki kuştüyü gibi yukarı uzanmıştı. Masada bir şişe viski ve benimkilerle aynı vızıltıyı çıkaran bir radyo duruyordu.

Başını hiç oynatmadan önüne bakıyordu; gözleri ya radyoda, ya şişede, ya bileğinde ya da kadehindeydi. Hiç kıpırdamadı ve içeri girdiğimi gördüğünü hiç belli etmedi. Uzun bir dakikanın ardından kadehini sallayarak nihayet konuştu:

"Eğer buzlu içiyorsanız elinizi çabuk tutun, yoksa birazdan hepsi eriyecek."

Yanda elinin altında, otel odalarında bulunan küçük buzdolaplarından birinin durduğunu fark ettim. Koltuğunda oturan komşumun etrafından dolaştım ve mum ışığının yardımıyla hiç zorlanmadan içinde buzluktan yeni çıkmış sağlam buz parçalarının olduğu kadehi buldum.

"Bunların erimesi zaman alır. Eviniz buz gibi."

Bir sigara tiryakisine özgü sesle söylendi:

"Elektrik olmayınca elektrikli kalorifer yeterince ısıtmıyor!"

Gülümsedim, sanki o da gülümsedi. Hiç kuşku yok ki bu gece ortam önceki davetsiz ziyaretimdeki kadar soğuk değildi.

Karşısına, onunkiyle eş bir koltuğa oturdum, kadehimdeki üç dört buzun üzerine bolca viski döktüm. Sessizlik. Uzayabilirdi. Bir sohbet başlatayım diye, "Bir şey öğrenebildiniz mi?" diye sordum.

"Radyomun dediğine göre, vizzuvizzuvizz imiş..."

Ve o karakteristik vızıltıyı taklit etmeye başladı. Yine gülümsedim. Komşumu ziyarete gelmek o kadar da kötü bir fikir değilmiş demek.

"Hep böyle soğukkanlı mısınızdır?" diye sordum; bu soruda bir parça kötü niyet de vardı.

"Hayır. Sadece nükleer felaket dönemlerinde böyle olurum."

Gülümsemem donup kaldı. Demek ki benim için bir varsayım ve kaygıdan öteye gitmeyen şey onun için kesin bir gerçeklikti.

"Bunu yapabilmiş olduklarına gerçekten inanıyor musunuz?"

Komşum yüzünü hiç bana çevirmeden cevap verdi:

"Hiç plajda voleybol oynadınız mı? Top elden ele dolaşır, sıçrayıp vurulur, tekrar gönderilir, yakalamak için plonjon yapılır, güluşülür, bağrışılır, herkes çırpınır durur. Ama ne yapılırsa yapılsın, er veya geç bir an gelir top yere düşer. Bum."

Kadehleri ağzımıza götürürken buzlarımız aynı anda tıngırdadı.

"Belki ateş yakmalıyız."

"İstiyorsanız yakın" dedi. "Şöminenin yanında odunlar ve ince dallar, masanın altında da eski gazeteler var."

Alevler yükselir yükselmez mumu söndürdüm, sonra da sanki kendi kendime konuşuyormuş gibi söylenerek geçip yerime oturdum:

"Böyle bir felaketin ben evimde, hiçbir şeyden kuşkulanmadan çizim masamın üzerine eğilmiş çalışırken gerçekleşmiş olabildiğini düşünüyorum da... Şüphesiz müthiş patlamalar, dev mantar bulutları olmuştur. Hiçbir şey duymadım, hiçbir şey görmedim. Ne uğursuz bir gün, değil mi?"

"İnsanlar hak ettiklerini buldular, hepsi bu."

Bir an durdum sonra cevap verdim:

"Bunu hiç hak etmemiş insanlar da tanıyorum."

"Ben tanımıyorum."

Şimdi gözlerinde neredeyse çocukça bir gaddarlık vardı. Bu yüzden ana tartışmayı es geçip neşeli bir sesle yanıtladım.

"Ama iyice arandığımda, yine de kurtarmak isteyeceğim birkaç kişi çıkar. Arkadaşlar, bir vaftiz kızı, birkaç komşu..."

"Benim kurtarmak istediğim kimse yok. Ne arkadaş, ne aile, ne vaftiz çocukları. Komşulara gelince..."

Elini ve kolunu kullanarak müstehcen bir hareket yaptı. Suçlayan bir ses tonuyla itiraz ettim:

"Ben elimden gelse takımadada yaşayanları kurtarırdım. Antioche nüfusundan başlayarak..."

Gerçeği söylemek gerekirse samimi değildim. Oynuyordum, hepsi bu, komşumu kibarca gıdıklıyordum. Ama bu kibarlık her nasılsa hedefi on ikiden vurdu. İlk kez yüzünde bir kadın gülümsemesiyle bana doğru döndü. Gülümsemeyi, sanki kendisini

ele veriyormuşçasına alelacele sildi. Sonra zor duyulur bir sesle mırıldandı:

"Hayatını sevimli bir nota ile noktalamak daha iyi. İsterse yalan olsun."

Ève Saint-Gilles herhalde bir zamanlar güzel bir kadındı. Hatta buna eminim, birkaç eski resmini görmüştüm: Kızıla çalan saçlar, gururlu bir göğüs ve yaramaz dudaklar. Ama mutsuzluk ve alkol onu erken soldurmuştu. Elli üç yaşında olan ben, dalkavukluk etmek isteyenler bir yana, herkesin fikrince en fazla kırk beş gösteriyorum; henüz otuz sekizinde bile olmayan Ève ellisine merdiven dayamış gibi duruyor. Buna rağmen solgun görmeyi beklediğim gözleri hâlâ ışıltılı. Saçlarına biraz düzen verse ve renklerini canlandırsa, omuzlarını biraz yukarı kaldırıp göğsünü –tahrik, cömertlik ya da işve amacıyla, hiç fark etmez– gerse, eğer biraz...

Zihnimde silüet düzelticilik, kurtarıcı şövalyelik oynamaya soyunmuştum. Karşımdaki kadını bakışlarımla sararken, komşum iflah olmaz biçimde mahvolmamış, diye düşündüm. Ama şu da var ki, bu gece aslında hepimiz iflah olmaz biçimde mahvolmuştuk.

Birdenbire, "Sanırım ben bir hap alıp uyuyacağım" dedi.

Üst üste attığı bacaklarını indirdi, radyoyu kapattı, sonra bir kibrit çakıp muma tuttu.

"Yürümeye takatiniz kalmadıysa burada kalıp şu kanepede uyuyabilirsiniz. Bu oda ısınmaya başladı."

Bir çırpıda ayağa kalktım, kadehimi bıraktım.

"Hayır, teşekkür ederim, yatağıma, odama, banyoma ve tüm o yaşlı bekâr saplantılarıma dönmek ihtiyacındayım."

"Anlıyorum. O halde bir başka sefer. Yarın ölmemiş olursak uğrayın bana yine!"

• • •

Dönüş yolunda onun gibi yapmaya karar vermiştim: Bir ilaç alıp uyuyacaktım. Yoksa bu gece gözüme uyku girmeyecekti. Bu ziyaret beni sakinleştirmişti ve kendimi sonrasıyla başa çıkabilecek kadar dingin hissediyordum. Bununla birlikte, ışıkları söndürdüğüm, battaniyelerimin altına girip yanı başımda vızıldayan radyoyla yalnız

kaldığım anda zihnimde tüm hayatıma, arkadaşlarıma, özellikle de annemle babama geçit töreni yaptıracağımı biliyordum. Geçmişin kederlerinin gözüme uyku girmeyecek şekilde beni istila etmesine izin vermeye meyledecektim...

Eve döndüğümde içerisi buz gibi olmuştu. Kaloriferim mazotlu, depomda da peş peşe iki kış geçirmeme yetecek kadar mazot var; ama kazanı çalıştıran, durduran, sonra tekrar çalıştıran mekanizma elektrikli. Normal bir zamanda elektrik arızası fazla uzun sürerse bir telefon numarasını arayıp serzenişte bulunuyordum ve işler hızla yoluna giriyordu. Bu akşam telefon açma olanağı da bulunmadığı için komşumun evinde yaptığımız gibi şömineyi yakmaktan başka seçeneğim yoktu.

Yanan odunların yanı sıcacık olduğu için oturma odasından çıkıp yatak odamın kutup iklimine adım atmak içimden gelmiyordu. Bu yüzden avuçlarım ve gözlerim alevlere dönük vaziyette orada hareketsiz oturdum. Eski bir gazetenin sayfalarının alevler arasında kıvrılıp bükülüp küle dönmesini seyrederken içimde ansızın yazma isteği sanki bir meydan okuma gibi yükseldi.

Doğal ifade şeklim bu değil ve önceden hiç görülmemiş tuhaf koşullarda kendimi kayıt altına almaya zorunlu hissettiğim bu tanıklığı bir kenara koyacak olursak, gelecekte başka bir şey yazacağımı da düşünmüyorum.

İşe bakın, birden kendimi gelecekten söz ederken buluyorum. Kulağa ne kadar kendini beğenmiş bir ifade olarak geliyor şu anda!

Ateşin ışığında, bir koltuğa oturmuş halde, küçük defterimi kalın bir resim kitabına –rastgele alınmış bir Norman Rockwell kitabı– dayayarak bu birkaç sayfayı bir çırpıda yazdım; ne tekrar okumakla ne yazdıklarımı güzelleştirmekle ne de dönüp baş tarafa bakmakla uğraştım.

Dışarıda yağmur durdu. Her şey sakin görünüyor. Ateş artık korlardan dokunmuş bir kilime dönüştü ama içerisi hâlâ sıcak.

Beni kaygılandıran şeyler hakkında daha hiçbir şey anlatmadım. Ama uykum gelmeye başladı ve zihnim karışıyor. Yazmaya ara verip biraz kestirsem iyi olacak. Uyandığımda bu sayfaları saklayacak mıyım, birkaç yeni sayfa ekleyecek miyim yoksa onları bir sonraki ateşi yakmak için mi kullanacağım, karar veririm.

10 Kasım Çarşamba

Uyandığımda radyodan hâlâ faciaya işaret eden o dalgalı vızıltı geliyordu. Elektriği, telefonu ve internet bağlantısını da kontrol ettim. Henüz hiçbir hareket yoktu.

Storu kaldırınca fırtınanın dindiğini gördüm. Parlak bir güneş yaprakları ve otları kurutmaya başlamıştı bile. Bahçemin ucundaki siyah kayanın üzerine bir martı konmuştu. Bana döndü, bakışlarımız kesişti, kuş yerinden kıpırdamadı. Gerçi ben de epey uzaktaydım.

Havanın bu temizliği aldatıcı olabilir miydi? Bu mavi enginliğin ötesine şimdiden bir dehşet çökmüş olabilir miydi? Yine de sürgülü cam kapıyı kaydırarak açtım ve açık deniz havasını içime çektim. Uzun uzun gerindim ve martım suçlayıcı bir kahkaha atarak vakur bir edayla uçup gitti.

Bildiğim kadarıyla hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey değişmediği halde neşelendiğimi şaşırarak fark ettim. Ciğerlerime dolan bu oksijenin ölüm parçacıklarını taşıyıp taşımadığını hâlâ bilmiyordum. Ama güneş vardı, güneşin aydınlığı, güneşin sıcaklığı... ben de bıraktım ısınayım ve gözlerim kamaşsın. Islak otları yalınayak çiğniyordum. Hâlâ uzaktan kahkahaları işitilen o martı –ya kendisi ya da kız kardeşi– vardı. Bir de Atlas Okyanusu vardı, iyice yükselmişti ve zaman zaman bahçemi sınırlayan taşları yalıyordu. Soğuğu hiç umursamadan okyanusa doğru ilerledim ve yürürken bir yandan da soyundum. Suyun yanına gelince yere kapanıp yüzümü daldırdım.

Yaşıyordum. Hâlâ yaşıyordum. Bir gün daha mı? Bir hafta daha mı? Eğer kötülük gelip beni bulursa kendimi okyanusa emanet edeceğim, diye söylendim. Alsın beni! Nereye istiyorsa oraya götürsün! Esas olarak da yutsun beni ve cesedimi asla geri vermesin!

Eve döndüğümde daha dingindim. Şömineyi yeniden yakıp yanına uzandım; sanki bronzlaşmaya uğraşıyormuşçasına hâlâ çıplaktım.

Her sabah kalktığımda gün boyu neler yapmam gerektiğini aklımdan geçirmek gibi bir âdetim var. İşleri sıralarım, kâğıt üzerinde veya kafamda listeler yaparım. Düzenli bir işim olduğu zamanlardaki gibi. Ama bugün kendime bu soruyu sormamayı başardım. Daha çok şu anda, şimdi hangi duyumları hissetmek istediğimi sordum kendime. Bedenimde, bedenimin her bölgesinde, kafamda hangi duyumları hissetmek istiyordum. Nemli ve kuru, buz gibi yakıcı, gerilme gevşeme, çaba, ağlama, gülme, kendini bırakma, ateşin yanında içe nüfuz eden tatlı bir uyuşukluk...

Ve yeniden uykuya daldım, halbuki biraz önce uyanmıştım.

İkinci kez uyandığımda tepesi atmış sorumlu adam içgüdülerim ne yazık ki geri gelmişti. Kendime emirler yağdırıyor, "yapmalıydım", "şöyle yapmam gerekli", "çoktan yapmış olmalıydım"larla kendimi kırbaçlıyordum.

Kol saatimi bulup bileğime taktım. Saat on dört otuzdu. Duvardaki medcezir çizelgesini inceledim. Deniz bugün en alçak seviyesine on altı on dokuzda inecekti. Port-Atlantique'e gitmek istiyorsam, hemen yola çıkmalı ve en fazla üç saat içinde geri dönmeliydim.

Binek hayvanım olan tuğla rengi ihtiyar bisikletime atladım; arkasına bir de hasır sepet takmıştım. Le Gouay istikametinde pedal çevirdim.

Geçitte hâlâ sayısız su birikintisi parlıyordu ama artık tamamen sular altında değildi. Yine de temkinli bir şekilde ilerledim. En küçük bir kayma durumunda insan kendini baş aşağı okyanusta buluyor; berzahın eni altı metre bile değil ve yüzeyi yer yer çamurlu. Üstelik Le Gouay ne taşıt ne de yaya köprüsünün bulunduğu üç deniz mili uzunluğunda bir patikadan ibaret olduğu için zaman zaman toprak gözden kayboluyor ve insan Atlas Okyanusu'nun üzerinde, hiçbir yere doğru pedal çevirdiği izlenimine kapılıyor.

Karşı yakaya eriştiğimde ayaklarımı bir süre sağlam zemine basma ihtiyacı duydum. Sonra limana doğru yeniden yola koyuldum.

Sokaklar boştu. Ama her zaman takıldığım barda balığa çıkılmayan günlerin kalabalığı yine toplanmıştı.

Mekânın adı *La cap-horniere*;* bu isim Les Chirons takımadası denizcilerinin dünyanın öbür ucuna kadar nadiren de olsa eşlerini de yanlarına alarak yelken açtıkları bir dönemin hatırasıydı. O yolculuklara çıkan kadınlar da prestijli "cap-horniere" unvanına sonsuza dek hak kazanıyorlardı.

Bu soyun son örneğini tanıma şansı bulmuştum, öleli en fazla on yıl oldu. Bugün tezgâhın arkasında onun torunu hüküm sürüyor. Duvarda çeşitli başarı nişanelerinin, antika denizci eşyalarının, eski sicil numaralarının, Valparaiso veya Makassar'dan gelmiş içki şişelerinin etiketlerinin ortasında sepya rengi heybetli fotoğraf duruyor. İnsan boyunda büyütülmüş bu fotoğrafta, uzun bir elbise giymiş "cap-horniere"imiz kaptan kocasıyla birlikte geminin güvertesinde görülüyor. Eski zamanlardan kalma ciddi ve güzel bir yüz.

Onun varlığı dışında, bu duvarların içinde asla bir kadına rastlanmıyor. Zaten denizciler buraya onlardan kaçmak için geliyorlar. Kadınlarla, kuşaktan kuşağa yinelenen, hüzünlü bir uzaklaşma ve bıkkınlık öyküsü yaşanıyor. Adamlar haftalar ve aylar boyunca denize açılıyor, kadınlar evlerinin tek hükümranı olarak geride kalıyorlar. Erkekler bir eşle birlikte yaşama alışkanlığını yitirirken, kadınlar da eşlerine itaat etme alışkanlığından sıyrılıyorlar. Koca geri döndüğünde ev dar gelmeye başlıyor. O zaman da erkek evden kaçıyor. En gözü kara olanlar sonsuza dek kalmak üzere başka diyarlara gidiyor; çoğunluk ise uzun gündelik kaçışlarla yetiniyor. Bu kaçışların mekânı da haliyle bar, yani *La cap-horniere* oluyor. Erkek erkeğe içiyor, kâğıt oynuyor ve eskiden yaşadıkları korkuları anlatıp gülüyorlar...

Barın içi genellikle loş olduğu için bugünkü elektrik yokluğu pek fark edilmiyordu. Gözlerim ortama hemen alıştı. Yüzleri tanıyor, el sıkışıyordum ve daha yerime bile oturmadan bir "Kanadalı" olarak bana her zamanki sövgülerle süslenmiş sorular yağmaya başlamıştı. Lanet olsun, her şey, hatta "Paris bile" yok olmuş ve biz de takıma-

* *Le cap-hornier*, eskiden Ümit Burnu'nu (Cape Horne) dolaşıp denizaşırı ülkelere giden büyük yelkenlilere verilen addı; bu ismin dişil hali olan *La cap-horniere* söz konusu yolculuklara ender de olsa eşleriyle birlikte çıkıp, "Ümit Burnu'nu dolaşan" kadınlara gönderme yapıyor (ç. n.).

dada unutulmuş olabilir miydik? Niye biz unutulalım, kahrolası? Bu bekleyiş kaç gün, kaç saat sürebilirdi ki?

Haliyle hiçbir cevabım yoktu, tek yapabildiğim onların endişesine kendi yürek daralmamı eklemekti. Zaten hep birlikte aynı olayları izleyip aynı kaygıları beslememiş miydik? Şimdi de hep birlikte aynı teşhisi, her birimiz kendi sözcüklerimizi ve edep ölçülerimizi kullanarak koyuyorduk.

Yaşlı Gautier sır verir gibi kısık bir sesle, "Kadınlar korkuyor" dedi.

Tükürüğünü yuttu ve yeniden sustu. Saatime bir göz attım. Birazdan on yedi olacaktı. *Galopin*'imin* –uslu çocukların ölçüsü– dibinde kalan birayı diktim ve kalktım. Birisini daha ziyaret edecektim.

Port-Atlantique'e gelip de –ya gelişte ya da dönüşte– burada "kayıkçı" adı verilen adama birkaç dakika uğramadan geri döndüğüm pek görülmemiştir. Eskiden "kayıkçı"nın gerçekten bir kayığı varmış ve Le Gouay'nin suyla kaplı olduğu saatlerde Antioche ile Büyük Chiron arasında gidip gelmesi gereken insanlara yardımcı oluyormuş. Günümüzde bu belediye görevlisinin tek görevi berzahın gözetim ve bakımını sağlamak. Ama "kayıkçı" adı kalmış.

Onu ziyaret etmeyi bir görev bilmemin tek nedeni, Ève hariç en yakın komşum olması değil, ama aynı zamanda biraz da benden ötürü bu işi yapıyor olması... Antioche'un artık meskûn olmadığı dönemde, kayıkçılık görevi kaldırılmıştı. Zincirlere asılmış büyük paslı bir levha Le Gouay'nin girişini kapatıyordu: *Geçmek kesinlikle yasaktır.*

Takımadanın yetkili makamları ben adaya yerleştikten sonra yasağı kaldırmak zorunda kalınca, gayet vicdanlı bir tavırla, artık geçidi gözetim altında tutma mecburiyeti doğduğuna karar verdiler. Bununla birlikte beldenin dar bütçesini daha da tırtıklamamak adına kurnaz bir çözüm bulundu: Birisine eskiden kayıkçının evi olan yerde kalmasını ve vereceği hizmet karşılığında bitişikteki araziyi kendisi için ekip biçmesini önermek. İşin doğrusu, yapılacak iş atla deve değildi: Deniz yükselmeden önceki saat boyunca, kimsenin dalgınlıkla geçide girmediğinden emin olmak için Le Gouay'yi gözlemekten ibaretti.

* *Galopin*: 12,5 cl'lik bira bardağı (ç. n.).

On iki yıl boyunca peş peşe beş ya da altı kayıkçı tanıdım: Emekli bir jandarma çavuşu; bedava lojmana heveslenen genç bir çift; artık uslanmış iki denizci... İki yıl önce gelen en son kayıkçı ise bir yabancı. Burada, takımadada, Manila'dan gelene de hemen karşı kıyıdan gelene de yabancı deniyor. Ama bu kayıkçı, deyim yerindeyse gerçek bir yabancı. Bir Yunan. Aslında tam değil; birbirine karışmış çeşitli kökenleri olduğu anlaşılıyor ve "uzaktan Yunan asıllıyım" demeyi tercih ediyor; en azından adı olabilecek en Helenik isim: Agamemnon; buralılar onu hemen "Agam" diye kısaltsalar da bir şey değişmiyor.

İnsanın böyle bir yerde, özellikle de bu kadar mütevazı bir görevde karşılaşmayı beklemeyeceği ilginç bir şahsiyet. Tam bir kitap kurdu, bilgiyle yoğrulmuş ve zekâ küpü bir adam. Aramızda, ondan önceki kayıkçılarla kurduğum ve sadece nezaket sınırları içinde kalan ilişkinin çok ötesine geçen güçlü bir bağ oluştu.

• • •

Onun evine giden küçük patikaya girdiğimde üst kattaki bir pencereyi açtığını duydum ve seslendim:

"Bugün fazla trafik yok mu?"

"İki saat önce bir bisikletli geçti. Gece olmadan ters yönde bir geçiş de bekleniyor."

Karşılıklı ilk sözlerimiz hep aynı konu, Le Gouay'de trafiğin ne kadar az olduğu üzerine şakalar olur. Bugün bile kuralı bozmamıştık.

Ben bisikletimi onunkinin yanma park edinceye kadar Agamemnon aşağı inip kapısının önüne çıkmıştı.

Uzun boyluydu, geniş ve güçlü omuzları vardı; yüz hatları en safkan melez özellikleri yansıtıyordu: Çıkık elmacıkkemikleri, hafif çekik gözler, esmer bir ten ve neredeyse sarıya çalan açık kestane gür saçlar. İlk bakışta güneşte ve tuzlu rüzgârda yanmış bir Kelt denizcisini andırıyordu; yürüyüşü, rengi atmış kasketi, yaldızlı bir çıpa işlenmiş ceketi bu izlenimi pekiştiriyordu. Ama daha yakından bakıldığında onu tam bir yere kondurmak mümkün olmuyordu. Oturan Boğa'nın Valkür'le aşkından doğmuş gibi duruyordu adeta.

Erkek güzelliğine normalden fazla bir merakım yoktur ama bu

adamın gerçekten bakılası bir hoşluğu olduğunu söylemeliyim. Bakışınız bir kez takıldı mı, gözlerinizi ondan almakta zorlanıyorsunuz. Evet, güzellik var kuşkusuz ama bir de belli bir tuhaflık söz konusu.

"Seni *La cap-hornière*'de görürüm diye düşünmüştüm."

"Öğlene doğru biraz uğradım" dedi. "Ama fazla kalmadım. Tamir etmem gereken bir iki ıvır zıvır vardı. Radyom bozuk."

Az daha oltaya yakalanıyordum... Tam zamanında gülümsediğini ve korsanca göz kırptığını fark ettim.

"Aman ne güzel!" diye iç geçirdim, "hâlâ bu durumla dalga geçecek gücü buluyorsun kendinde!"

"Niye geçmeyecekmişim?"

"Bütün olup bitene rağmen, öyle mi?"

"Lanet olsun, olup biten ne? Herkesin suratı sanki cenazeden çıkmış gibi. Bu sabah barda insanlar neredeyse birbirlerine başsağlığı diliyorlardı. İçimden sormak geçti: Arkasından gözyaşı döktüğünüz ölü nerede peki? Ben görmüyorum onu! Sanırım sen de nükleer felaketten söz edeceksin."

"Söz etmemek mümkün mü?"

Önce saatine, sonra gökyüzüne baktı.

"Geçidi gözleme saati geldi. Üst kata çıkıp on dakika oturalım, en iyi şişemi açacağım. Eğer yarın yoksa onu saklamanın da bir manası yok!"

Mutfak masasına oturduk; o berzaha bakan geniş pencerenin karşısına çöktü, benim yüzüm ise birkaç kurumuş karaağacın yapraksız tepelerinin göründüğü diğer pencereye dönüktü. Agamemnon yavaş yavaş konuşmaya başladı:

"Son haftalarda ben de herkes gibi haberleri çok dinledim ve işler alevlenecek diye korktum. Maryland'deki o esrarengiz patlama; 'kötü ellere geçmiş' nükleer silahları gezegenin her yerinde 'toplamayı' kafaya takmış Amerikalılar... Böyle bir 'toplama' işlemini ne şekilde becermeyi düşünüyorlardı acaba? Diğer ülkeler silahlarının ellerinden alınmasına razı olacaklar mıydı? Gerçekten de çok büyük bir krizin tüm unsurları hazırdı, doğru. Ama buradan hareketle dün akşam bir nükleer mahşerin gerçekten tetiklendiği sonucuna varmak da çok saçma!

Ama yine de bir şeyler oldu diyeceksin. Vahim, çok vahim olaylar. Evet, bundan kuşkum yok. Ama hangi olaylar? Kimse bilmiyor.

Senin ve benim emin olabileceğimiz tek şey; hayatta olduğumuz ve etrafımızdaki hiçbir şeyin imha edilmediği. Ağlayıp dövünmek yerine sevinip bunu kutlamak gerekir, sence de öyle değil mi?"

Bardaklarımızı doldurdu. Teşekkür edip sağlığımıza içtim. Sözleri korkularımı biraz yatıştırmıştı, buna minnettardım, yine de itiraz ettim:

"Sadece bir bekleyiş dönemi yaşamadığımızdan nasıl emin olabilirsin? Elektrik yok, telefon yok, radyoların hepsi aynı anda, aynı biçimde arızalanıyor. Bunu nasıl açıklıyorsun peki?"

"Burada, takımadada özellikle de bu mevsimde sürekli arızalar olur ama bugüne kadar hiç kimse de çıkıp dünyanın sonu geldi demedi! Bununla birlikte başımıza geleni olduğundan önemsiz göstermek istemem. Benim de tıpkı senin gibi endişelerim var. Tahmin etmesi güç tuhaf şeyler yaşanıyor. Peki ama bu bir nükleer felaket mi? Kesinlikle değil! Dünyanın geri kalanının yok olduğunu, biz Les Chirons takımadası sakinlerinin ise radyoaktif bulut bize erişinceye kadar hayatta kaldığımızı düşünmek hiç akıl kârı değil doğrusu."

"Keşke haklı olsan Agam, çok isterim bunu! Her şeyin yok olmadığına inanmaktan başka bir beklentim yok. Ama soru hâlâ ortada duruyor: Ne oldu?"

"Mükemmel!" dedi. "Sonunda yanlış cevaplardan doğru sorulara döndün! Her zaman buradan başlamakta yarar vardır."

Saatine baktı.

"Seni kovuyormuş gibi görünmek istemem ama Le Gouay'ye karanlık bastıktan sonra girersen içim rahat etmez."

Gerçekten de hava kararmaya başlamıştı. Geceleri iyi göremediğim için bir süre sonra mavi ve gri denizi gri ve mavi yoldan ayırt edemeyecektim. "Yarın görüşmek üzere!" gibi bir şeyler geveleyip koşar adım dışarı fırladım.

Yolda *Carmen*'in "Toreador" bölümünü ıslıkla çalmaya başladım. Kendi neşeli sesim kulağıma çalınınca, komşu adaya yaptığım bu seferin içimi ferahlattığını anladım. Tabii ki kafam hâlâ karışıktı ve zihnimde hâlâ sayısız soru dolanıyordu. Ama ıslık çalıyordum. Kim ne derse desin, "katlanılmaz kuşku" acımasız kesinlikten yeğdir.

Eve döndüğümde elektrik düğmesine bastım, sonra da radyoyu açtım; duvara monte edilmiş saygıdeğer telefonun ahizesini kaldırdım, hatta saçma sapan bir "alo!" bile dedim. Haliyle ne cevap

geldi ne de ses çıktı. Kısa yokluğum sırasında, ruh halim dışında, hiçbir şey değişmemişti.

O zaman cam kapının yanma oturup o gün yaptığım yolculuk hakkındaki notlarımı yazmaya başladım.

• • •

Kayıkçı sayesinde neşem biraz yerine geldiği, nispeten iyimserleşip dinginleştiğim için, kısa bir süreliğine konudan uzaklaşıp son haftaların olaylarını hatırlatacağım.

Aslında bir iki kez değindim ve muhtemelen dünden beri bu konuya daha uzun uzadıya girmeliydim. Ama neresinden başlayacağımı tam bilmiyordum. Bütün çağdaşlarımın zaten bildiği olgulara tekrar dönmeli miydim? İyi de bunları kim okuyacaktı? İşin aslı, bu soruların cevaplarını hâlâ bilmiyorum, sadece onları sormaktan vazgeçtim. Şimdi sezgilerime güvenerek, radyolarım sustuğunda ve bu nedenle en beterinin başımıza geldiğinden korktuğumda aklımdan geçenleri birkaç paragrafta kayda geçireceğim.

Belki de "vahşi" nükleer yayılmanın son yıllarda gerek politikacılar gerekse kamuoyunda saplantılı bir kaygı haline geldiğini hatırlatarak başlamalıyım. Radyoaktif yakıtlar, yedek parçalar, belki de tam teşekküllü füzeler ve aynı zamanda mühendisler, teknisyenler, ordudan kopmuş askerler – bütün bunlar, bir söylenti kakofonisi eşliğinde, gezegenin hemen yer yerinde dolanıp duruyor.

Bir kaçakçı kartelinin, şayet merkezlerine baskın düzenlenmeye kalkışılırsa, hiç duraksamadan kullanacağı üç bomba satın aldığı söyleniyor. Gerçek mi? Uydurma mı? Kim gidip de Borneo veya Amazon ormanlarında bunu teyit edecek?

Terörist bir grup, Dresden yakınlarındaki bir çiftlikte, radyoaktif maddeler içeren bir patlayıcı yaparken yakalanmış. Alman makamları abartı ve spekülasyon dedi, sonra da haberin üstü örtüldü. Bu haberin de ne kadarı gerçek, ne kadarı komplo teorisi? Kendi payıma, bilmiyorum.

Daha da kaygı verici ve güncel bir konu: Fanatik ve dengesiz bir savaş lordu ve Kafkasya'da küçük bir dağlık voyvodalığın hâkimi olan "Mareşal" Serdar Serdarov'un son yıllarda hatırı sayılır miktarda –bir zamanlar Sovyet ordusuna ait olan– füze ele geçirdiği söyleni-

yor; adamın katettiği siyasal ve psikiyatrik yola baktığınızda, bunları bir an önce kullanmaya can atıyor olabileceğini düşünüyorsunuz. Kim onu aklın, mantığın yoluna çekebilir?

Agamemnon'un bahsettiği, birkaç hafta önce Maryland'in küçük bir kasabasında yaşanan o son derece kaygı verici, o son derece sarsıcı patlama böyle bir bağlamda gerçekleşmişti. Dünden beri maruz kaldığımız olayların başlangıç noktasında da muhtemelen bu patlama var.

Geçtiğimiz 26 Eylül günü, yani bir buçuk ay önce, öğleden sonra Potomac kıyısında, Washington'ın merkezine otuz kilometre kadar uzaktaki küçük nehir limanı Indian Head'de güçlü bir patlama oldu. Yerel yetkililer ilk birkaç saat boyunca inkâr yolunu seçtiler, olayın adını koymaya cesaret edemiyorlardı: Çünkü hakiki bir nükleer patlama söz konusuydu! Tahribatın çapı bin metreyi aşmadığına göre zayıf ve etkisi sınırlı bir bomba olduğu anlaşılıyordu, yine de altı yüzden fazla ölü vardı ve civardaki binlerce bölge sakini ya yaralanmış ya da radyasyona maruz kalmıştı. Radyoaktif bulut şans eseri batıdan esen rüzgâr tarafından süpürülmese çok daha fazla kurban olabilirdi. Bazıları, ortalığı yatıştırmak adına, "kaza sonucu patlama" fikrini öne çıkarmak için çırpındılar; hoş, bu bombayı elinde bulunduranların niyeti hiç kuşkusuz onu orada ve o sırada patlatmak olamayacağına göre, bu iddiada bir gerçeklik payı da yok değildi. Üstelik şu son günlere kadar birçok yayın organında, felaketin sorumlularının federal başkenti vurmaya hazırlanan teröristler değil, nükleerin büyüsüne kapılmış genç üniversite öğrencileri olduğu söylenmeye devam ediyordu. İnanması da çürütülmesi de güç bir varsayım söz konusuydu, çünkü şaşkın zebanilerin hepsi iz bırakmadan kül olmuştu.

Patlamanın ertesi gününden itibaren, bu olayın nelere işaret ettiğinin bilincine varılmaya başlandı. O zaman Amerika'da ve başka yerlerde doğan şiddetli endişe, o günden beri durmadan büyüdü. Hatta tüm insanlığın bu şokun etkisinde ne yapacağını bilmez bir halde kaldığı söylenebilir. Bu tarz olayların onlarca yıldır "istihbarat servisleri"nin raporlarında yer almasının yanı sıra romanlara ve filmlere konu edildiği düşünüldüğünde, söz konusu tepki aşırı görünebilir. Bu tür patlayıcılar yapmak için ayrıntılı bilgiler ve çizimler içeren kılavuzların internette dolaştığı uzun süredir bilinmiyor muydu? Yine de gerçek olayla karşı karşıya kalındığında hayret duygusu ve gördüğüne inanamama eğilimi öne çıktı.

Bu son derece bunaltıcı travmatik atmosferde o güne dek hiç kimsenin adını duymadığı bir silahlı hareket, çeşitli medya organlarına eylemi üstlenen maskeli bir adamın gözüktüğü bir video gönderdi. Çoğu güvenlik uzmanı bunun bir yalan, mizansenin de bir mitomanın eseri olduğu görüşündeydi. Ama bazı uzmanlar da terörist eylem ihtimalinin bir kenara itilmemesi gerektiğini ve bu eylemin pekâlâ Mareşal Serdarov tarafından finanse edilmiş olabileceğini ileri sürdüler. Onlara göre, Kafkas otokratın patlamadan iki gün sonra dile getirdiği böbürlenmeler suçun itirafı olarak yorumlanabilirdi.

ABD başkanı kendini harekete geçmek zorunda hissetti. Howard Milton tüm dünyada yayımlanan konuşmasında –terminal evreye gelmiş akciğer kanseri yüzünden çok zayıflamış görünüyordu– denetlenmesi imkânsız bireylerin elinde bulunan her bombayı, her nükleer savaş başlığını, her gram plütonyum veya zenginleştirilmiş uranyumu "toplama" kararını büyük bir ciddiyetle açıkladı. Bunu sadece ABD sınırları içinde değil tüm yerkürede her türlü imkân dahilinde yapacaklarını söyledi. Bu tavır Kuzey Amerika, Avustralya ve bazı Avrupa ülkelerinde alkışlanırken, başka yerlerde kuşku, bazen de öfkeyle karşılandı. Özellikle Rusya, Çin, Hindistan ve Pakistan'da yöneticiler, şayet tesislerine veya cephaneliklerine saldırıya cüret edilirse ellerini kollarını kavuşturup beklemeyeceklerini hiçbir ikircime yer bırakmayan bir dille ifade ettiler.

Durumun vahameti ne sorumlu mevkilerde olanların ne de sıradan fanilerin, kısacası kimsenin dikkatinden kaçmıyordu. Gerçi yirminci yüzyılın ikinci yarısında yaşanan bazı krizlerde Batı ile merhum Sovyetler Birliği arasında nükleer çatışma çıkmasından korkulduğu olmuştu olmasına, ancak ölüm düğmelerine basabilecek az sayıda parmak, Tarih'in yargısından ve torunlarının ürkek bakışlarından çekinen saçları ağarmış siyasetçilere aitti.

Serdarov gibi birinin ise içinde benzer engeller hissedeceğini düşünmek için hiçbir geçerli neden yok. Onun parmağı "düğmelere" yaklaşırken titrerse şayet, bu daha çok öfkenin, kinin ve katliam yapma çılgınlığının eseri olacaktı.

Onun gibi gözü kararmış tipler aklın yoluna nasıl getirilebilir? Nasıl etkisizleştirilebilir? Nasıl silahsızlandırılabilir? Tehditlerle mi? Ambargolarla mı? Özel askeri operasyonlarıyla mı? Nokta atışı bombardımanlarla mı? Bu yöntemlerin hiçbiri ağır riskleri göze almadan uygulanamazdı ve Başkan Milton'dan başlamak kaydıyla

herkes, olayların daha yıkıcı bir şekilde rayından çıkmasından çekiniyordu. Ama gezegenin en güçlü yöneticisi artık harekete geçmeden duramazdı.

Şu son on gün boyunca medya ve basın organları Kafkasya taraflarında ve belki dünyanın başka bölgelerinde de bir veya birçok "temizlik" operasyonunun eli kulağında olduğundan söz ediyor, hepimiz bu vesileyle çıkacak bir çatışma endişesiyle yaşıyorduk. Dün geceki arızalar meydana geldiğinde gösterdiğim ani tepki bundan kaynaklanıyordu.

Olaylar bu şekilde, silahlı çatışmalar ve nükleer patlamalar eşliğinde gerçekten rayından çıkmış mıydı? Belki evet. Belki de hayır...

Le Moniteur littéraire'de geçen ay yayımlanan ve bir süre sonra tüm dünya basınında yer bulan çizimimde bu korku atmosferinden esinlenmiştim. Güzel Dünya'mızı el bombası şeklinde çizmiştim, enlem ve boylamlar da bombanın üzerindeki çizikler olmuştu. Gezegenin yüzeyinden el bombasının pimini çekmeye çalışan bir el çıkıyordu.

Çizimlerimin altına, imzanın yanma silindir şapkalı ufak bir tip yerleştirmeyi âdet edinmiştim; *Zeki Alec* çizimi ikiye ayırıyor, onu yorumluyor, bazen de çizime mesafesini koyuyordu. O günkü çizimde bu tipim olayı kabullenmiş, kulaklarını tıkıyordu; sanki patlamadan çok çıkaracağı gürültüden korkar gibi bir hali vardı.

• • •

Güncel olayların arka planını ve belki de anahtarını oluşturan yakın tarihli bu birkaç veriyi yazıya döktükten sonra, mutfağa uğrayıp son ekmek parçamla birlikte azıcık keçi peyniri yedim, ardından da Ève'in evine giden patikada yürümeye başladım.

Kapıya yumruğumla üç kez vurduktan sonra tıpkı dün yaptığım gibi tokmağı çevirdim. İçeri girince ben buradayım manasında kapıyı çarparak kapattım; benden daha ölçülü birisi muhtemelen boğazını temizler gibi öksürürdü. Bunun ardından salona doğru yürüyüp seslendim:

"Kimse var mı?"

Komşum hemen cevap verdi:

"Yukarıdayım, çabuk gelin!"

Gözlerimle merdiveni arandım, sonra koşar adım yukarı çıktım.

Açık bir kapıdan titrek bir mum ışığı sızıyordu. Orası Ève'in odasıydı, bornozuyla yatağın kenarına oturmuştu. Doğru, saat daha on dokuz bile olmamıştı!

"Dinleyin!"

Kulak kabarttım. Notaları ayrı ayrı çalman, sanki bir müzik kutusundan gelen kısık bir melodi işitiliyordu.

"Radyo" dedi komşum. "Sesini iyice kısıp açık bırakmıştım. Tam siz sokak kapısını kapatırken bu müziği işittim."

Eski transistörlü radyoya yaklaştım, sesini açtım, sonra her zamanki istasyonumu, *Atlantic Wave*'i bulmak için, "tuner" yazan düğmeyi çevirdim. Orada da aynı müzik çalıyordu. Sanki tüm radyolar önce basit bir ıslık yayımlamaya mahkûm edilmiş, şimdi de tek bir istasyon halinde birleştirilip hep birden aynı müziği yayımlıyorlardı – teskin edici, hafif kafa yapan, daha çok kendini tekrar eden ama bunu insanı sinir edecek noktaya vardırmayan bir müzik.

En azından bir şeyden emindim: Bu melodiyi daha önce hiç işitmemiştim. Yoksa unutmazdım.

Birkaç dakika sonra Ève, önden radyoyla birlikte salona geçip şömineyi yakmamı teklif etti.

"Birden günüme başlamadan önce makyaj yapıp giyinmek gibi aptalca bir fikre kapıldım" diyerek beni odasından çıkardı.

Kalktım, beyaz radyoyu bir kaniş gibi kucağıma aldım ve yavaş yavaş basamaklardan indim.

Romancı salonda yanıma geldiğinde hâlâ aynı müzik çalıyordu. Sesi biraz kısmıştım çünkü parazitler fazla cızırtı yapıyordu. Dünkü gibi kendime viski koymuştum – bu defa buzsuz, çünkü buzların hepsi erimişti. Ve aynı koltuğa oturmuştum. Ève de gelip kendi koltuğuna yerleşti. Birtakım alışkanlıklar edinmeye başlıyorduk.

"Bu öğleden sonra Port-Atlantique'e gittim. Birkaç denizciyle, sonra da Agamemnon ile, kayıkçıyla biraz lafladım. Eminim tanıyorsunuzdur onu..."

"Çeşitli bahanelerle iki üç kez görmeye geldi beni. Onu buraya hangi rüzgârın attığını hep merak etmişimdir. Acaba bir suç mu işledi? Yoksa ümitsiz bir aşk mı?"

"Belki de tıpkı ikimiz gibi o da yalnızlığı arıyordu ama adadan toprak alacak parası yoktu. Kayıkçı olmak uygun bir çözüm: Be-

dava ev, sebzeni yetiştirebileceğin bir toprak parçası, beslenmek için balıkçılık ve canının istediğini yapabileceğin boş zaman. Çok okuyor sanırım."

"Biliyorum, düşünsenize benim kitabımı bile okumuş! Upuzun cümleleri ezberinden söyledi!"

Bunları söylerken komşumun yüzünde bir dehşet ifadesi vardı. Ne gülme ne de şaşırma belirtisi göstermemeye dikkat ederek, sanki hiçbir şey duymamış gibi hikâyemi anlatmayı sürdürdüm.

"O, şüphelendiğimiz şeylerin hiçbirinin cereyan etmediğine emin. İleri sürdüğü gerekçeler beni tam anlamıyla ikna etmese de ondan ayrılırken moralim düzelmişti."

Ève omuz silkip, "İyi ya işte!" dedi. Hemen ardından ekledi: "Hiç buz kalmadığına emin misiniz?"

"Ne yazık ki hiç kalmamış! Kovaya elimi bile daldırdım, bir parçacık bile yok! Onun yerine su ister misiniz? Musluğu on dakika açık bırakırsam buz gibi olur."

"İsterim."

Ben mutfağa girerken radyodaki müzik birden kesildi. Geri dönüp sesi açtım. Bir kadın sesi şöyle diyordu:

"ABD Başkanı Sayın Howard Milton halka sesleniş konuşması yayımladı. Mesajın kaydını veriyoruz."

Kısa bir sessizliğin ardından devlet adamının vaktinden evvel yaşlanmış sesi duyuldu:

Sevgili yurttaşlarım,

Öncelikle içinizi rahatlatmak istiyorum: Birleşik Devletler toprakları hiçbir yabancı saldırıya maruz kalmamıştır, ne ölüm ne de yıkım söz konusudur. Sözlerime yüreğinize su serperek başlamak istedim, çünkü şu son saatlerde etrafta insanları paniğe sevk edebilecek söylentiler dolaştığını biliyorum.

Bu söylentileri, internetin kesilmesi, televizyon ve radyo yayınlarının durması, telefon şebekelerindeki veya elektronik cihazlardaki bozukluklar gibi pek alışılmadık bazı hadiselerin beslediği malum. Benzer olayların dünyanın hemen her yerinde yaşandığı anlaşılıyor.

Bu hadiselerin sebebini artık biliyoruz ama bu aşamada bunu kamuoyuyla paylaşmak makul olmayacaktır. Fakat şu kadarını söyleyebilirim ki söz konusu olayların sorumlularıyla en üst düzeyde temas kurulmuştur; Birleşik Devletler'e karşı hiçbir düşmanlık beslemedikleri

konusunda bize teminat verdiler. Bu temaslar aracılığıyla en kısa sürede normale dönüleceğini kuvvetle ümit ediyorum.

Dünden beri daha önce eşi benzeri görülmemiş bir durumla karşı karşıya olduğumuzu sizden gizlemek istemem. Ama sorumluluk ve kendimize güven duygusu içinde davrandığımız da unutulmamalı. Tüm Amerikalıların uyanıklığı, aklı ve yurttaşlık duygusu sayesinde ve tüm kıtalardaki dostlarımız ve ortaklarımızla yakın işbirliği içinde, tarihimizdeki birçok vahim dönemi nasıl atlattıysak, bu hassas evreden de zarar görmeden çıkacağımıza eminim.

Sizi olayların gelişimi hakkında düzenli olarak bilgilendireceğim. Sabırlı olun! Ve güveninizi koruyun, her şey yoluna girecek.

Tanrı sizi korusun!

Tanrı Amerika Birleşik Devletleri'ni korusun!

Amerikan ulusal marşının ilk notaları duyulduktan sonra kadın spiker mikrofonu devraldı: "Birleşik Devletler Başkanı'nın halka sesleniş konuşmasını dinlediniz..." Sesi kıstım ve gözlerimi şöminedeki ateşe diktim. Ève de bakışlarını aynı yöne çevirdi.

Bir süre sonra, "Sen ne düşünüyorsun?" diye sordu; bana ilk kez "sen" diye hitap etmişti.

Çok erken bir soruydu. Kafamda bin bir soru işareti itişip kakışıyordu, daha içlerinden bir seçme yapamamıştım. Ancak yüksek sesle düşünebilirdim.

"Adlarını vermeden 'söz konusu olayların sorumluları'ndan bahsediyor. Kim bunlar? Bir örgüt mü? Bir hükümet mi? Bütün bunlar bana tuhaf ve anlaşılmaz geliyor. Birleşik Devletler'in saldırıya uğramadığını da söyledi. Ne ölüm ne de yıkım söz konusu dedi. Ama bir zafer açıklaması da değildi. Cezalandırma sözü verdiği Serdarov ve çetesinden hiç bahis yok. İmha mı edildiler? Silahsızlandırıldılar mı? Adlarını bile anmadı. Zaten nükleer çatışmadan bir kez bile söz etmedi. Ne yaşandı ne de eşiğinden dönüldü manasında..."

Radyoda müzik yine kesilmişti, Milton'ın konuşmasının birkaç dakika içinde yeniden yayımlanacağı duyuruluyordu.

"Şu eski pilli teyplerden var mıdır sende acaba?" diye sordum.

"Aaa evet, tabii ki var" dedi Ève abartılı bir neşeyle. "Kırkambara dönen şu çekmecede olmalı."

Teybi hiç zorlanmadan buldum, çalışıyor mu diye baktım ve radyonun yanına yerleştirdim. Tam zamanıydı, çünkü konuşma başladı. İkimiz de ilk seferkinden daha büyük bir dikkatle dinledik.

Milton son kutsama faslındayken, "Ne dinlediğimizin farkında mısın?" dedi Ève. "Teslim! Tam anlamıyla bir teslim konuşması bu!"

Başkanı taklit etmek için sesini kalınlaştırdı, kelimeleri tek tek telaffuz eden, zor nefes alan bir üslupla konuşmaya başladı:

"İletişimimizi kesen, cihazlarımızı bozan ve böylece silahlı kuvvetlerimizi felce uğratan, beklenmedik bir hasımla karşı karşıyayız. Dolayısıyla hiçbir direnme imkânımız yok, biz de müzakere masasına oturduk... Ama panik olmayalım sevgili yurttaşlar, bu insanlar bize zarar vermek istemiyor!"

Bunun akla yatkın bir yorum olduğunu kabul etmek zorundaydım. Ama tek olası yorum da değildi.

Hiç olmadığı kadar diri ve uyanık bir görünüm sergileyen komşum ısrarla sordu: "Başka nasıl yorumlanabilir?"

Cevap veremedim, aklım karışmıştı, bir o yana bir bu yana gidiyordu, üstelik yavaşlamıştı. İzin isteme vakti gelmişti. Kalktım.

"Teybi yarına kadar ödünç verebilir misin? Her sözcüğün ardında ne gizlendiğini anlamak için bu tarz konuşmaları peş peşe defalarca dinlemek gerekir..."

"Eğer beni bu aletten tamamen kurtarırsan çok makbule geçer, onu bir daha görmek istemiyorum. Geçen yıl, yazmama yardımı dokunur düşüncesiyle almıştım. Kâğıt karalayacağıma ya da klavye tuşlayacağıma kumsalda gezinirken bu küçük kutuya konuşacaktım. Mucize çözüm! Saatler, günler boyunca elimde mikrofon gezinip durdum ama bir türlü ilk cümleyi dikte edemedim. O nedenle al, sende kalsın. Hiç değilse birisinin işine yaramış olur."

• • •

Ève haklı, Milton'ın adını vermeden bir hasımdan söz etmesi tuhaftı. Zaten ne "hasım" ne "düşman" demiş ne de "ortak" nitelemesini kullanmıştı; ondan ürkek bir saygıyla bahsediyordu. *Bu aşamada bunu kamuoyuyla paylaşmak makul olmayacaktır*, demişti. Yerkürenin en güçlü yöneticisinin üslubuna hiç uygun düşmeyen bir ihtiyatlılıktı bu.

Halkına Moctezuma ile karşılaşmasını duyuran Herman Cortés'i değil, halkına Cortés ile karşılaşmasını anlatan Moctezuma'yı dinlemiştik...

Bu yüzden dün doğan kaygı biraz dağılırken, daha gerçek dışı ve daha anlaşılmaz bir yenisi ortaya çıkmıştı. Nükleer felaket yaşanmamıştı, bu anlaşılıyordu. Bununla birlikte bir başka olay, öngörülmemiş ve hatırı sayılır bir olay cereyan etmişti; bu olay hakkında henüz hiçbir şey bilmiyorum ve şu anda ne çapını ne de sonuçlarını kestirebiliyorum.

11 Kasım Perşembe

Kendime biçtiğim bu kronikçi rolü gayet yorucuymuş. Saatlerimi haber kollamakla, teyit etmekle, not tutmakla, sonra da yazmakla geçiriyorum. En azından bu gece lambamın ışığında yazacağım...

Çünkü elektrikler geldi! Bu sabah saat on otuza doğru gözlerimi açtığımda, evin hemen her yerindeki –bilgisayarımdaki, yazıcımdaki, müzik setimdeki, fırındaki, buzdolabındaki...– elektrikli saatler yanıp sönüyorlardı. Kırmızı, pembe, turkuaz renklerde cıvıldayarak ayarlarının bozulduğunu ve ayarlanmak istediklerini söylüyorlardı.

Telefonu kaldırıp Paris'teki vaftiz kızım Adrienne'in numarasını çevirdim. Karşıma telesekreter çıktı ama olsun, ses onun sesiydi. Şebeke düzelmiş gibiydi. İletişim dalgaları "müsadere"den kurtulmuştu.

• • •

İkinci aradığım kişi en eski arkadaşım oldu – daha doğrusu, temasımı koruduklarım içinde en eskisi: Moro. İleride ondan yeniden söz etme fırsatı bulacağıma kuşku yok ama belki şimdiden niye ona bu kadar acil ulaşmak istediğimi açıklamalıyım.

Onunla üniversitede tanışmıştım, daha o zamandan bir efsaneydi. Açıkgöz ve mizah yüklü bir âlimdi... Beni ona ilk çeken bu mizah duygusu olmuştu. Yusyuvarlak kafası, kıpkırmızı saçları, bembeyaz teni, bir kuyumcu vitrini kadar kalın gözlük camları, gözü doymamış etobur çocuk ağzıyla fiziği de çekici gelmişti. Miyop

ve bodur haliyle alışılmış güzellik kalıplarına hiç uymuyordu; ama hiçbir kalıbı umursamayan çekicilik basamaklarının en yukarısına taht kurmuştu.

Aramızda zaman ve mesafenin etkilemediği bir bağ kuruldu. Başka hiç kimseye anlatmayacağımız şeyleri birbirimize anlatma alışkanlığımızı koruduk. Halbuki son yıllarda pek az görüşmüştük. Her birimiz kendi yolumuza gittik: Ben hukuk alanını bırakıp çizime yöneldim ve Yeni Dünya'dan kaçıp köklerimin takımadasında yaşamaya gittim; Moro, Sao Paulo'dan, Toronto'dan, Londra veya Singapur'dan en karmaşık ihtilaflar için başvurulan eşsiz bir hukukçu oldu. Hiçbir zaman adını taşıyan büyük bir hukuk bürosu açma sıkıntısına girmedi. Mevcut davaların durumuna göre –aşkta da yaptığı gibi– çiçekten çiçeğe konmayı sürdürdü.

Kısacası, meslektaşlarının gözünde bir doruk noktası, arkadaşlarının gözündeyse yarı-tanrıydı; bununla birlikte uzun süre gözlerden uzak kaldı. Birleşik Devletler kadar şamatacı bir toplumda bile, önemli biriyken meçhul adam olarak kalmayı başardı. Sonra aniden, üç yıl önce, adı ve yüzü kamuoyu tarafından keşfedildi. Yakın dostlarından biri Beyaz Saray'a yerleştiği için bundan kurtulması zordu!

Başkan Milton ile hiç karşılaşmadım. Seçilmeden önce de, seçildikten sonra da. Belki gözleri zaman zaman çizimlerimden birine takılmıştır ama *Alec Zander* imzasının arkasında kim olduğunu herhalde bilmiyordur, aramızdaki gizli bağdan da haberi yoktur. Moro dostluklarını bölme bölme ayırıp kapalı tutar. Olay gün ışığına çıkmadan önce ben de onun başkanla ilişkisinden habersizdim.

Başkanlık seçimi sırasında bazı gazetelerde "Moro diye bilinen Morris Oate"ten söz edilmiş ama oynadığı rol üzerine fazla bilgi verilmemişti. Ancak seçimden sonra, yeni başkanın her hareketi yirmi dört saat boyunca izlenmeye başlanınca, sır ortaya çıktı. Çok özel bir danışmandan, perde arkasındaki bir beyinden, bir sırdaştan, bir büyücüden, bir gurudan söz ediliyordu artık... Moro'nun diğer arkadaşları nasıl tepki verdiler bilmiyorum; ben gururlanmaktan ziyade rahatsız olmuştum.

Ama bugün aynı şey geçerli değil. Tam tersine arkadaşlarımdan birinin en yüksek katlara yükselmiş olduğuna çok memnunum. Devasa bir çalkantı yaşanıyor ve medya doğru dürüst hiçbir şey

söylemiyor. Neler olup bittiğini öğrenme ihtiyacı duyuyorum, o kesin biliyordur.

Numarasını çevirdim. Pek uygun bir vakit sayılmazdı; Washington'da saat sabahın beşi bile değildi. Ama Moro söz konusu olduğunda böyle şeyler sorun olmaz. Alışkanlıklarını biliyorum: Telefonu kendisini rahatsız etmediği sürece açık tutar; uyumaya veya bir dosyaya gömülmeye hazırlanıyorsa kapatır. Haksız sayılmaz. Kimi zaman öğle vakti tam bir işe dalmışınızdır ve telefon tahammül edilmez bir davetsiz misafire dönüşüverir; bazen de tam tersine gece yarısı arayan birisiyle konuşmak insanı mutlu eder. Zaten arkadaşımın Tokyo, Atina, Sydney veya Kuala Lumpur'da değil de evinde olduğunu nereden bilebilirdim? Ona ulaşmak istediğimde saat acaba kaç diye hiç kafaya takmam, ararım, olur biter.

Telefonun ikinci çalışında açtı.

"Alec! Ne kadar hızlısın. Hatlar yeniden açılalı yirmi dakika bile olmadı."

"Rahatsız etmiyorum değil mi?"

"Şili'de, Santiago'dayım; saat sabahın yedisi, dün gece hiç uyumadım. Sen beni hiçbir şekilde rahatsız etmiyorsun ama insanlığın geri kalanı feci sinir ediyor."

Yılları ve şakaklardaki kırları silip götüren üniversiteli gülüşü yükseldi. Gök gürültüsü gibi birkaç sarsıntılı kahkaha, sonra birden sessizlik. Konuşma sırası diğer Moro'daydı. Gözlemci, analiz uzmanı, özel danışman. Diğer Moro'nun sesi yine cana yakın ama ciddidir, bugün ise her zamankinden daha ciddiydi. Doğrudan hedefe yöneliyor ve kafanızdaki sorulara daha siz onları dile getirmeden cevap veriyordu.

"Son derece kaygı verici bir şey cereyan etti. Olaylar rayından çıktı, bundan kısmen biz de sorumluyuz ama kaçınmak imkânsızdı."

Mareşal Serdarov'un nükleer cephaneliğini etkisiz hale getirmek için Kafkasya'daki kalesine bir "temizlik" operasyonu tasarlandığına dair geçen hafta basında dolaşan haberleri doğruladı.

"Ne Ruslar, ne Çinliler, ne Hintliler ne de Avrupalılar bundan hoşlanacaktı ama Maryland'de olup bitenden sonra hepsi de bir şey yapmak zorunda olduğumuzu biliyordu ve kimse yolumuza çıkmayı düşünmüyordu. Serdarov denen çılgın, ABD toprakların-

daki bir nükleer patlamanın sorumluluğunu fiilen üstlenmişti! Acaba gerçekten eylemi finanse eden o muydu? Bu ayrı bir konu. Ama bu eylemle böbürlenmişti, bu da cezasız bırakılmaması için yeterliydi.

Operasyon önümüzdeki hafta için öngörülmüştü, askerlerimiz artık son ayrıntıları hallediyorlardı. Ancak pazartesi günü güvenilir bir kaynaktan Serdarov'un kente belli sayıda füze fırlatmaya hazırlandığını öğrendik. Dinlemeye takılan bir konuşmasında muhatabına şöyle diyordu: 'Füzelerimi elimden almayı düşünüyorlarsa önce beni öldürmeleri gerek. Sovyetler Birliği silahlarını kullanmaya cesaret edemeden yenilgiyi ve parçalanmayı kabullendi. Ama benim füzelerimi sağlam ele geçiremeyecekler. Hepsini patlatacağım ve hedef çöl ya da deniz olmayacak.'

Howard'a istihbarat servislerinden son derece telaşlandırıcı bir not ulaştığında ben de başkanlık uçağındaydım: Serdarov'un yirmi dört saat içinde saldıracağı bildiriliyordu. Latin Amerika seyahati kapsamında Santiago'ya yeni inmiştik ve Pentagon talimat bekliyordu. Derhal bir karar verilmeliydi.

Hiçbir düşman füzesi Amerikan topraklarına erişemezdi, eminim; hepsi de havada tespit edilip imha edilecekti. Ama Avrupa, Ortadoğu, Güney Asya'daki başka hedefler vurulabilirdi ki bu da büyük bir felakete neden olurdu. Atina, Viyana, Roma, Kudüs, İstanbul veya Dubai gibi kentlerin harap olmasını göze alabilir miydik? Başkan kesinlikle harekete geçmek zorundaydı.

"İlk planda 'mareşal'in üslerini ele geçirmek ve füzeleri tedbirli bir şekilde sökmek için askeri operasyonlar öngörüldü. Ancak durum değişmişti, tüm füzeleri fırlatılmadan önce yerlerinde imha edecek yoğun bir bombardımandan başka çare yoktu.

Bu durumun füze rampaları civarında, Kafkasya'da kesinlikle bir felakete yol açacağının farkındaydık. Ama başka seçeneğimiz yoktu. Ya kaçınılmaz olarak çok sayıda cana mal olacak bir operasyonla füzeler derhal imha edilecekti ya da füzelerin fırlatılması, gidip hedeflerini vurmaları riskini göze alacaktık; o zaman da müttefiklerimizde çok daha fazla can kaybı yaşanacaktı. Askerler düşmanın derhal vurulması tavsiyesinde bulunurken daha fazla gecikmeden onay vermesi için başkana ısrar ediyorlardı.

Uçak havaalanının pistinde durdu, Şili'nin kadın cumhurbaşkanı Alicia O'Brien merdivenin dibine gelmişti bile. ABD büyükelçisi

uçağa çıktı. Başkanın arkasındaydım, şöyle dediğini duydum: 'Onay veriyorum, başlayabilirsiniz!' Bir 'Teşekkür!', bir 'Baş üstüne!' veya bir 'Hoşça kalın!' denmesi beklentisi içinde bir an sustu, sonra 'Alo! Alo!' dedi. Yaverine döndü. 'Sanırım telefonum kapandı. Savunma Bakanı'nı arayıp bana verebilir misiniz?' Ama yaverin telefonu da çalışmıyordu. Benimki de, büyükelçininki de çalışmıyordu. Hepsi bozulmuştu.

Daha önceden saptanmış programa göre Şili cumhurbaşkanı, Howard şerefine bir resepsiyonun düzenleneceği başkanlık sarayı La Moneda'ya kadar bize eşlik etti. Şili'nin ileri gelen şahsiyetleri, yabancı diplomatlar ve Şili'ye yerleşmiş bazı Amerikalılar bizi bekliyorlardı. Saraya vardığımızda istisnasız hepsinin cep telefonlarıyla aynı sorunu yaşadıklarını, sabit telefonların da kullanılamadığını, bilgisayarlarda da internet bağlantısı olmadığını gördük. Durumun vahameti bir yana, Serdarov'un füzelerinin imha edilmesi için verdiği onayın Pentagon tarafından duyulup duyulmadığından emin olamayan Howard çok öfkeliydi.

İki devlet başkanının önce baş başa görüşmeleri, hazırlanan birkaç ikili anlaşmayı imzalamaları, sonra da birlikte büyük bir salona geçerek alışılmış konuşmaları yapıp, davetlilerle birer kadeh içmeleri öngörülmüştü. Bu nedenle Şili cumhurbaşkanının ofisine girdik. O ve Howard oturdular. Tam çevrelerindekiler çekilip onları birkaç dakikalığına baş başa bırakmaya hazırlanıyorlardı ki tuhaf bir olay cereyan etti.

Kütüphanenin raflarından birinde elektronik bir tablet vardı. Kitaplara yaslanmış halde duruyordu. Kimse tarafından fark edilmemişti. Zaten günümüzde ekranlar kimin dikkatini çekiyor ki? Her yerde hazır ve nazırlar, manzaranın bir parçası oldular. Ama o ana kadar diğerleri gibi kapalı durumda olan bu ekran birdenbire aydınlandı ve güçlü bir ses duyuldu: *'Good afternoon Mister President!'**

Bütün gözler ekranda beliren yüze çevrildi. Korumalar telaşlandılar. Bir suikasttan, en azından ortalığı karıştıracak bir ihlalden çekinmişlerdi. Bazıları refleks olarak telefonlarını kulaklarına götürdüler veya sanki telsizmiş gibi ağızlarının önüne tuttular. Tabii ki telefonların ne alıcı ne de verici olarak çalıştığını bir kez daha

* 'Tünaydın Sayın Başkan!' (ç. n.)

deneyimlemekten öteye gidemediler. Ekrandaki kişi sanki onları görüyormuş gibi gülümseyerek, 'Cep telefonlarınız bozuk, şebekeyi yeniden kurmaya geldim' dedi.

Heyet üyeleri talimatları beklemek için yarım daire halinde ekranın çevresine toplanmışlardı. Nitekim talimatların gelmesi gecikmedi. Bu defa İspanyolca konuşuluyordu: 'Başkan Hanım, şu anda bu sarayda, davetlileriniz arasında bulunuyorum. Eğer mesai arkadaşlarınızdan biri yanıma gelip size kadar eşlik edebilirse...'

Bu adam böylesine sıkı denetimleri aşıp saraya girmeyi başarmışsa, hiç kimsenin eşlik etmesine gerek kalmadan başkanın ofisine kadar da gelebilirdi, diye düşündüm. Ama anlaşılan işi protokole uygun yapmak istiyordu. O zaman Şili cumhurbaşkanının yaveri gidip onu getirmekle görevlendirildi. Yavere dört veya beş koruma da eşlik ediyordu. Sonra ekrandaki kişinin, hepsinden birer baş daha uzun olduğu bu küçük birlikle birlikte ve yüzünde aynı belli belirsiz gülümsemeyle yaklaştığı görüldü.

Bazıları yakasına yapışıp sıkı bir sorgudan geçirme eğilimindeydi. Ama bizim başkan ayağa kalkıp elini sıktı, Bayan O'Brien da aynı şeyi yapıp oturması için yer gösterdi. Davetsiz misafir, terbiyeli bir sesle, 'Belki kapıyı kapamalarını emretseniz daha iyi olur' dedi. Tabii bu aslında bir emirdi.

Orada bulunanlarda bir dalgalanma oldu. Salondan çıkılmalı mıydı, yoksa içeride mi kalınmalıydı? Herkes adına kararı Howard verdi. Benim de aralarında olduğum dört yardımcısına yanında kalmalarını söyledi. Şili cumhurbaşkanı da dört yakınına işaret etti. Diğer herkes dışarı çıktı.

Kapı kapanır kapanmaz adam Howard'a döndü: 'Sayın Başkan, yaklaşık iki saat önce Gaborni bölgesindeki askeri üslerin bombalanması emrini verdiniz. Merak etmeyin, bu emir hiç iletilemedi.' Başkanın yüzü iyice sarardı. Sesini çıkarmak için gayret sarf ettiği görülüyordu. 'Söylediğiniz içimi hiç rahatlatmadı. Mareşal Serdarov'un dünyadaki birçok büyük kente fırlatmaya karar verdiği füzelerin imha edilmesini gerçekten de emretmiştim. Bu üslerin bombalanması kararını, yüz binlerce, belki de milyonlarca insanın öleceği büyük bir felaketi önlemek için almak zorunda kaldım.' Öteki konuştu: 'Evet Sayın Başkan, söylediğiniz doğru. Serdarov gerçekten de füzelerini birçok metropole fırlatıp olabildiğince yüksek can kaybına yol açmaya karar vermişti. Onun da emirlerini iletemediğini ve füzelerinin

havalanamadığını bilmek içinizi rahatlatacaktır. Bombalar şu anda kimseye zarar veremeyecek durumda, mareşal de öyle.'

Howard cevap verdi: 'İnanın bu söylediğiniz içimi ferahlattı. Saldırı emrini hiç istemeyerek vermiştim. Füze rampalarının bombalanmasının civardaki sivil nüfusta çok sayıda can kaybına yol açacağından habersiz değildim, ama eğer bunu yapmasaydım koca kentler yok olacaktı.' 'Bu söylediğinizi de onaylıyorum Sayın Başkan. Sunulan kısa süre ve sahip olduğunuz olanaklar göz önüne alındığında, yaptığınız tercihten başka bir seçenek yoktu. Zaten biz de bu nedenle müdahale etmek zorunda kaldık.'

Sözlerinden adeta güven fışkırıyordu. Ve kibir. O zaman Howard sordu: 'Siz kimsiniz?' Haliyle herkesin aklındaki soruydu bu. O zaman bütün gözler büyük bir merakla karşılarındaki adama döndü. Düşünüyormuş gibi yaptı, ancak vereceği cevap tonlamasına kadar önceden hazırdı, eminim. 'Sayın Başkan, bu haklı bir soru ve zamanı geldiğinde yanıtlamaya söz veriyorum. Ama şu anda konuklar sizi bekliyor, benim de halletmem gereken birkaç acil iş var. İzninizle ben şimdi çekileyim, eğer sizin için de uygunsa bu akşam saat on birde, resmi yemekten sonra, sizi burada bulurum.'

Gizemli adam, iki devlet başkanının da fikrini beklemeden kalktı. Gerçekten de daha acil bir işi mi vardı? Sanmıyorum. Sadece bize telefonlarımız, haber alma kaynaklarımız olmadan ne denli çaresiz kaldığımızı hissettirmek istiyordu. Nitekim Howard adeta hayalete dönmüştü. Görkemli bir sarayda, gözlerini kendisinden ayırmayan seçkin bir kalabalığın ortasındaydı. Ama Washington ile hiçbir teması kalmamıştı; uçağı adeta yere çivilenmişti, üstelik dünyanın geri kalanında neler olup bittiğinden hiç haberi yoktu. İşin aslı, o adamın bize vermek istediği bilgilerden başka hiçbir şey yoktu elimizde. Sanırım bizi tüm şartlarını uysal uysal kabullenecek hale getirmek istiyordu."

"Şartları neymiş Moro?"

"Hiçbir fikrim yok Alec. Şu ana kadar herhangi bir bilgi alamadım. Resepsiyondan ve resmi yemekten sonra cumhurbaşkanının ofisinde yeniden buluştuğumuzda, adam Howard'a sadece son olaylarla ilgili Amerikan halkına seslenmek isteyip istemediğini sordu. Bu amaçla Çarşamba sabahı buluşmamızı önerdi; o zamana kadar başkan ve çalışma arkadaşları konuşma metnini hazırlayacaklar, o da iletişimi düzeltmekle ilgilenecekti. Açıkça belirtmedi ama başkanın sözlerinin

ancak bu kişiye ve dostlarına uygun gelirse yayımlanacakları ortadaydı. Anlaşılan böyle oldu çünkü Howard konuşabildi ve telefonlar da yeniden çalışmaya başladı. En azından şimdilik..."

"İyi de kim bu kişiler? Bu konuda mutlaka bir fikrin vardır!"

"Yanılıyorsun, hiçbir şey bilmiyorum... Adam sadece 'biz' ve 'siz' diyor."

"Sence onların lideri mi?"

"Şüpheliyim. Bir lider bir yere bizzat ve tek başına gitmez. Ama basit bir ulak da değil. Eskiden olsa, tam yetkili temsilci denirdi... Kendinden çok emin görünüyor. İki başkanın karşısında sakin sakin bir koltuğa yerleşti, bir şubesini ziyarete gelmiş çokuluslu şirket patronu gibiydi."

"Hakkında hiçbir şey bilinmiyor mu?"

"Adının Demosthenes olduğunu söylüyor."

"Yunan mı?"

"Belki de takma isimdir. Her halükârda tanıdığım Yunanlara pek benzemiyor. Teni bakır rengi ve İngilizceyi hayatı boyunca Massachusetts'de yaşamış gibi konuşuyor."

• • •

Bütün günümü Moro'nun anlattıklarını zihnimde bir şekle sokmakla geçirdim. O konuşurken not tutmadığım için ayrıntıları hatırlamaya uğraşıyor ve her şeyi kelimesi kelimesine, tırnak da kullanarak ve en küçük bir "sansür" yapmadan kopya etmem gerekir mi diye kendime sorup duruyordum.

Tüm bu olup bitenlerin yanında pek önemli olmadığını biliyorum ama konuşmamız süresince, başkanın çevresinde ve kapalı bir oturumda söylenenleri bana bu kadar serbestçe aktarabilmesine şaşırmıştım. Coşkusunu kırmamak için aynı zamanda da yargılarına güvendiğimden bunu yüzüne vurmak istemedim. Hem bir avukat hem de siyasal danışmanlık görevinde bulunan biri olarak genelde ağzı sıkı davranmayı bildiğini sanıyorum. Ama o da bir dostunun yanında yüksek sesle düşünürken, kötü niyetli kulakların pusuda olduğunu unutup, yürüttüğü mantığın coşkusuna kendini kaptırabilir. Zaten kafamdaki soruyu sormama gerek kalmadan, bir cümlenin arasında o cevaplamış, "bir şeyler saklamam gereken kimseler her şeyi bildiğine" göre gizlilik kavramının anlamını yitirdiğini söylemişti.

Ben de araya hiç girmeden onun söylediklerini kaydetmeye uğraştım... Bununla birlikte kafamı kurcalayan bir soru daha vardı. İlk başta bana o kadar yersiz, o kadar gülünç gelmişti ki konuyu Moro'ya açmaya utanmıştım. Ancak akşamleyin ona bu konuda hiç değilse bir çift laf etmem gerektiğine ikna oldum.

Açıklayayım: Arkadaşım bu Demosthenes'i tarif ettiğinde aklıma hemen Agamemnon gelmişti. Bunun nedeni, iki adamın da Yunan'a benzememesine rağmen, her ikisinin de Antikçağ'dan gelme Yunan isimleri olması mıydı? Evet, kesinlikle öyleydi, böyle bir rastlantının aklıma takılmaması imkânsızdı.

Önce, gülünç duruma düşme korkusuyla bunu açmaya çekindim. Haklı olarak. "O kişiler" –daha iyisini bulamadığım için bu muğlak terimi kullanıyorum– gezegenin en güçlü devlet başkanı nezdine bir temsilci göndermeyi gerekli bulmuş olabilirler, bunda anlaşılmayacak bir şey yok; ama Les Chirons takımadasına, Port-Atlantique'i Antioche adacığına bağlayan şu önemsiz geçide niye bir temsilci yerleştirsinler ki? Çok saçmaydı bu ve evet, gülünçtü. Yine de aklım karışmıştı, içim rahat etsin istiyordum. Moro'yu yeniden aramak için telefonu elime aldığımda vakit gece yarısını geçmişti.

"Bir soru daha. Bu Demosthenes nasıl bir adam?"

"Uzun boylu, geniş omuzlu, başı insanların genelinden biraz daha hacimli. Ten rengini tarif etmek zor, zeytinyağı rengi diyelim. Elmacıkkemikleri çıkık. Amerika Yerlilerine benziyor. Yoksa çizmeye başladın mı?"

"Yakında başlarım. Ama onu tarif etmeni başka bir nedenden ötürü istedim. Burada birisi var..."

Ona Agamemnon'dan söz ettim. Yunan isimli ve Komançi çehreli. O da hiçbir yerden gelmiyor gibi.

Moro bir süre suskun kaldı. Tırnakları kemirilmiş koca parmaklarıyla yuvarlak kafasını kaşıdığını hayal ediyordum.

"Alec, bu söylediğinin belki de bizim meselemizle hiç ilgisi yoktur ama belki de vardır. İçinde bulunduğumuz durumda hiçbir ipucunu ihmal edemeyiz. Eğer bu kişiler dünyaya yayılmışsa her birinden önemli şeyler öğrenebiliriz. Şu anda tamamen karanlıkta olduğumuzu sakın unutma. Onlar orada, bir yerlerde, tepemizdeler; bizi görüyorlar, dinliyorlar, her hareketimizi kolluyorlar, nasıl uygun görüyorlarsa bir şeyi yasaklayıp başka bir şeye izin veriyorlar. Artık onların rızası olmadan en ufak bir hareket yapamayız. Ve biz

onlar hakkında hiçbir şey bilmiyoruz: Kim olduklarını, nereden geldiklerini, nasıl iş gördüklerini, gerçek niyetlerinin ne olduğunu? Onun için, eğer benim fikrimi soruyorsan, hiç duraksama. Git bu Agamemnon'u gör. Girizgâhlarla hiç uğraşma, vakit daralıyor, doğrudan hedefe kilitlen. Ona Demosthenes'in ve benim, hatta başkanın adını ver! Bütün kartlarını aç, yeter ki sana bir şey söylesin. Toplayacağın her bilgi değerli."

Bu konuyla hemen yarın ilgileneceğime ve onu derhal bilgilendireceğime söz verdim.

İKİNCİ DEFTER

Ortalık Aydınlanıyor

Çünkü ışık değerlidir, ama bedelini oyulan iki gözumle ödeyeceksem hiçbir değeri kalmaz.
ARAGON, *La Diane française*

12 Kasım Cuma

Moro'ya karşı manevi bir borcum olduğu duygusuyla güne başladım. Dün çok kardeşçe davranmış, zamanını ayırıp bana neler olup bittiğini, üstelik çok ayrıntılı bir şekilde anlatmıştı. Bir kenarda, her şeyden uzakta, minicik ve bakir bir kaya parçasının üzerinde yaşamama karşın, onun dostluğu ve güveni sayesinde kendimi dünyadaki olayların merkezindeymişim yanılsamasına kaptırmıştım.

Duyduğum şükranı göstermek için, "benim" Agamemnon'un "onun" Demosthenes'iyle herhangi bir bağı olup olmadığını günün ilk saatlerinde teyit edeceğime söz verdim.

O "ilk saatler" pek sabaha denk gelmedi. Şafak sökerken uykuya daldığım için, ancak öğlene doğru uyanabildim. Hemen medcezir çizelgesine baktım. Okyanus yükselmişti, Le Gouay'den geçmek imkânsızdı. Demek ki kayıkçıya uğramam mümkün değildi. Ama telefon etmeyi deneyebilirdim.

Zilin ikinci çalışında her zamanki neşeli sesiyle cevap verdi. Halbuki ben koşullar gereği daha ağırbaşlı bir ses seçmiştim.

"Yeni öğrendiğim bazı şeyler hakkında seninle konuşmalıyım. Bugün bir ara buluşabilir miyiz?"

"Eğer acil bir şeyse motorla geçebilirim karşıya."

"Minnettar olurum."

"Aletlerimi yerleştirip geliyorum."

Yarım saat sonra bir motorun patpatlarını duydum. Kayıkçı bahçenin dibine yanaştı, palamarını bir kazığa doladı ve kasketi

elinde, başını bir yana eğmiş, gelip cam kapımın önünde dikildi. Saygı işareti mi? Tevazu mu? Biraz kurnazlık mı yoksa?

Otursun diye yer gösterdim, sonra doğrudan konuya girdim.

"Acaba Demosthenes diye birini tanıyor musun?"

Sessizlik. Agamemnon beni süzüyordu. Artısını eksisini tartıyor gibiydi. Biraz sonra konuştu:

"Bizim oradan bir isim."

Her yana çekilebilecek bir cevap. Her yana çekilebilecek bir gülümseme. Ben ise en güvenli çehremi takınmaya çabaladım. Ama boğazım sıkışıyordu. Bir şey yapmış olmak için sehpadan ince bir puro alıp yaktım.

"Salı günü Şili'de, Santiago'da ortaya çıkıp ABD başkanına bir mesaj getiren adamdan söz ediyorum..."

Kayıkçı yeniden beni süzmeye başladı. Son bir duraksama kuşkusuz. Sonra bakışlarında kararlı bir ışık yandı.

"Anlamıştım" dedi. "Gerçekten bizim oradan biri."

Biraz kafam karışmıştı. Kaçamak bir yanıta, sonra da labirentte uzun bir kovalamacaya hazırlanmıştım. İtiraf fazla hızlıydı sanki. Top şimdi bendeydi, durmasına izin veremezdim.

"Kaderin bir cilvesi sonucu gençlik arkadaşlarımdan biri Amerikan başkanının yakın çevresinde bulunuyor. Dün onunla telefonda konuştum. Olayları kendince anlattı."

Moro'nun verdiği bilgileri onun sözlerine oldukça sadık kalarak kayıkçıya aktardım: Serdarov'un kalesine karşı hazırlanan operasyon; Serdarov'un savurduğu tehditler; Howard Milton tarafından verilen saldırı emri; tüm iletişimin aniden kesilmesi, sonra da La Moneda sarayında Demosthenes adındaki kişinin ortaya çıkışı...

Kayıkçı beni pürdikkat, sözümü hiç kesmeden, soru sormadan dinledi. Sözlerimi bitirdiğimde o neşeli sesine geri döndü.

"Sana dünyanın felaketten kurtulduğunu ve matem havasına girmek için erken olduğunu söylemiştim!"

Kibar bir gülümsemeyle cevap verdim ama yaptığı şaka beni tatmin etmemişti. Sıkıştırdım:

"Anlattıklarım arasında bilmediğin şeyler var mı?"

Tereddüt eder gibiydi. Sanki cevap vermek için en uygun ifadeyi arıyordu.

"Bana anlattıkların bildiklerimi doğruluyor ve tamamlıyor."

Niyetimi belli ederek suskunluğumu korudum; gözlerimi hiç

kaçırmadan ona bakıyor, devam etmesini beklediğimi gösteriyordum. Agamemnon benim anlattıklarımı kendi yorumunu ekleyerek tekrarlamaya başladı.

"Her şey Mareşal Serdarov'un dünyadaki bazı kentlere nükleer başlıklı füzeler fırlatmaya gerçekten kararlı olduğunu düşündürüyor. ABD başkanı da bu saldırıyı engellemek için Kafkasya'daki askeri üslerin yoğun bir biçimde bombalanmasını emretmiş. İki taraflı bir savrulma..."

Cümlesini tamamlamadı. Bekledim. Başka bir şey eklemedi. O zaman ben de ebelik rolüne soyundum.

"Senin ifadenle bu iki taraflı savrulmayı önlemek gerekiyordu, öyle mi?"

"Evet, kesinlikle."

"Ve siz de bunu önlemek için müdahale ettiniz, doğru mu?"

"Evet, doğru."

"Tabii, bunu önleyecek olanaklara sahip olmak gerekiyordu."

Karşımdaki başıyla onayladı. Sabırla söze devam ettim:

"Anında tüm iletişimi kesip Serdarov'un ordusuna emirlerini aktarmasına, Milton'ın Pentagon ile iletişim kurmasına ve böylece savaşın taraflarını felç etmeye yetecek bir kapasiteye sahip olmak gerekiyordu."

Yine başını salladı.

"Ve sizde bu kapasite var..."

Başını hafifçe yana eğerek, "Olduğuna inanmak gerek" dedi. Kendi tarafındaki bu müthiş gücün varlığını mütevazı bir jestle kabul etmesi daha doğruymuş gibi davranmıştı.

Konuşma sırasında sesimi giderek yükseltmiştim. Bir sonraki cümleyi haykırarak söylememek için kendimi tuttum:

"İyi de siz kimsiniz?"

Belki de bu noktadan başlasam daha iyi ederdim. Demosthenes'in kendilerinden olduğunu kabul ederek zaten bana el uzatmamış mıydı? Bu soru onu şaşırtmamalıydı, hazırlıklıydı. Yine de canı sıkılmış gibi duruyordu; Başkan Milton aynı soruyu sorduğunda "yurttaşı"nın yaptığı gibi o da zaman kazanmaya çalıştı.

"Bugün seninle istediğim kadar açık konuşmam güç. Hassas bir an yaşıyoruz ve burada, bu adada bir dost sohbetinde, şu anda süren müzakerelere zarar verebilecek şeyler söylememiz söz konusu olamaz. Sadece şunu aklında tut; bizimkiler herhangi bir ulusun

veya devletin hizmetinde değiller ve tek bir amaçları var: Dünya çapında bir felaketi engellemek. Tehlike uzaklaştırıldıktan sonra seyirci konumlarına hemen geri döneceklerdir."

"Sen de yeniden 'Antioche'un kayıkçısı' mı olacaksın?"

"Buna hiç ara vermedim ki..."

İkimiz de aramızda kararlaştırmış gibi gülümsedik. Birkaç saniye sessizlik oldu. Sonra bir parça öfkeyle, "Başka söyleyecek bir şeyin olmadığına emin misin?" deyiverdim.

Agamemnon tam cevap vermeye hazırlanırken kapı çalındı. Başka yerlerde sıradan bir olaydı bu; ama bu adada yersiz ve konuşmanın bu aşamasında tatsız bir şeydi. Ama açmak lazımdı. Gelen Ève'di –tabii ki diye eklemem gerekirdi, bu saatte Le Gouay'den geçilemeyeceğine ve romancı, adanın benim dışımdaki tek sakini olduğuna göre ondan başkası olamazdı. Yine de beni ilk kez ziyaret ediyordu. Onun yaşam ritmine göre epey erken sayılabilecek bir ziyaretti, çünkü saat on dört bile değildi.

Yalnız olmadığımı görünce biraz beceriksizce daha sonra gelmeyi teklif etti; ben de nazik bir şekilde bizi rahatsız etmediğini söyledim.

Gerçeği söylemek gerekirse gelişi beni rahatsız mı etmişti yoksa rahatlatmış mıydı, bilemiyordum. Bir taraftan Agamemnon'un üçüncü bir kişinin yanında aynı şekilde açılamayacağını tahmin edebiliyordum, diğer yandan da bu baş başa konuşmada kendimi rahatsız hissettiğim için komşumun gelip sohbeti bölmesine bozulmamıştım.

Kayıkçı ise bu davetsiz konuğun gelişine çok memnun olmuş görünüyordu. Hatta bunu beklediği duygusuna kapıldım. Birden çenesi düştü ve hemen Ève'e hitap etti:

"Bir gün size gelmiştim Bayan Saint-Gilles ve o güzel romanınızdan bir bölümü ezberimden söylemiştim. Sizin artık belleğinizde kalmamış olabilir ama ben o paragrafı hiç unutmayacağım."

O konuşurken komşuma bakıyordum. Hiç pohpohlanmış gibi durmuyordu, dalgın, hatta sağır gibiydi. Romanından söz edildiği anda aşırı rahatsız olduğunu daha önce de fark etmiştim. Kabul görmüş tek bir eser yazabilen, ömürleri boyunca onu aşmaya, geçmeye çalışan, bunu başaramayan ve sonunda o tek kitaptan hapsolduğu zindanın duvarıymışçasına nefret eden yazarlardandı. Bu bakımdan komşum yaşayan bir karikatürdü. Kayıkçı kitabından bahseder et-

mez yüzünü çevirdi. Sonra raftan kalın bir sergi kataloğunu rastgele eline alıp tamamen ona dalmış ve çevresinde söylenen hiçbir şeyi duymuyormuş pozuna bürünerek sayfalarını karıştırmaya başladı. Ancak kayıkçı hiç aldırmadan sözlerine devam ediyordu.

"Şöyle diyordunuz: *Hayatın yollarında hiç durmadan tarihimizin can sıkıcı cesetlerine takılıp sendeliyoruz. Ama geçmişiyle boğuşmaktan usanan insanlık eğer bir gün geleceğiyle karşılaşsa, onu tanıyabilecek mi? Kendini onda bulup, onun güçlü ve sıcak bedenine avuçlarını dayayabilecek mi?* Evet hanımefendi, eğer bu bir önsezi idiyse doğrulandı; eğer bir dilek idiyse gerçekleşti."

Komşumun nezaketsizliği için bir el hareketiyle Agamemnon'dan özür dilemiştim ki Ève birden elindeki kataloğu yere düşürdü! Bambaşka bir şekle bürünmüş bir yüzle kayıkçıya doğru döndü ve sanki bir mucizeyle karşı karşıyaymış gibi ışık saçarak ona doğru yürüdü. Ya kollarına atılacak ya da ayaklarına kapanacak sandım. Ama adamın birkaç adım uzağında durup gözlerinin içine bakarak sordu:

"Kimsiniz siz?"

Tek soru buydu. Son günlerdeki olayların tüm dünyayı sormak zorunda bıraktığı soru. Bu soruyu Howard Milton Demosthenes'e, ben de Agamemnon'a sormuş ama cevap alamamıştım. Ama bu defa kayıkçı sıkışmış gibiydi. İnce purolarımdan bir tane almak istedi, kibriti çaktı, alev uzayıncaya kadar bekledi, sonra puroya yaklaştırdı. Parmaklarının titrediğini gördüm. Ve bir anda beynimde bir şimşek çaktı; onu niye bu hiç akla gelmeyecek yere, böyle kılık değiştirerek gönderdiklerini çözdüm. Tabii ki Ève yüzünden! Onu kollamak için! Bu kişilerin ona sevgi, hatta hürmet duydukları belli oluyor.

Komşumun konuşmamızın arasına dalmış olmasına artık üzülmüyordum. Onun sayesinde şimdi karşı taraf güç durumdaydı. Veya en azından bu hal eşit olarak paylaşılmıştı.

"Nereden başlamalı?" diye sordu Agamemnon.

Bu defa sergilediği tereddüt numaradan değildi.

Ève kararlı bir sesle, "Adınızla başlasak nasıl olur?" dedi. "Bu antik Yunan göndermesi ne anlama geliyor?"

"Evet, bu doğru bir yaklaşım, oradan başlayalım! Bizimkilerin Yunan isimleri alması boşuna değil. Bu uygarlığı sahipleniyoruz ve özellikle de bazı tarihçilerin 'Atina mucizesi' adını verdikleri

olguya, insan zihninin birçok alanda birden serpilip geliştiği, tiyatronun, felsefenin, tıbbın, tarihin, heykelin, mimarinin ve bu arada demokrasinin bir anlamda 'icat edildiği' o görkemli döneme büyük saygı duyuyoruz. Bütün bunlar çeyrek asır içinde ve az sayıda insan tarafından gerçekleştirilmişti. Ne önceki ne de sonraki asırlarda eşine benzerine rastlanmayan yaratıcı bir bereket hiç öngörülmedik bir şekilde ortaya çıktı ve yine aniden silinip gitti. Dünyanın benzer bir rönesans yaşaması için aradan iki bin yıl geçmesi gerekti.

Eğer insanlık uzun bir Ortaçağ içinde batacağına Yunan mucizesi zamanındaki gibi ilerlemeye devam etseydi kim bilir neler olurdu? Sanat, bilim, düşünce alanlarında nerelere gelinirdi? İnsan zihni aynı ritimle ve tüm alanlarda serpilmeye devam etse kim bilir hangi noktaya yükselmiş olurdu? Hanımefendi, kitabınızda tüm bu soruları açık açık soruyorsunuz. Ve bize Sokrates'i, Platon'u, Euripides'i, Herodotos'u, Hippokrates'i, Phidias'ı, Aristoteles'i ve daha pek çoklarını armağan eden bu eşsiz çağa duyduğunuz hasreti ifade ediyorsunuz.

Şimdi bir an için tarih kitaplarından uzaklaşıp güzel bir öyküye kulak verelim; atalarım tarafından ya yaşanmış, ya hayal edilmiş ya da düşlenmiş bu öyküyü bana ebeveynlerim anlatmıştı.

Mucizenin alevi sönmeye yüz tutacak gibi titremeye başladığında, diğerlerinden daha gözü kara birkaç kişi bu duruma seyirci kalmamaya karar vermiş. Kaç kişilermiş? Bir avuç. Uygarlıklarının batacağını ve onun bağrındaki ideallerin her ne pahasına olursa olsun korunması gerektiğini anlamışlar. O zaman yola çıkmışlar. Attika'yı, Boeotia'yı, Tesalya'yı veya Peloponnesos'u terk etmişler; efsaneye göre yanlarına 'ruhlarının içindekinden' başka hiçbir şey almamışlar. Bizimkilerin macerası böyle başlamış.

O dönemde sürgün bir ceza, bedensel bir sakatlama, neredeyse bir intihar gibi yaşanıyordu. Kuşkusuz bu nedenden ötürü söz konusu kişiler otuz kırk yıl önce kendini bir yanardağın kraterinden aşağı bırakarak yok olan birini çıkış noktası olarak sahiplenmişlerdi."

Eve üstüne basarak, "Agrigentum'lu Empedokles" dedi.

"Ta kendisi. Atalarım kendilerine "Empedokles'in Dostları" ismini koydular. Bugün de kendimizi böyle tanımlamaya devam ediyoruz."

Bunu öğrendiğime memnun olmuştum; hiç değilse haklarında "o kişiler" gibi muğlak ve bir ölçüde gönül kırıcı sözcükler kullanmayı bırakabilirdim artık...

"Peki diğerlerine" diye sordu komşum, "insanların geri kalanına ne isim veriyorsunuz?"

"Çeşitli adlandırmalar mevcut hanımefendi. Bazen sizin dediğiniz gibi 'diğerleri' veya 'onlar' diyoruz. Sık sık 'halklar' veya 'kalabalık' kelimelerini kullanıyoruz ya da..."

Ève kendisinin seçimini yaptığını belirtmek istercesine, "Kalabalık! Kalabalık!" diye müzikli bir tonlamayla yineledi.

Kayıkçı verdikleri adları sıralamayı kesti.

Bu kez ben sordum: "Peki Agam, ülkenize ne ad veriyorsunuz?"

"Sadece 'Empedokles' diyoruz... Ama bu ismi haritalarınızda boşuna aramayın!"

Gülümsedi ve olayların bu yönü hakkında bize daha fazla bir şey söylemeyeceğini anladım. Ben de önceki konuya döndüm.

"Atalarının Yunanistan'dan göçü bir efsane mi yoksa gerçek bir öykü mü?"

"İnandığımıza göre öykü gerçek" dedi gülerek. "Her halükârda annem babam bana bunu köklerimizin hakiki hikâyesi olarak anlattılar, ben de böylece ömrüm boyunca kim olduğumu, nereden geldiğimi, hangi yöne gitmem gerektiğini ve varoluşumun amacının ne olduğunu bilebildim."

İçten görünmeye çalışsa da sözlerinin çeşitli yanlara çekilebilme imkânını ortadan kaldırmıyordu.

"Antik Yunan'dan kaçan bu insanlar böyle bir güç edinmeyi nasıl becerdiler peki?" diye sordu Ève.

"Son olayların akla getirebileceği en önemli soru bu olsa gerek" dedi Agamemnon. "Bu soruyu yakında yanıtlayacağıma söz veriyorum. Ama henüz değil. Şu anda durum sizinle istediğim kadar açık yüreklilikle konuşamayacağım kadar hassas. Her şey yolunda giderse, birkaç gün içinde merakınızı giderebilirim."

Cümlesini daha bitirmemişti ki telefonu çalmaya başladı. Ayağa kalktı, bir el hareketiyle özür diledi ve odadan çıktı. Geri döndüğünde sadece şunu söyledi:

"Üzgünüm, gitmem gerekiyor. Bunları yeniden uzun uzun konuşuruz."

Komşumun elini öpmek için eski zaman stilinde eğildi, sonra da çekip gitti. İkimizi tuhaf sözlerinden içmiş ama susuzluğumuzu gideremeyiş halde baş başa bıraktı.

• • •

İçimdeki çalkantıya yanıt olacak bir yorum bekleyerek Ève'e doğru döndüm. Ama gözlerinde mum alevi gibi sönük bir ışık vardı. Onun bu içine kapanmış haline, kendini belli eden içsel sevincine saygı duyarak ben de bir şey demedim; en azından yüksek sesle demedim, çünkü duyduğum her cümleyi içimden tekrarlayarak belleğime yerleştiriyordum. Hatasız yineleyebilmek için hepsini aklımda tuttuğumdan emin olmak istiyordum.

Agamemnon basit sözcüklerle tam anlamıyla bir ifşaatta bulunmuştu. Evet, bir ifşaattı bu ve artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Ne insanlık, ne dünya, ne tarih ne de bizim gündelik hayatlarımız...

"Biraz dışarı çıkıp deniz kıyısında yürümek istiyorum" dedi birden komşum. "Benimle gelir misin?"

Kumsalın, deniz çok yükseldiğinde geride bıraktığı mor yosunlar nedeniyle "mor kumlar" denen parçasına doğru yürüdük. Burada çok tatlı bir eğim vardır, okyanusla buluşabilmek için oradan epey ilerledik. Ève uyurgezer gibi yürüyor, sessizliğini ve içe kapanıklığını koruyordu; ama adımları canlıydı, hatta bazen seke seke gidiyordu. Fanilerin genelinin deniz havasından bambaşka şeyler soluyarak eriştiği bir tür mutluluk hali içindeydi...

Suyun kenarına gelince komşum aynı hızla yürümeye devam etti. Kolundan tutup geriye çektim. Sesini çıkarmadı. İntihar etmek gibi bir düşüncesi yoktu, sadece zafer kazanmışçasına yoğun bir mutluluk yaşıyordu; ama okyanus ruh hallerini hiç umursamadan onu pekâlâ yutabilirdi. Les Chirons takımadasının her kumsalının bir tedbirsizler ve kendini beğenmişler koleksiyonu vardır, *La cap-hornière*'in emektar denizcileri onların isimlerini ve hangi koşullarda boğulduklarını bıkıp usanmadan sıralarlar.

Onu iki elimle tutup daha da geriye, yanlarında cüce eğreltiotları ve yabani dutların sıralandığı patikaya doğru çektim. Şimdi çiçek desenli elbise giymiş bir kız çocuğu gibi dönüp duruyor, arada sen-

deliyordu. Bir elimle sıkıca tutmaya devam ettim, bırakmıyordum onu. Zaten o da kurtulmaya çalışmıyordu, parmakları benimkilere kenetlenmişti, zaman zaman başını omzuma yaslıyor ve saçları gözlerimin önünde uçuşuyordu.

Evine geri götürdüğümde içeri davet etti beni; sonra cevabımı beklemeden evin bütün ışıklarını yakmaya başladı.

"Otur biraz, böyle bir akşamın sönüp gitmesine izin verecek değiliz herhalde. Şampanya getiriyorum."

İyi de neyi kutlayacaktık? Bugün öğrendiklerim beni bayram havasına girmeye değil düşünmeye sevk ediyordu. Geleceğim, hepimizin geleceği, dünyadaki yerimiz hakkında sakin sakin düşünme ihtiyacı duyuyordum.

Hakkında hiçbir şey bilmediğim yeni bir çağın açıldığı belliydi. Varlığından bile haberdar olmadığım bir kıtaya kendi isteğim dışında sürülmüş gibiydim. Orada ne bulacaktım? En küçük bir fikrim yoktu! Bunu alkışlamak mı yoksa buna hayıflanmak mı gerektiğini de bilmiyordum haliyle...

Ama bütün bunlar bir yana, komşumun ruh haline de duyarsız değildim, bakışlarımla onu kardeşçe bir iyi niyetle sarıp sarmalıyordum, neşesini kırma niyetinde değildim, o kadar az neşeleniyordu ki zaten... Kadehimi kaldırdım. Sonuçta, en azından kutlanacak bir şey vardı. Elimden gelen en neşeli pozuma bürünüp şöyle dedim: "Hayatta kalmamızın şerefine! Şu aptal çatışma gerçekten çıksaydı, bu akşam ikimiz, dahası milyonlarca kişi ölmüş olabilirdi!"

Ève'in kabarcıkların kenara kadar yükseldiği kadehi hazırdı ve havaya kaldırmıştı. Ama içmedi. Ben onun neşesine bu şekilde katılabileceğimi düşünmüştüm ama sonuç beklediğim gibi olmamıştı. Kolu aşağı indi, yüzü karardı, sonra közlerden geriye kalanların kızarıklığının hâlâ görüldüğü şömineye doğru döndü. Şampanya kadehini yeniden kaldırdı ama bana doğru değil kendi başının üstünde, sadece kendisi için kaldırdı.

"Ben başka şeye içiyorum. İnsanlar kurtulduğu için, tüm çılgınlıklarına karşın bir kez daha paçayı sıyırdıkları için içmiyorum. İçiyorum ve seviniyorum çünkü insanlar sonunda efendilerini buldular! Ben Empedokles'in Dostları'na içiyorum! İnsanların tüm kibri yerle bir oldu!"

Yalınayak sehpanın üzerine çıktı, hayali bir kalabalığa söylev vermek için kadehini ağzının önünde mikrofon gibi tutuyordu:

"Evrenin kralları olduğumuzu, Yaratılış'ın en yüksek zirvesi, Yaratılış'ın Everest'i olduğumuzu düşünüyorduk. Biz, şanlı geçmişimiz, mucizeler yaratan bilimimiz, saygıdeğer dinlerimiz..."

Kadehini bir yudumda dikip devam etti:

"Uygarlıklarımızın ölümlü olduklarını belirttiğimiz zaman bile caka satmayı ve kibirli olmayı beceriyorduk! Tarih'i bizim yaptığımıza emindik. Halbuki henüz tarihöncesinden bile çıkamadığımız anlaşılıyor!"

Kadehini doldurmam için bana uzattı. Ben de tek söz etmeden yeniden onunla kadeh kaldırdım.

"Diğerleri sadece daha güçlü olmakla kalsalardı bu kadar bozulmazdık. Ama üstelik daha iyiler! Her konuda daha iyiler! Daha özgür, daha namuslu, daha temiz onlar!"

Nereden biliyor ki bunu?

"Ya inançlarımız? Ya geleneklerimiz? Ya becerilerimiz? Biz yerli ritüellerine nasıl gizli gizli gülüyorsak, eminim onlar da bütün bunlarla dalga geçiyordur!"

Sonunda dayanamadım:

"İyi de sevgili komşum, nereden biliyorsun bunları?"

Dehşete kapılmış bir hayret ifadesiyle bana doğru döndü, sanki dünyada bu gerçekten haberi olmayan, onu anlamamış bir tek ben kalmıştım. Ve kayıkçının biraz önce anlattığı efsaneyi kendi tarzında yineledi.

"Evvel zaman içinde bir gün insanlık bölünmüş. Bazıları, yeni bir site inşa etmeye giden göçmenler gibi ayrılmışlar. Diğerleri kalmışlar. O zamandan beri birbirine paralel iki insanlık vardır. Biri ışık içinde yaşar ama gölge yapar. Diğeri ise gölgede yaşar ama ışık taşır. Her biri kendi yolunda ve kendi ritmince ilerlemiştir..."

Romancı komşum tarafından yeniden ele alınıp yorumlanarak süslenmiş aynı efsane, aynı ifşaat. Ama Ève bunu ezelden beri kitaplara kaydedilmiş gerçek olaylar gibi anlatıyordu ve sanki o kitapları bir tek ben okumamıştım.

Doğru söylüyor olabilir... Ben kendi payıma kuşkucu tavrımı koruyorum. Bu diğer insanlık nedir? Nerede yaşamaktadır? Evleri, fabrikaları, laboratuvarları nasıldır? Üçüncü bin yılın başına ge-

linceye kadar varlığını niye hiç fark etmedik? Onun söylediklerine katılamadığım ama karşı çıkacak argümanlara da sahip olmadığım için suskun kalmayı yeğledim. Bu arada komşum kendini kaptırmış devam ediyordu.

"Empedokles'in Dostları bizim kavgalarımıza hiç bulaşmadan, aptalca inançlarımızla vakit yitirmeden yollarına dosdoğru devam ettiler. Ve bugün tüm bilgi alanlarında olduğu gibi mutluluk sanatında da fersah fersah ilerimizdeler... Onların şerefine içmek istiyorum! Yeniden kavuştuğumuz kardeşlerimizin şerefine!"

Tartışmaktan bıktığım için ben de içtim, ona eşlik ettim. Birinci şişeyi bitirdikten sonra iki şişe daha boşaldı ve benim payım her şişenin dörtte birinden fazla değildi. Ümitlerini yitirmiş bir kadın olarak stokta bu kadar çok şampanya bulunduracağını asla düşünemezdim!

"Empedokles'in şerefine!"

Onu bu kadar hayat dolu ve şen şakrak görmek hoşuma gitmiyor değildi. İstediği her şey için kadeh tokuşturdum. Yine de düşüncelerim birçok farklı yöne savrulup duruyordu. Bazen Ève'in sözleri beni cezbediyor, altlarına imzamı atıyordum, ben de aynen söyleyebilirdim bunları; sonuçta adama çekilmeyi tercih etmişsem bunun sebebi dünyanın geldiği hale duyduğum güvensizlikti. Ama zaman zaman da fikrimi değiştiriyordum: Eğer Agamemnon ve Demosthenes'in "yurttaşları" gerçekten göründükleri gibi böyle her şeye kadir, böylesine kusursuz, üstünlükleri böyle belirgin bir insanlıksa ben ve hemcinslerim ne olacaktık? Rezerv alanlarına kapatılmış, etrafları dikenli tellerle çevrilmiş kavgacı yerliler olarak mı yaşayacaktık? Yarın arkeologların, paleontologların ve egzotizm meraklılarının inceleyecekleri, yaratılışın son halinden önceki bir müsvedde, bir alt tür haline mi gelecektik? Bilimlerimiz, dillerimiz, dinlerimiz, efsanelerimiz, kahramanlarımız, o kadar gurur duyduğumuz ve anılarıyla bize heyecan veren bütün her şey ne olacaktı peki? Biz olmaktan artık gurur duymadığımız zaman yaşamaya nasıl devam edebilecektik? Kendi kendime, kusurlarımız var, hatta çoğunlukla tahammül edilmez... cani ve barbar varlıklarız, diyordum. Ama bu biziz!

Önceki gün yaptığım karşılaştırmayı yineleyecek olursam, ben bir Aztek çizeri ve dostlarımdan biri Montezuma'nın yakın danışmanlarından biri olsaydı, İspanyolların ileriliği, silahlarının üs-

tünlüğü ve "conquistador"ların (fatihlerin) ustalığı hoşuma gider miydi?

Eve'e bunu hiç söylemedim. Beni duyamayacak kadar coşmuş ve akşam sona ererken iyice kafayı bulmuştu. Gerçi ben de bunca yıl yalnız yaşadıktan sonra her türlü polemik alışkanlığını ve isteğini yitirmiştim. Artık kafamda tartışıyorum, çizimlerimde haykırıyorum, seviniyorum veya kafa tutuyorum.

• • •

Komşumun evindeyken bir ara banyoya kapanıp Moro'ya bir mesaj göndermiş, öğrendiklerimi anlatabilmek için müsait olur olmaz beni aramasını yazmıştım.

Ancak gece yarısına doğru arayıp özür diledi: Bütün günü uçakta geçmişti.

"Yüce gönüllü vasilerimiz Santiago'dan ayrılıp Washington'a dönmemize izin verdiler" dedi gülmeye çalışarak. Yaşanan aşağılanmaya karşın içi rahatlamıştı. "Howard yurtdışında kalmaya artık katlanamıyordu. Fark ettin mi bilmiyorum, Çarşamba günü yurttaşlarına seslenirken Şili'den konuştuğunu belirtmekten özenle kaçınmıştı; bundan çok rahatsızlık duyacaklarını düşünüyordu. Üstelik sağlık sorunları nedeniyle günlük bakıma ihtiyacı var ve bu ancak Beyaz Saray'daki dairesinde eksiksiz biçimde yapılabiliyor."

"O ana kadar 'onlar' yola çıkmanızı yasaklamışlar mıydı?"

"Açıkça bunu söylemediler. Ama havaalanlarıyla iletişimin kesilmesi riski varken başkanlık uçağına binemezdik. Dün Demosthenes'e uçuşta bir sorun yaşanmayacağı konusunda güvence verip veremeyeceğini sorduğumuzda, bizimle birlikte uçağa binmeyi teklif etti; bu da haliyle olabilecek en iyi güvenceydi."

"Bindi mi sizinle uçağa?"

"Evet. Anlatırım... Ama önce sen neler öğrendiğini söyle."

Kayıkçıyla yaptığımız konuşmayı hiçbir şey unutmamaya gayret ederek naklettim. Moro tek bir söz etmeden sonuna kadar dinledi ama nefesinden etkilendiğini anlıyordum. Bitirdiği zaman Amerikan aksanıyla bir "wow!" diyerek tebrik etti.

"Alec, anlattıklarının hemen hemen hiçbirini şu ana kadar duymamıştım. Biz Demosthenes ile sadece strateji, nükleer silahlar ve silahsızlanma konularında konuştuk. İçimizden hiç kimse ona

kökenlerini sormadığı gibi kendisi de bu konuda hiçbir şey söylemedi. Onun ağzından Empedokles adını sadece bir kez, o da bir cümlenin içinde geçtiğinde duydum.

Uçakta oldu. Yolculuğun en başında beş dakikalığına yanma oturmayı başarmıştım. Heyetin büyük bölümünün bu yere göz diktiğini söylememe gerek yok herhalde. Bir sohbet başlatmak amacıyla biraz nezaket gereği, biraz da tepkisini ölçmek için, bu kriz sona erdiğinde ülkesine gitmeyi çok istediğimi söyledim. Gülümsedi. 'Niye olmasın? Çok uzun yolculukları sever misiniz?' 'Evet, beni ürkütmezler' diye cevap verdim. 'Peki, ya aşırı kısa yolculuklar?' Benimle kibarca alay ettiğini hissettim ama yine de cevap verdim: 'Onlardan da nefret etmem.' 'O zaman Empedokles ülkesinin kapıları size açıktır!' 'Sicilya mı demek istiyorsunuz?' diye sordum. Güldü. 'Ben ne kadar Yunan'sam, topraklarımız da o kadar Sicilya'dadır.' Elimi sıktı. First Lady Cynthia koridorda hemen yanımızda ayakta duruyordu ve sabırsızlandığı belliydi. Ben kalktım, o da yerime oturdu."

Moro her zaman yaptığı gibi olayları mizah ve zarafet içinde ele alıyordu. Ama aklının karıştığı belliydi.

• • •

Bu uzun günün sonunda, yazdığım sayfaları, kaydetmek durumunda kaldığım tüm tuhaf sözleri yeniden okuyorum ve ne düşüneceğimi bilmiyorum. Bana güzel, fazla güzel bir öykü anlatıldı. Belki de bir masal... İçim öyle daralmış durumda ki aklın sesini susturmak pahasına ona inanmak cazip geliyor.

Demek iki insanlık var... Dünya eşzamanlı iki parçanın sahnesi, biri görünür, diğeri yeraltında; birinin ayırt edici özelliği şuursuzluk ve bu bizim tarihimiz; diğeri bilgelik ve esenlik taşıyor ama bunun yanı sıra hemcinslerimin gözden düşmesine neden oluyor. Ben de komşum gibi bu durumu şampanya ile mi kutlamalıyım? Yas tutmak daha doğru olmaz mı?

Şimdilik kanaatimi saklı tutuyorum.

13 Kasım Cumartesi

Antioche adasında geceleri sık sık yağmur yağar, sabah ise yükünü boşaltmış bulutlar çekilir ve ortalık yeniden aydınlanır. Atlantik göğünün nezaketidir bu. Dün gece yağmur geç başladı ve sabahın ilk saatlerine de sarktı. Yine de on bire doğru güneş yerini almıştı; belki az ısıtıyordu ama kireç badanalı duvarlarda patlıyor ve damlalarla su birikintilerini pırıldatıyordu.

Telefonun sesiyle uyandım. Mesajımı alan vaftiz kızım Adrienne aramakta geciktiği için özür diliyordu. Üç gün üç gece hastanede görev yapmak zorunda kalmıştı. Çalıştığı bölümde, iletişim kesintisi yüzünden zamanında yardımına yetişilemeyen sekiz kişi ölmüştü. Onun gibi acil servis doktoru olan eşi Charles çok öfkeliydi. Adrienne ise olaya daha filozofça yaklaşıyordu. "Eğer başımıza gelen şey bizi nükleer kâbustan kurtardıysa" dedi, "o zavallılar boşuna ölmüş olmayacak!"

Telefonu kapattıktan sonra yataktan fırladım, kotumu giydim, bir termos dolusu kahve hazırladım ve çizim masama oturdum. Dört günden beri bir çizgi bile çizmemiştim ve tembelliğe alışmak istemiyordum. Zaman durmadı, sadece askıya alındı. Er veya geç gazeteler hem matbu olarak hem de internet üzerinden yeniden çıkmaya başlayacak; onlara eskiden olduğu gibi teslimat yapmam gerekecek. Çizim defterimin ilk boş sayfasını açtım. Kalın kurşunkalemimi elime aldım. Ancak onu elime aldığımda esin şimşekleri çakmaya başlıyor. Gümüş rengi kapağı şimşekleri paratoner gibi çekiyor.

Birden sessizlik çöktü. Ortalık zaten sessizdi ama sessizliğin içinde de kademeler, derinlik farkları vardır. Bu farklı sessizliği nasıl duyumsadığımı söyleyemeyeceğim. Radyomun düğmesine bastım: Dalgalı vızıltı yeniden başlamıştı...

Lanet olsun! Aynı yere döndük!

Fazla düşünmeden garaja koştum, bisikletime atladım ve pedallara öfkeyle basarak Le Gouay'ye yollandım. Kayıkçıyı görmeli, öfkemi paylaşmalı ve özellikle de niçin bir kez daha "cezalandırıldığımızı" söyletmeyi başarmalıydım.

Okyanus üzerinde pedal çevirmek ne kadar baş döndürücü Tanrım! Baş döndürücü ama aynı zamanda teskin edici. Şu renk! Şu yosun kokusu! Hemen yanı başımdaki şu enginlik! Şu şıpırtı senfonisi! Yeryüzüne ait tüm kaygılar önce ıslanıyor, sonra parçalanıyor ve sulara gömülüyor. Öfkeme sıkıca sarıldım ki hepsi yolda tükenip bitmesin!

Agamemnon evinde değildi, kayığı da her zaman bağladığı yerde yoktu. Zili çaldım, kapıya vurdum, tokmağı çevirdim. Kapı açıldı. İttim ve "Agam!" diye seslenerek içeri girdim. Sonra bir baktım, önceden hiç böyle bir kararım yokken, adım adım rafları, dolapları, çekmeceleri, kutuları taramaya, masaların, yatağın altını, dolabın üstünü aramaya başlamışım. Ne arıyordum? Empedokles ülkesinin işaretini taşıyan herhangi bir nesne: Bir cihaz, bir resim, bir kitap, bir harita. Hayatımda asla böyle bir davranışım olmamıştı. Ne var ki hiçbir zaman böyle bir kaygı yaşamadığım da doğruydu.

Kayıkçının evinde hiçbir şey bulamadım. Asıl "vatanı"nı ele verecek hiçbir şey yoktu. Fütürist görünümlü iki radyosundan bile bir şey çıkmadı; kontrol ettim, her ikisi de deyim yerindeyse "bizde" imal edilmişti, biri Danimarka, diğeri Kore malıydı.

Daha sonra Port-Atlantique tarafında bir tur atmaya gittim. Orada da kayda değer bir şey yoktu. *La cap-hornière* her zamanki gibi doluydu. Müdavimler –Gautier, ihtiyar Antonin ve diğerleri– oradaydı. Tek fark daha az gürültü yapmaları ve fısıldaşarak konuşmalarıydı. Yanlarında birkaç beklendik soru derledim. Cevap ise hiç yoktu.

Kısık sesle ifade edilen bazı söylentiler vardı ama onları aktarmamayı tercih ediyorum. Neye yarayacak zaten? Yakında doğru-

lanabilir bilgiler alacağım. Yine de ara sıra tokalaştığım ve senli benli olsak da adını bilmediğim kirli sakallı bir genç denizcinin, dudaklarının arasına kıstırdığı sigarasıyla yanıma gelip "kayıkçımız"ın karanlık bir tip olduğu izlenimini paylaşıp paylaşmadığımı sorduğunu belirtmeliyim. Çevremizdeki kulaklar bir anda kabardı. Temkinli bir cevap vererek, Agamemnon'un bana hep namuslu ve yardımsever birisi gibi gözüktüğünü söyledim. Başka tek bir söz etmedim. Genç adam uzaklaştı. Diğerleri de hiçbir şey söylemedi. Atmosfer giderek ağırlaşıyordu. Daha fazla uzatmadan izin isteyip oradan ayrıldım.

• • •

Akşama doğru komşumun evine uğradım. O da benim gibi, bugün gezegenin geri kalanında vahim bir şeyler olduğunu düşünüyor. Ama o da benden daha fazlasını bilmiyor. Bu durum onu kaygılandırmıyor da. Öcü alınmış kurban veya erken tahliye edilmiş tutsak gülümseyişi dudaklarından hiç eksilmiyor.

Hiçbir şey hazırlamasına gerek olmadığını, basit bir şeyler atıştıracağımızı söyleyerek yemeğe kalmam için ısrar etti. Gerçekten de bir kavanoz –takımadanın spesiyalitesi olan– ton balığı kavurması ve bir şişe Bordo şarabı açtı. Ama tam masaya otururken, saray çığırtkanı gibi hazır ola geçip yaramaz çocuk tavrıyla duyurdu: "Mum ışığında deniz yemeği!"

Mahrumiyet imtiyaza dönüştürülünce...

Ève'in sofrasında ilk kez yemek yiyorum ama onunla ilk paylaştığım yemek bu değil.

Yemek yapacak sabrım olmadığı zamanlar, ki bu sık sık başıma geliyor, takımadanın *La dorade coryphène** adındaki, sürekli yedi veya sekiz farklı çeşit yemek sunan tek lokantasını arıyorum. Tabelası fazla gösterişli olsa da bunu umursamıyorum, çünkü bütün yemekler lezzetli ve kesinlikle çok taze oluyor. Öyle ki her defasında ne seçsem diye tereddüde düşüyorum. Şefin eşi baştan çıkarıcı bir sesle, "Deniz levreği mi istersiniz kuru fasulyeli kuzu butu mu?"

* Okyanusların ılıman ve tropikal sularında yaşayan, Akdeniz'de de az da olsa rastlanan büyük deniz balığı; Latince adı *Coryphaena hippurus*, Türkçede lambuka da deniyor (ç. n.).

diye mırıldanıyor. Tam seçecekken ekleyiveriyor: "Armorica soslu karides de var..." Kararsızlığımı yenebilmek için soruyorum: "Peki komşum ne ısmarladı?" Üç siparişin ikisinde ben de Ève'in seçtiklerinden ısmarlıyorum. Yemeklerimizi sular alçaldığında aynı kurye teslim ediyor ve her birimiz kendi sofrasında yalnız başına yiyor...

Bu şekilde anlatılınca çok renksiz bir hayat sürdüğüm düşünülebilir. Ama benim gibi, neredeyse tamamen ıssız bir adada yaşayıp çizim yapmak isteyecek kadar sessizlik ve sükûnete tapan biri açısından bu rutin hiçbir üzüntü, hiçbir pişmanlık, hiçbir kırgınlığa neden olmuyor.

Sonuçta, insan *gerçekten* neye ihtiyaç duyar? Sağlığı ve internet bağlantısı iyiyse, gerisi o kadar önemli değil. İşi, varoluşçu filozof gibi, cehennem başkalarıdır deme noktasına kadar vardırmayacağım.* Ama başkalarının cennet olmadıkları da kesin.

Ama bütün bunlar bir yana, bu akşam Ève ile birlikte olmaktan içtenlikle hoşlandım. Menümüz, ortak lokantamızın bize normalde pişirdiklerinin ayarında olmasa bile...

Yemek sırasındaki sohbetimiz güncel olaylarla sınırlı kalmadı. Komşuma ailemden, köklerimden ve niçin Montréal'den ayrılıp Antioche adasında yaşamaya geldiğimden söz ettim; o da kendi ailesini ve onu buraya neyin getirdiğini anlattı. Annesi yarı İrlandalı, yarı Jamaikalı bir şarkıcıydı; şöhreti de tatmış, uzun depresyon ve psikolojik tedavi dönemlerinden de geçmişti. Babası Toulouse'lu bir pilottu. Zorunlu olarak çok yolculuk ediyordu ve herhalde uçtuğu yerlerde metresleri de vardı. Ève'in çocukluğu onu beklemekle geçmişti; bunu söylerken, otuz yıl sonra bu durumdan hâlâ etkileniyormuşçasına derin derin iç geçirdi.

Kaptan Saint-Gilles ne zaman Avrupa'dan Amerika'ya uçsa adamızın üstünden geçiyor ve sık sık "sahile gümüş bir iple bağlanan bu pembe çakıltaşı"ndan imrenerek bahsediyordu. Bir gün oraya inme umudundan söz ediyordu; gerçekleştiremediği bu düşünü kızına miras bırakmıştı. Babamın bana bıraktığı miras gibi... Bu "düş nakli"nden dolayı, yollarımız ne kadar farklı olsalar da sonuçta belli bir benzerlik içeriyorlardı.

* Jean-Paul Sartre'ın *Gizli Oturum* oyunundan bir replik (ç. n.).

Komşum bu akşam kendini yıllardır unuttuğu bir dinginlikle ifade etmişti. "Empedokles'in Dostları"nın ortaya çıkışı onu hem geçmişiyle hem de bir ikincisini yazamadığı romanıyla barıştırmıştı. Uzun süre yüz vermediği romanını, Agamemnon'un derin bir saygıyla yaptığı alıntıyı duyduktan sonra yeniden sevmeye başlamıştı.

Ève'in yaşanan olaylara verdiği tepkinin benim tavırlarımı da her gün biraz daha etkilediğini ve beni "denetçilerimize" karşı daha uzlaşmacı, daha anlayışlı yaptığını düşünüyorum. Her söylediğini onaylamasam da, söylediklerini kurcalayıp, eleştirip, biraz dalga geçsem de yeniden kavuştuğu neşesi onlara karşı kuşkuculuğumu azaltıyor; tek başıma kalsam bu olmazdı.

Onun akıl hocalığı olmasa Tarih'imizin hükümsüz kılınmasını ve uygarlığımızın ölümünü elimde bir kadehle nasıl neşe içinde kutlayabilirdim?

• • •

Biraz içim geçmişti, şimdi tekrar kalkıp bir mum yakıyor ve yeniden gunluğümün başına oturuyorum. Çünkü geçiştirmeyi tercih ettiğim ama şu anda daha fazla ertelemeden söz etme ihtiyacı duyduğum bir konu var: Bu akşam geceyi Ève ile birlikte geçirmeyi çok arzuladım ve bana öyle geldi ki onun da aklından bu geçiyordu; akşam boyunca bakışları, hareketleri, imaları buna işaret ediyordu...

Yaşanan olayların başından bu yana, ışıksız ve buz gibi evine yaptığım ilk gece baskınından beri, kendimi her gün ona daha yakın hissettiğime kuşku yok. Tavrımdaki değişiklik haliyle günlüğüme de yansıyor ve gerçek duygularım bunun da ötesine geçiyor. Komşumu zaman zaman pek övücü sayılamayacak, hatta gönül kırıcı ifadelerle betimlediğim oldu ama bugün onu bambaşka bir gözle görüyorum. Geriye dönüp metnimi temizleyecek, "erken soldurmuştu" ifadesinin ve onun hakkında yazdığım diğer birkaç talihsiz sözün üstünü çizecek değilim. Bu, sinsice bir tahriften başka bir şey olmaz. Değerlendirme hatalarımı düzeltmenin tek dürüst yolu, bugünkü tarihin altına komşumu artık aynı şekilde görmediğimi yazmak olur. Kırışıkları silindi mi bilmiyorum ama artık onları fark etmiyorum, gözümde hiçbir önemleri kalmadı. Agamemnon'un açıkladıkları Ève Saint-Gilles'i kelimenin tam anlamıyla "dönüştürdü." Benim de ona yönelik bakışımı değiştirdi. Görüşlerini paylaş-

madığım zamanlarda bile artık onu sevgiyle, şefkatle seyrediyorum. Bu akşam da kollarıma alıp sıkı sıkı sarılmayı çok arzulamıştım.

Kendimi bunu yapmaktan niye alıkoydum? Çünkü bir iç ses sürekli şunu vazediyordu: Adanın diğer tek sakininin hayatıma girmesine izin verirsem, krallara layık huzurum sona erecekti! İlişkimizde bir şeyler ters gitse, Antioche'taki hayat cehenneme dönecek, içimizden biri adadan ayrılmak zorunda kalacaktı – kuşkusuz ben. Böyle bir riske girmeye hazır mıyım?

Safça itiraf ettiğim bu ikilem beni hemcinslerimin "aşkın büyüsü" diye adlandırmaya bayıldıkları şeye karşı duyarsız, soğuk bir hesapçı gibi gösteriyor. Öyle biri değilim. Ama bu kutsanmış toprağı, yalnızlığımı korumak için her türlü fedakârlığa ve acıya katlanmaya hazırım.

14 Kasım Pazar

Dün dünyada olup bitenler hakkında o kadar az bilgi sahibiydim ki bu deftere nerelere gittiğimi, mum ışığında akşam yemeğinin menüsünü ve yaşlı bekâr ruh hallerimi kaydetmekten başka bir şey yazamamıştım. Bugün damla damla da olsa birkaç haber aldım. Çünkü arızalar şu anda düzensiz, tesadüfi biçimde, gelgitler halinde yaşanıyor. Radyo on beş dakika çalışıyor, bir saat kesiliyor, tekrar çalışıyor, yine kesiliyor. Telefon ve internet daha da beter: Sanki şebeke iki dakikadan birinde çalışıyor – en soğukkanlı kullanıcıları bile çıldırtacak bir durum.

"Vasilerimiz"in bizi cezalandırmak için tasarladıkları rafine bir işkence yöntemi mi söz konusu? Ben bunu daha çok bizi etkilemeye, caydırmaya, boyun eğdirmeye yönelik bir gövde gösterisi olarak yorumluyorum. Yaptırımları canlarının istediği gibi çeşitlendirme kapasitelerinin olduğunu göstermek istiyorlar. Sanki ellerinde bir düzlemküre varmış ve bir tarafta ışıkları söndürüp, diğer tarafta yakarak; bir tarafta iletişimi kesip diğer tarafta izin vererek eğleniyorlarmış gibi geliyor...

Gerçekten de –inkâr etmenin ne faydası var?– etkilendiğimi söylemeliyim. Ama asıl duygum şu: Kendimi aşağılanmış hissediyorum ve kalbim daha önce tanımadığım bir hınçla doluyor.

Bu yürek daraltıcı ortamda Başkan Howard Milton'ın bugün yaptığı iyimser, hatta abartılı bir şekilde iyimser konuşmaya ne anlam vermek gerektiğini gerçekten bilmiyorum – krizin başından beri yaptığı ikinci konuşma. Onun zayıf sesi duyulmadan önce yapılan kısa duyuruda, başkanın bu defa "Beyaz Saray'dan" konuştuğu açıkça belirtildi.

Sevgili yurttaşlarım,

Geçtiğimiz Çarşamba günü karşı karşıya kaldığımız yeni durum hakkında bilgi vermek için size seslenmiştim. O zamandan beri müdahil gücün temsilcileriyle müzakereleri sürdürdük. Tartışmalar hep kolay yürümedi ama bu zor sınavı karşılıklı saygı, vakar ve açık sözlülüğe dayanan bir tavırla aşabildik. Ve şu anda gökyüzündeki fırtına bulutlarının dağılmaya başladığını düşünüyorum.

Bu görüşmelerde nükleer silahlar ve parçalanabilir radyoaktif maddelerdeki artıştan kaynaklanan endişe verici duruma uzun uzun değindik. Bunların şu aşamada sağlıklı bir biçimde etkisizleştirilmesi mümkün gözükmüyor ve bilim insanlarımız fiilen sınırsız bir süre için eğreti bir biçimde depolanmış durumda kalacaklarını tahmin ediyorlar. ABD'nin birçok yerinde aşırı tehlikeli maddeler önemli miktarlarda yığılmış durumda ve şayet kötü niyetli insanlar, mesela fanatik gruplar veya dengesiz kişiler ya da açgözlülükleri nedeniyle harekete geçen tipler bu depolardan birinde bir bomba patlatsalar neler olur diye sık sık kendime sormuşumdur. Dünyanın başka yerlerinde, özellikle de eski Sovyetler Birliği'nin topraklarında nükleer silahlar ve radyoaktif maddeler kaygı verici koşullarda üst üste yığılmış durumda. Başka tehlikeli ürünler de son derece sorumsuz şahısların elinde bulunuyor.

Müdahil gücün temsilcileriyle yaptığımız tartışmalarda bize karşı hiçbir düşmanlık beslemediklerine, tam tersine anayasamızdaki ilkelerden, yaşam tarzımızdan ötürü ülkemizi takdir ettiklerine, diğer uluslar arasında üstün bir yerimiz olduğunu kabul ettiklerine ikna olduk. Aynı şekilde radyoaktif maddeleri hem insan hem de çevre için zararsız hale getirmeyi sağlayacak etkili bir teknolojiye sahip olduklarına da ikna olduk.

Sevgili yurttaşlarım,

Tarihimizin bir aşamasında nükleer silahların geliştirilmesi ürkütücü ama gerekliydi. Tehlikeli, meşum bir potansiyele sahip bir enerjinin söz konusu olduğunu hep biliyorduk, ama İkinci Dünya Savaşı'na son vermemiz, sonra da yeni bir tehditle, komünizmle başa çıkmamız gerekiyordu. Bugün ise uygarlığımıza yönelik en ciddi tehditler ise nükleer silahların artışından kaynaklanıyor; bu silahlar çok kısa bir süre önce ne yazık ki kanıtını gördüğümüz üzere, canilerin ellerine geçebilir. Kafesinden kaçıp ehlileştirilemez hale gelen bu yırtıcı hay-

vanı tedbirli bir şekilde tekrar kafesine sokup oradan bir daha hiç çıkamamasını sağlamak son derece acil bir görev.

Tanrı'nın lütfuyla yolumuza çıkan dostlar önümüzdeki günlerde bu konuyu halledeceklerine söz verdiler. Birleşik Devletler hükümetinin onayıyla ve kurumlarımıza saygı içinde, gezegenimizi insan türünün yaşamına tehdit oluşturabilecek her türlü cihazdan, araçtan ve malzemeden arındırmayı hedefleyen toptan bir temizliğe girişecekler.

Tüm silahlı kuvvetler mensuplarımızdan, özellikle de hassas yerlerde görev yapanlardan, ayrıca tüm yurttaşlarımızdan ve dünyanın her yerindeki iyi niyetli kadın ve erkeklerden, bu nazik işi yaparlarken dostlarımıza müdahale etmemelerini buradan resmen rica ediyorum.

Birkaç gün içinde bu zorlu dönemi geride bırakmış ve daha güvenli, daha huzurlu, daha istikrarlı bir dünyada ve daha sağlıklı çevre koşullarında buluşmuş olacağımızı umuyorum.

Ben buna güvenim tam, hepinizden de aynı güveni duymanızı istiyorum. Büyük ülkemize güven, atalarımızın gerçekleştirdikleri kadar harika işler gerçekleştirme kapasitemize güven. Dostlarımıza güven. Geleceğe güven.

Tanrı sizi korusun!

Tanrı Amerika'yı korusun!

Başkan Milton'ın konuşmasını dinledim, kaydettim, sonra yeniden dinledim. Geçen seferki gibi yine güven verici gözükmek istiyor ama ima ettikleri benim içimi hiç rahatlatmıyor. Bu sözlerde bir acziyetin itirafını görmemek mümkün mü? Sadece kendi yönettiği ülke adına değil, akşamdan sabaha yeni bir hükümranın boyunduruğu haline gelen hepimiz adına bir acziyetin itirafı bu.

Moro'nun yorumlarını dinlemeyi ne kadar isterdim. Telefonla ulaşmaya çalıştım ama sonuç alamadım. Benim telefonum çalışıyor ama onunkinde hiçbir hayat belirtisi yok.

Eğer izlenimlerimi alışık olduğum tarzda, yani benliğimin diğer tarafı olan *Alec Zander*'in kaleminden aktaracak olsaydım, peş peşe sıralanan üç çizim yapardım. Birincisinde eski usul bir mikrofonun arkasında zapzayıf yüzüyle Amerikan başkanı yakın plandan görünürdü; açısı genişlemiş ikinci çizimde başkanın kollarına bağlanmış hortumları ve bir serum torbasını görürdük;

açısı iyice genişlemiş üçüncü çizimde ise çok hasta durumdaki ufak tefek bir adamı, silahlarını ona doğrultmuş acımasız bir grup asker tarafından kuşatılmış halde görürdük. Çünkü Milton'ın bir zorlama altında konuştuğu ve bu kadar iyimser göründüğü açıkça belli oluyor.

Bununla birlikte Moro'nun dostunu hiçbir şekilde suçlamıyorum. Daha ziyade acısını paylaşıyorum, hatta bir anlamda ona hayranlık duyuyorum. Bir ulusun ve bir uygarlığın çöküşünü umut makyajıyla gizleyebilmek için cesaret ve ustalık gerekir.

• • •

Akşam, tarihçi ve gunlukçu görevlerimi özenle yerine getirip söz ettiğim çizimlerin karakalem taslaklarını yaptıktan sonra, konuşmayı birlikte yorumlamak uzere komşuma gittim. Onu bulamadım. Kapısı hâlâ kilitliydi, ev ise karanlıktı. Sadece dışarıdaki lamba yanıyordu, sanki eve donerken yolu aydınlatsın diye açık bırakılmıştı. Zili çaldım ve tokmağı çevirdim ama sonuç alamadım. Daha sonra, evvelsi gün birlikte güldüğümüz yerde karşılaşırım umuduyla, yürüyerek Mor Kumlar tarafına gittim. Hiç kimse yoktu!

Ay bulutlarla biraz örtülmüş olsa da dolunay gibi görünüyordu veya ona yakındı, hem yeri hem de denizin tenini ağartıyordu. Yeniden Ève ve kendim hakkında, bizi birleştiren ve ayıran şeyler hakkında düşünerek suyun kenarında dolandım. Buluşmalarımızı ve tereddütlerimizi; pek de dürüst sayılamayacak ikilemlerimi ve kopuk kopuk duygularımı düşündüm.

Kesin olan bir şey varsa, onu görmek, dinlemek, aklımdan geçen binbir düşünceyi onunla paylaşmak için sürekli bir istek duyuyorum. Yalnızken bile zihnimden onunla konuşuyorum, onu yerinden sıçrayıp kalkarken, coşku içinde veya surat asarken hayal ediyorum.

Bu akşam onu göremediğim için üzgünüm. Yarından itibaren onu bir daha görmezsem hiç kuşkusuz acı çekeceğim. Yine de adamda geçirdiğim bunca yıldan sonra müzmin bir münzevi haline geldiğimi ve komşumun da aynı durumda olduğunu görmezden gelemem. Bu nedenle aramızda kalıcı bir bağlılık veya aşka benzer herhangi bir şey olabileceğini düşünmüyorum.

Böyle cümleler yazıyor, sonra da utanıyorum. Bu uzun dingin yılların beni ne hale getirdiğinden utanıyorum. Hâlâ "kalıcı bir bağlılığı" ya da "aşka benzer herhangi bir şeyi" yürütebilir miyim? Bir buluşmayı, günlüğümün sondan bir önceki bahsi haline getirmeden, dolu dolu, kendimi kaptırarak yaşayabilir miyim?

İçtenlikle söylemem gerekirse, cevap "hayır". Hayır, artık sevemem. Ve en üzücüsü, buna üzülmüyorum bile. Kalp yerine diken diken olmuş bir kirpi taşıyorum. Ève'in bunda hiçbir suçu yok.

• • •

Ondan, yine ondan söz ederken şunu da belirtmeliyim ki onu boşu boşuna evinde, sonra da kumsalda aradıktan sonra akşamın geri kalanını da kütüphanemde kitabını arayarak geçirmiş ama bundan da sonuç alamamıştım.

Utanarak hiç okumadığımı söylediğim *Gelecek Artık Bu Adreste Oturmuyor* adlı romandan birkaç kez söz ettim. Halbuki beş veya altı yıl önce, romancının adama yerleşmeyi tasarladığını öğrendiğim gün kitabı hemen ısmarlamış, gelecekteki komşumu daha yakından tanımak için gecikmeden okuyacağıma kendi kendime söz vermiştim. Buna rağmen, beni çok kötü karşıladığı ilk ziyaret girişimimden sonra öyle bozulmuştum ki kitabının kapağını bile açmaktan vazgeçtim. Ambalajından bile çıkarmak istemedim. Zaten hangi şekilsiz yığının altına tıkıştırdığımı hâlâ bilmiyorum. Kesinlikle kütüphanemin karışıklığı içinde bir yerlerde duruyor, rafların üzerini, kitap yığınlarının altını tekrar karıştırmam, sandıklara, hatta tavan arasına bakmam gerekiyor.

O sırada romancıdan nasıl yüz çevirdiysem, romandan da yüz çevirmiş, hatta yadsınamaz kabalığından dolayı yazarına veremediğim cezayı kitabına vermiştim. Şimdi "anne"ye karşı bambaşka duygular içinde olduğuma göre, "çocuğa" da farklı davranmak zorundayım.

Bütün bunlar bir yana, bugün artık Ève'in kitabını okuma zamanımın geldiğini düşünmemin nedeni sadece onunla ilişkimde yaşanan değişim değil. İlk neden, bu eserin "Empedokles'in Dostları" tarafından hayranlıkla okunmuş ve kayıkçının dediğine bakılırsa, önsezi ve kehanet dolu bir kitap diye değerlendirilmiş olması. Va-

silerimizin bu değerlendirmesi duyulduğu anda, tüm insanlık bazı ipuçları, bazı cevaplar ve umut edebilecek birkaç neden bulmak üzere bu kitabın üzerine üşüşecektir. Hele, yanlış anlamadıysam, gerçekten bizimkine paralel ve buluştuğumuz zaman geleceğimizle buluşmuş gibi olacağımız bir dünyadan bahisler içeriyorsa bu kaçınılmaz...

Yarın gün ışığında her yeri bir daha arayacağım ve sonunda mutlaka bulacağım.

15 Kasım Pazartesi

Bu sabahtan beri hem müthiş bir curcuna hem de sükûnet hâkim. Doğanın güçleri zincirlerinden boşandı, iletişim cihazları ise suskun. Ses dalgaları, elektronik sinyal dalgaları, hepsinin "ağızları bağlanmış" durumda.

Bunlar hiç şaşırtıcı değil. Bu mevsimde her yıl burada yaşadıklarımızdan bir farkı olmayan hava bozukluğu da, iletişim araçlarının hepsinin susması da şaşırtıcı değil. Bu kesintinin bütün dünyada yaşandığı, "toptan" olduğu kanısındayım; Milton'ın sözünü ettiği "toptan temizlik" başladıysa ve nükleer "yırtıcı hayvanı" kafesine geri sokmak için sayısız alanda hassas operasyonlar yürütülüyorsa mantıken başka bir şey beklenemez.

Bu nedenle bizi karanlıkta bırakmalarını anlayabiliyorum. Ama bu durum, bir refleksle radyonun düğmesini çevirip ya arıza bilgisine ya da ABD başkanının sivil ve asker yurttaşlarına yaptığı "müdahil gücün" işini kolaylaştırmaları çağrısının bilmem kaçıncı kez yeniden yayımlanmasına her rastladığımda sövüp saymama engel olmuyor.

Tanrı'ya şükür Ève var! Dün onu boşu boşuna aramıştım ama sonra geri geldi. Nerede olduğunu anlatmadı, ben de sormaktan özenle sakındım. Belki de kimseyi görmek istemediği için evine kapanmıştı...

Her ne olursa olsun, üç gün önce naklettiğim ve kayıkçıdan öğrendiğimiz şeylerin ardından sayfalarını karıştırdığı koca kitabı elinden düşürüp ansızın bambaşka bir çehreye büründüğü o ina-

nılmaz ruh hali hiç değişmedi. O anda gözlerinde yanan ışık bir daha sönmedi. Bu ışığın kaynaklandığı hayalleri paylaşmasam bile, onun sönmesini hiç istemiyorum.

Bu akşam ona uğradığımda, "Empedokles'in Dostları"na duyduğu sınırsız güveni yineledi. Benim içgüdülerim ise daha ihtiyatlı olmayı telkin ediyor. Ama bu söylediğim, Ève'in tavrını reddettiğim anlamına gelmiyor. Hatta bir yanım ona hak vermeye teşvik ediyor beni.

Bu günlüğün önceki sayfalarında onun olaylara bakışının benimkinin tam zıttı olduğunu; komşumun insanlardan, duyduğu nefretten ötürü uzaklaştığını, halbuki benim insanlardan, "onları daha iyi kucaklayabilmek" için uzaklaştığımı yazmıştım. Bugün baktığımda yaptığım bu ayrım pek yerinde görunmüyor. Dünyanın gidişatı konusunda aynı yargıyı paylaşıyoruz ama her birimiz bunu kendi sözcüklerimizle ve kendi mizacımıza uygun bir şekilde ifade ediyoruz.

Aramızdaki fark başka yerde. Kadın ve bir tarafıyla Jamaikalı olan, "kız kardeşleri"nin binlerce yıldır maruz kaldıkları tüm haksızlıkları neredeyse kendi etinde hisseden Ève, şu son günlere kadar gezegene hükmedenlere karşı hiçbir bağlılık mecburiyeti hissetmiyor, onlara hiçbir borcu olmadığını ve "Empedokles'in Dostları"nı onlara yeğlemeye bal gibi hakkı olduğunu düşünüyor.

Bu tavır beni incitmese de benimsemem olanaksız. "İnsanlar"ı asla onun yaptığı gibi kalaylayamam. Onlara karşı ne denli eleştirel olsam da, kusurlarının ne kadar farkında olsam da onlardan biri olduğumu ve onların tarihinin benim tarihim olduğunu kabul etmek zorundayım. Hataları yüzünden utanıyor, yarattıklarıyla gurur duyuyor, başarısızlıklarıyla üzülüyorum. Onların küme düşmesine sevinemem. Ama bu olaylar başladığından beri yaşanan tam da bu.

Benzerlerim böylesi bir küçük düşmeyi hak etmişler miydi? Kuşkusuz evet – bu noktada Ève'e hak vermekten yanayım. Aramızdaki fark, o bu duruma sevinirken ben üzülüyorum.

Gene de bu akşam birlikte şampanya içip kadeh kaldırdık. O, Empedokleslilerin ve yol açtıkları altüstlüğün şerefine içti, ben de antik Yunan mucizesinin anısına, gözlerimizi kör etmeden yolumuzu aydınlatacağı umuduyla kadeh kaldırdım.

Komşumla aramdaki bu anlayış farkı, her ikimiz de yaşanan çalkantıları gözlemlemeye başladığımızdan beri zihnimi hep meşgul etti. Hep onun tepkileriyle kendiminkileri karşılaştırıp, bazen buluştuğumuz bazen de ayrıştığımız noktaların altını çizdim. Ama bugün konu hakkında daha emin konuşabiliyorum. Çünkü kitabını nihayet kütüphanemin bir köşesinde buldum. Hemen okumaya başladım. Bugüne kadar belli belirsiz, muğlak bir biçimde sezebildiğim şeyler giderek aydınlanmaya başladı.

16 Kasım Salı

Bu sabah havanın biraz açıldığını görünce, saat ona doğru en sevdiğim patikalardan birinde yürüyüşe çıktım. Yatak odamın iki adım ötesinden başlayan bu yol, eğreltiotlarının arasından kıvrıla kıvrıla ilerleyip üstü düz bir kayanın dibinde sona eriyor. Açık ve kuru havalarda bazen bu kayanın üzerinde otururum. Bugün ise patika, otlar ve taş, her şey sırılsıklamdı ama yağmur durmuş, rüzgâr kesilmişti, hatta utangaç bir güneş bulutların arasından kendine yol açmaya çalışıyordu. Nefis bir gezinti yapabilirdim.

Birden bir bisiklet zili duyar gibi oldum. Benim adamda çok alışılmadık bir ses. Gerçi adada egemen taşıma aracı bisiklettir ve ben de on iki yıldır başka hiçbir araç kullanmadım. Ama burada bisikletçinin karşısına asla yaya veya araba çıkmadığı için hiçbir zaman zilini çalma ihtiyacı duymaz.

Düz taşın üstüne çıkıp gözlerimi Le Gouay tarafına dikince, uzakta üniformalı birini gördüm; önce jandarma zannettim. Korucuymuş. Takımadanın belediye başkanı tarafından, "Antioche nüfusu"nu yaklaşmakta olan bir tehlike konusunda uyarmak üzere gönderilmişti: Söylendiğine göre, bu kesimde bir nükleer bulut saptanmıştı. Bisikletli memur başka bir ayrıntı bilmiyordu. Evimden çıkmamamı, kapıları ve pencereleri kapatmamı, hele hele yağmur yağar veya sis bastırırsa katiyen dışarı adım atmamamı ve yeni talimatları beklememi söyledi. Sıradan bir zarf içinde bir avuç iyot tableti getirmişti; birini hemen oracıkta yutmam için ısrar etti, her türlü ölümcül radyasyon tehlikesine karşı da her akşam bir tane almamı tembih etti.

Demek ehlileştirip kafesine geri sokmaya çalıştıkları şu meşhur "yırtıcı hayvan" hâlâ ortalarda dolanıyordu. Hatta bizim Antioche taraflarını ziyarete gelmişti!

Haberi getiren korucu uzaklaşırken, tuhaf bir boğulma duygusuna kapıldım. Sanki hava birdenbire kendimi mutlaka korumam gereken öldürücü parçacıklarla dolmuş gibi nefes almakta zorlanıyordum – halbuki daha bir dakika önce ciğerlerimi şişirircesine nefes alıyordum. Bu şaşkınlığın akıl dışı olduğunu bilsem de kendimi kaptırmaktan kurtulamıyordum. Korucunun gelişinin taşıdığı sıradan bir köy ziyareti havası da kafa karışıklığımı ve endişelerimi artırmaktan başka bir işe yaramıyordu.

Sekiz gun önceye, dünyanın bir nükleer felakete kurban gittiğinden çekindiğim o ilk korkulu günlere dönmüş gibiydim. Daha sonra bu noktada güvenim tazelenmişti tazelenmesine ama şu anda ayaklarımın altındaki zemin yeniden kayıyordu. Nereden çıkmıştı bu bulut? Nasıl oluşmuştu? Üstelik, dedim kendi kendime, "nükleer bulut" dediklerinde neyi kastediyorlar acaba? Gökyüzü olduğu gibi bulut kümeleriyle kaplıydı. Bu yığının içinde *bir adet* şüpheli bulut mu vardı yani? Yoksa bu terim sadece sözün gelişi olarak mı kullanılıyordu? Gunumüzde "bulut" her alanda yerli yersiz başvurulan, kullanışlı bir kavram değil miydi sanki?

Kafamda bu soruları evirip çevirirken yeniden yağmur başladı. Bu sıradan olay, sanki bir kuşatma operasyonunun parçasıymış gibi beni birden alarma geçirdi. Kendimi hemen eve attım, bir daha da çıkmadım.

Bu satırları yazarken zararlı, kindar bir yağmur yağmaya devam ediyor. Bardaktan boşanmıyor, sanki gökten sızıyor.

• • •

Akıl dışı korkularımı bastırmak için yeniden Ève'in kitabına gömüldüm.

İlk çıktığında, henüz komşumu tanımadan, sesi hâlâ kulaklarımda değilken, en önemlisi de gizemli hayranları hakkında henüz hiçbir şey bilmiyorken okusaydım, izlenimlerim kuşkusuz daha farklı olurdu. Şu anda ise zihnimde hep aynı soru dönüp

duruyor: Bu eser hangi nedenle "Empedokles'in Dostları"na bu kadar cazip gelmişti?

Çünkü birkaç gün önce öne sürdüğüm varsayım yavaş yavaş kesin bir kanaate dönüşüyordu: Eğer Agamemnon yerkürenin bu ücra köşesine gönderilmişse, bunun tek nedeni Ève'in burada yaşamasıydı; onu kollamak ve dünyadaki karışıklıklardan korumak içindi.

Sadece romanla sınırlı kalacak olursam, okuduğum kadarıyla, beklediğim kadar "öngörülü" gelmedi bana. Paralel insanlığın ortaya çıkışını, şu son sekiz günde yaşananları haber verdiği yok. Bununla birlikte, satır aralarında, romancının "insanların" yollarını yitirdiğine inandığı, buna hayıflanmaktan ziyade sevindiği, "geleceğin" –kitabın başlığında dendiği üzere, "artık bu adreste oturmadığına" göre– başkalarının elinde şekilleneceği umudunu taşıdığı seziliyor. Kim bu başkaları? Kitabını yazdığında bu sorunun cevabını haliyle bilmiyordu. Yine de sürekli antik Yunan'a gönderme yapıyor, hatta sevgi dolu bir üslupla Empedokles'i de zikrediyor. Yaşadıklarımıza bakıldığında çarpıcı bir ayrıntı olsa da kitap çıktığında hiç kimsenin dikkatini çekmediğinden eminim. Ama anlaşılan Agrigentum'lu filozofun "dostları"nın gözünden kaçmamıştı.

Romanın esin kaynağı ise açıkça otobiyografik bir nitelik taşıyor ve Ève de bunu gizlemiyor. Anlatıcısına Lilith adını vermiş; bu kızıl saçlı güzel dişi bazı söylencelere göre Âdem'in ilk eşiydi; erkeğin kaburgasından değil, onunla aynı anda yaratılmıştı ve bu nedenle ona itaat etme zorunluluğu duymuyordu.

Acıklı, yalvaran veya dilenen değil, dingin, üstün, utkulu bir sesle eşitlik talep eden son derece simgesel bir isyankâr kadın – herhalde Ève Saint-Gilles kendisini de böyle görüyor. Bu, muhtemelen geçirdiği mutlu çocuklukla da bağlantılı. Babası evde az kalsa da ona tapıyordu; ilişkileri zaman zaman tersyüz olup kızının kucağında çocuk gibi davranmaktan hoşlansa da doyumsuz yetişkin annesi de onu hep sevgiyle kuşatmıştı. Ève-Lilith kendisini dünyaya getirenlerin yerleştirdikleri kaidenin tepesinden onları seyrediyor, kucaklıyor ve sanki asıl olgun kendisiymiş de diğerleri savrulmuş çocuklarmış gibi –adam uçarı, kadın hayatın rüzgârı karşısında savunmasızdı– zaman zaman onları haşlıyordu.

Ailesi tarafından sürekli pohpohlanan anlatıcı, kendi çağı tarafından da pohpohlanmış ya da en azından uzun süre buna inanmış-

tı. İnsanlık tarihinin şafağı söktüğünden beri kadınlar üzerindeki baskı ve boyunduruk hiçbir devirde bu kadar az olmamıştı; geleneksel olarak doğuşlarından itibaren dayatılan fiziksel ve toplumsal korseden kurtulmaya hiçbir zaman bu denli yakın olmamışlardı. Kuşkusuz dünyanın her yerinde eşit ölçüde özgür değillerdi ve kuşkusuz hiçbir yerde haklarının tamamını henüz ele geçirememişlerdi; ama en azından, Ève-Lilith kendisini emellerinin, arzularının, hatta aşırılıklarının peşinden canı nasıl isterse öyle gidebilecek kudrette hissediyordu. Paris, Dublin, Kingston ve San Francisco arasında geçen gençliğinde, meşru veya yasak, zararsız veya tehlikeli hiçbir zevkten kendini mahrum etmemişti. Romanının kadın kahramanının başından geçen binbir türlü maceranın bazıları hayal ürünüydü belki, ama çoğunun gerçek olduğuna kuşku yoktu.

Bu bakımdan çağından nefret etmesi ya da kuşku duyması için hiçbir neden yoktu. Onun büyüdüğü dünya, kadın ya da erkek sayısız çağdaşına geçmiş kuşaklarda hiç kimsenin hayal bile edemeyeceği duyusal ve entelektüel tatmin olanakları sunuyordu. Yeryüzünün diğer ucuna yolculuklar; mesafe tanımayan iletişim araçları; gündelik hayatı basitleştiren hünerli cihazlar ve her türlü müziğe, görüntüye, kitaba, tüm sanatsal veya arkeolojik hazinelere –kısacası, türümüzün başlangıcından itibaren biriktirilmiş eserlerin ve bilgilerin tamamına– sürekli erişim olanağı... Yeni buluşlar sayesinde bütün dünya, evinden çıkmaya, koltuğundan kalkmaya, geceliğini çıkarmaya bile gerek duymadan, günün her saatinde girilebilecek devasa bir kütüphaneye dönüşmüştü. Kayıtsız, âlemci, gece kuşu ama aynı zamanda muazzam bir öğrenme açlığı çeken genç Ève-Lilith için bu cennetin ta kendisiydi.

Peki ama o zaman romancı bu uygarlık için neden trajik ve eli kulağında bir son öngörüyordu? Bu satırları yazdığım sırada, böyle bir vizyonun şaşırtıcı bir yanı yok artık. Son günlerde olup bitenlere bakıldığında, bu kehanetin çoktan doğrulandığı söylenebilir. Evet, uygarlığımızın, başardığı tüm kayda değer ilerlemelere karşın, ne yazık ki kendisini alt edecek sinsi bir hastalıktan mustarip olduğu anlaşılıyor. On iki yıl önce, *Gelecek Artık Bu Adreste Oturmuyor* çıktığında, çıplak gözle görülebilecek bir durum değildi bu. Belki de bu nedenle o kadar yankı uyandırmıştı.

Söz konusu hastalık nedir? Böylesine dinamik ve yaratıcı bir uygarlığın artık gelecek vaat etmeyen, batıp gidecek bir noktaya

gelmesi nasıl açıklanabilir? Ève bunu açıkça söylemiyor. En azından şu ana kadar okuyabildiğim iki yüz elli sayfada –kitabın kabaca üçte ikisi– söylemiyor. İnsanların tarihinin hangi sualtı kayalıklarına bindireceğini muhtemelen bilmiyordu. Ama mevcut zenginliğin tuzağına düşmeden, felaketi hissedebilmişti. Gece yarısına doğru şu cümlede okumaya ara verdim: *Ben serpilip gelişirken, insanlık çöktü, derisi pörsüdü...*

Okumaya yarın devam edeceğim.

17 Kasım Çarşamba

Bugün şafak sökerken, kafası hiç alışılmadık kadar karışmış, hatta allak bullak olmuş bir Moro tarafından uyandırıldım. Burada saat altı buçuk, orada gece on iki otuzdu. Beyaz Saray'da yapılan uzun bir gece toplantısından çıkmıştı.

"Akla yatkın, kabul edilebilir ve çoğunlukla parlak tezler geliştiren on beş sağduyulu insanı dinledim ama ne onların söyledikleri ne de kendi savunduklarım bana gerçekten ikna edici geldi.

Başkan bizi, her birimize aynı kaçınılmaz soruyu yöneltmek için toplamıştı: 'Sizce bu insanlar nereden geliyor?' Kendi payıma, senden dinlediğim ve söz konusu 'müdahil gücün' şüphelerimizi yatıştırmak için bizi ikna etmeye çalıştığı resmi versiyonu temsil ettiği belli olan söylenceyi aktarmakla yetindim. Ama ben en son söz alanlardan biriydim. Tartışmanın antik Yunan çevresinde dönmesini istememiştim. Başkalarının neler diyeceğini dinlemek istiyordum."

Toplantıda, istihbarat servislerinin bellibaşlı sorumluları, birkaç general, birkaç Kongre üyesi ve –Moro'nun kendisine taktığı isimle– iki veya üç "serbest elektron" vardı.

"Her biri Oval Ofis'e kendi saplantıları ve kendi at gözlükleriyle geldi. Çoğunluk, Demosthenes ve arkadaşlarının arkasında hiçbir esrarengiz gücün değil, buralı devletlerin bulunduğuna inanıyor: Çinliler, Ruslar, Hintliler veya İranlılar, hatta Latin Amerikalılar veya Avrupalılar. Adanda tanıştığın adamın hiç böyle bir şey olmadığına yemin ettiğini biliyorum ama bu tarz inkârlar kuşkuları pekiştirmekten başka bir işe yaramıyor."

Arkadaşıma hâlâ uykulu bir sesle şunları söylemeyi görev bildim:

"Agamemnon'u korumak niyetinde değilim, üstelik beni kullanmaya çalışmış olabileceği ihtimalini de dışlamıyorum... Ama senin ifadenle 'buralı' bir güç bu kişilerin sahip oldukları ileri teknolojiyi geliştirebilmişse, böyle bir mizansene niye ihtiyaç duysun ki? Hiçbir manası yok bunun!"

"Yo, yanılıyorsun, bir manası olabilir. Çinlilerin veya Rusların Amerikan askeri tesislerini teftiş etmek talebinde bulunduklarını düşün. Kesinlikle kapıyı suratlarına çarpardık. Oysa tarafsız ve dünya devletleri arasındaki çatışmaların üstünde olduğunu iddia eden bir güç, gerekli gördüğü her yere müdahale etmek konusunda başkanın rızasını alabildi. Bu söylediğim bir yana, bu 'Truva atı' tezine senin gibi ben de inanmıyorum. Rakip bir güç, istihbarat servislerimizin haberi olmadan, nasıl daha üstün bir bilgi edinip çok ileri bir donanım geliştirebilir ve koca bir ajanlar ordusu oluşturabilir? Çok imkânsız bir durum bu. İşin can sıkıcı yanı, diğer varsayımların daha da ihtimal dışı olması. Örneğin uzaydan gelen bir halk... Bu akşam Howard da dahil dört kişi bundan söz etti. Ama bu da pek ayağı yere basan bir sav değil.

Beni bilirsin, tartıp biçmeden bir varsayımı kenara itecek birisi değilim. Hatta türümüzün gelecekte mutlaka başka zeki canlılarla karşılaşacağına da inanıyorum; şu uçsuz bucaksız evrende bizden başka kimse yok demek saçma olur. Ama böyle bir karşılaşmanın gerçekleşeceği gün ansızın ve çok şiddetli olacaktır. Karşı tarafın dünyasına ilk inecek olan, her türlü zarar verme kapasitesini ortadan kaldırmak amacıyla orayı toz duman edecektir; ancak karşı tarafa boyun eğdirdikten sonra onun sanatına, tarihine, inançlarına, uygarlığına şefkatle eğilebilir. Başka bir yerden gelmiş bir halkın, varlığından haberimiz bile olmadan bize kadar erişip duvarlarımızın içine yerleşebilmesi ve yine tarihimize, Atina mucizesine, Agrigentum'lu Empedokles'e hayranlık duyması, bu bana tamamen hayal ürünü gibi geliyor. Bir filozofun imgeleminde doğmuş cennet gibi bir düşten ibaret."

"O halde sen 'yerel' açıklamaya inanmayı tercih ediyorsun..."

"Bu akşam söz alanların çoğuna göre, en ciddi varsayım bu gözüküyor. 'Ahlaksız kuklacı' rolünde de her zamanki şüpheliler var: Çinliler veya Ruslar... Ama başka olasılıklar da masaya yatırıldı.

Gizli bir cemiyet, bir tarikat veya Tarih'in satır arasında kalmış, biz fanilerin hiç bilmediği bir etnik grup."

"Bu da Agamemnon'un bana anlattığı 'Yunan' söylencesiyle örtüşüyor gibi..."

"Evet, bir şekilde. Geriye, insanlığın böyle bir kolunun hiç meydana çıkmadan, gizlendiği yerden çıkartılmasına hiç izin vermeden yüzyıllar boyunca nasıl hayatta kalabildiği sorusu kalıyor. Sen bu kişilerin mağaralarda, mahzenlerde veya yeraltında ileri teknikler ve silahlar geliştirmiş olabileceğine gerçekten inanıyor musun?"

"Bana da inanması güç geliyor... Peki o zaman kim bunlar? Ve nereden geliyorlar?"

"Ben de senden fazlasını bilmiyorum Alec. Dinlediğim açıklamaların hiçbirine ikna olmadım. Ama mademki bu kişiler burada, bir yerlerde yanılmış olmalıyız! Henüz ne kim olduklarını, ne yüzyıllarca kendilerini nasıl koruduklarını ne de dünya sahnesine hangi amaçla çıktıklarını biliyoruz. Ama buradalar, güçleri her şeye yetecek gibi görünüyor ve bize ne yapmayı düşündüklerini en kısa zamanda öğrenmek zorundayız."

• • •

Konuşmamızın tam bu noktasında arkadaşıma Les Chirons takımadasında radyoaktif bulut hakkında söylenenleri aktardım. Tepkisinden anladığım kadarıyla bu durum onu fazla endişelendirmemişti.

"Burada da aynı tarz telaşlandırıcı dedikodular dolaşıyor ama bir temeli olmadıkları anlaşılıyor. Son iki günde bize bildirilen olaylar içinde diğerlerinden daha ciddi görünen bazılarını inceleyebildik. Birinde bile normalden yüksek radyoaktivite seviyesine rastlamadık!

Şu anda yayılmakta olan, sevgili Alec, zararlı maddeler değil bir zihniyet. Howard 'vasilerimizin' çeşitli tesisleri denetleyeceklerini açıklayınca, askerlerimizin çoğu öfkeden çıldıracak hale geldi ama elleri kolları bağlıydı. Başkomutanlarına itaatsizlik edemezlerdi tabii ama ona itaat etmek de istemiyorlardı. Bu hayal kırıklığını nasıl ifade edebilirlerdi? Kendilerine kulak vermek isteyen herkese radyoaktif maddeleri 'toplama' işleminin kötü geçeceğini ve bırakın yeni Çernobil'lere engel olmayı, çok daha beterlerine yol açacağı-

nı tekrarlayıp durarak. Pek çok insan da aynı zihniyeti paylaştığı için, dedikodular katlanarak yayıldı. Hem ABD'de hem de sanırım dünyanın geri kalanında..."

"Peki, söz konusu toplama işlemi olaysız mı geçti?"

Moro biraz sıkıntılı bir şekilde, "İşin aslı kimse bir şey bilmiyor!" dedi. "Bu kişilerin ne yaptığı hakkında hiçbir fikrimiz yok. Bildiğim kadarıyla, yapılan denetimler sadece nükleer alanla sınırlı değildi. Hatta bu konuda söylenen her şey bir sis perdesi yaratmayı amaçlamış bile olabilir. Çok tahripkâr bir nükleer çatışma patlamak üzereyken 'vasilerimizin' mucizevi müdahalesinin bir felaketi önlediği fikri muhtemelen dezenformasyondu."

"Amacı neydi bunun?"

"Şu andaki hissiyatıma göre, belli bir 'temizlik' yapmak üzere müdahale ettiler ama söz konusu tek alan nükleer değildi. Demosthenes bize ne zaman risklerden söz etse, ısrarla nükleer güç, kötü ellere geçmiş silahlar, işlenmesi bilinmeyen atıklar üzerinde durdu... Halbuki o ve adamları açısından asıl sorun muhtemelen başka yerlerdeydi.

Birçok kez, sonuca ulaştıkları takdirde yok oluş tehlikesine yol açacak araştırmalardan bahsetti. Bu sözcük konuşmalarında durmadan yineleniyordu: Türün yok oluşu, yok oluş riskleri, yok oluşa yol açacak araçlar. Soğuk Savaş'tan beri yok oluş tehditlerini nükleer teknolojiyle birleştirmeye alıştığımızdan, tuzağa düştük. Öyle ki başkan yaptığı konuşmada, nükleer 'yırtıcı hayvan'dan başka bir şeyden söz etmedi."

"Peki bu insanları asıl neyin kaygılandırdığını biliyor musun şu anda?"

"Tam değil. Bazı şeyleri tahmin edebiliyorum ama hiçbiri kesin değil. Bildiğim kadarıyla, son günlerde dünyada yaklaşık iki yüz tesise müdahale ettiler, bunların da yarısı Birleşik Devletler'de. Esas olarak bakteriyoloji, organik kimya, yapay zekâ, fizik ve silah alanlarında araştırma yapan laboratuvarlar hedef alınmış. Ama gördüğüm ve her şeyi de kapsamayan listede, kolay kolay öngörülemeyecek yerler de var: Agronomi enstitüleri, gözlemevleri, birçok üniversite kitaplığı, sualtı belgesellerinin yapımında uzmanlaşmış bir prodüksiyon şirketi, hatta Kentucky'de eski bir manastır – kolaysa çık bakalım işin içinden!"

"Peki gittikleri yerlerde ne yapmışlar?"

"Sadece bir örnekteki ayrıntılardan haberim var; Baltimore civarında bir araştırma enstitüsü; bir arkadaşımın oğlu orada çalışıyor. Pazartesi sabahı tanımadıkları iki kadın danışmaya gelmiş. 'Empedokles'in Dostları'ndan oldukları belliymiş. O anda binada bulunan herkes felç olmuş. Sanki bir gazın etkisinde kalmışlar gibi. Ama görünürde gaz falan yokmuş. Belki aynı sonucu veren ışınlar kullanılmıştır. 'Müfettiş hanımlar' hiç acele etmeden, özenle işlerini yapmışlar. Gözlem ve ölçüm araçlarını içlerine kum taneleri veya o görünümde bir şeyler atarak bozmuşlar. Birçok dosyayı yok etmişler, bazılarını da yanlarına almışlar. Ve enstitünün dijital verilerini tamamen silmişler. Son kırk yılda yapılmış çalışmalardan geriye hiçbir iz kalmamış! Ne yazılı olarak ne de bilgisayarda!"

"Bu enstitü hangi konuda çalışıyordu?"

"Binden fazla kişinin çalıştığı büyük bir kurum. Her türlü araştırma yapılıyor, onlarca proje eşzamanlı olarak yürütülüyordu. Belki de müfettişleri ilgilendiren bunlardan sadece biriydi ama her şeyi yok ettiler; kuşkusuz ne aradıkları bilinsin istemediler."

"Can kaybı var mı?"

"Ölü yok, hayır, ağır yaralı da yok. Karşılıklı hiçbir münakaşa da yok. Bu hanımlar hiç kimse tarafından rahatsız edilmeden işlerini tamamlamışlar, birkaç saat sonra da gitmişler. O sırada bütün çalışanlar uyuyormuş. Sonra hepsi uyandı ama çoğu uzuvlarındaki ciddi uyuşma yüzünden hareket edemiyor. Uyanıklar, bilinçleri yerinde, hiçbir ağrıları yok ama ne kollarına ne de bacaklarına söz geçirebiliyorlar. Doktorlar bu atipik felç hadisesine şimdiden bir isim taktılar: Baltimore sendromu."

"Yani bütün bu operasyon sadece iki kişi tarafından mı gerçekleştirildi?"

"Evet ve çıplak elle ya da aşağı yukarı öyle! Her halükârda hiçbir ateşli silah kullanılmadı. Anlaşılan onların operasyon tarzı bu. Ne sayısal olarak ne de kullandıkları malzeme bakımından üstünlük sağlamak gibi bir dertleri yok. Tam tersine, şaşırtıcı derecede kısıtlı imkânlarla hareket etmeleri muhatapları üzerinde asıl etkiyi yaratıyor. ABD hükümetiyle pazarlık masasına oturmak için sadece bir tek adam gönderdiklerini unutma! Buna rağmen bizden istediklerini aldılar!

O Demosthenes'i görmeliydin! Şili'den dönüşte görüşmeler Oval Ofis'te yeniden başladığında, Howard'ın gösterdiği yere hiç

itiraz etmeden oturdu ve bir daha oradan kımıldamadı. Biz yedi veya sekiz kişiydik, o hep tek başınaydı. Zaman zaman içimizden biri bacaklarını açmak, sandviç yemek veya başka ihtiyaçlar için dışarı çıkıyordu; bazen iki üç kişi izlenimlerimizi karşılaştırmak için ayrı bir köşeye çekiliyorduk. O ifadesiz bir yüzle bizi seyrediyordu. Hiçbir ihtiyacı, hiçbir isteği, hiçbir tavsiye alma veya verme gereksinimi yok gibiydi."

"Uçaktan sonra onunla yeniden baş başa sohbet fırsatı buldun mu?"

"Hayır, hiç fırsat olmadı. Sadece onu uzaktan gözlemlemekle yetindim. Epey öğretici, ayrıca da eğlenceli bir deneyimdi. Hatta birkaç unutulmaz an yaşandı. Demosthenes 'yok olmaya yol açabilecek araçların' hepsinden bir kerede kurtulmak gerektiğini ve dostlarının bu işi bizim için halletmeye hazır olduklarını açıklamıştı. Bu amaçla temizlik yapmak gereken tesislere müdahale etmelerine başkanın izin vermesini istiyordu. Howard saf saf 'Hangi tesisler?' diye sordu. 'Sayın Başkan maalesef bunu size söyleyemem.' 'Amerikan topraklarındaki hassas tesisleri denetlemenize izin vermemi istiyorsunuz ama bunların hangileri olduğunu bana söyleyemiyorsunuz, öyle mi?' Demosthenes hiç kulak asmadı: 'En küçük bir haber sızarsa operasyon başarısızlığa uğrar. Sizden istediğim kolayca kabul edilecek bir şey değil, bunun tamamen farkındayım. Ama yok oluş risklerine son vermek isteniyorsa böyle davranmak zorundayız, başka yolu yok.'

"Howard bakışlarıyla çevresindeki herkesin fikrini sordu. Hepimiz teker teker başımızı 'hayır' manasında yukarı kaldırdık. Hiç duraksamadık. Bu insanlara tesislerimizi istedikleri gibi karıştırmaları için açık çek vermek söz konusu olamazdı. Başkan kibar ama kararlı bir tonla, 'Bu isteğe ne yazık ki olumsuz cevap vermek zorundayım' dedi. 'Eminim siz de benim yerimde olsanız aynı şeyi yapardınız.'

On saniye sonra kapı çalındı. Güvenlik servisinden biri gelip yeniden tüm iletişimin kesildiğini haber verdi. Howard koltuğunun koluna dayanıp zorlanarak ayağa kalktı. 'Bu görüşmeleri böyle baskı altında sürdürmeyi reddediyorum' dedi. Öteki cevap verdi: 'Sizi anlıyorum Sayın Başkan. Bu konuşmayı askıya alalım ve sakin kafayla düşünmek için biraz zaman kazanalım.' Howard, 'Bizi küçük düşürmeye çalışıyorsunuz' saptamasını yaptı ve üzüntüsü hiç

sahte değildi. 'Tehditleri, gövde gösterilerini artırıyorsunuz, kadir-i mutlak gibi görünüyorsunuz. Eğer durum buysa niye bizimle anlaşma yapma ihtiyacı duyasınız ki? Ne istiyorsanız yapın, bir daha da bunu konuşmayalım!'

Temsilci cevap vermeden önce birkaç saniye durdu. 'Gerçekten de sizin rızanızı almadan harekete geçmek zorunda kalabiliriz. Böyle bir şey olursa ben kendi payıma üzülürüm. Karşılıklı güvene dayalı bir ilişki kurabileceğimizi düşünmüştüm. Dostlarımın çoğu benim gibi düşünmüyor. Size ve dünyadaki tüm uluslara karşı kolay değişmeyecek önyargıları var. Sizin tarihinizden söz ederken, açgözlülükten, yırtıcılıktan ve cinayet dürtüsünden başka bir şey görmüyorlar; gücünüzü tahakküm ve köleleştirmeden başka bir şey için kullanabileceğinizi düşünmüyorlar; ilan ettiğiniz ilkelere, taahhütlerinize hiç inanmıyorlar. Ben ise onların gözünde istismar edilmesi kolay, saf biriyim. Hiçbir anlaşma yolu yok diyorsanız, hemen çekileceğim ve bir daha benim gibi deneyimsiz, beceriksiz bir müzakereciyle masaya oturmak zorunda kalmayacaksınız.'

Nazikçe, sesini yükseltmeden konuşmuştu ama ültimatom kokan dört dörtlük bir suçlama da söz konusuydu. Sonra ayağa kalkıp kapıya doğru ilerledi; Howard onu tutacakmış gibi elini uzattı ve bıkkın ama yumuşamış bir sesle mırıldandı: 'Yerinize dönün dostum, anlaşmaya mahkûmuz.'

Demosthenes başkanın yanma geldi ve elini omuzuna koydu. 'Böyle konuşmanıza mutlu oldum. Anlaşmanın mümkün olduğuna inanmaya devam etmek istiyorum. Ama bu geç saatte hepimiz yorulduk ve sinirlerimiz harap oldu. Bu gece geçsin, yarın buluşalım.' Howard için için kaynasa bile soğukkanlılığını korudu. Hatta karşısındaki müzakereciye konukseverlik göstererek, Beyaz Saray'da kendisine bir oda açmayı bile teklif etti. Hepimiz Demosthenes'in bu teklifi geri çevireceği kanısındaydık. Ama gururunun okşandığını, onur duyduğunu belirterek kabul etti. Kendisine devlet başkanı muamelesi yapıldı. Lincoln Odası'na yerleştirildi ve emrine üç hizmetkâr verildi. Yani Demosthenes geceyi bizim çatımızın altında geçirdi. Dikkatini çekerim, 'uyudu' demedim, çünkü bu kişilerin hâlâ bizim gibi uyumaya ihtiyaçları olup olmadığını bilmiyorum..."

Moro, bir başka unutulmaz sahne cumartesi öğleden sonra cereyan etti, dedi.

"Howard kötü bir gece geçirmişti. Doktoru, Dr. Abel sürekli yanındaydı. Politik açıdan da işler yolunda gitmiyordu. Başımızı dik tutmayı bilmiştik ama hiçbir alternatif stratejimiz yoktu. Bu insanlar, müdahalelerinin birinci nedeni olduğu belli olan 'toptan temizlik'ten kesinlikle vazgeçmeyeceklerdi. Elimizde onları bu karardan caydırabilecek hiçbir olanak yoktu. Howard acı acı dalga geçiyordu: 'Artık sadece kâğıt üstünde başkomutanım. Bombardıman uçaklarımızdan birine bile havalanma emri veremem, saldıracağı herhangi bir hedef gösteremem. Dolayısıyla bu insanların bol bol verdikleri dostluk teminatlarına inanmak zorundayız. Madem bizim rızamızla hareket etmeyi yeğliyorlar, biz de karşılığında bazı ödünler koparmaya çalışalım. Örneğin Beyaz Saray, Capitol, Pentagon, Dışişleri Bakanlığı, CIA veya FBI merkezi gibi bazı simgesel mekânları denetlemeyeceklerini taahhüt etsinler...'

Uzun bir liste çıkardık ve Demosthenes onu olduğu gibi kabul etti. Teatral bir jestle imzaladıktan sonra, ayağa kalkıp resmi bir tavırla başkana sundu ve elini sıktı. 'Sayın Başkan size, düşünemeyeceğiniz kadar ihtiyacımız var. İşler hiçbir ihtilaf çıkmadan yürüsün, sizinkiler ile bizimkiler arasına kuşku ve hınç yerleşmesin diye askerlerinize, kamu görevlilerinize, bilim insanlarınıza, tüm yurttaşlarınıza ve dünyanın geri kalanına bu temizliğin onların ve çocuklarının geleceğini kurtaracağını söylemelisiniz. Buna güvenin ve onlara da güven aşılayın! Sayın Başkan size çok ama çok güveniyoruz, açık ve koşulsuz desteğinize ihtiyacımız var.'

Bu açıklama Howard'ın içini nispeten rahatlatmıştı. Mevcut koşullarda elde edilebileceğin en iyisi buydu. Her cümlede başını onaylama manasında sallıyordu. Üç gündür ağzından tek bir söz bile çıkmamış olan başkan yardımcısı Gary Boulder, büyük ustalık gösterdiğini düşünerek temsilciye şu soruyu yöneltince çok sinirlendi: 'Peki buna karşılık siz bize ne vereceksiniz?' Birden sesi iğneleyici bir hal alan Demosthenes, 'Neye karşılık?' diye cevabı yapıştırdı. 'Vücudunuzdaki zehri çıkarıyoruz ve buna karşılık size bir şey mi vermemizi bekliyorsunuz?' Sonra Howard'a dönüp yeniden o samimi yaklaşımıyla ve biraz teatral bir havada ekledi: 'Bununla birlikte Sayın Başkan, vedalaşma vaktimiz geldiğinde konukseverliğinizden ötürü size teşekkür etmek amacıyla sembolik bir armağanım olacak: Sizi iyileştireceğim.'

Oval Ofis'e bir ölüm sessizliği çöktü! Evet, ölüm sessizliği, halbuki yeniden hayat vermekten söz edilmişti. Howard şimdi daha da solgun görünüyordu. Zor işitilen bir sesle kekeledi: 'Ben kendim için hiçbir şey istemiyorum...' Demosthenes cevap verdi: 'Bu açıklamayı, yürüttüğümüz müzakereler çerçevesinde yapmadım. Sadece bir dostluk jestiydi Howard. İzninizle size Howard diyebilir miyim? Son iki gün boyunca kendimi davet ettirmiş oldum ve sizde kötü hatıralar bırakmak istemiyorum. Ben de herkes gibi hastalığınızın terminal evrede olduğunu ve doktorlarınızın elinden artık bir şey gelmediğini biliyorum; halbuki bizim doktorlarımız sizi sabahtan öğleye kadar iyileştirirler.'

Howard böyle bir vaatle bırak ferahlamayı, tam anlamıyla yıkılmıştı. 'Şunu bilin... Şunu bilin ki bu söylediğinizin ABD başkanı olarak alacağım hiçbir karara etkisi olmayacak!' Hepimiz ne yapacağımızı şaşırmıştık, Demosthenes ise çıtayı yükselttikçe yükseltiyordu: 'Büyük bir ulusun liderisiniz, size bu sıfatınızla başvurduk. Howard, dün bana dostum deme nezaketini gösterdiniz ve şimdi size bu tedaviyi armağan eden de dostunuz... Yapmayı önerdiğimiz denetimler hakkında alacağınız kararlardan bağımsız olarak tabii...'

Sonra Demosthenes bizi bir baş hareketiyle selamladı. 'Sanırım her şey söylendi. Şimdi izninizle odama çekileyim ki siz de durumu rahatça istişare edin. Sayın Başkan, alacağınız karar hakkında bilgilendirmek için yurttaşlarınıza seslenmek isteyeceğinizi varsayıyorum. Konuşmanız hazır olur olmaz dostlarım tüm dünyanın sizi dinleyebilmesi için iletişim dalgalarını eski haline getirecekler.' Sonra ekledi: 'Son bir şey: First Lady'ye saygılarımı sunmama izin verir miydiniz acaba? Bütün bu zaman boyunca evinde kalıp kendisine teşekkür etmediğim için tam bir görgüsüz olduğumu düşünse gerek.'

Demosthenes çıktıktan sonra, başkan hâlâ titreyen sesiyle şu açıklamayı yapma ihtiyacını duydu: 'Şayet bu şahıs iyileştirme vaadiyle beni etkilemeye çalışmışsa, bu hususun kararlarım üzerinde hiçbir ağırlığı olmayacağını bilmenizi isterim.' Hepimiz saygıyla başımızı kibarca salladık. Bu hareket haliyle hiç samimi değildi. Göz ucuyla bakıştık, gülümsemelerimizi gizledik. Tam yetkili temsilcinin başkanın eşini yeniden görme konusunda niye ısrarcı olduğunu bir anda anlamıştık."

Arkadaşım benim de anladığımdan emin olamadığı için, durumu üzerine basa basa açıklamakta yarar gördü:

"Temsilci Cynthia Milton'a, Howard'ın kanserini iyileştirebileceğini söyleyince, neler hissedeceğini hayal etmeye çalış yeter!"

"Sence bunu gerçekten yapabilirler mi?"

"Demosthenes çok emin görünüyordu, ben de ona inanmaktan yanayım. Dostları neler yapabileceklerini gösterdiler, yalan söylediğini veya böburlenmek için konuştuğunu düşünmüyorum."

Bir an sustuktan sonra hayranlık da barındıran bir sesle şunu söyledim:

"İşin politik yönünü bir kenara bırakacak olursak, arkadaşın açısından hiç umulmadık bir haber bu, öyle değil mi?"

"Tabii ki umulmadık ama aynı zamanda ürkütücü. Bunun muazzam sonuçları olabilir. Tam anlamıyla yıkıcı sonuçlar. Hayal bile edemezsin!"

18 Kasım Perşembe

Bu sabah erkenden, Port-Atlantique'ten gelen ziyaretçiler kapımı çaldı. Henüz ne giyinmiş ne de tıraş olmuştum, onları robdöşambrımla karşıladım. Birbirine bu kadar benzemez bir üçlü zor bulunurdu ama yine de bir heyet söz konusuydu.

Daha önce kısaca söz ettiğim ve *La cap-hornière*'de sık sık rastladığım ihtiyar Antonin vardı. Onunla hiç uzun sohbetler yapmamıştım, zaten tek heceli sözcüklerle konuşmaya eğilimlidir. Ama ne zaman bara gitsem onun yanına otururum, başka bir yer seçmek aklıma bile gelmez. Çünkü bir zamanlar, henüz orada bir yabancıyken bana bir kadeh içki ikram eden ilk o olmuştu.

Yanında torunu da vardı; en fazla on dokuzundaki Gabrielle güzel ama bunun farkında değilmiş gibi davranan, utangaç ama bakışları kararlı bir kızdı. Dedesini peşine takıp evime getirenin o olduğu belliydi.

Cumartesi Port-Atlantique'te yanıma gelip Agamemnon hakkında konuşmak isteyen kirli sakallı genç denizci de heyetin son üyesiydi. Yine tıraş olmamıştı, zaten ben de olmamıştım. Sohbet sırasında öğrendiğime göre, Antonin'in yeğeninin oğluydu, lakabı da "Küpe"ydi –kuşkusuz sol kulağındaki çıpa biçimindeki küpeden ötürü. Adaya gelirken bindikleri kamyonet onundu. Gözü kara bir girişimdi bu! Çok uzun süredir bu büyüklükte hiçbir araç Le Gouay'den geçmemişti.

Yaşlı adam torunundan ziyaretlerinin nedenini açıklamasını istedi: Kız bunu yaparken sesinde öyle bir heyecan vardı ki sözleri

birbirine karışıyordu. Yine de Fort-Chiron üssünde asteğmen olan nişanlısı Erwan'ın onu arayıp, bu hafta sonu söz verdiği gibi onunla buluşmaya gelemeyeceğini haber verdiğini anlayabildim; bütün askerlerin izinleri iptal edilmişti, çünkü tesislerin yakınında dolaşan şüpheli bir tekne ele geçirilmiş, içindeki şahıs da yakalanmıştı. Kimdi bu şahıs? Kayıkçı! Bu haberi, zafer kazanmış bir edayla ve ne tepki vereceğimi anlamak için göstere göstere yüzümü süzen Küpe verdi. Hiçbir tepki vermemeye gayret ettim. Gabrielle akşama doğru balıkçılardan üste kavga çıktığını ve birçok askerin yaralandığını öğrenmişti. Nişanlısını defalarca aramış ama bir türlü ulaşamamıştı.

Küpe, "Bir şey yapman gerekiyor" dedi. "Kayıkçı senin arkadaşın, öyle değil mi?"

"Tabii ki tanıyorum onu, hepimizin tanıdığı gibi."

Genç adam ısrar etti: "Bizim aramızda merhaba merhabadan başka bir şey yoktu. Sana bir sürü şey anlattı."

Sesi suçlayıcıydı. Antonin bunu beğenmedi. Koruyucu bir hareketle elimi tuttu. Ve dişsiz ağzı birden açıldı.

"Alexandre'ı on iki yıldır tanırım, hatta altmış yıl önce babasını da tanımıştım, doğru değil mi?"

Başımı salladım.

"Kanada'dan geldin, ataların da buralıydı, bu takımadadan, doğru değil mi?"

Yine başımla doğruladım.

Kanı kaynayan yeğenini hizaya sokmak için o ana dek gözlerini ondan ayırmadan konuşan yaşlı denizci bana döndü.

"Ama öteki" dedi, "kayıkçı, nereden geldiğini bilmiyoruz. Sen biliyorsan söyle bize!"

Ne diyeceğimi bilemedim. Eğer Agamemnon yanımızda olsaydı sanırım kimliğini gizlemezdi; zaten bana hiçbir zaman bunu bir sır olarak saklamamı tembihlememişti. Yine de ziyaretçilerime sırrımı açıp Agamemnon hakkında bildiklerimi anlatırsam, onu ihbar etmişim gibi hissedecektim.

Antonin ısrar etti:

"Sence kayıkçı da o tiplerden mi?"

Kaçak dövüşmeyi hâlâ sürdürebilir miydim? Zaten suskunluğum ve gözle görünür kararsızlığım beni çoktan ele vermişti. Şöyle bir cevabın yerinde olacağını düşündüm:

"Şu son zamanlarda artık hiçbir şey beni şaşırtmaz!"

Aslında epey muğlak kalan cümlem, üç ziyaretçim tarafından açık ve net bir "evet" olarak algılandı. Aralarında karamsar bir şekilde bakıştıklarını gördüm. Huzursuzdum, biraz daha üstü kapalı bir ifade bulamadığım için kendimi suçluyordum. Ama iyice batarım korkusuyla başka hiçbir söz etmedim.

Birkaç saniye süren koyu sessizliğin ardından, Antonin çok ciddi bir tonla konuştu:

"Bundan şüphelenmiştik ama emin değildik."

Gabrielle sararmıştı. Çocukça korkular ile seven bir kadının kapıldığı dehşet iç içe geçmişti.

"Sence askerlere zarar verir mi?" diye kekeledi.

Ona ne cevap vermeliydim? İçinde bulunduğumuz şu durum çok tuhaf değil miydi? Tek başına bir adam bir askeri üssün yakınına geliyor, yakalanıyor, muhtemelen üstüne silah doğrultuluyor, kelepçeleniyor, sorgulanıp ağzından laf almak için kalın beton duvarlı bir hücreye atılıyor. Ve bizim, burada toplananların sorduğumuz soruya bakın! Ona ne yapacaklar, demiyoruz. O, onlara zarar verir mi, diyoruz. O, yani esir edilmiş kişi, etrafını saran onlarca silahlı askere zarar verir mi? İşin, deyim yerindeyse, en gülünç yanı da bu soruyu eşyanın tabiatına son derece uygunmuş gibi hiç kılımızı kıpırdatmadan soruyoruz. Sadece birkaç gün içinde bu anormalliğe alıştık, artık sıradan gerçekliğin bir parçası oldu.

Kararsızlığımı üstümden atıp güzel ziyaretçimin içini ferahlatmaya gayret ettim.

"Nişanlının tehlikede olduğunu sanmıyorum. Kayıkçıyı, kendisini yakalayanlara ne gibi bir tepki verebileceğini kestirecek kadar iyi tanımıyorum. Ama kesinlikle şiddet düşkünü biri değil, hatta tam tersi. Takımada sakinlerine zarar verebilecek hiçbir şey yapmaz. Erwan'ın hiçbir tehlikeyle karşı karşıya olmadığına ve ilk fırsatta seni arayacağına eminim."

Bu defa sözlerimden rahatsızlık duymadım. Dostumun itibarını biraz olsun iade etmiş, Gabrielle'i rahatlatmış, ayrıca da ne düşünüyorsam onu söylemiştim.

Agamemnon ile, özellikle de şu son günlerde, sık sık muhabbet ettiğimiz için onun veya dostlarının ahlaksız veya kan dökücü bir karaktere sahip olduklarını düşünemiyorum; hatta bizden daha az şiddet eğilimi taşıdıklarına, daha güvenilir ve zayıflara daha saygılı olduklarına inanmaya meyilliyim. Bence asıl sorun bu kişilerin çok

güçlü olmaları; öyle güçlüler ki, hakkımızdaki niyetleri ne olursa olsun, ürkmeden edemiyorum.

Şu yazdıklarımı daha iyi açıklayacak bir karşılaştırma geldi aklıma. Geceleri Antioche patikalarında dolaşırken, bazen ayakkabılarımın parçaladığı salyangoz kabuklarının nasıl kırıldıklarını işitirim. Hassas bir ruha sahibim, bu küçük hayvanlar da yüreğimi sızlatır. Ama onlar hakkındaki iyi düşüncelerim yolumun üzerine çıkanları kurtarmaya ne yazık ki yetmiyor. Masum gece gezintilerim salyangozlar açısından öldürücü seferlere, zararsız ayakkabılarım da cinayet araçlarına dönüşüyor. Zayıf bir canlı kendisine göre fazla güçlü bir canlının yoluna çıkınca yaşananlar bunlar.

Ürkütücü bir gerçeği dile getiren bu düşünceyi sevimli Gabrielle ve yanındakilerle tabii ki paylaşmadım. Bildiğim kadarıyla, kayıkçının dostlarının şimdiye dek hiçbir suç işlemediklerini, hiçbir katliama girişmediklerini söylemekle yetindim. Böyle bir şey yapmak isteselerdi, bunun önüne geçemezdik.

Genç kadın yatışmış görünüyordu; ben de Antonin'in minnet dolu göz kırpışıyla ödüllendirildim. İyi yürekli adam! Torununun en küçük tedirginliğini kollayışında öyle büyük bir şefkat göze çarpıyordu ki... Her ikisini izlerken, Port-Atlantique'te onlar hakkında anlatılanlar aklıma geldi. Belki şimdi sırası değil ama bu öykü beni çok duygulandırmıştı ve bunu anlatmak için kısa süreliğine konudan ayrılacağım.

• • •

Antonin karısıyla anlaşamıyordu ve ayrılmaya karar vermişlerdi – bu olay elli yıl önceye dayanıyor. O sırada küçük yaşta iki erkek çocukları vardı. Adam sonu gelmez tartışmalara girmektense, evi ve sahip olduğu her şeyi eşine bırakmanın daha akıllıca olacağına karar vermişti. Yerel efsaneye göre, üzerindeki giysilerden başka hiçbir şey almadan evden çıkıp gitmişti. Sonra gemiden gemiye, balık avından balık avına dolaşıp durmuş, hayatı böyle geçmişti; elinden geldiğince takımadaya uğramaktan kaçınıyor ve bir zamanlar kendisinin olan eve asla ayağını atmıyordu. Eski karısı yeniden evlenmişti ve çocuklar yeni kocayı babaları olarak kabul ediyorlardı.

Antonin çekingen mi, sorumsuz mu, tutarsız mı davranmıştı? Yoksa tam tersine fazla mı yüce gönüllüydü? Özgür kalmak için

karısını ve çocuklarını feda mı etmişti? Yoksa onların yaşamını bozmamak için kendini mi feda etmişti? Her ne olmuşsa olmuş, ancak altmışını geçtikten sonra Antioche'a dönmüştü. Kendi çocuklarının gözünde artık bir yabancıydı. Hatta yabancı bile değildi çünkü takımadada bir yabancıyla karşılaşıldığı zaman bir baş selamı vermek âdettendir; çocukları ise onu görünce başlarını çeviriyorlardı.

Deniz kıyısına kendi elleriyle mütevazı bir kulübe yapmıştı ve zamanı –değişmemek için!– balık tutmak ile *La-cap-hornière* arasında giderek geçiyordu. Barda arkadaşları vardı, onlarla kadeh tokuşturuyor, kâğıt oynuyordu, çevresi kalabalık bir müdavimdi. Ama sık sık pencereden bakar ve oğullarından ya da altı yedi torunundan birinin geçtiğini görürse içine kapanır, ne kadar çaba gösterirlerse göstersinler ertesi günden önce ağzından laf çıkmazdı.

Ta ki Gabrielle'in sahneye çıktığı iki yıl önceki o meşhur güne kadar... Antonin bardaki "makamı"na geçmeden önce meydanda dikilmiş, barın kapısında birkaç arkadaşıyla yarenlik ediyordu. Birden kim bilir nereden gelen torunu ortaya çıkıverdi, dosdoğru üzerine yürüdü. Kendinden emin bir bakışla, çenelerini sıkarak, sanki bir rezalet çıkaracakmış gibi kararlı adımlarla ilerliyordu. Ne Antonin ne de sahnenin tanıkları olup biteni anlamıştı. Sokakta hiç kimse kıpırdamıyordu, herkes sesini kesmiş jestlerle konuşuyor, çığlık atmamak için kendilerini tutuyorlardı.

Gabrielle kollarını açtı, sonra da yaşlı adamı kucakladı. Uzun süre ona sıkı sıkıya sarılmış bir halde kaldı; saçları dedesinin omuzlarına dökülmüştü. Yaşlı denizci hiç hareket etmiyordu, hatta kıza sarılmamıştı bile. Sanki taş kesilmişti ve akan yaşlardan gözleri görmez olmuştu. Karada mı yoksa Azorlar açığında yalpalayan bir gemide mi olduğunu bilemiyordu.

O civarlarda olan oğlu, yani Gabrielle'in babası, sarılmış iki bedeni –tuhaf bir aşk, boyun eğmezlik, ihanet veya sadakat sahnesi– ayırma kararıyla hemen kızına doğru yürüdü. Ama onlara yaklaştığında toplanmış küçük kalabalığın paylamaları ve yuhalamalarıyla karşılanan adam bir anda durdu. Kendini öyle gülünç hissetmişti ki sövüp sayarak oradan uzaklaştı. On gün sonra o ve kardeşi bayramlık giysileriyle babalarını kulübesinde ziyaret ettiler... Gabrielle hepsini barışmaya zorlamıştı.

O günden beri, tahmin edilebileceği üzere, sadece ona tapan Antonin'in değil, kıza akranı olan gençlerden çok daha fazla saygı gösteren takımada sakinlerinin de gönlünde ayrı bir yere sahip.

Benim evime, Antioche'a yapılan bu "sefer" fikri de kesinlikle ondan çıkmıştı. Aynı zamanda ayağa kalkıp gitme vaktinin geldiğini belirten de o oldu.

Sevgilisine sağ salim kavuşması ve kayıkçının ona hâlâ verdiğim değerle çelişecek bir şey yapmamış olması için Tanrı'ya dua ediyorum.

19 Kasım Cuma

Bu sabah içimde yükselen sıkıntıyı bastırmak için uyandığımda radyoyu açmamaya, telefona, bilgisayara elimi sürmemeye ve sanki dünyanın geri kalanı erişilemeyen başka bir gezegenmiş gibi derhal çalışma masamın başına oturup çizim yapmaya karar verdim – bundan daha iyi bir terapi yolu bilmiyorum.

Nitekim çini mürekkebimle dolambaçlı çizgiler çektikçe yeniden huzur buluyordum. Böylece tüm ürkütülerimi bir kör noktaya püskürtmeyi başardım. Ve işte yanımda fetiş karakterim "yerinden kıpırdamayan seyyah Groom" dışında, deyim yerindeyse, başka bir arkadaş olmadan, sırça köşkümün içine kapanmıştım yeniden. Hatta bugün onun için üç yeni bölüm tasarladım.

Kayıkçı eve baskın yaptığında saatlerdir masamda oturmuş çalışıyordum. Dışarıda gökyüzü koyu kül rengiydi ve yağmur henüz durmamıştı. Hiç gürültü çıkarmadan içeri girmişti, ancak erken bastıran karanlığın aynaya dönüştürdüğü bir camda yansıyan yüzünü gördüğümde içeride olduğunun farkına vardım. Öylece ayakta, hareketsiz, hiç ses çıkarmadan duruyordu. Ancak uzun saniyeler sonra ona doğru döndüm. Bu geçen saniyeler onu ayıpladığımın ve kafamın karışık olduğunun ifadesiydi.

Şimdiye dek onu hep sıcak bir şekilde karşılamıştım. İnsanı kendine bağlayan bir kişiliği vardı. Nazik, düşünceli, ağzı sıkı, kültürlü, zeki, hoşsohbet – daha böylesine övücü yüzlerce sıfat sıralayabilirdim. Bizim olduğunu sandığımız şu dünyada, "yurt-

taşları" ansızın davetsiz konuklar gibi belirdiğinden beri de ona karşı sempatim azalmamıştı. Agamemnon benim için, takımadadaki varlığıyla, tek rehberim olduğu meçhul bir evrene açılan kapıyı temsil ediyordu. Gerçi şu ana kadar söz konusu "kapı" sadece biraz aralanmıştı ama ben yine de geleceğe yönelik umutlar besliyor ve bu kadar yakınımda bulunmasını bir şans sayıyordum. Ama dünden beri ona karşı aynı tavrı sürdürmem olanaksızdı. Kendimi, eve bir düşman ajanını almış gibi hissediyordum.

Sıkıntımı gizlemek için hiçbir çaba harcamadığım gibi tam tersini yaptım. Bunun farkına varmasını ve bu açık yürekli tavrı bir dostluk göstergesi, son bir güven kalıntısı olarak değerlendirmesini istiyordum. Her şeye karşın ne saldırganca davrandım ne de kabalık yaptım. Birisini evimden kovmayı asla becerememişimdir ve bugün de kayıkçının uzattığı eli sıkmamazlık edemedim; tek yaptığım her zamankinden biraz daha gevşekçe sıkmaktı, hoş geldin gülümsemem de kısa sürdü.

"Ziyaret için vakit biraz geç" diye özür diledi.

Sessizliğimi korudum.

"Belli ki çalışıyordun. Böldüm seni..."

Tek cevap olarak, döner iskemlemden kalkıp oturma odasındaki bir koltuğa gidip oturdum. Gelip karşıma oturdu. Ağzımdan hâlâ tek söz çıkmamıştı. Kâh yere kâh tavana bakıyordum. Ezici birkaç saniye geçti. Gitmeye hazırlanır gibi koltuğundan doğruldu.

"Artık evinde pek istenmiyorum sanki."

Sonunda bıkkınlıkla iç geçirerek konuştum:

"Dostuma asla sırtımı dönmem. Ama dün bana savaşçı yeteneklerini naklettikleri kişi tanıdığım dostuma pek benzemiyor."

"Dostunu, savunmasını dinlemeden mahkûm mu ediyorsun?"

"Tamam, haydi! Açıkla bana! Seni dinliyorum."

Kollarımı kavuşturdum.

Alçakgönüllü bir bakışla iznimi istedikten sonra sehpadaki ince purolardan aldı. İçimden yumuşamamaya söz verdim ve yineledim:

"Seni dinliyorum."

Dumanını sanki bir tür ritüel yaparcasına önce sağa, sonra sola savurdu. Ardından Fort-Chiron'da olup biteni kendi açısından anlatmaya başladı.

"Çarşamba sabahı üç asker evime geldi. Üs komutanının benimle konuşmak istediğini ama telefonla ulaşamadığını söylediler.

Onlarla birlikte komutanın yanına gidebilir miymişim? Tabii ki evet dedim. Tuğamiral Berthelot'yu iyi tanırım, pek çok kez karşılaştık, onu ziyaret ettiğim de oldu. O yüzden hiçbir şeyden kuşkulanmadan askerlerle birlikte yola çıktım. Motorlu bir botla gelmişlerdi; onları kendi teknemle takip ettim. Hatta içlerinden biri benimle geldi. Sonradan çıkarılan söylentilere göre, teknem askeri üs civarında şüpheli bir şekilde dolaşırken durdurulmuş. Sana da öyle dediler, değil mi?"

"Evet öyle" diye kabul ettim. Hemen ardından tarafsız bir tonla devam ettim: "Komutan ne istiyormuş?"

"Onu görmedim. Sahile yanaştığımızda askerler kendileriyle beraber gelmemi söylediler. Beni duvarları çıplak bir odaya götürdüler, metal bir iskemleye oturttular, sonra da kapıyı üstüme kilitleyip gittiler. Birkaç dakika sonra geri geldiler. Derhal Berthelot ile görüşmek istediğimi söyledim; işi çıkıp gitmek zorunda kaldığını, gelinceye kadar beni orada tutmalarını emrettiğini ileri sürdüler. Üstleri bana her zaman arkadaş gibi davrandığı için buna çok şaşırdığımı söyledim. Evime dönüp daha sonra onu görmeye gelmeyi tercih edeceğimi de ekledim. İçlerinde diğerlerinden daha yaşlı ve sözünün geçtiği anlaşılan bir rütbeli vardı. Tam bir kötü niyetle şöyle dedi: "Bir askeri üssün yakınına yasadışı biçimde girdiniz. Ne yapmaya geldiğinizi itiraf etmeden buradan gidemezsiniz." Sabırla cevap vererek, yasadışı hiçbir şey yapmadığımı, meslektaşlarının isteği üzerine buraya geldiğimi söyledim. Tabii ki bunları zaten biliyordu ama yine de söylemem gerekiyordu. Bu gençlerin dünyanın geri kalanında olup bitenler hakkında bilgi edinmek istedikleri belliydi; ancak senin gibi uygar bir biçimde soru soracaklarına sert davranma yolunu seçmişlerdi."

Bu karşılaştırma hem onu hem de beni gülümsetti. Şu ana kadar anlattıklarının doğruluğundan şüphe etmem için hiçbir neden göremediğimden, tavrım biraz yumuşamıştı. Ama işin beni en çok endişelendiren tarafına henüz gelmemişti. Anlatmaya devam etsin diye sessiz kaldım.

"Beni kurallara uygun bir sorgulamadan geçirdiler: Kimdim, nereden geliyordum, kayıkçılık işine nasıl girmiştim ve *gerçekte* kime hizmet ediyordum... Eğer oradan 'iki bacağım üzerinde' yürüyerek çıkmak istiyorsam, 'her şeyi itiraf etsem' iyi olurdu... Düşman bir devlet için çalıştığımı söyletmeye çalışıyorlardı. Geçen haftadan beri yaşanan her şeyin Amerikalıların, Rusların veya Çinlilerin ya da Tanrı

bilir başka kimlerin entrikasından başka bir şey olmadığına inanmış bir havadaydılar. Onları bu yanlıştan döndürmeye hiç uğraşmadım – gerçeği de hak etmek gerekir, öyle değil mi? O yüzden, benim de onlardan daha fazlasını bilmediğimi, boşuna zaman kaybettiklerini, bana da zaman kaybettirdiklerini, beni serbest bırakmalarının ve rahat rahat evime dönebilmemin daha iyi olacağını söyledim.

Memnun olmadılar. Zorla ayağa kaldırdılar, bileklerimi tersten kelepçelediler. Şiddete başvuracaklarını hissettim, kendimi hırpalatmak niyetinde de değildim. O zaman, 'Ben Nasıralı İsa değilim!' dedim. Başlarındaki sordu: 'Bu da ne demek?' Aynı tonla cevap verdim: 'Şu demek: Eğer sağ yanağıma tokat atarsanız, sol yanağımı çevirmemi hiç beklemeyin.'

Aralarında bakıştılar, topluca sinirli bir kahkaha patlattılar. Sonra yine aynı adam bana yaklaştı ve okkalı bir şamar yapıştırdı. Bir anda Fort-Chiron'un ışıkları söndü ve iletişim kesildi. Konuşmayı satır satır izleyen dostlarım benden gelecek en ufak işarette veya en ufak tehlikede harekete geçmeye hazırdılar. Kötü muamele edildiğini görünce beni kurtarmak için müdahale ettiler."

"Nasıl?"

Agamemnon'un tek cevabı şu oldu:

"Bildikleri şekilde..."

Gizemli bir gülümsemeyle olayın bu yönü hakkında bana başka bir şey söylemeyeceğini ifade etti. Ama bu defa bana anlatmaya razı olduklarıyla yetinmemeye kararlıydım. Dün Gabrielle, dedesi ve kuzeninin yaptıkları ziyaret hâlâ aklımdaydı. Bu nedenle Fort-Chiron üssünde neler olduğunu en küçük ayrıntısına varıncaya dek öğrenmek konusunda ısrarcıydım. Aşırı soğuk bir sesle Agamemnon'un söylediklerini tekrarladım:

"Bildikleri şekilde..."

Başka bir şey demedim. Ama misafirimin, haklı kuşkularımı biraz daha yatıştırması gerektiğini anlaması için bu kadarı yeterliydi.

"Çok ısrar ediyorsan, anlatırım."

Belki de sembolik bir zaferle yetineceğimi ümit ediyordu. Bugün durum farklıydı.

"Evet, ısrar ediyorum."

Muğlaklığa yer bırakmayacak netlikte konuşmuştum. Derhal bir ince puro yakarak bir süreliğine sözü ona bıraktığımı göstermek istedim.

"Mesaj alındı." Boğazını temizledi. "Dün askerlerin orada olup bitenlerle başlayalım. Hiç kuşkusuz, bizimkiler tarafından, yerel makamların iki gündür tekrarlaya tekrarlaya gına verdikleri şu yüksek radyoaktivite oranını izah edecek araçlar veya ürünler kullanılıp kullanılmadığını öğrenmek istiyorsundur. Cevabım: Hayır, kesinlikle böyle bir şey kullanılmadı."

Bunu Moro kanalıyla zaten öğrenmiştim ama bildiğimi söylemedim. Sadece bir baş hareketiyle onu onaylayıp sözüne devam etmesini bekledim.

"Dostlarım tarafından kullanılan teknik, bir dalga demeti yaymaktan ibaret – bunu uzun menzilli, çok güçlü ama ışığı gözükmeyen bir projektöre benzetebiliriz. Bu dalga demeti belli bir hedefe yönlendirildiğinde, sinir sistemini anında felce uğratıyor ama kalıcı hasara yol açmıyor. Yeterince açık mı?"

Böyle bir şeyi hangi teknolojiyle yapabildiklerini bilmesem de gerçekten de yeterince açıktı.

"Acaba seni niye tutuklamışlar, biliyor musun? Ya başkalarının başına da aynı tatsızlık geldiyse?"

"Benim başıma gelen anlaşıldığı kadarıyla birkaç serseri mayının başının altından çıkmış münferit bir olaydı. Bununla birlikte, dünyanın her yanında nereden çıktığı belli olmayan söylentiler yayıldı, yüksek radyoaktivite oranları tespit edildiği ileri sürüldü. Söylenen ne burası ne de başka yerler için doğru, tamamen yalan; itibarımızı zedelemeye yönelik bir propaganda kampanyasının söz konusu olduğu anlaşılıyor."

Bunu da Moro kanalıyla öğrenmiştim ama ağzından daha fazla laf alabilmek için şaşırmış gibi yaptım. Nitekim kayıkçı da bana, tıpkı Washington'daki arkadaşım gibi, bu "temizlik" girişimini başarısızlığa uğratmak isteyenler arasında bir söz birliğinden, hatta belki de bir anlaşmadan söz etti.

Bu doğru olabilir miydi? Gezegenin tüm devletleri, yüzlerce yıllık rekabetlerini, karşılıklı şüphelerini bir kereliğine unutup kendilerine boyun eğdirmeye ve silahsızlandırmaya çalışan bu "hükümranlara" karşı birleşmiş olabilirler miydi? Eğer bu doğruysa, yaşanmakta olan felaketin içinde bir nebze teselli de bulmak mümkündü. Ama bu konuda tabii ki Agamemnon'a hiçbir şey çıtlatmadım, itiraf etmeliyim ki biraz iğneleme de içeren bir soruyla cevap vermekle yetindim:

"Dünyanın tüm ülkelerinden askerlerin ve sivillerin hep birlikte aynı komplonun içinde yer almış olabileceklerine inanıyor musun gerçekten?"

"İleri sürdüğüm varsayımın sana çok zorlama gelmesini anlıyorum. Ama bir an için birlikte düşünelim! Müdahalemiz nedeniyle o kadar çok yönetici kendisini tehdit altında hissediyor ki, gözüktüğümüz kadar yetkin ve etkili olmadığımızı, kusurlu işler yaptığımızı, hasarlara yol açtığımızı kanıtlayabilmek pekâlâ hoşlarına giderdi. Hepsinin hayallerini süsleyen şey, başarısızlığa uğramamız, bir an önce tası tarağı toplayıp gitmemiz."

Suskunluğumu hiç bozmadım. Kendilerinin de müdahalelerini meşrulaştırmak için sahte bir nükleer felaket riski ortaya atarak benzer bir aldatmacaya başvurduklarını hatırlatma zevkine bile direndim.

Kayıkçıyla, geldiğindekinden daha sıcak bir tokalaşmayla ayrıldık. Buna gerçekten mutlu olmuştum. Haklı olduğuma inansam bile, husumetten hiç huzur bulamam.

Bana öyle geliyor ki bugün de aynı şey söz konusu olmuştu. O ve arkadaşları bizi, biz de onları suçluyoruz. Onlar da dezenformasyon yapıyor, biz de dezenformasyon yapıyoruz. Ama bu koşutluk aldatıcı çünkü sadece biz ıstırap çekiyoruz. Onlar yakında geldikleri gibi gidecekler, en azından verdikleri söz bu yönde. Belki de bizimkilerle yaşadıkları bu kısa birliktelik ruhlarına bir zehir akıtmıştır; bedenleri ise her halükârda sağ salim duracak.

Beklenmedik kardeşlerimiz bize hiç benzemiyorlar! Daha doğrusu, biz Taş Devri insanlarına ne kadar benziyorsak, onlar da bize o kadar benziyorlar. Zavallı atalarımız Lascaux Mağarası'nın duvarlarına kanlı hayvan resimleri çizerken, biz buldozerler, göz yaşartıcı gaz bombaları ve projektörlerle içeri dalsak ne hale gelirlerdi? Belki birkaç taş atar, birkaç lanet okur, sonra da boğulup ölurlerdi. Biz de başlarına geleni hak ettiklerini, çünkü mağaralarının son derece sağlıksız olduğunu ve hem kendi benzerlerine hem de hayvanlara çok gaddarca davrandıklarını ilan ederdik. Üç aşağı beş yukarı, bugün başımıza aynı şey geliyor...

Kurtarıcılarımıza lanet olsun!

20 Kasım Cumartesi

Öğlen ağzımda kül tadı vardı. Bu gece ise badem ezmesi ve portakal çiçeği tadı var. Gerçi ne takımada sakinleri ne de insanlığın geri kalanı için duyduğum kaygılar silindi ama kaygısız bir ruh halindeyim. Zaten hem gelecek hem de geçmiş ölümü taşıyor, yaşamı taşıyan ise sadece şimdiki zaman, tıpkı güneşi ve sarhoşluğu taşıyan bir üzüm tanesi gibi...

Ben de romancı komşum gibi yazmaya başladım! Yolumdan sapıyorum... Sadece olgularla sınırlı kalmalıyım. Onlar, fazladan bir dramatikleştirme çabasına gerek bırakmayacak kadar dramatik zaten! Üslup numaralarıyla uğraşmama, verimli metaforlarla metni süslememe gerek bırakmayacak kadar çarpıcılar!

Öğlene doğru, belediyenin uyarılarına karşın bir şeyler almak için, Port-Atlantique'e doğru yola çıkmıştım. Önümüzdeki günler ve haftalarda durumun iyice kötüye gitmesi ihtimalini düşünerek biraz taze ve konserve erzak biriktirmeliydim.

Bağırış çağırışlar kulağıma geldiğinde Le Gouay'nin ortasına varmıştım. En sıradan bisikletlinin bile kendini ip cambazı gibi hissetmesini sağlayan gök ile deniz arasında asılı kalmış bu yerde, martıların kahkahaları ve sis düdükleri dışında bütün sesler yersiz, anlamsız geliyor. Diğer yakaya yaklaştığımda yukarı kalkmış kolları, başları, sopaları ve pankartları fark ettim. Yoldan sapmamak için kırmızıyla yazılmış sözcükleri sökmeye uğraşmadım. Eğer kaldırım taşları üzerinde kayar da denize düşersem kimsenin yardıma gelmeyeceği aklımdan geçmişti.

Gösteri yapanlar kaç kişiydi? En fazla altmış kadar. Ama takımadada bu Kasım ayında, kopardıkları yaygaranın da yardımıyla, daha büyük bir kalabalık toplanmış izlenimi uyandırıyorlardı.

Kayıkçının evini hedef almışlardı. Buna şaşırdım dersem yalan söylemiş olurum. Agamemnon Fort-Chiron'daki askerler tarafından tutuklanıp da bilinen şekilde serbest kaldığından beri, havada böyle bir olayın kokusu vardı. Bu çok tuhaf olayda hiç payım olmamasına karşın, hâlâ arkadaş olarak gördüğüm bu adama karşı suçluluk duygusuna kapılmadan edemedim. Evvelsi günkü ziyaretçilerimin gözünde onun gerçek kimliğini, dolaylı yoldan da olsa, asla doğrulamamalıydım!

Kapıları ve camları kıran, sebze bahçesini talan eden, mobilyaları pencerelerden atıp alkış alan, ampulleri parçalayıp elektrik kablolarını koparan bu insanları fazla yaklaşmadan izlemeye başladım. İşin aslı, ayıplamaktan çok onlara acımıştım. Hep birlikte tam on gündür, aslı anlaşılamadığı için iyice yıpratıcı bir hal alan zorlu bir sınavdan geçiyoruz. Ve birden ortaya bir suçlu çıkıyor! Öyle şüpheli falan değil, gerçek bir suçlu, suçu kesinleşmiş, "onlardan" biri; "onlardan" görülmüş, belki de görülecek tek kişi...

Hoşgörülü değerlendirmelerimin tam bu noktasında, zihnimde bir kuşku belirdi. Aklımdan geçeni sormak için –belli mi olur?– benim gibi koca gözlü, boş boş duran anaç bir kadına yaklaştım.

"Kayıkçı evde miydi?"

"Hayır! Evde olsaydı işini bitirmiştik!"

Öğrenmek istediğim tek şey buydu. Agamemnon ile aramın limoni olması, başına ne geldiğini umursamadığım manasına gelmez. Sağ salim olduğunu bildiğime göre içim rahat oradan ayrılabilirdim. Ancak çarşıya gitme isteğim kalmamıştı, hemen gerisingeri dönüp bu kalabalıktan –ve tüm kalabalıklardan– bir an önce uzaklaşmak, Le Gouay'nin diğer tarafındaki minicik adacığımın huzuruna bir an önce kavuşmak istedim.

Ama oradan hemen çekip gitmek konusunda da tereddütlüydüm. Birkaç kişi bir süredir gözlerini dikmiş, ısrarla bana bakıyorlardı, oradan kaçıyormuş izlenimi vermek istemiyordum. Rahat gözükmek için en yakınımdaki adamla havadan sudan sohbet etmeye, kâh boş boş tebessüm etmeye, kâh yaşlı bilge çehresi takınmaya başladım. Bu sırada bağırış çağırışların şiddeti biraz daha yükselmişti. Göstericilerin en gayretkeşleri zavallı evi ateşe vermişlerdi.

Sanki benzin dökülmüş gibi birkaç saniye içinde alevlere büründü. Kara bir duman yükseliyordu. Ben hâlâ yerimden kıpırdamamıştım. Ateşin büyüleyici etkisi miydi bu? Yoksa beni bir gün "düşman" ile sohbet ederken görmüş birkaç kudurmuşun peşime düşüp kovalamasından mı korkuyordum?

Bu küllü havadan çektiğim her solukla içimi utanç kaplıyordu. Bu küçültücü manzaradan duyduğum utanç. Bilgece bir müdahale veya kınayıcı bir hareket yapmaktan âciz, korkak bir figüran gibi orada dikilip kalmaktan duyduğum utanç. Aynı zamanda benzerlerimden duyduğum utanç. Kuşkusuz nasıl bir bunaltı içinde olduklarını görüyor, çaresizliklerini dışa vurma ihtiyaçlarını anlıyordum; ama öfkesini böyle boş bir evden çıkarmanın bayağılığı beni iğrendiriyordu.

Sonunda bisikletime atlayıp Le Gouay'ye girmeye karar verdim. Kimse zahmet edip peşimden gelmedi.

• • •

Her zamanki radyo istasyonum *Atlantic Wave*'e bakılacak olursa, son günlerde yayılan ve her yeri telaşa veren söylentiler artık doğrulanmıştı: Birçok ülkede, "temizlenmekte olan" çeşitli tesislerde ciddi olaylar patlak vermiş, hasara ve can kayıplarına yol açmıştı. Radyo bu olayları "vasilerimizin" bilerek kışkırttıklarını, böylece söz konusu "temizliği" uzatmak ve yaygınlaştırmak için bir bahane bulmaya çalıştıklarını ileri sürüyordu. Kuşkusuz bu tam anlamıyla bir haber sayılmazdı: Daha çok bir kanaat, bir yorum söz konusuydu. Ama dinleyicilerin bu söylenene inanıp ona göre davranabilecekleri düşünüldüğünde, öyle omuz silkilip geçilecek bir şey de değildi. Evimin iki adım ilerisinde tanık olduğum üzücü sahne, dünden beri cereyan eden sayısız öfke tezahüründen biriydi anlaşılan.

Buna karşılık radyo, takımadaya yakın deniz kıyılarında radyoaktivite oranlarının "normale döndüklerini" haber verdi; yanıldıklarını söylemeden verilen haberi düzeltmenin bir yoluydu bu. Ama Fort-Chiron'daki askerler arasında çok sayıda "atipik felç" vakası gözlendiğini de ekledi. Bu iki haber hem Moro'nun hem de Agamemnon'un bana söyledikleriyle uyuşuyor. Bu nedenle onları doğru kabul edebilirim.

Yine de hâlâ kuşkulu ve endişeliyim. Kayıkçı, dostlarının karşılarındakileri geçici olarak zararsız hale getirmek için başvurdukları "dalga demeti"nin "kalıcı" izler bırakmayacağını söylemişti. Bunu duyunca içim rahatlamıştı ama şimdi istediği kadar izleri silinsin, bu felcin kalıcı olup olmayacağını merak ediyorum. Onu bir daha gördüğümde daha açık konuşmasını isteyeceğim. Tabii evi yakılmasına rağmen hâlâ bu civarlardaysa...

• • •

Bu gelişmeler en azından kaygı verici, öyle değil mi? O zaman biraz önce bahsettiğim bu kaygısızlık nereden geldi bana? Herhalde akşam kadeh kadeh tükettiğim ve etkisi cümlelerimde dışa vuran şampanyanın da, şampanyayı paylaştığım kişinin gülüşlerinin de bu işte bir payı var.

Ève'i hiç bu kadar şen şakrak görmemiştim. Şaşırtıcı komşum hayata tersten bakıyor; dünyamız çökerken ve yok olmaya yakın gözükürken onun içi içine sığmıyor ve eğer daha önceki sakin yaşama yeniden dönülse, içine kapanıp suratını asacağından eminim. Sözde kurtarıcılarımızı lanetlemeyen ondan başka kimse kalmamıştır herhalde. Peki suçlandıkları kazaları ne yapacağız? Ya felç ettikleri zavallı askerleri? Ève omuz silkiyor.

Gerçi "radyoaktif bulut" konusunda haklı çıktı. Ben kendi payıma bir an korkmuş, çatımın altına sığınmış ve önce Moro, sonra da Agamemnon gözümü açıncaya kadar uslu uslu iyot tabletlerimi içmiştim. Komşum ise sözde "kontaminasyonu" hiç ciddiye almayıp dudak bükmüştü. "Jandarma kılığına girmiş bir bisikletli"nin birkaç gün önce gelip kapısını çaldığını bile hayal meyal hatırlıyordu. Kapıyı açma zahmetinde dahi bulunmamıştı. Bana gülerek, üst kattaki camdan "Aşağı inemem şimdi, yazmakla uğraşıyorum!" diye bağırdığını anlatıyor.

Buna gönülden inanıyorum, çünkü şu son birkaç günün tek önemli haberi bu Ève'in gözünde.

"Perşembe erken kalktım ve yazmaya başladım. Dün ve bu sabah da devam ettim. Şimdiden elli sayfa yazdım. Peş peşe üç sayfa yazmayalı on iki yıl oluyor. Demek ki bu şok, bu karşılaşma gerekiyormuş. Yeniden yolumu buldum, nirengi noktalarıma, duyularıma kavuştum..."

"Romanın Empedokles'in dostlarından söz ediyordur herhalde..."

"Onların sayesinde yeniden yaşamaya başladım. Zindandaydım, şimdi yeniden özgürüm. Hoplayıp sıçramak istiyorum! Haykırmak istiyorum! Kadehime şampanya konmasını ve köpüklerin taşmasını istiyorum! Öpülmek istiyorum!"

Hep belirsiz zamirle konuşuyordu. Ama o "belirsiz zamir"in içinde bulunduğumuz koşullarda benden başkası olamayacağını görmezden gelemezdim.

Ève'in isteklerinden önce hangisini yerine getirmeliydim? Öpücük mü? Şampanya mı? Beş saniyelik duraksamamın üstünü örtmek için bir sıçrayışta ayağa kalktım. Mutfaktan soğuk bir şişe şampanya getirdim, mantar şöminenin külleri arasına uçtu. Dolaptan oyma kristal iki kadeh çıkardım. Üç becerikli dokuşle her ikisini de doldurdum. Komşum her zaman yaptığı gibi ayaklarını altına toplamış koltuğunda oturuyordu. Omzunun üzerinden eğilip göz açıp kapayıncaya kadar dudaklarımı dudaklarına bastırdım, sonra da odanın diğer ucundaki yerime geçtim.

Koltuğuma gömülmemi bekledi, sonra gözleri kapalı konuştu:

"Hayır! Daha iyisini istiyorum!"

Yeniden ayağa kalktım, kadehimi masaya, onunkinin yanına bıraktım, fitilli kadife kaplı koltuğunun koluna oturup kulağına tatlı bir söz söyler gibi mırıldandım: "Komşum!"

Evde çok ışık vardı, bir tur atıp hepsini kapattım, sadece şömineden yansıyan aydınlık kaldı; artık alevler sönmüştü ama kırmızıya çalan ışık Ève'in cildine yansıyordu. Beden bedene gelme konusunda acele etmiyor, önce parmaklarımızı birbirine geçirip burun buruna, kısık sesle, tüm heyecanımızla fısıldaşmak istiyorduk. Sesinin, soluğunun, şimdi uslanmış güluşlerinin, gevşek bıraktığı kollarının yudum yudum tadını çıkarıyordum. Üzerindeki giysileri, sanki isyankâr saçları düzeltiyormuş gibi, elimin ayasıyla düzlüyordum. Kalbi avcumun içinde atıyordu.

Aklımdan zaman zaman aynı çekinceler, mantıklı mı mantıksız mı, geçici mi kalıcı mı, ya sonrası gibi aynı sorular geçiyordu. Ama artık sınırın öte yanındaydım, vücudum artık beni duymuyordu, başım alev alevdi ve şu ânı akıllı uslu düşüncelerle değiş tokuş etmeye hiç niyetim yoktu.

Koltuk yeterince rahat olmaktan çıkınca ayağa kalkıp masadaki şişeyi ve kadehleri aldım. Ève arkamdan yürüyüp geldi, yalınayaktı,

elleriyle kemerime asılıyordu. Görünüşte ben onu çekiyordum ama yular onun elindeydi. Önce merdivenden çıkardı, sonra odasına doğru yönlendirdi; orada elimdeki kadehleri ve şişeyi bir dolabın üstüne koymamı bekledikten sonra beni hızla yatağa itti.

Bu itişte arzunun sabırsızlığı kadar zafer taşkınlığı da vardı. Önceki akşam ona direnmiş, neyi ima ettiğini anlamıyormuş gibi davranmıştım; bu akşam ima değil buyurgan bir istek söz konusuydu ve erkek çapkınca teslim olmuştu. Belki bu yaptığıma yarın pişman olacağım ama bugün pişman değilim. Hiçlikten birkaç saat çaldım, suç ortağımın çıplak bedenine hayata sarılır gibi sarıldım ve yiğitçe mücadele edip soluksuz kaldım.

Sonra başını omzuma yaslayıp uyudu. Benim bir türlü uykum gelmiyordu, zaten uyumak gibi bir derdim de yoktu. Şampanya ve aşk üzerimde her zaman kafeine benzer bir etki yapar. Onun için uyanıktım, kafam fikirlerle doluydu, çok büyük bir çizme ve yazma isteği duyuyordum ama yerimden hiç kıpırdamadım. Komşumu ne pahasına olursa olsun uyandırmak istemiyordum – "komşum" sözcüğü çok yakından mırıldanıldığında ne kadar tatlı ve mahrem olabiliyor; İngilizcede, Kitab-ı Mukaddes'ten çıkma bir mana yükleniyor. *Love thy neighbor!* Komşunu sev...

Dediğim gibi komşumu uyandırmamaya özen gösteriyordum. Üstelik yeniden yazmaya başladığından beri hayat ritminin değiştiğini de anlatmıştı bana. Onun için gün yeniden gün, gece de gece olmuştu. En istemediğim şey de birlikte yaşadığımız mutluluğun onun için en önemlisi olan diğer mutluluğu, yeniden yazabilme mutluluğunu bozmasıydı. Böyle birtakım laflar geveleyerek, fikirleri tartıp biçerek şafağa kadar uyanık kalmam gerekse de yerimden kımıldamayacaktım.

İlk kımıldayan o oldu. Ama ancak bir saat sonra. Uykusunda diğer yana dönüp yastığının rahatlığına kavuştu. O zaman ben de hiç ses çıkarmadan yavaşça yataktan dışarı süzüldüm.

Aklımdan giyinmek ve eve dönüp kendi yatağımda uyumak geçmedi diyemem. Ama o zaman kendimi Ève'e ihanet etmiş, ona borçlu olduğum hazzın bir bölümünü çalmış gibi hissedecektim... Bir aşk gecesi, yarını olsun veya olmasın, adi bir hırsızlık gibi gece vakti bitmez. Giyinmedim bile. Bu satırları yazarken onun neyse

ki yeterince geniş olan bornozlarından birine sarınmış durumdayım. Dolabın üstündeki paketten birkaç boş kâğıt aldım, daha sonra defterimin içine yerleştirebilmek için dörde katladım, gelip şöminenin yanma oturdum.

Bir günün kroniğini, olayların iç içe girebileceği ve bu günlüğün bütün esprisinin ortadan kalkabileceği korkusuyla asla ertesi güne bırakmamayı kendime şart koştuğum için, Kasım ayının bu uzun cumartesisi boyunca yaşanan serüvenleri iki saatte kayda geçirdim. Bu serüvenler kayıkçının evinin önünde gösteri yapan güruhun ortasında, haykırışlar ve duman içinde başlamış; burada, takımadanın bir diğer evinde, huzurlu bir ruh, gevşemiş bir beden ve ağzımda da –evet– badem ezmesi tadıyla sona ermişti.

Sayfalarımı doldurdum. Dışarıda günün ilk ışığı belirir belirmez kahve yapacağım, yukarı çıkacağım, perdeleri ve kepenkleri açıp yatağın kenarına oturacak ve Ève'i öperek uyandıracağım.

ÜÇÜNCÜ DEFTER

Bağlanan Palamarlar

Büyük bir kalabalık halinde izliyorlar beni ve soruyorlar
Hangi yolu tutmalarını tavsiye ettiğimi.
Bazıları kehanetler duymak istiyor;
Çeşitli hastalıklardan mustarip olan bazıları da
Ağzımdan çıkacak bir sözle iyileşeceklerini ümit ediyorlar.

EMPEDOKLES, *Arınmalar*

21 Kasım Pazar

Sabah yediye kadar yatamadığım için ancak öğleden sonra uyanabildim. Böylece sevgilim güneşin ritmine yeniden kavuştuğu sırada, zaman farkı içine düşen ben oldum. Sanki Antioche adlı bu minicik gezegende mutlaka birinin ayakta olması gerekiyor...

İşin can sıkıcı tarafı ise, saatler böyle tersine dönünce, uyandığımda hava kararmaya başlamış oluyor. Bedenim ve ruhumla sabahın apak aydınlığına dalamamak bende melankolik bir dehşet yaratıyor. Yarından itibaren kendi saatlerime dönmeye ve yeniden soluk almaya çalışacağım.

Dün akşam öylesine şen şakrak iken, bugün göğsüme böylesine çöken ve ruh halimi bu kadar bozan şey karanlık mı? Belki. Ama dünyanın yeni hali de aydınlık bir gelecek vaat etmiyor. İçinde olduğum ânın bana sunduklarının tadını çıkarmakla birlikte, işin özünü, hemcinslerimin ve benim kültürel ve ahlaki açıdan tükenmeye veya en azından uç noktada marjinalleşmeye mahkûm, modası geçmiş, hükümsüz kalmış bir insanlığa dönüştüğümüzü gizleyemem. Belki bu marjinalleşmeye karşı efendilerimizden bir şeyler koparacağız; ama lanet olsun, bir insan haysiyet kaybını neyle telafi edebilir ki?

Uyandığımda saat on dördü geçmişti ve Agamemnon evdeydi, beni bekliyordu. Salonumda oturmuş, ayaklarını sehpanın üzerine uzatmıştı; radyom da dizindeydi. Beni görünce ayağa kalktı, nazik bir aceleyle kasketini çıkardı ve boynunu büktü.

"Sığınmaya geldim" dedi.

Sanırım bu cümleyi söylerken bütün oyunculuk yeteneklerini devreye sokmuştu. Şu mütevazı "kayıkçı" rolünü iki yıldır oynadığına ve dünyada bu kadar karışıklık çıkmasa maskesi hiç indirilmeden oynamaya devam edebileceğine göre, kesinlikle yeteneği var. Ama ben kendi payıma samimiyetine artık inanamıyorum. Tabii ki evinin talan edildiğini, yakıldığını, kalabalığın onu linç etmeye hazır olduğunu gözlerimle gördüm; bu da onun sığınma talebini kâğıt üstünde inanılır ve meşru kılıyor. Ama aynı zamanda, hemcinsleri benimkilerin kaderine hükmeden, tek başına koca bir tugaya kafa tutabilen birisi niye benim korumama ihtiyaç duysun ki? Ya öç almak isteyen bir kalabalık peşine düşerse, gazaplarından onu nasıl kurtarabilirim? Ben de onunla birlikte linç edilmez miyim? Lafı hiç dolandırmadan bu soruları yönelttim ona.

O da kaçamak cevaplara başvurmadı.

"Affedersin Alec! Sığınma derken şaka yapıyordum. Sadece kapıyı çalmadan girdiğim, kendi evimdeymiş gibi davrandığım için özür dilemek istemiştim. Anlaşılan, herhangi bir bedel ödemeden görüşülemeyecek belalı biri olup çıktım. Uzun kalmayacağım..."

"Evimde istediğin kadar kalabilirsin, takımadalılar beni ziyaret ettin diye gelip evimi yakıp yıkmazlar. Vahşi değil onlar, sadece korkuyorlar. Kendini onların yerine koy! Fort-Chiron'daki askerlerin o tuhaf felç hallerini görünce nasıl korkmasınlar?"

"Ben de tam bu konuda konuşmak istiyordum seninle."

"Bana sizinkilerin kullandığı silahların kalıcı izler bırakmadığını söylememiş miydin?"

"Evet, söyledim ve yine söylüyorum. Sinir akışında bozulma olduğu için uzuvlarda uyuşmalar yaşanıyor ama bu hayati organları etkilemediği gibi belli bir zaman sonra her şey eski haline dönüyor."

"Ne kadar zaman sonra? İki saat mi? Kırk sekiz saat mi? Altı hafta mı? On yıl mı?"

"Kişiye ve verilen dozaja bağlı. Fort-Chiron'daki askerler için ise hesabı sanırım haftalarla yapmak gerekecek..."

"Peki iyileşmelerini hızlandırmanın bir yolu yok mu?"

"Var, zaten o nedenle seni görmeye geldim."

Sustu. Bana söyleyecekleri hakkında tereddüt eder gibiydi. İşini kolaylaştırmaya niyetim olmadığından tek söz etmeden sabırla bekledim. Devam etti:

"Bizimkiler bir jest yapmayı düşünüyorlar."

"Hasarları onarmak için mi?"

"Evet, bir anlamda öyle."

"Ne yapacaklar?"

"Yirmi dört saat içinde söyleyeceğim sana."

"Hiç bilmece çözecek havada değilim Agam! Yirmi dört saat sonra söyleyebileceğin şeyi şimdi söylemenin önünde hiçbir engel yok."

"Yirmi dört saat dedim, çünkü bir karar alınmak üzere: Ya çekileceğiz ya da bir süre daha sizinle kalacağız."

"Peki bu karar neye bağlı?"

"Bizimkilerin içinde bir tartışma sürüyor. Bazıları, müdahale etmekte haklı olduğumuzu ama artık gitme zamanının geldiğini söylüyor: bir bölüm ise bu işe karıştığımıza hayıflanmakla birlikte, artık geri adım atmak için çok geç olduğu kanaatinde; bazıları da uzun vadeli kararımız ne olursa olsun müdahalemizin yol açtığı hasarları ânında onarmamız gerektiğini düşünüyorlar..."

"Peki sen ne düşünüyorsun?"

"Ben bu müdahalenin yapılmasını asla istemeyenlerdenim. Eğer benim görüşüm kabul edilseydi, rahat rahat işimin başında kalır, denizcilerin sakin dünyasına suyu hiç bulandırmadan sonsuza dek karışır giderdim. Dünya işlerine karışmakla hata ettiğimizi ve hemen çekip gitmemizin daha akıllıca olacağını düşünüyorum."

"O zaman sen de gidecek misin?"

Cevabını önceden bilsem de bu soruyu sormam gerekiyordu.

"Bütün olup bitenlerden sonra ne yazık ki takımadadan ayrılmak zorundayım. Daha şimdiden üzülüyorum buna. Ama kaçınılmaz bir şey..."

Birkaç saniyeliğine merhamet duygum ağır bastı, sonra sorularıma devam ettim:

"Peki seninkiler 'hasarı onarmak' için ne yapacaklar?"

"Henüz bilmiyorum, gün içinde bir mesaj gelmesini bekliyorum. Her hâlükârda yakında bir şeyler olacağını ve hem Ève'in hem de senin dikkatinizi korumanız gerektiğini bil."

"Dikkati korumak mı? Dikkat nasıl korunur ki? Hiç bilmiyorum."

Aşırı endişeli görünmemeye gayret ederek şunu sorduğumda kapıdan dışarı çıkmak üzereydi:

"Komşum ve ben bir tehlikeyle karşı karşıyayız. Bunu mu söylemeye çalışıyorsun?"

"Belki. Ama fazla endişelenme. Hem sen hem de o koruma altındasınız."

• • •

İki saat sonra yeniden kapıyı çaldı ve beni böyle durmadan taciz ettiği için özür diledi.

"Şimdi Ève'den geliyorum. Sohbet sırasında, her ikinizi de kaygılandırdığımı fark ettim; halbuki tam tersine, içinizi rahatlatmak için gelmiştim."

Gülümseyip kollarımı kavuşturdum.

"İyi o zaman, içimi rahatlat, dinliyorum seni."

"Anladığım kadarıyla sana büyük bir sevgi duyuyor."

İçimin rahatlatılmasını beklediğim konu bu değildi ama söyledikleri hoşuma gitmişti.

"Ben de onu gerçekten seviyorum."

Bunu niye söylemiştim? Kayıkçıya böyle içimi dökmem için hiçbir neden yoktu. Ama sözcükler kendiliğinden ağzımdan dökülmüştü, üstelik bunu söylediğime pişman değildim.

Agamemnon ciddileşti. Duygulandığı belliydi.

"Biliyorsun, Ève bizim için önemli. Yıllardır böyle."

Az daha benim için sadece birkaç gündür önem kazandığını söyleyecektim. Ama bu defa kendimi tutmayı becerdim, ağzımdan sadece şunlar çıktı:

"Evet, fark ettim. Sanırım senin ve seninkilerin ona yönelik bakışı Ève'de tam bir dönüşüm yarattı."

Başını onaylarcasına ve hoşnutluğunu ifade edercesine birçok kez salladı. Sonra ekledi:

"Bu kayıkçılık işine onun için, yakınında bulunup fark ettirmeden onu kollamak için girdiğimi tahmin etmişsindir diye düşünüyorum."

"Evet. Ve şimdi de sen yokken ne olacak diye merak ediyorsun..."

"Aşırı bir kaygı duymuyorum" dedi. Ama söyleyiş biçimi bunun tam tersini düşündüğünü gösteriyordu.

Artık tek komşusu olduğuma göre, beni onu kollamakla mı görevlendirecekti? Öyle bir şey yapmadı sadece şunu söylemekle yetindi:

"O bizim için önemli..."

Sonra da asık bir yüzle ekledi:

"Tek başına, kırılgan ve savunmasız."

Sohbetimizin dokunaklı bir hal alacağından korkarak hemen konuyu değiştirdim.

"Komşum sizin için bu kadar önemli olduğuna göre, benimle paylaşmadığın bazı şeyleri ona kesinlikle açıklamışsındır."

İnkâr edeceğini bekliyordum ama bunun yerine örtülü bir itiraf ve beraberinde bir eleştiri geldi.

"Senin sorularına nasıl cevap verdiysem onunkilere de verdim ama aynı soruları sormadınız."

"Sence hangi soruları sormalıydım?"

Bu kör kör parmağım gözüne ustalık numarama terbiyeli bir gülümsemeyle cevap verdikten sonra cam kapıya doğru yönelip uzun uzun gökyüzünü ve denizin ufkunu seyretti. Birkaç saniye sonra bana döndü, kollarını kavuşturup duvara yaslandı. Perdenin bir köşesini kaldırmaya karar vermiş gibi görünüyordu. Kapalı dudaklarının ardında biriken sözcükler onları titretmeye başlamış izlenimine kapıldım. Buna rağmen suskunluğu devam etti. Soru sormayı da cevap vermeyi de ona bırakmaya karar vermiştim ama ikimiz de bu şekilde sonsuza kadar sessiz kalabilirdik. Sonunda bu çekişmeden bıkıp sordum:

"Tüm bu yıllar, hatta yüzyıllar boyunca sizinlerin varlığının nasıl oldu da farkına varamadık?"

Derin düşüncelere dalmış gibi bir tavır takındı ama sorumun onu hiç şaşırtmadığını, cevabının uzun süredir hazır olduğunu hissedebiliyordum. Sonunda bir girizgâh kabilinden şöyle dedi:

"İnsanların körleşme arzusu hep hafife alınır. Var olduğunu bilmek istemiyorlarsa, ömürleri boyunca yanından geçip seni asla görmeyebilirler."

Sonra hiç ara vermeden ekledi:

"Komşunla daha çok yaşlı Empedokles'ten söz ediyoruz. Uzun süredir ona ilgi duyuyor, hatta bazı metinlerini ezbere biliyor."

Ve hem dediklerini örneklemek hem de az önce sorduğum soruya cevap vermek için, metnin hakkını vererek ezberden okumaya başladı:

"Nasıl ki fırtınalı bir gecede dışarı çıkmaya hazırlanan adam rüz-

gâr almayan bir köşede mumunu yakarsa, antik ateş de mağaralara sığınmak zorunda kaldı..."

Bir ara verdi, sonra da bana ıstırapla gurur karışımı gibi gelen bir tavırla devam etti:

"*Bununla birlikte, sağaltan alevin payına çok küçük bir toprak parçası düştü.*"

"Seninkilerden mi söz ediyordu?"

Misafirim başını olumsuz anlamda salladı.

"Agrigentum'lu Empedokles takipçisi olarak ortaya çıkan insanları tanımadı. Ama onun kaderi bizimkisinin habercisiydi. Dünyadan elini ayağını çekmek istediği için kendisini alevlerin içine attı. Tıpkı bizim gibi."

Düşüncelere dalan kayıkçı yine sustu. Kafamda binbir soru vardı ama bu defa suskunluğundan tek başına çıkmasını ve sözcüklerini yavaş yavaş seçerek konuşmaya devam etmesini bekledim.

"Empedokles, gerçek dünya ile mitler dünyasının şahsında yan yana geldiği ender rastlanan kişilerdendir. Bizim aramızda adı kutsaldır, canını feda edişi sık sık zikredilir. Ama metinlerine birer vahiy gibi yaklaştığımızı da düşünme! Ondan sık sık alıntı yapıyoruz ama bu senin Shakespeare'den iki dize, Nietzsche'den bir cümle veya Einstein'dan bir espri aktarmandan farklı değil. Bütün bunlar bir yana, bazı sözlerinin atıldığımız bu macerayı sanki haber verdiği veya en azından teşvik ettiği de bir gerçek."

Duygu dolu bir sesle yeniden ezberden söylemeye başladı:

"*Dünya'ya zincirlerinden boşanmış gibi saldıran ve güçlü soluklarıyla mahsulleri yok eden yorulmak bilmez rüzgârları durduracaksın. Eğer istersen tam ters yönde esen meltemleri getireceksin; kapkara yağmurlardan insanların lehine bir kuraklık; kavurucu kuraklıktan sıra sıra dalgalar halinde havayı dolduran besleyici ağaçlar çıkaracaksın...*"

Sonra aniden, hatta bana biraz kabaca gelen bir şekilde susuverdi, oysa gözlerindeki ışıltı sürüyordu. Sanki metni söylemeye içinden devam ediyordu... Bu kadim sözleri olabildiğince sadık bir şekilde ezberlemekle meşgul olduğum için, herhangi bir açıklama istemekten kaçındım, onun "yumuşak iniş" yapmasına izin verdim. Bunu birkaç saniye içinde gerçekleştirdi. Kaygı dolu, uzun bir iç çekişle birlikte...

"Sizinkilerle bizimkilerin bu karşılaşması ne yazık ki bir bu-

luşma değil bir çarpışma. Kimse bundan zarar görmeden çıkmayacak. Müdahalemizin haklı bir nedeni vardı; ama cereyan eden ve önümüzdeki günler ve haftalarda da mutlaka cereyan edecek olaylar düşünüldüğünde, buna bir an önce son vermek akıllıca olur. Geriye, olabilecek en acısız biçimde çekilmek kalıyor. Ben hiç uzatmadan gitmekten yanayım. Yapacağımız her yeni jest bizi daha da batıracak. Her yeni vaat bize karşı yeni hınçlar uyandıracak. Elini kaptırdığında kolunu kurtaramayacağın bir çark bu!"

"Tam anlayamıyorum Agam. Önce seninkilerin yol açtıkları hasarları giderecek bir 'onarım' tasarladıklarını söylüyorsun. Şimdi de hemen gidilse daha iyi olur diyorsun."

"Hemen gitmeyi isteyen *benim*. Ama bizimkilerin çoğu bambaşka bir görüşte. Gelişleri hakkında olumlu anılar bırakmak için belli inisiyatifler almayı düşünüyorlar..."

"Washington'daki dostum, Demosthenes'in de Başkan Milton'a onu iyileştirmeye söz verdiğini anlattı..."

"Evet, duydum, ben de tam bu tarz inisiyatiflerden söz ediyordum, akla gelebilecek en berbat şey olur bu!"

"Berbat mı? Bir insanın kanserini yok etmek berbat bir şey mi?"

"Hayal bile edemeyeceğin kadar berbat bir şey! Dünyayı kendisini yok edebilecek araçlardan kurtarmayı denedik, bak başımıza ne terslikler açıldı!"

"Aynı şey değil. Devletler, güçlerini sağlayan araçların ellerinden alınmasını istemezler. Halbuki bir insanın kanserini tedavi etmek bambaşka nitelikte bir jest. Kimse bundan dolayı sizi suçlayamaz."

"Yanılıyorsun! Suçlarlar! Öncelikle de, bir adamı iyileştirip diğerlerini ölüme terk etmekle suçlarlar. Gerçekten de dünyada milyonlarca kanser hastası var. Niçin sadece Başkan Milton iyileştirilsin ki?"

"Sen söyle o zaman, niçin?" Cevap vermeye fırsat bulamadan telefonu çaldı. Kulağına götürdü ve bir parmak hareketiyle dışarı çıkıp yürüyeceğini işaret etti. Ben de ona oturmasını, benim dışarı çıkacağımı işaret ettim, hava hâlâ biraz aydınlıkken adada biraz dolanmak istiyordum.

Yaptığımız sohbeti kafamda evirip çevirerek yakındaki kumsala doğru yürüdüm. Bir an geldi, bir taşın üzerine oturup kayıkçının tüm sözlerini unutmadan kaydettim. İlk başta da Empedokles alıntılarını...

Bu antik filozofun hayatı hakkında bir şeyler okumalı ve kendi metinlerini –hepsi kaybolmadığına göre– bulmaya çalışmalıydım. Eve bu konuda bana kesinlikle fikir verebilirdi... Belki o zaman artık bizi yönetmeye başlayanların –veya en azından denetleyenlerin– zihniyetini daha iyi anlayabilirdim. Üstelik Agamemnon'un söylediklerine bakılacak olursa, onun kendi ruh haline rağmen, çok yakında gidecek gibi de görünmüyorlar.

• • •

Sonra eve döndüm. Saatim on yedi elli beşi gösteriyordu. Odama açılan cam kapıdan sessizce girdim ve başucumdaki radyoyu açıp her zaman yaptığım üzere *Atlantic Wave*'in ayrıntılı haber bültenini dinlemeye hazırlandım.

Eskiden manşetlere çıkan olayların artık gündemden düştüğünü hiç söylemiş miydim? Bölgesel çatışmalardan, üçüncü sayfa haberlerinden, ekonomiden, spordan, hatta hava durumundan hiç söz edilmiyordu, hepsi durmuş, askıya alınmıştı. Yarım saatlik bültende Agamemnon'un "yurttaşları"nın bahsinin şu veya bu biçimde geçmediği tek haber, İngiliz hükümetinin bir üyesinin kalp krizi sonucunda hayatını kaybetmesiydi. Bültenin geri kalanı, kayıkçının dostlarının denetledikleri tesislerde çıkan karışıklıklarla ilgili bir dünya turu gibiydi – tuhaf olaylar, dolaşan söylentiler ve ne olduğu belirsiz öngörüler.

Bülten devam ederken oturma odasına bir göz attım, misafirim hâlâ telefondaydı. Kapıyı yavaşça kapatıp yatağa uzandım ve radyonun sesini biraz daha kıstım. Bir yandan kadın spikerin sesine kulak verirken, diğer yandan kafamda, bahsi geçen "yurttaşlar" konusunda bir sürü yeni soru oluşmasını engelleyemiyordum. Agamemnon kiminle konuşuyordu? Telefonun diğer ucunda kim vardı ve o neredeydi? Herhalde "Empedokles"teydi. Neredeydi bu Empedokles ülkesi? Dünyamızın ortasına mı gizlenmişti, başka yerde miydi? "Yerel" mi yoksa "uzak mesafeli" mi bir telefon görüşmesi söz konusuydu? Bu görüşme hangi dilde yapılıyordu? Cevapsız kalan bir sürü soru! Artık bunları bir bir sayıp dökecek değilim, listenin sonu yok.

Atridlere özgü bir isim ve Komançi çehresi taşıyan tuhaf kayıkçı yakında bir daha dönmemek üzere gidecekse, belki de ağzından

birkaç sır daha almaya çalışmamda yarar vardı. Çünkü, işin aslı, bugün de fazla açılmadı. Kuşkusuz onu suskunluğundan biraz da olsa çıkarabildim ancak bana birkaç bilmece gibi laf ve esrarengiz alıntıdan başka bir şey vermemişti. Bizimkiyle akraba ama hiç benzemeyen koskoca bir dünya önümde –daha doğrusu benim ve benzerlerimin önünde– keşfedilmeyi bekliyordu. "Bu kişilere" günlüğümün sınırlı sayfaları değil, koca bir kitap, hatta bir ansiklopedi hasredilmeliydi. Ama dendiği gibi, mükemmel iyinin düşmanıdır ve şu kısa ömrüm boyunca birkaç temel bilgiyi kâğıda geçirmem adımın belleklerden silinmemesine yeter. "*'Empedokles'in Dostları' hakkındaki ilk önemli bilgileri Alec Zander'e borçluyuz; Zander Kanadalı bir çizerdi ve...*"

Birkaç dakika sonra parmaklarımın ucuna basarak salona döndüğümde Agamemnon artık orada değildi. Halbuki çıktığını da duymamıştım. Sehpanın üzerine kısacık bir mesaj yazılı sarı bir kâğıt bırakmıştı: "Geri geleceğim." Ani bir açlık hissiyle mutfağa daldım ve elime geçen her şeyi mideye indirdim.

Kıtlıktan çıkmış gibi yerken birden bir boşluk ve gerçekdışılık duygusuna kapıldım. Geçen haftadan beri yaşananlardan hiçbir şey anlamamış gibiydim. Veya daha da kötüsü sanki hiçbir şey olmamış gibiydi. Aşırı yalnızlığım ve dünyanın yırtıcılığı karşısındaki çaresizliğimden kaynaklanan bir düş ve hayaletler görmüştüm.

Yatağıma uzandım ve küskünlük içinde uykuya daldım. Gece yarısına doğru uyandığımda hâlâ giyiniktim. Etrafımda hiçbir ses, hiç kimse yoktu. Kafamda tatsız düşünceler dolaşıyordu.

22 Kasım Pazartesi

Birkaç gün önce geleceğimizin artık uzun bir süre boyunca Empedokles'in geleceğine bağımlı olacağını anladığımda, "palamar bağlama" terimi zihnimden hızla geçmişti. Ama kullanmaya tereddüt etmiştim. Akla gelen ama kaleme gitmeyen böyle deyimler, sözcükler vardır. Çünkü bu terimle ilişkili imge henüz zihnimde yoktu. Ben bir imge, çizim, şema, kroki insanıyım. "Denetçilerimizi" daha çok havada, bulutların ötesinde, uzaktan manivelaları indirip kaldırıp başımıza gelen arızaları yaratan kişiler olarak hayal ediyordum.

Terimi boşa harcamamakla iyi etmişim, ancak şimdi olaylar onu yerli yerine oturttu. Çünkü bu defa gerçekten palamar bağlama söz konusu. Palamar yavaşça, fazla gürültü çıkarmadan bağlandı: Uzaktan bakıldığında pekâlâ bir ton balığı teknesi sanılabilecek bir yüzen hastane. Ama simgesel bakımdan ilk adım atılmıştı. Geriye Empedokles gemisinin mi benim adama palamar bağladığı, yoksa benim adamın mı Empedokles gemisine bağlandığı sorusu kalıyor.

Antioche'tan söz ediyorum ama yanlış anlaşılmasın, aklımda koca dünya var.

Acaba son zamanlarda yaşananlar –olayların nükleer felaket riski yaratacak şekilde rayından çıkması, söylentiler, suçlamalar, felç hadiseleri ve geri kalan her şey– zihinlere yönelik uzun ve aldatıcı bir hazırlıktan mı ibaretti? Sadece bahanelerin binbir zahmetle üst üste yığılması mı söz konusuydu? Agamemnon bunu tabii ki inkâr ederdi. Bana dostlarının hiç istemedikleri bir çarka ellerini kaptırdıklarını ve yakında buna pişman olacaklarını söyleyip durdu.

Çark mı? Hangi çark? Bence gözlerine kadar çamura batmış durumda olan biziz!

Çok uzun zamandır benden ve komşumdan başka hiç kimsenin gezinmediği, bizim seslerimiz ve martıların kahkahalarından başka bir sesin işitilmediği, kafesle avlanan balıkçılardan başka teknenin uğramadığı Antioche kumsallarında –mürettebatı, tüm donanımı, çıplak direği, bacası, yolcu merdiveni, karmaşık ışıklı ve sesli sinyalleriyle birlikte– bir hastane-geminin durmasında çok münasebetsiz bir yan var.

Kayıkçıya göre, vazifesi "geçici olarak felç olmuş" sivil veya askerleri iyileştirmek ve bu arada şayet radyasyona maruz kaldığı saptanan kişiler çıkarsa onları da bu zararlı maddeden arındırmak. Şafak sökerken belediye başkanının kapısının altından atılmış imzasız bir duyuru, öğle saatlerine doğru yerel radyo olan *Archipel FM* tarafından yayımlandı. Kaygı verici semptomları olanların, ayrıca sadece sağlık durumundan emin olmak isteyenlerin tedavi olmak uzere pazartesi öğleden sonra veya sah gün içinde Antioche adasındaki la Roche-aux-Fras denen yere gelebilecekleri bildiriliyordu.

Takımada sakinleri acaba kalabalık mı gelecekler? Kaygılarını ve kuşkularını aşıp kendilerini "bu kişilere" emanet edebilecekler mi? Saat on dörtte ortalıkta hiçbir gönüllü gözükmeyince, yapacak iş bulamayan, kafası karışmış Agamemnon gelip beni buldu ve bir deneme yapmak isteyip istemediğimi sordu. Fazla duraksamadan kabul ettim. Asıl dürtüm, sağlık kaygısından çok meraktı; tabii – niye gizleyeyim ki?– işin gösteriş tarafı da yok değildi. Bizimkilerin içinde Empedokles'in doktorları tarafından ilk tedavi edilen kişi olmak az şey mi?

Kayıkçı beni hastane-gemiye kadar götürüp uzun, ince, güleç yüzlü ve adının Pausanias olduğunu söyleyen genç bir adama teslim etti... Yine antik Yunan'dan esinlenmiş bir isimdi ama bu defa karşımdaki kişinin ten rengi Amerikan Yerlilerine benzemiyordu. Uzun boylu, sarışın, büyük kafalı, dâhi bakışlı biriydi ve bir İskandinav veya Kanada üniversitesinin kampüsünde asla göze batmazdı.

İçmem için tadı biraz şekerli, saydam bir sıvı verdi sonra da beni kamara gibi bir yere götürüp soyunmamı rica etti. Hemen bu

akşam oranın krokisini çizeceğim, belki sözcüklerle tarif etmeyi de deneyebilirim: Yamuk biçiminde bir odaydı, duvarları mantarla veya mantar benzeri bir maddeyle kaplanmıştı; eşya olarak dar bir yatak, bir dolap, bir iskemle, içinde metalik objelerin durduğu bir sandık ve tam ortada bir ray bulunuyordu. Rayın üzerinde saydam bir lahit duruyordu. Biliyorum, hiç uygun bir sözcük değil ama bunu düşünmeden edemedim. Yeni doğmuş bir bebek söz konusu olsa "kuvöz" derdim. Kısacası, içine uzandığım nesnenin neye benzediğini anlamışsınızdır diye düşünüyorum. Kapak kapandı. Lahit bir anda saydamlığını yitirdi ve hareket etti. Ray boyunca kayıp yarım ay biçimindeki bir açıklıktan geçerek odadan çıktı, sonra sanırım karanlık bir tünele girdi; orada artık hiçbir şey seçemiyordum. Kesinlikle hiçbir şey. En küçük bir ışık, en ufak bir ses yoktu. Vücudumda bir sıcaklık duyuyordum, bir ara arttı ama yine de hoş bir sıcaklıktı. İşlemin tamamı en fazla iki veya üç dakika sürdü ve kamarama döndüm. Maceranın bu kadar kısa sürmesine hayıflanıyormuş gibi yavaş yavaş giyindim.

Lahitten çıkıp ayağa kalkmama yardım eden Pausanias adındaki şahıs herhalde hayal kırıklığımı sezmiş olacak ki elimi hararetle sıktı ve bu deneyi kabul ettiğim için beni tebrik etti.

"İleride, tüm ömrünüzün en olağanüstü gününü yaşadığınızı anlayacaksınız."

Buna inanmak istiyorum. Mantıklı düşünülecek olursa, bunun önemli bir gün olarak kalacağı zaten belli. Yaşadıklarım, geçtiğim deney ve bunun gerçekleşme koşulları asla sıradan diye nitelenemez. Yine de bütün bunlar beni bir köy dispanserinde alelade bir röntgen çektirmekten daha çok heyecanlandırmadı. Zaten yolcu merdiveninin dibinde bekleyen Agamemnon da "yurttaşı"nın hayranlık gösterisini paylaşmadı; hiç iltifat etmeden, abartmadan, her şey yolunda gitti mi diye sordu o kadar...

Kumsalda benden başka hiçbir gönüllü yok hâlâ. Kayıkçı, evime kadar bana eşlik ettikten sonra, Ève'e gidip onu da davet edeceğini söyledi. Hayır demeyecektir, biliyorum. Yazarken rahatsız edilmekten hiç hoşlanmaz ama "Empedokles'in Dostları" için yapmayacağı yoktur.

Birkaç dakika dinlendikten sonra vaftiz kızım Adrienne'i ve erkek arkadaşı Charles'ı arayıp başımdan geçenleri anlattım. İlk

tepkileri, bu tedbirsizliğimden ötürü bana çıkışmak oldu. Ne olduğu bilinmeyen ışınların "bombardımanına" nasıl razı olmuştum? Organizmamın bunlara dayanabileceği nereden belliydi? Kendi isteğimle kobaylık yapmayı nasıl kabullenmiştim? Ama birkaç dakika sonra, herhalde hem benim yaşımdaki bir adamı azarladıkları için mahcup olup hem de hastane ve işleyişi hakkında yaptığım betimleme ilgilerini çektiği için, ilk fırsatta Antioche'a beni görmeye geleceklerini söylediler. Onları en çok meraklandıran, Empedokles doktorunun bana hiç soru sormaması, ne sıkıntım olduğunu öğrenmeye çalışmaması, kişisel bir vaka olarak hiç ilgilenmemesiydi.

Adrienne bana iki veya üç yıl önce bir makale okutmuştu; uzmanlaşmış bir dergide yayımlanan makalede, tıbbın varacağı son aşamada hastaların göğsünü dinlemeye, teşhis koymaya, hatta reçete yazmaya veya ameliyat etmeye gerek kalmadan, vücudu "evrensel bir iyileştirici"den geçirmenin yeterli olacağı yazılmıştı. Böylece tüm işleyiş bozuklukları aynı anda saptanıp tedavi edilecekti; hatta bu makalenin yazarının bu kurtarıcı aygıta koyduğu ismi bile hatırlıyorum: "Şifa tüneli." Sanırım tam da buna benzeyen bir tünelden geçmiştim.

Hangi hastalıklarım iyileşmişti? Hiç bilmiyorum. Bildiğim herhangi bir rahatsızlığım yoktu zaten. Ama belki de bedenimde sinsi bir hastalık, bir tümör, enfeksiyon veya ülser başlangıcı söz konusuydu. Acaba şimdi hastalıklar karşısında bir süreliğine teminat sahibi mi olmuştum? Umarım. Bununla birlikte, bir yalıyarın tepesinden düşüp kemiklerimi kırabilir veya düşman hesabına casusluk yaptığım suçlamasıyla takımadalılar tarafından tepelenebilirim. Üstelik, Charles'a bakılacak olursa, meşhur tünelden geçişim beni bazı açığa çıkmamış hastalıklardan kurtarırken, pekâlâ daha yıkıcı başka hastalıkları, dünyada hiç kimsenin teşhis ve tedavi edemeyeceği gizli bozuklukları bünyeme sokmuş da olabilirdi...

Vaftiz kızıma ve erkek arkadaşına itiraf etmeyi göze alamadığım şey ise, bu öğleden sonradan beri –ama sadece ara ara ve çok kısa sürelerle– hafif bir sarhoşluğu veya daha doğrusu deniz tutmasını andıran tuhaf bir şeyler hissetmem...

Saat on altıya doğru üç arabalık bir kortej kapımın önüne dayandı. İçlerinde on bir kişi vardı. Yaşlı Antonin'in rehberliğinde Benoît adında bir hemşire ve uzaktan tanıdığım altısı kadın üçü erkek dokuz adalı. Hepsinde sözde "radyasyon"la bağlantılı

semptomlar belirmişti. Bir sonuca bağlanmamış hararetli tartışmaların ardından yola çıkmışlardı ve tartışma benim evde de sürdü. Kendilerini bu başka yerden gelmiş doktorların eline teslim etmeden önce, benim neler hissettiğimi öğrenmek istiyorlardı. Ne gibi avantajlar ve ne gibi riskler söz konusuydu? Kendi tecrübemi anlattım, düşüncelerimi, Charles ile Adrienne'in görüşlerini onlarla paylaştım.

Biz konuşurken Agamemnon yanında Pausanias'la çıkageldi. İyi ki öyle geldi demeliyim, çünkü kayıkçı şu son yıllarda takımadada yaşayanlarla düzgün ilişkiler kurmayı başarmış olsa da takımadadakilerin "yabancı"ya karşı kuşkuları asla tam olarak silinmemiş ve son günlerde açık düşmanlığa dönüşmüştü. Gerçi Pausanias da onun kadar yabancıydı ama onun gülümseyişinde, yürüyüşünde, duruşunda adını koyamadığım bir saflık, kırılganlık, doğallık vardı; bu da insanların onu kendilerine daha yakın hissetmelerine yol açıyordu.

İçeri girer girmez kadınların her birini dörder kez, her yanaktan ikişer kez öptü. Kuşkusuz yerel âdetlerin böyle olduğunu öğretmişlerdi. "Öpücük" sayısı bakımından hesap doğruydu gerçi; şu var ki gençler dışında ancak tanıdıklarla öpüşülür, ilk kez karşılaşılan biriyle öpüşüldüğü pek görülmüş şey değildir. Buna rağmen bu kucaklaşmalar sihirli bir etki yaptı. Kadınlardaki endişe, fazla ısınmış bir lambanın camı gibi tuzla buz oldu.

Ve bu kadınlardan biri, sağlam yapılı, dobra sözlü, boya satıcısı Ernestine anaç bir tavırla Pausanias'ın ensesini eliyle vurarak okşayıp da koca çocuk ânında kıpkırmızı kesilince, "koruyucularımız" hiçbir gövde gösterisinin kazandıramayacağı bir muharebeden galip çıkmış oldular.

O zaman birlikte yürüyerek tek sıra haline kumsala indik. Ve misafirlerimin hepsi, hatta sadece diğerlerine destek olmak için geldiklerine yemin edenler bile "şifa tüneli" sınavından geçmeyi kabullendiler.

Pausanias'ın refakatinde teker teker hastane-gemiye çıktılar. Ben onları beklemek üzere, yanımda kayıkçıyla kumsalda kaldım; bazıları gözden kaybolmadan önce dönüp bana son bir kaygılı bakış attılar. Bir saat bile geçmeden hepsi çıkmıştı; biraz solgun ve sersemlemiş görünüyorlardı, dudaklarında tereddütlü gülüm-

semeler vardı. Bazıları hâlâ başlıklarını giymek veya düğmelerini iliklemekle uğraşıyordu.

Sonra birden bir haykırış yükseldi. Antonin'di bu. Gemiye çıkan merdivenin dibinde durmuş sanki boğulmak üzereymiş gibi ellerini başının üzerinde sallıyordu. Telaşla ona koştum. Diğerleri çoktan çevresini sarmış, ellerine bakıyorlardı. O da parmaklarını her yöne çeviriyor, büküyor, açıyordu. Mucize!

Neler olduğunun tam anlaşılabilmesi için, tanıdığımdan bu yana Antonin'in sağ el işaretparmağının eğri ve kaskatı olduğunu belirtmem gerek. Takımadanın denizcilerinde bu küçük sakatlığa sık sık rastlanır; normalde buna alışırlar ve dalga geçerler ama bu esneklik kaybının telafisinin olmadığını ve yaş ilerledikçe kötüleştiğini bilirler.

İşte Antonin tam hastane-gemiden ayrılırken işaretparmağının bir mucize eseriyle eski esnekliğine kavuştuğunu fark etmişti. Parmağını yeniden bükebiliyor, açabiliyor, karşısındakini suçlar gibi sallayabiliyor, parmağıyla gözünü ovuşturabiliyordu.

Önemsiz, sıradan, anlamsız bir olay mıydı bu? İçinde bulunduğumuz koşullarda hiç de öyle değildi. Antonin açısından parmağının düzelmesi, örneğin bir siroz başlangıcından kurtulmak kadar hayati sayılmazdı. Ama şu var ki varsaydığımız o siroz çıplak gözle görülmeyen bir hastalıktı; halbuki parmak görülebilen ve dokunulabilen bir şeydi. Söz konusu "tünel"in bende ve diğerlerinde neleri onardığını muhtemelen hiçbir zaman bilemeyeceğiz. Sadece Antonin'in parmağı tanıklık edebilecek durumda.

Haber çok kısa sürede bütün takımadaya yayılacak ve Empedokles doktorlarının itibarını artıracaktı. Bu nedenle Agamemnon'un tuhaf tepkisini anlamakta zorlandım. Dostlarının başardıkları şey karşısında duyduğum hayranlığı dile getirirken, bu işaretparmağı hikâyesini bu kadar abartmamak gerektiğini sinirli bir sesle yüzüme çarpıverdi.

"Antonin gidip iyi bir doktora da görünseydi aynı sonucu elde ederdi!"

Doğru değildi bu. Parmak işlevini ve şeklini tamamen yitirmişti, hiçbir tedaviyle eski esnekliğine kavuşamazdı. Ama kaygılı, canı sıkkın, hatta üzgün görünen kayıkçıyla tartışmakta yarar görmedim.

• • •

Belki de bu tavrının izahı, daha sonra akşam saatlerinde söylediklerinde bulunabilirdi: "Bu insanlar bizden veremeyeceğimiz şeyleri beklememeli! En berbat facialar boşa çıkan beklentilerden doğar." Ève buna renkli bir cevap vererek tatminsizliğin "Tarih'in binek hayvanı" olduğunu ve onsuz hiçbir yöne ilerlenemeyeceğini söyledi.

Komşumda akşam yemeğindeydik – Agamemnon, Pausanias, Ève ve ben. Bana söylediğine göre mürettebatın diğer üyelerini de davet etmiş ama onlar katılamayacaklarını belirtmişlerdi. Bazıları gece gündüz gözetimi sürdürmek zorunda olduklarını ifade etmiş, diğerleri ise herhalde çekindiklerinden veya utandıklarından teklifi reddetmişlerdi.

Akşam bazı ipuçlarından kayıkçı ile komşumun şu son günlerde ben yokken de buluştuklarını ve uzun uzun tartıştıklarını çıkardım, çünkü arada sırada, konuşulmuş ve benimse hiç işitmediğim şeyler ima ediliyordu. Bu da içimde, itiraf edeyim, bir "kıskançlık" uyandırdı.

Hayır, bu sözcük yerinde değil. Önce tırnak koymamıştım, hemen ekliyorum. Avam bilgeliğin sık sık soylu giysilere büründürdüğü kıskançlığa hiç değer vermem. Benim hissettiğim kıskançlık değil, Ève ile Agamemnon'un karşılıklı konuşup beni layık görmedikleri sırları paylaştıkları fikrinden duyduğum rahatsızlık sadece.

Ayrıca belki de haklıdırlar. Belki de ben çevremde cereyan eden ve kronikçisi olma iddiasını taşıdığım olayları anlayacak düzeyde değilim. Belki de olaylara bakışım fazla tembelce ve yüzeysel. Bunları kendimi cezalandırmak için söylemiyorum ama bana öyle geliyor ki etrafımda görmesini bilsem farkına varabileceğim birtakım gerçekler var.

Hiç keşfedilmemiş bir dünyanın kıyısında duruyorum, en ön localardayım, tarihte eşi benzeri olmayan bir hadisenin ayrıcalıklı tanığıyım, baş aktörlerle doğrudan temas içindeyim ve elimden olanı biteni alık alık seyretmekten başka bir şey gelmiyor. Ağaç elimin altında ama benim tek yaptığım yere düşmüş meyveleri uyuşuk uyuşuk toplamak.

Son paragrafları yeniden okuyunca, neden kendimi kaptırıp bunları yazdığımı birden anladım. Biraz önce sona eren akşam buluşma-

sı boyunca, o kısa süreli uyuşmaya, yukarıda söz ettiğim "deniz tutması" haline birçok kez maruz kaldım. Kuşkusuz "tünel"den geçişimden veya tedaviden önce bana içirdikleri sıvıdan kaynaklanıyor. Bundan ne Ève'e ne Pausanias'a ne de Agamemnon'a söz ettim; belki onlar da hiçbir şeyin farkına varmadılar. Hiçbir rahatsızlık belirtisi göstermedim, diğerlerinin sohbetine yoğunlaşmaya çalışarak köşemde sessizce oturdum. Tanrım, umarım sadece geçici bir baş dönmesi söz konusudur! Zaten bu kadar yeni ve bu kadar alışılmadık bir tedavinin beni bir iki gün sarsmasından doğal ne olabilir... Yarın uyandığımda midemin ve başımın yerli yerinde olup olmadığını göreceğim. Şu anda bu duruma gülebiliyorum ama rahatsızlığın kalıcı olduğu ortaya çıkarsa gülmeye devam edebileceğimi düşünmüyorum.

Charles ve Adrienne tavrımı çok tedbirsiz bulurken haklıydılar... Neyse ki beni görmeye geliyorlar. Onların gençliğine, tetikte duran gözlerine ve sağduyularına ihtiyacım var.

23 Kasım Salı

Yaşlı Antonin'in işaretparmağı Kleopatra'nın burnu değil gerçi, ama onun da bir şöhret hikâyesi olacak. Dünkü sayfaları yazarken bunu sezmiş, ancak hadisenin nasıl bir boyuta erişeceğini hesaplayamamıştım. Çünkü burada şafak söktüğünden beri ortalık yıkılıyor; herhangi gizli veya açık bir sakatlığı olanlar, tedaviye muhtaç herhangi bir şeyi olanlar akın ediyorlar.

Antioche kumsalının bir mucizeler alanına dönüştüğünü söylemiyorum; cüzamlı yok, hemen göze çarpan bir sakatlığı olan kimse yok, fil hastalığına yakalanmış kimse yok. Bir hasta kalabalığı var gerçi, ama sizin benim gibi hastalar: Birkaç ağrı, birkaç sıkıntı, biraz hastalık hastalığı ve yaşlanma duygusu. Bu kül rengi güz sabahında hepsinin la Roche-aux-Fras denen yerde umutla randevusu var gibiydi – "fras" buranın lehçesinde başka yerlerde "fadets", "fadettes" veya "farfadets" denen şeyi, yani cinler ve perileri ifade eder. Bu efsane yaratıkları hem şeytani mucizelerde hem de illüzyon numaralarında arz-ı endam ederler.

Hiç bu kadar çok Port-Atlantique sakini Le Gouay'den geçmemişti. Geçidin açılmasından itibaren sıkışık bir kortej halinde ve suların yeniden alçalacağının öngörüldüğü saatte, on altı on beşte geri dönmek üzere geçtiler. Bugün Antioche'ta otuz kadar araba, birkaç düzine mobilet ve adeta bir bisiklet ordusu vardı. Artık ünlenen "şifa tüneli" tecrübesini yaklaşık yüz elli hasta yaşayabildi. Diğerleri boşu boşuna sıranın kendilerine gelmesini beklediler; yarın sabah yeniden gelmeleri gerekecek.

Yerel radyo olayı naklen verdi; ayrıca karşıdan, anakaradan gelmiş bir televizyon ekibi de vardı. Ada sakini olarak benle de röportaj yaptılar; ben de nazik bir dille adanın sükûnetini bozan bu kalabalıktan şikâyet ettim, çünkü etmek zorundaydım.

Aslında bütün bunlar beni fazla etkilemiyor. Tabii ki sığınağım kalıcı olarak bir panayır yerine dönüşürse buna katlanamam. Ama kırk yılda bir dünyanın gürültü patırtısına birkaç gün dayanabilirim.

Hatta bugün epey eğlendim ve Moro Washington'dan telefon edip televizyonda Antioche adasından söz edildiğini ve görüntüler geçtiğini haber verdiğinde neredeyse gurur duydum. "Hay ton balığı göbeği!" en sevdiğim sövgü oldu – buradaki yaşlı denizciler sık sık kullanır.

Bu ani ilginin ilk nedeni tabii ki Empedokles doktorlarının gelmesi. "Benim" kumsalım yüzen hastanelerin kıyıya yanaştığı yirmi yedi yerden biri. Gemilerin eş zamanlı olarak bu kadar çok yerde kıyıya yanaşması küçümsenebilecek bir şey değil; diğer yandan tüm yeryüzüne dağılmış yirmi yedi koy fazla bir sayı değil ama önemsiz bir adacığın bu ilk yirmi yedi içinde yer alabilmesi olağanüstü bir durum.

Antioche'un böyle ünlenmesinin bir diğer nedeni ise, mucizevi iyileşmeler hakkında yıldırım hızıyla yayılan dedikodular. Dar görüşlü birisi açısından, yaşananlar içinde, Antonin'in parmağı dışında, deyim yerindeyse, elle tutulur hiçbir şey yok; ama insanlar başka hiçbir kanıt aramaksızın söz konusu "tünel"in kendilerini guttan, sirozdan, böbrek yetersizliğinden, tabii ki tümörlerden ve diğer berbat sendromlardan ömür boyu uzak tutacağına yemin ediyorlar.

Hâlâ inanmayanlara halka açık bir ispat gösterisi gerekiyor idiyse, o da bu sabah kumsalda, büyük bir kalabalığın gözleri önünde cereyan etti.

Fort-Chiron üssünden birkaç asker, dostları, akrabaları veya eli kolu tutan silah arkadaşları tarafından itilen tekerlekli iskemlelerle gelmişlerdi. Olay cereyan ettiğinde saat sabahın onuydu: Felç edici dalgalara maruz kalan genç askerlerden birinin ayrıca bir bacağı da kırıktı ve Agamemnon, bana söylendiğine göre, alçının bazı cihazlara hasar verebileceği gibi sudan bir bahaneyle onun gemiye

binmesini engellemek istemişti. O zaman Pausanias devreye girdi ve yurttaşını kendi dillerinde haşladı. Kimseden çıt çıkmadı ama askerin tedavi olmasını engellemeye çalışan kayıkçının pek takdir görmediği belliydi.

Anlaşılan son sözü söyleyen Pausanias oldu. Alçıyı portatif bir elektrikli testereyle bizzat kesti ve hastaya muayene odasına kadar eşlik etti. Asker birkaç dakika sonra dışarı çıktığında dimdik yürüyordu. Kırık yok olmuştu. Alkışlar yükseldi. İzleyenleri büyüleyen, sanki İncil'den çıkma bir sahne yaşanmıştı. Büyülenmeyen tek kişi sanırım Agamemnon'du...

Bu olay yaşanırken orada değildim; ayrıntıları Antonin'in torunu Gabrielle'den öğrendim. Hastane-gemiye gittikten sonra ayağa kalkan nişanlısı Erwan ile birlikte bana uğramıştı. Gençler bu felakette kendilerine yardımcı olduğum için bana teşekkür ettiler. İşin aslı, pek bir şey yapmadım ve bana teşekkür borçlu değiller. Ama ağzımdan böyle bir şey duymak istemediklerini hissettim. Onların gözünde bu olup biten harika bir olaydı ve sanki bu işten sıyrılmak istiyormuş gibi hiçbir sorumluluğum olmadığını söyleseydim, olay şüpheli bir hal alacaktı. Her şeyin iyi sonuçlanmasından ötürü çok mutlu olduğumu, bir gün yeniden ziyaretime gelirlerse sevineceğimi söylemekle yetindim.

Bugün tek ziyaretçim Gabrielle ve yakışıklı askeri değildi. Evim sabahtan akşama kadar hastane-geminin bekleme odasına döndü. Durmadan kahve, elma suyu ve kırmızı şarap ikram edip iç rahatlatıcı görüşler dile getirdim, her birinin öykülerine, sırlarına, ruh hallerine, hatta olan biteni –gerçek asla bu değildi– umursamıyormuş gibi gözüken cümlelere kulak kabarttım; kısacası, burada yaşayanların hoşuna giden ne varsa yaptım.

Chiron takımadasında on iki yıl kaldıktan sonra bunların hepsini öğrendim, hiçbiri artık beni şaşırtmıyor. Yaşlı bir denizci açık kalp ameliyatı geçirmeye hazırlanıyorsa, çok büyük ihtimalle şöyle der: "Beni yenileyecekler!" Bugün bu cümleyi en az on kere duydum; her zamanki tonla söylense de kulağımdaki tınısı farklıydı. Artık tam bir metafor olmaktan çıkmıştı. Koruyucularımızın tıp biliminin tedavi etmekten çok "yenilediğine" inanmamak için bir neden görmüyorum. Zaten biz ölümlülerin ezelden beri düşü bu değil miydi?

• • •

Moro bu konuda beni bir daha aradı ve uzun süre sohbet ettik. "Bu konuda" dedim, çünkü konuşmamız tam da çağdaşlarımızın ömürlerini her ne pahasına uzatma ve ebediyen genç kalma özlemleri etrafında döndü; eskiden, tıp şimdiki kadar çok şey vaat etmezken, bu özlem herhalde o kadar ısrarcı değildi. Ama bugün, diyor bana, her şeyi belirleme, hatta çelişkili bile görünse, yıkıcı hale gelme tehlikesi var.

Saat burada on dört, Washington'da ise sabahın sekiziydi ama arkadaşım daha yatmamıştı. Antioche adasında yaşanan "mucizevi" iyileşmeler nedeniyle ahalide hararetin artıp artmadığını merak ediyordu. Gerçekten de belli bir hararetlenme algılandığını ama "mucize" bakımından yaşlı Antonin'in parmağı ile en taze olay olarak, askerin bacağı dışında fazla bir şey görülmediğini söyledim. Bu iyileşmelerin önemini abartmama eğilimim hoşuna gitse de pek kaygılarını dindirmedi. Bana aşırı endişeli ve biraz da saplantılı geldi. Belki bunun nedeni uykusuzluktu ama belki bir başka neden de olup bitene ve olacaklara bende asla bulunmayan kartal gözleriyle bakmasıydı. Kendimde bir tek yeteneğin olduğunu kabul ediyorum: Anı yakalamak, hemen o sırada ve mümkünse çini mürekkebimle "tespit etmek." Neler olacağını ise göremiyorum; olsa olsa birkaç bulanık önsezi hissediyorum. Moro ise öngörür, erken davranır, geleceği tahmin eder. Kendini düşünce yoluyla önümüzdeki haftalara, aylara, yıllara taşıyabilir ve çeşitli aktörlerin olası tavırlarını önceden tahlil edebilir.

Bugünkü uzun telefon konuşmasında, durmadan iyileşmeler sorununa dönüyordu. Kâh bana yeniden bir bardak suda fırtına koparıldığını söyletiyor; kâh tam aksine bütün dünyanın kaderinin buna bağlı olduğunu ileri sürüyordu. Ama çelişki sadece dış görünüşteydi, çünkü arkadaşım her zaman peş peşe sıraladığı paradokslarla mantık yürütür, olayların gizli özünü bu şekilde ortaya çıkarırdı. Ben de genellikle ona itiraz edeceğime, çizdiği dolambaçlı yollarda peşine düşmekle yetinir, çektiği vagonlara asılırdım; zihnini dizginleyip gem vurmazdım. Sanırım aramızdaki yakınlık, tüm mesafeye rağmen, bu sayede sürüyor.

Konuşmamız sırasında, Başkan Milton'ın yüzen hastanelerin ABD'de veya karasularında işlem yapmasını yasaklamaya karar ver-

diğini öğrendim. Moro bu karardan dolayı kendini kutluyordu. "Kuşkusuz onların yardımıyla 'atipik felç' geçirmiş insanların düzelmesi hızlandırılabilirdi. Ama bu kişiler zaten giderek düzeliyor. Onları biz tedavi edersek biraz daha zaman alır. Bu da 'vasilerimiz'in yeni bir müdahalesinin oluşturacağı büyük zararın yanında, daha küçük, hatta ihmal edilebilir bir zarar. Howard çok baskıya maruz kaldı ama iyi dayandı ve haklı çıktı. Kamuoyu da onu onaylıyor. Amerikalılar kendi güçlerine güvenmeyi sevdikleri gibi, kendilerinden fedakârlık istenmesini de severler. Ülkede kazazedelerin yardımına koşmak için büyük bir insani ve yurtsever seferberlik başladı."

"O zaman her şey yolunda demek ki!" dedim; sesinde, yaptığı ferahlatıcı saptamayla çelişen bir endişe sezdiğim için benim cümlem de hiç inanmadan söylenmişti. Cevabı bu izlenimimi doğrulasa da onu ifade ediş biçimi yine de beni şaşırttı:

"Eğer tüm dünyada, bu arada da senin orada, senin adanda tüm bu iyileşmeler yaşanmasaydı gerçekten de her şey yolunda olacaktı. Medya konuyla giderek daha fazla ilgileniyor, bu da beni iyice korkutuyor. Başlangıçta olup bitenden, Sardinya'nın veya Girit'in bir köyünde, mumların ve karalara bürünmüş kadınların ortasında, ara sıra görülen şu sözde 'mucizeler'den söz eder gibi bahsediliyordu. İnsanlar bu tarz hikâyelere alışkın, onları büyük kişisel sıkıntı anları dışında bir daha akla getirmemek için beyindeki hangi çekmeceye yerleştirmek gerektiğini biliyorlar. Ama mevcut koşullarda bu dedikodular beni çok kaygılandırıyor. Eğer yurttaşlarım bir makineye girip üç dakika sonra diğer ucundan tüm hastalıklarından kurtulmuş ve iyileşmiş olarak çıkacaklarına ikna olurlarsa, başımıza neler geleceğini sadece Tanrı bilir. Bu dünyanın sonu demektir ve kelimeleri bilerek kullanıyorum!"

"Bir dakika Moro, seni takip edemez oldum! Durmadan 'eğer' ile cümle kuruyorsun ama bu makine bal gibi mevcut! Onu gördüm! Hatta bizzat tecrübe ettim!"

Ama süngüsünü düşürmedi.

"Sözde 'şifa tüneli'nden geçirildiğini söylemiştin, evet. Ama bunun seni iyileştirdiğini söylemedin."

"Bunu bilemem."

"Haklısın. Belki bir rahatsızlığın iyileşti, belki de hiçbir tesiri olmadı, öyle değil mi?"

"Konu bensem doğru, benim hiçbir görünür hastalığım yoktu..."

"Gördün mü, bir kuşku var. Belki de bu kuşku son şansımızdır. Olabildiğince uzun süre devam etmeli! Yoksa her şeyi kaybedeceğiz."

Bu iyileşmeler meselesi niye onu bu kadar kaygılandırıyordu? Bunu hemen açıklamadı. Ama konuşmanın –en az otuz dakika sürdü, burada sadece küçük parçalar aktarıyorum– ilerleyen bölümlerinde daha açık konuşmaya başladı.

"Howard iyi değil, giderek kötüleşiyor; son olaylar onu iyice yıprattı. Daha geçen Eylül'de iki yıl ömür biçen doktorları, şimdi birkaç aydan, hatta belki sadece birkaç haftadan söz ediyorlar. Dünden beri senin orada, senin adanda ve gezegenin başka yerlerinde olanların ışığında, Bay Demosthenes'in tam Beyaz Saray'dan ayrılacakken yere düşürdüğü 'muz kabuğu'nu düşünmemek mümkün mü?"

"Başkanı iyileştirme vaadinden söz ediyorsun..."

"Önce benim de bulunduğum bir yerde Howard'a bahsetti bundan, sonra da gidip First Lady ile konuştu. Cynthia böyle bir teklife haliyle duyarsız kalamazdı tabii, şimdi kocasına kabul etmesi için baskı yapıyor. Geçen her günle birlikte bu ikilem kendini dayatmaya devam edecek: Birleşik Devletler başkanı 'onlar' tarafından tedavi edilmeyi kabullenecek mi? Böyle bir kararın devasa simgesel sonuçlarının farkında olan Howard, kararlı görünüyor. Bu tedaviyi reddettiği için yüzen hastanelerin Amerika kıyılarına yanaşmalarını yasaklayabiliyor. Ama daha ne kadar süre kafa tutabilir?"

• • •

Saat on altıya doğru tüm ziyaretçiler sular yükselmeden önce Le Gouay'yi geçebilmek için telaşla gidip ev boşalınca, içimden Ève'i görmek geldi. Ortak adamızdaki bu sarsıntıyı, şifa gemisinden ve kalabalıktan kaynaklanan bu ikili "istila"yı onun nasıl yaşadığını merak ediyordum.

Çekici komşum elinde bir kadeh viskiyle salondaki koltuğunda oturuyordu – aşina olduğum bir görüntü. Ama tek başına değildi, Agamemnon da karşısına, benim oturmayı âdet edindiğim –bir âdetten söz edilebilirse şayet– yere oturmuştu. Kaygılı, asık suratlı, hatta sarsılmış görünüyordu. Ève ise bana tam tersine daha dingin

geldi. Coşku içinde olmasa bile ışık saçıyordu. Bir genç kız cildi ve yaramaz bakışlar. Onu böyle canlandıran yazma yeteneğine yeniden kavuşması mıydı? Yoksa sağduyulu bir uyku ritmini yeniden yakalaması mıydı? Yoksa dün iyileştirici "tünel"den geçmesi miydi? Sadece bacaklarını gövdesinin altına çekerek oturma biçimi ve kadehini alın hizasında tutmasından başka bana on gün önceki halini hatırlatan hiçbir şey yoktu.

Benzersiz dostlarım acaba hangi konudan bahsediyorlardı da Ève bu kadar neşelenmiş, Agamemnon ise bu kadar karamsarlaşmıştı? Hastane-geminin dibinde yaşanan olaydan söz ettiklerine emindim.

"İnsanlar bu sabah bir tartışma çıktığını anlattılar" dedim kayıkçıya. "Bacağı alçılı genç bir asker gelmiş, sen de onun tedavi edilmesini engellemeye çalışmışsın."

"Evet, aşağı yukarı böyle oldu. Doğru bilgi vermişler sana."

Lafın devamını bekledim, gelmedi. O zaman ısrar ettim:

"Tavrını anlayamıyorum Agam. Daha dün seninkiler burada düşman sayılıyor ve sen de buna üzülüyor gibiydin. Dünyadaki bütün felaketler sizin sırtınıza yıkılıyordu, az daha linç ediliyordun, yaşadığın ev yakıldı. Bugün ise takımada ahalisi sana ve seninkilere kahraman, aziz, kurtarıcı gözüyle bakıyor. Sakinleşmiş, için ferahlamış, hatta gurur duyuyor olmalısın. Ama yok, eskisine göre daha da canın sıkkın duruyorsun. Seni bu kadar endişelendiren ne?"

Çok dostça bir sesle konuşmama rağmen Agamemnon açılmakta tereddüt ediyordu. Komşumun bakışlarını aradığı izlenimine kapıldım. Bunu başaramayınca, koltuğunda dikildi ve kaderine boyun eğmiş gibi bir jestle konuşmaya başladı.

"Gelmekte olanı görmüyor musun? Gemimizin etrafında yüzlerce insan bekliyor. Bugünkü veya dünkü gibi bir iki iyileştirme hadisesi daha olsun, bütün ahali gelip kuyruğa girecek. Burası için fazla endişelenmiyorum, sonuçta Le Gouay ile takımadaya bağlanan ve anakarayla düzenli bağlantısı olmayan bir adacığın üstündeyiz, insan akışını denetleme olanağımız var. Şayet tüm takımada sakinleri tedavi olmak istese bile, görevimizi en fazla üç dört hafta içinde tamamlayıp gidebiliriz. Peki başka yerlerde, dünyanın geri kalanında ne yapacağız? Felç olmuş veya radyoaktiviteye maruz kaldığını düşünen insanları tedavi etmek üzere yeryüzünün çeşitli yerlerine birçok yüzen hastane gönderildi. Ya her yerde elinin

yetiştiği herkesi iyileştirmeye koyulan ve 'mucize' söylentilerinin yayılmasına yol açan Pausanias gibi gayretkeşler çıkarsa..."

Demek ki tıpkı Moro gibi kayıkçı da bu söylentilerden çekiniyordu! Bu kaygı ortaklığından tam ona söz edecektim ki son dakikada kendimi tutup tavrını kendince açıklığa kavuşturmasını bekledim.

"Tüm dünyada kaç hasta insan var biliyor musun? Milyarlarca! Herkes hasta oluyor, herkes yaşlanıyor, herkes ölüme yaklaşıyor, bütün insanlığı tedavi edecek halimiz yok!"

"Eğer elinizden geliyorsa niye olmasın?"

"Diyelim ki bütün hastalıkları iyileştirmek için gerekli bilgilere sahibiz, tek tek bütün hastaları tedavi etmek ne kadar zamanımızı alır sence? Tüm hastanelerimizi, tüm ekiplerimizi seferber etsek günde on, bilemedin yirmi bin hastayı tedavi edebiliriz en fazla, böyle bir kalabalıkla uğraşacağımızı hiç öngörmemiştik. Asırlar lazım bu iş için! Bunu mu öneriyorsun? Sonsuza dek sizin aranızda kalmamızı mı?"

"Belki de görevi üstlenmeleri için bizim doktorlarımızı yetiştirirseniz..."

"Malzemeyi de mi temin edeceğiz? Yoksa gerekli malzemeleri nasıl üreteceklerini de mi öğreteceğiz? Sonra da sizin için tüm kıtalarda yeni tıp okulları kurup eğitimi üstleneceğiz – istediğin bu mu? Bu şekilde nereye doğru gideriz, bunu görmüyor musun? Önce bizim tıbbımız sizinkinin yerini alır; sonra kendi bilim ve teknolojinizin modasının geçmiş olduğunu keşfedersiniz, o zaman size bütün bilimcilerimizi, eğitimcilerimizi göndeririz, üniversiteleriniz ve okullarınız yavaş yavaş bizimkilerin şubeleri haline gelir. Çarka elimizi kaptırırız! Üstelik bu kez ebediyen! Halklarımız birbirine karışır, dünyalarımız geri dönülmez biçimde iç içe geçer. Uygarlığınız yok olup gider, bizimki de tanınmaz hale gelir..."

Kayıkçının bir kıyamet alameti gibi sunduğu bu perspektiften inanılmaz mutlu olmuşçasına Eve'in yüzü aydınlandı.

"Sırf bunu görmek için uzun yaşamak isterdim" dedi. "Uygarlığımızın nihai yok oluşu!"

Onun ağzından çıkınca bu sözcükler tatlı ve cazip bir renge bürünüyordu. Cevap vermeyi gereksiz buldum. Birkaç saniye onu süzdüm, fazla belli etmeden omuz silkip yeniden Agamemnon'a döndüm.

"Bu kadar çalkantı sırf bir denizcinin kaskatı kesilmiş parmağını ve bir askerin kırık bacağını iyileştirdiniz diye mi çıktı?"

"Bu kadar çalkantı, içimizde Pausanias gibi hayır demeyi bilmeyen iyiliksever ruhlar olduğu için çıktı!"

"Nasıl hayır diyebilirdi ki? Bir doktorun görevi, karşısına gelen hastaları iyileştirmeye gücü varsa bunu yapmak değil midir? Bu onun yemininin gereğidir. Sayıları çok fazla, sadece en yaşlılara veya en gençlere ya da en ağır hastalara bakacağım diyemez. Hele, sadece benimkilere bakarım hiç diyemez!"

"Biz sadece felç olanları veya radyasyona maruz kalanları tedavi etmeye gelmiştik. Görevimiz bununla sınırlı kalmalıydı."

"Her halükârda artık çok geç, insanlar sizin tıbbınızın nelere kadir olduğunu anlamaya başladılar. Artık sizi bırakmazlar."

"Hiçbir zaman çok geç değildir. Gitmeye karar vermemiz yeter. Bir saat içinde ortadan yok oluruz..."

"İnsanları kumsalda bırakıp hiçbir açıklama yapmadan yok olursunuz, öyle mi?"

"Evet, yok olmalıyız, hem de hemen, herhangi bir bahane ileri sürerek! Ehveni şer sayılır bu! İlk zamanlar insanlar geri dönmemiz için yakarıp dururlar. Sonra da bıkarlar..."

"Ve size lanet okurlar!"

"Ne önemi var! Lanet okusunlar istiyorlarsa, hiçbir önemi yok bunun! Tek önemli olan, buradan olabildiğince çabuk yakamızı kurtarabilmemiz! Ne yazık ki bizimkilerin çoğu bunu asla istemeyecektir.

Pausanias gibi çok var! O çocuğu kardeşim gibi seviyorum ama beni feci sinirlendiriyor. Yapabildiği iyilik onu mutlu ediyor ve eğer iyilik, sık sık görüldüğü üzere, kötülüğe kapı aralıyorsa bunun kendi hatası olabileceğini aklına bile getirmiyor. Bilge birisi kendisini eylemlerinden ve sonuçlarından sorumlu görür; bilgelikten hiç nasiplenmemiş insan ise kendini sadece niyetlerinden sorumlu sayar."

"Yani sana kalsa, hemen yarın giderdin" diye araya girdi Eve; sesinde kadınca bir suçlama tınısı vardı.

"Hayır, yarın değil bugün. Bana böyle bakmayın ikiniz de! Çok geçmeden siz bizi zamanında gitmediğimiz için suçlayacaksınız. Yok oluşu engellemek için müdahale ettik, başka hiçbir amaçla değil; bunun dışında yapılacak her hareket hem sizin hem de bizim

varoluşumuzu zehirlemekten başka işe yaramaz. Ebediyen! Evet, sonsuza kadar!"

Eve döndüğümde vaftiz kızım ve erkek arkadaşı –yıllardır ilk kez kilitlediğim– kapının önünde sabırsızlanmaya başlamışlardı. Trafik o kadar sıkışıktı ki Le Gouay'yi zor geçmişlerdi. Bu sabah Antioche'a gelen araçların hepsi suların yükselişine yakalanmamak için tek sıra halinde dönüş yolundaydılar. Şayet Adrienne ve Charles taksi tutmuş olsalardı, karşı tarafta takılıp kalırlardı. Limandan bisiklet kiralamayı tercih etmişler ama geçiş tehlikeli bir hal alınca, düşmemek için yolun büyük bölümünü yayan katetmek zorunda kalmışlardı.

Vaftiz kızım yarı şaka yarı ciddi, "Antioche'un Le Gouay'sinde de trafik tıkanıyorsa, dünyanın çivisi çıkmış demektir" dedi.

24 Kasım Çarşamba

Geçen haftadan beri dünyanın tanınmaz hale gelecek ölçüde altüst olduğu duygusuna kaç kez kapıldım bilmiyorum. Başka bir zaman olsa sadece gözyaşı avcılarını veya keder göstericilerini heyecanlandıracak bir olay yüzünden, bu akşam da aynı şeyi hissediyorum – arkasındaki tek dürtü sevilen bir varlığı kaybetme korkusu olan ama dünyanın çehresini değiştirme tehlikesini içinde barındıran bir aile dramı.

Moro "kadınların körlüğü"ne durmadan beddua ediyor. Onu kadınlara karşı daha iyi niyetli bilirdim. Oysa bugün onların yüzünden uygarlığımızın ruhunu teslim etmek üzere olduğunu düşünüyor!

Tabii ki Ève'in yine ağzı kulaklarında.

Halbuki Çarşamba günü iplerin yeniden ele alınacağı umuduyla başlamıştı. Çeşitli basın organları tarafından yayılan ve Beyaz Saray kaynaklı oldukları belli söylentilere göre, Başkan Milton dünyadaki tüm hükümetlere yüzen hastaneleri reddetme çağrısı yaparak diplomatik bir taarruza hazırlanıyordu. Gemilerin zaten kıyıya yanaşmış oldukları yerlerde de Empedokles doktorlarıyla yerel ahali arasındaki temasların olabildiğince sınırlandırılmasını teklif edecekti.

Amerikan idaresinde ve özellikle silahlı kuvvetler ile ulusal güvenlik örgütlerinde, "vasilerimiz"in davetsiz misafirliğinin yakında bir parantez halini alacağı, bu tuhaf sayfanın kapanıp Bir-

leşik Devletler'in üstün bir konumda olduğu önceki dünyaya geri dönüleceği umudu korunuyor. Bu geriye dönüş isteği kulağa hayal gibi gelebilir ama "Empedokles'in Dostları"nın işlerimize müdahalelerinin tamamen sınırlı olduğunu ve sonsuza dek burada kalmaya asla niyetlerinin olmadığını durmadan ifade ettikleri düşünülürse, olmayacak şey de değil. Kayıkçı üzerinden onlarla doğrudan temas kurma şansına sahip birisi olarak, Milton'ın bu girişimi pekâlâ işlerine gelirdi, çünkü kurbanlara yardım etmemek suçlamasına maruz kalmadan bizim meselelerimizden "yakalarını sıyırmalarını" sağlardı diye düşünüyorum.

"Sağlardı" dedim, çünkü başkanın diplomatik hamlesi gün sona ermeden boşa düştü. Üstelik en beklenmedik şekilde. Gerçi dostum Moro bunu günler önce öngörüp gerçekleşmesinden çekiniyordu. Ama insanların ezici çoğunluğu açısından, muazzam bir sürpriz, hatta devasa bir şok söz konusuydu.

Manevi darbenin şiddeti termonükleer bir bombaya eşdeğerdi – bu kadar bayat bir karşılaştırmaya başvurduğum için özür dilerim ama gecenin bu geç vaktinde aklıma ne yazık ki başka bir şey gelmedi.

Söz konusu "bomba", Cynthia Milton'la yapılan ve büyük bir Amerikan ulusal televizyon kanalı tarafından yayımlanan bir sabah söyleşisi kılığında gündeme düştü.

First Lady, "Howard ölmek üzere" diyordu. "Doktorları sadece birkaç hafta ömür biçiyor. Onu kaybetmek istemiyorum ve hastalığını yenmek için elinden gelen her şeyi yapmamasını sorumsuzluk olarak değerlendiriyorum. Vazife veya onur duygusu adına kendini feda ettiğine inanıyorum, çünkü kişisel ıstırabı yüzünden Amerikan halkının ve dünya barışının çıkarına aykırı kararlar almak istemiyor. Ama bu şekilde kendisini kurban etmesine sessiz kalmayı reddediyorum; bunu yaparsa bana, çocuklarımıza, torunlarımıza, onu seven ve varlığına ihtiyaç duyan herkese acımasızca davranmış olacak. Onun bu tavrı intihar demek ve dinimiz, Yaratıcı'ya karşı suç işlemek anlamına geldiği için intiharı yasaklar. Tüm eşlerin, tüm Amerikan annelerinin desteğini ve Howard'ı ikna etme konusunda yardımlarını bekliyorum."

Çağrı ânında duyuldu. İlk yayını izleyen saat içinde, çoğunluğu kadınlardan oluşan binlerce ama binlerce insan Amerika'nın dört

bir yanında sokağa çıkıp devlet binalarının etrafında toplanmaya başladılar. Ellerinde başkanın tedaviye izin vermesini ve iflah olmaz hastalıklardan mustarip herkesin de Empedokles tıbbından yararlanmasına olanak tanımasını isteyen, aceleyle yazılmış pankartlar taşıyorlardı.

Saatler geçtikçe hareket büyüdü. Amerika'nın topyekûn bir itaatsizlik içine girdiği duygusu uyanıyordu. Hükümet felç olmuştu. O öğleden sonra Beyaz Saray, "hem sevgili eşi hem de yurttaşlarının çok büyük bir bölümü tarafından ifade edilen görüşe duyarlılık gösteren" Başkan Milton'ın "kendisi gibi terminal evrede bulunan tüm Amerikalıların da aynı şekilde tedavi edilmeleri koşuluyla" ve "müdahil ulusun temsilcilerine olası iyileşmesinin siyasal kararlarını hiçbir şekilde etkilemeyeceğini açıkça izah ettikten sonra" tedavi olmayı kabul ettiğini belirten bir açıklama yayımlamak zorunda kaldı.

Bu satırları yazmadan hemen önce aradığım Moro üzgün bir havada konuştu.

"Beyaz Saray sözcüsü açıklamayı okumayı yeni bitirmişti ki Demosthenes bir hastane-geminin burada, başkentin güneybatısında, Potomac nehrine dökülen Washington Channel adındaki küçük kanalda rıhtıma yanaştığını bildirdi. Orada marina gibi bir şey var... Bu geminin hangi arada nasıl buraya kadar geldiğini, sahil güvenlik tarafından nasıl fark edilmediğini bilmiyorum. Herhalde bunun nedeni, dışarıdan bakıldığında herhangi bir yata benzemesi... Howard, yanında Cynthia ile, helikoptere binip hemen oraya gitti. Şu anda biz konuşurken ABD başkanı bu şahısların elinde, senin başına geldiği gibi, cam bir lahdin içinde çıplak yatıyor ve kuşkusuz garip parçacıklara maruz kalıyor..."

Arkadaşım üzgün bir havada mı demiştim? Bitmiş, mahvolmuş diye yazsam daha doğru olurdu! Tepkisi bana aşırı geldi.

"Birleşik Devletler başkanı bizimkinden daha ileri bir tıp tarafından kanserinden kurtarılsa dünyanın sonu mu gelir? Onur meselesi mi yapıyorsun bunu?"

"İnan bana, uluslararası ilişkilerde onur sorunlarını azımsamamak gerekse de söz konusu olan bu değil. Benim asıl çekindiğim bunun çok ötesinde bir şey. Eğer hemcinslerimiz birinin –bir insanın, bir halkın, bir partinin, bir tarikatın– tüm hastalıklarını iyileştirebileceğine, tüm sıkıntılarını giderip ömürlerini uzatabi-

leceğine inanırlarsa, ânında ona tapmaya, kölesi olmaya hazır bir duruma gelirler. Yaşına hükmederi, onu uzatıp kısaltabilen biri Tanrı oluverir. İki hafta öncesine kadar varlığından bile haberdar olmadığımız bu garip 'ulus' bizler açısından tanrılaşmak üzere. Öyle uzak, varsayımsal, tezahürlerinde son derece pinti davranıp kuşkuların sürmesine izin veren bir tanrı da değil, içimizde fiziksel olarak varolan bir tanrıdan söz ediyoruz."

"Abartıyorsun" diye eleştirdim, "şimdi daha da ipe sapa gelmez bir abartıya giriyorsun."

"Abartı mı? Öyleyse şimdi söyleyeceğim her kelimeyi aklında tut. Yarın bizimkilerin hemen hepsi bu kişilerin ayaklarına kapanacaklar ve onlara 'Efendilerimiz' diye hitap etmekten mutluluk duyacaklar! Uygarlığımızın bir ayağı değil iki ayağı da çukurda, şimdiden mezar taşını yazdırabilirsin!"

• • •

Burada, Antioche'ta, bugünün de dünden farkı olmayacağı anlaşılıyor; Le Gouay açılır açılmaz takımadada yaşayanlar büyük bir kalabalık halinde araçlarıyla geldiler ve itişip kakışmadan yüzen hastanenin önünde kuyruğa girdiler. Ağır bir hasta geldiğinde öne geçmesine izin veriliyor ve değişip değişmediğini görmek için çıkışı kollanıyor. En mucizevi iyileşmeler en çok göze çarpanlar olmadığı için, sıradan kırıkların yok olmasına alkış tutulurken, ölüm döşeğindekiler yine sedyeleri üzerinde dışarı çıkarıldıkları için, belki de ikinci bir hayat kazanmalarına rağmen küçük bir uğultudan başka bir tepkiye yol açmıyorlar.

Adrienne ile Charles şafakla birlikte olayı gözlemlemek için la Roche-aux-Fras'ya gittiler. Büyük bir hayal kırıklığı içinde geri döndüler. Kumsal henüz ıssızdı ve sanki güzel bir yaz günü sonrası etrafa gelişigüzel atılmış yağlı kâğıtlar ve boş bira kutularıyla kaplıydı. Üstelik yüzen hastane de geceyi geçirmek üzere açılmıştı ve yeniden kıyıya yanaşmak için hastaların gelmesini bekliyordu. Çakma ton balığı teknesinin, uzaktan bakıldığında, hiç etkileyici bir yanı yoktu.

Gemi sonunda kıyıya yanaşıp genç dostlarım doktor olarak yardım teklif etmeye gittiklerinde, hayal kırıklığı üzüntüye dö-

nüştü. Hasta değillerse gemide kendilerine yer olmadığı soğuk bir biçimde bildirildi.

Adrienne olaya mizahi açıdan yaklaşmayı denedi.

"Kendimizi, büyük beyaz hekime yardım teklif eden yerli şifacılar gibi hissettik."

Ama Charles öfkeden kuduruyordu.

"Bizi kendi evimizde aşağılıyorlar! Buna pişman olacaklar!"

Onu yatıştırmaya çalıştım.

"İçlerinden bazılarının karşılarına çıkan her şeyi tuzak gibi algıladığını bilmelisiniz. Mümkün olan en kısa zamanda çekip gitmek istiyorlar."

Aklımda Agamemnon'un söyledikleri vardı ve iki gencin karşısına da acaba o mu çıktı diye merak etmiştim.

"Sizi geri çevirenin suratı neye benziyordu?"

Charles, "Suratı neye benziyordu? Suratı neye benziyordu?" diye sinirlendi. "Bana göre hepsi birbirine benziyor."

Daha fazla ısrar etmedim.

25 Kasım Perşembe

Bu günlüğü tutmaya başladığımda nakletmeyi planladığım olaylar çapıma uygundu. Teker teker, peş peşe sıralanarak geliyorlar, ben de bu sayede onları gözlemleyebiliyor, tartabiliyor, ölçüp biçebiliyor ve sabırla kendi ruh hallerimi de betimleyerek aktarabiliyordum. Şimdiyse her an üzerime yüzlerce haber yağıyor ve hepsi de beni gördüklerimi yazmaya iten olayla doğrudan ilişkili. Ben de bu günlüğü gezegenin içinden geçtiği çalkantıların eksiksiz ve izahlı tarihçesine dönüştürmek zorunda hissediyorum kendimi. Bu görevin altından kalkamadığım için pes edip uslu uslu fırçalarıma ve çini mürekkebime dönmek geçiyor içimden.

Ama çocukluğumdan beri kendime koyduğum bir kural var: Asla bir projeyi veya beslemeye başladığım bir kediyi terk etmem. Doğamdaki tembellikle baş etmek ve pısırıklığımı yenmek için bulabildiğim tek hile bu.

Bu nedenle gücüm yettiği sürece günlüğe devam edeceğim. Kulak kabartacağım, not tutacağım, kaydedeceğim, teyit edeceğim. Şu farkla ki, bundan böyle yazmaya oturduğumda önce elimdeki verileri sıkı bir taramadan geçireceğim. Kimi zaman paragraflarım birbiriyle bağlantısız gibi görünecek. Ama tabii ki arada bir bağ var. Yeryüzündeki olayların hepsi aynı kapıya çıkıyor.

• • •

Bu sabahtan beri bütün dünyanın yakında benim Antioche'taki kumsalıma benzeyeceği duygusuna kapılıyorum. Şu anda nereden çıktıkları belli olmayan yüzlerce yüzen hastane beş kıtanın kıyıla-

rında işbaşında. Kesin sayılarını bilemiyorum, artık kimse de onları saymakla uğraşmıyor. Tedavi olmak için yolcu merdivenlerinin dibinde sıraya giren kadınları ve erkekleri de sayan yok. Kuyruklar bazen düzenli bazen de karmakarışık oluyor; çeşitli yerlerde çıkan ve medyaya da yansıyan birçok kavga, Empedokles doktorlarını zaman zaman tedaviye bir süre ara verip sükûnet sağlanıncaya kadar kıyıdan açılmak zorunda bırakıyor.

Kavga çıksın çıkmasın, kuyruklar sürekli uzuyor. Haliyle "mucizeler" de sürekli çoğaldığı için "şifa tüneli"nin çekim gücü uzun süre azalacağa benzemiyor. Hatta Moro'ya bakılırsa, çok uzun süre demek daha doğru olur. Arkadaşı Howard'ın nasıl olduğunu sormak için onu öğleden sonra aradım.

"Şu anda bir şey söylemek mümkün değil. Tedavi ettiler, sonra da bıraktılar. Doğrudan Bethesda'ya götürüldü ve orada yapılan tedavinin etkilerini ölçmek adına her türlü testten geçirildi. Sonuçlar henüz çıkmadı. Umarım kurtulmuştur ama bu durum kaygılarımı hiçbir şekilde gidermeyecek. Eğer yarın Beyaz Saray başkanın iyileştiğini açıklarsa, bütün insanlık yüzen hastanelere koşacak. Zaten daha şimdiden..."

"Katılıyorum sana, bir süre bir çılgınlık yaşanır. Ama sonunda ortalık yine sakinleşir, öyle değil mi?"

"Hayır Alec, yanılıyorsun, bir daha sakinleşmez. 'Velinimetlerimiz' günde altı yüz bin kişiyi tedavi etmeyi başarsalar bile, kalabalıklar ve kuyruklar kırk yıl sonra da devam edecek! Gözlerimizin önündeki manzaraya ömrümüzün sonuna dek katlanmamız gerekecek!"

Bir kez daha neredeyse kelimesi kelimesine Agamemnon ile aynı şeyleri söylüyordu. Aynı kızgınlık ve aynı kaygıyla. Daha şen şakrak bir tonda cevap vermeyi yeğledim.

"Ömrümüzün sonu mu dedin? Kırk yıl sonra mı? Söz konusu bile olamaz delikanlı! Bu kişilerin getirdikleri yeni tıp sayesinde sen ve ben en az yüz elli yıl daha yaşayacağız!"

Yaptığım espri tartışmanın harareti içinde kaynayıp gitmiş, arkadaşımın yürüttüğü kusursuz mantığın etkisini bir anlık gülümseyişle bir nebze hafifletmekten başka işe yaramamıştı. Ama ağzımdan çıkanı kulağım duyduğu anda sesim soluğum kesildi. Ancak uzun saniyeler geçtikten sonra kendimi toparlayabildim.

"Moro, ömrümüzü kaç yıl uzatabilirler dersin?"

Öfkeli bir yanıt geldi:

"Dünya bizim olmaktan çıkmışsa yüz elli yıl daha fazla yaşamak ne işe yarar?"

Kaygısını gayet iyi anlıyordum ama nedenlerini henüz bilmiyordum. Özellikle de hiç haberim olmadığı bir neden çok canını sıkıyordu. Bu konuyu bana açmaya o anda karar vermesinin sebebi tabii ki arkadaş olmamızdı, ayrıca kullandığı sert sözlerden ve mizah yoksunluğundan dolayı da özür dilemek istemişti.

Bu iş henüz gizli tutulsa da uzun süre öyle kalmayacaktı. Bıkkın bir sesle açıkladı:

"Hiç kimse Howard'ı tedavi olmayı kabul ettiği için suçlamamalıydı. Ama bugün affedilmez bir hata işlemek üzere. Aptalca ve affedilmez bir hata. Caydırmaya uğraştım ama katır gibi inat ediyor, kimseye, hatta Cynthia'ya bile kulak asmıyor."

Bir an sessizlik oldu... Sabırla bekledim. Arkadaşıma fikrini değiştirip bu sırrı bana açmaktan vazgeçme fırsatını vermeliydim. Ama o devam etmeyi seçti.

"Normalde bir ABD başkanı genel anestezi altında ameliyata girmek zorunda kaldığında, Temsilciler Meclisi ve Senato başkanlarına birer mektup gönderip bir süreliğine görevini yürütemeyecek durumda olduğunu ve yetkilerini geçici olarak başkan yardımcısına devrettiğini bildirir.

"Howard'ın durumunda bu kesinlikle şart değildi, çünkü bilincini hiç yitirmeyecekti. Ama yapılacak tedavide bir belirsizlik unsuru bulunduğunu ve Anayasa'nın ruhuna daha uygun olacağını değerlendirerek bu usule uyma konusunda ısrar etti.

Anayasadaki aynı metne, yirmi beşinci ek maddeye göre, başkanın uyanıp kendisine geldiğinde aynı muhataplara ikinci birer mektup gönderip artık yeniden görevinin başına geçebilecek durumda olduğunu bildirmesi gerekir. Bu durumla son elli yılda üç kez karşı karşıya kalındı ve her seferinde başkan aynı gün içinde yeniden görevinin başına geçti. En uzun süreli fasıla sekiz saati geçmedi.

Dostumuzun bu ikinci mektubu dün akşam göndermesi gerekiyordu. Bunu yapmadı. Bugün de yapmadı. Dolayısıyla konuşmakta olduğumuz şu dakikalarda Başkan Yardımcısı Boulder hâlâ 'başkan vekili', Howard ise adlı adınca söylemek gerekirse 'ehliyetsiz durumda.' Konu açıldığında acelesi yok diyor, düşünmek için zamana ihtiyacı olduğunu söylüyor ama ben en beterinden korkuyorum."

"İstifa etmeyi düşündüğü kanısında mısın?"

"Korkarım öyle."

"Hangi nedenle?"

"Gerçek neden suçluluk duygusu. Yakınlarının baskılarına daha fazla direnemediği için tedavi görmeyi kabul etti ama bunu ettiği yemine ihanet olarak algıladı. Demosthenes'ten 'manevi bir rüşvet' kabul ettiği, böylece sadece ulusun çıkarlarına göre karar verme yetkisini lekelediği duygusunu yaşıyor. Öncelikle kendisinin, sonra da içlerinde benim de bulunduğum bütün dostlarının korkunç bir ikilemle karşı karşıya kaldığı doğru. Ona ölmesini nasıl tavsiye edebilirdim? Böyle bir şey düşunulemez! Ama Birleşik Devletler'in hasmı olan –işi 'işgalci' demeye kadar vardırmasam da en azından davet edilmediği halde ulusal topraklarımızda bulunan– bir gücün doktorlarının tedavisini kabul ederek gerekli kararları alma konusundaki meşruiyetini bir ölçüde sarstığı da kesinlikle doğru."

Arkadaşımdan derin bir iç çekiş sesi geldi.

"Sonunda geldiğimiz nokta bu. Bu çıkmazdan nasıl sıyrılacağız bilmiyorum. Bir defalığına olsun, Howard'ın içten pazarlıklı, hiçbir ahlaki kaygı taşımayan birisi olmasını isterdim. Ama öyle biri değil..."

Başkan Yardımcısı Boulder hakkında pek iyi bir fikre sahip olmadığı için Moro'nun kaygısı daha da artmıştı. Milton'ın sağlık durumu her bozulduğunda, bir arkadaşını kaybetme ihtimalinin verdiği üzüntüye Birleşik Devletler'in bir "dalavereci"nin eline geçeceğinden duyduğu sıkıntı ekleniyordu.

Buradaki paradoks, bu şahsiyetin başkanlığa yükselmesini, Milton'ın ölümünün değil muhtemel iyileşmesinin sağlayacak olmasıydı.

• • •

Moro'nun öncelikle siyasal nitelikteki endişelerini sıraladıktan sonra, yüzen hastanelerin gelişinin sadece Washington'da değil burada, Antioche adasında da çeşitli çalkantılara yol açtığını, onların varlığından kaynaklanan dramlardan Antioche'un da payına düşeni aldığını hatırlatmak acaba yersiz mi olur?

Bunu bugün vaftiz kızımın ve erkek arkadaşının gözlerinde gördüm; giderek küskünleşiyorlar, hatta kendilerini aşağılanmış gibi hissediyorlar. Dün Empedokles doktorları tarafından kapı dı-

şarı edildikten sonra, bugün Port-Atlantique'teki dispansere gidip yardım teklif etmeye karar vermişlerdi. Gittiklerinde dispanseri bomboş bulmuşlar. Ne hasta kalmış ne de sağlık personeli. Bir zamanlar gururumuz olan tıbbımız, buharlı gemi çağma geçilince terk edilen karakalar* gibi bir köşeye itilivermişti.

Genç dostlarıma, bu zorunlu boşluk döneminden yıpratıcı bir yılın sonunda biraz dinlenmek ve süregiden sarsıntılar hakkında sakin sakin düşünmek üzere yararlanmalarını tavsiye ettim. Ama onlar şimdiden Paris'e dönmekten söz ediyorlar; belki de can çekişen uygarlığımızın orada başka yerlerde olduğundan daha uzun süre hayatta kalacağını düşünüyorlar.

Sadece Ève hiç yönünden sapmıyor. Diğerleri –en azından düşüncelerini veya duygularını benimle paylaşanlar: Moro, Agamemnon, Pausanias, Adrienne, Charles ve son günlerde karşılaştığım takımada sakinleri–, istisnasız hepsi, başımıza gelenler karşısında eşekten düşmüş gibiler. Ève hariç hepsi. O ise, kayıkçıdan "Empedokles'in dostları"nın varlığını öğrendiğinde girdiği katıksız mutluluk halini olduğu gibi koruyor. Ânında onlara inanıp bağlandı ve sonra bu çizgisinden milim sapmadı. Akşam onu görmeye gittiğimde, bunu bir kez daha tekrarladı.

"Gerçekle yüzleşmeliyiz: Uygarlıklarımız kalleşçe yıkılmadı, sadece iflas ettiler, hepsi bu. Mademki arabayı doğru dürüst kullanamadığımız ortaya çıktı, mademki dosdoğru duvara toslayacaktık, dizginlerin başka ellere geçmiş olması Tanrı'nın bir lutfu değil mi?"

Empedokleslilerin "Tanrı'nın lütfu" niteliğine onun kadar inanmasam da yaptığı çözümlemeye bir itirazım yok. Dünyanın rayından çıktığı ve "bizimkilerin" ufukta görünen felaketlerden kaçınabilecek gibi görünmedikleri çok açık. Ève olan biteni kuşkusuz sert bir dille ifade ediyor ama haksız değil.

Üstelik hem fiziksel hem de manevi açıdan kelimenin tam anlamıyla bir başkalaşım geçirerek savunduklarının canlı örneği haline geldi. Tanıdığımda solmuştu, şimdi ışıl ışıl parlıyor! Tanıdığımda umutsuzdu, şimdi tüm insanlığa umut aşılayabilecek durumda.

İnsan ona inanma arzusuna nasıl direnebilir? Onu sevme arzusuna nasıl direnebilir?

* 14.-16. yüzyıllar arasında kullanılmış büyük yelkenli gemi türü (ç. n.).

26 Kasım Cuma

Bugün insanlığın umutları bir basamak daha tırmandı. Ama sapkın bir umut bu. Bu iki sözcüğün yan yana getirilmesi, bugünün çelişkisini tam olarak yansıtıyor. Ölümsüzlük arzumuz bizi köleliğe götüren yola dönüştü.

Ben de daha dün aşırıya kaçtığını düşündüğüm Moro gibi konuşmaya başlıyorum! Olayların onu büyük bir hızla haklı çıkardığı doğru. İnsanlık savruluyor ve düşüşünü geciktirmek için neye tutunabileceğini göremiyorum.

Beni böyle konuşturan ve bir kehaneti andıran bu sahne Karayipler'deki Grenada adasında yaşandı – pekâlâ onlarca başka yerde de cereyan edebilirdi. Bir yat limanında, diğer teknelerin biraz uzağında yüzen bir hastane. Rıhtımda uzun bir kuyruk. Kucaklarında çocuklarıyla kadınlar, başkalarının yardımıyla ayakta duran hastalar, birkaç tekerlekli iskemle, aynı zamanda bu fırsatı takvime eklenmiş yeni bir bayram gibi değerlendiren şamatacı velet toplulukları. Kalabalık disiplinsiz ve dikkatsiz görünüyor, bu durum ancak hastaneye dönüştürülmüş gemiye çıkan merdivenin hemen yakınına gelindiğinde değişiyordu. Bir ulusal televizyon ekibi uyuşuk tavırlarla çekim yapıyordu.

Birden öğleye doğru bir kargaşa cereyan etti. Yerel bir ileri gelen veya bir mahalle çete reisi korumalarıyla birlikte zorla bir yeniyetme grubunun önüne geçmek istedi. Bağırışlar, itiş kakış, keşmekeş. Sonra birkaç el silah sesi ve bunu izleyen bir makineli tüfek salvosu. Haykırışlar. Bir salvo daha. İnsanlar koşarak park etmiş araçların arkasına sığındılar. Boşalan rıhtımda üç genç ve biraz daha yaşlı bir kadın yatıyordu. Dördü de kötü vurulmuştu, hareketsizdi, muhtemelen ölmüşlerdi.

Polisler yaklaşıp kurbanların çevresinde bir kordon oluşturdular. Sonra bir anne gelip gençlerden birinin cesedine kapandı, onu başka aileler izledi. İniltiler, sızlanmalar yükseliyordu. Rıhtımın havası üç dakika içinde baştan sona değişmişti.

Olayı yerel gazeteciler ve görgü tanıklarına dayanarak aktaran gözde radyo istasyonum *Atlantic Wave*'e göre, Empedokles doktorları hadiseyi hiç müdahale etmeden izlemişlerdi. En azından başlangıçta. Bir tehditle karşılaşırlarsa kıyıdan uzaklaşmaya hazır bir halde, geminin içinde beklemişlerdi. Ama çok geçmeden beyaz önlükleri içinde, ellerinde sedyelerle yeniden belirdiler. Sekiz kişiydiler, cesetlere doğru yürüdüler. Polis geçmelerine izin verdi, aileler de açıldılar. Böylelikle son sızlanmalar da kesildi, rıhtıma sessizlik çöktü.

Bazı dindar dudaklar heyecanla kıpırdamaya başladı. İnsanlar daha şimdiden bir mucizeye tanıklık ediyorlarmış gibi davranıyorlardı.

Dört ceset telaş etmeden sedyelere kondu. Merdivenden yüzen hastaneye çıkarıldılar ve kalabalık onları gözden kaybetti. En fazla bir saat geçtikten sonra dört Lazarus* yeniden göründü. Ayaktaydılar ve sanki Trinidad'a veya Jamaika'ya yaptıkları bir yolculuktan geri dönüyorlarmış gibi etrafa el sallıyor, rıhtımda tanıdık yüzler arıyorlardı. Merdivenden koşarak indiler ve karada onları bekleyen ailelerinin yanına gittiler.

Kalabalık birkaç saniye tepkisiz kaldı. Önce mırıldanmalar, boğuk ve bastırılmış bir uğultu yükseldi, insanlar en yakınlarının kollarına sığındılar. Sonra birkaç alkış yükseldi ama bunlar daha çok gençlerden gelmişti. Yetişkinler hipnotize olmuş gibiydiler. Birçok kişi hem sevinçten hem de ürküntüden ağlayarak dizlerinin üzerine çöktü.

Haliyle haber ânında bütün dünyayı dolaştı. Artık herkes bu tür olayları bekliyor, günlerdir durmadan mucizevi iyileşmelerden söz ediliyor, artık bunlara şaşırılmıyordu bile, üstelik bir tek yorumcunun bile son olayın doğruluğu hakkında kuşkularını dile getirdiğini duymamıştım. Hatta bana öyle geliyor ki evrensel sağduyu –böy-

* Yuhanna İncili'ne göre, öldükten dört gün sonra İsa tarafından mucize ile diriltilen kişi (ç. n.).

le bir şey varsa– taraf değiştirmişti; artık mucizelere inanmamak akıldışı geliyordu. İtiraf etmeliyim ki bu da beni sinirlendirmiyor değildi.

Aslında "mucize" sözcüğünü tırnak içine almalıydım, çünkü anlattıklarımda gerçekten mucizevi, gizli saklı veya doğaüstü hiçbir yan yok, çok ileri bir bilimin sonuçlarıyla karşı karşıyayız, hepsi bu. Ama bu durum, hepimizi hayranlıkla büyülenmiş yerlilere benzetiyor.

Az daha bu olayı konuşmak için Moro'yu arayacaktım ama vazgeçtim. Bana ne diyeceğini gayet iyi biliyordum.

Sadece Adrienne'le biraz sohbet ettim ve ölümden çok kısa süre sonra meydana gelmiş bir iyileşme hadisesi için gazeteciler tarafından kullanılan "diriliş" teriminin bana abartılı geldiğine dikkat çektim. "Reanimasyon" dense daha uygun olmaz mıydı diye sordum. Bana ancak kısmen hak verdi, çünkü söylediğine göre, en ufak bir kalp durmasından sonra hastanın hayata dönmesine "diriliş" demek kendi meslektaşlarının da hoşuna gidiyormuş. Her şey bir yana, kullanılan terminoloji ne olursa olsun, mermiyle yaralanmış ve öldü kabul edilen dört kurbanın ânında ve eksiksiz biçimde iyileşmeleri, bizimkinden kıyas kabul etmez biçimde üstün bir tıbbın varlığını gözler önüne seriyor.

Vaftiz kızımla bu sohbeti yapabildim çünkü ilk başta tasarladığı gibi erkek arkadaşıyla Paris'e dönmek yerine, sonuçta benimle kaldı. Bu sabah biraz atıştılar. Belki de aralarında alttan alta süren ve bu vesileyle kendini dışa vuran bir anlaşmazlık zaten vardı. Ama bozuşmaları pekâlâ yaşanan olaylarla ilgili de olabilir. Bana geldiklerinden beri, Empedokleslilere karşı farklı duyarlılıklar beslediklerini gördüm. Charles onları sadece öfkeyle izlerken, vaftiz kızımda çok canlı bir merak söz konusu. Arkadaşının Empedokleslilerin bir an önce çekip gitmelerinden –veya birkaç kez kullandığını işittiğim amiyane tabirle "defolup gitmeleri"nden– başka beklentisi yokken, Adrienne katettikleri esrarengiz yol ve bilimlerindeki ilerleme hakkında daha çok bilgi sahibi olmak istiyor.

Her ne olursa olsun, Adrienne'in benimle kalmış olmasına, haberleri birlikte dinleyip sonra da yemekte sakin sakin yorumlama imkânı bulduğumuza çok sevindim.

• • •

Şayet "diğerleri"nin tıbbının ezici üstünlüğü hakkında aklımızda en küçük kuşku kalmışsa, bu kalıntı da akşam, Amerikan başkanının kanser uzmanı Dr. Abel'in basın açıklamasıyla en anlamlı ve çarpıcı biçimde silinip gidecekti. Uzmanlara yönelik teknik terimler ve sayısal karşılaştırmalarla süslenmiş birkaç paragrafın ardından, hem bilim adamının soylu tevazuunu hem de inanılmaz kafa karışıklığını ortaya koyan şu cümlelerle açıklamasını noktalamıştı:

"Benim gözlemlediğim kadarıyla, Başkan Howard Milton daha önce teşhis edilen ağır hastalığın semptomlarını artık göstermiyor. Genel sağlık durumu dikkat çekici ölçüde düzeldi ve hayati tehlikesi kalmamış gibi gözüküyor.

Öğrenim ve tıbbi pratik yıllarım boyunca edindiğim bilgiler, bu eksiksiz iyileşmenin hangi süreçten geçerek gerçekleştiğini anlamama olanak vermiyor. Bu nedenle kendi alanımdaki her türlü profesyonel etkinliğe son verme kararı aldım. Bethesda Hastanesi Konseyi'ne sunduğum istifam hemen kabul edildi. Başkan ve Bayan Milton'dan da aile doktorları olarak artık bana güvenmemelerini rica ettim. Şu zor yıllarda gösterdikleri anlatılmaz cesareti hiç unutmayacağım. Ama ruhumda ve vicdanımda, zamanaşımına uğradığı ansızın ortaya çıkan bir bilim temelinde hastalarımı tedaviye devam etmeye ahlaken hakkım kalmadığını değerlendiriyorum."

Abel'in bu açıklaması yüzünden günün özetini çıkarmaya hayal kırıklığı da içeren bir girişle başladım. Bu üst düzey bilim insanının kendi dalı hakkında yaptığı saptama, korkarım uygarlığımızın tamamına da uygulanabilir: "zamanaşımına uğradığı ansızın ortaya çıkan."

Tabii olaya biraz mesafeli yaklaşılırsa, görelileştirme eğilimi duyulabilir. Tarih içinde halklar sık sık uygarlıklarının zamanaşımına uğradığı duygusuna kapılmışlardır. Geleneksel bir toplum ne zaman daha güçlü, daha ileri bir toplumla temas içine girse, insanlığın bir kısmı bir tür kıyametle tanışmıştır. Aklımdan hiç çıkmayan örnek, Avrupalıların 1492'den itibaren Amerika kıtalarında boy göstermesidir. Ama başka örnekler de var. Hatta şu son yüzyıllarda Batılı olmayan toplumların çoğunun –Hindistan, Çin, Japonya, Müslüman Doğu veya Siyah Afrika toplumları– tıplarının ve "bilgi" adını verdikleri her şeyin gözden düştüğüne ve unutul-

duğuna tanık olduğu söylenebilir. Ama "bizim" uygarlıklarımızdan birinin güç, yaratıcılık, etki alanı, itibar olarak kaybettiğini yine "bizim" uygarlıklarımızdan bir başkası alıp sahipleniyordu. Bugüne kadar "bizim" insanlığımızın tamamı hiçbir zaman böyle bir statü kaybına maruz kalmamıştı. Ve bildiğim kadarıyla, Aztekler örneği de dahil olmak üzere, şok hiçbir zaman bu kadar şiddetli olmamıştı.

Bu son iki paragrafı tekrar okuduktan sonra fikrimi değiştiriyorum. İlk olarak, tıbbımızın değer kaybının uygarlığımızın bütünüyle iflasına denk olduğunu ileri sürerek biraz fazla kestirme sonuçlara varıp varmadığımı sorguluyorum. Sezgilerim böyle olduğunu söylüyor ama şu satırları yazarken olayları dingin bir şekilde ve hakkıyla değerlendiremeyecek kadar bitkinim...

Geceleri sökün eden bu titizlenmeler, kuşkusuz aldığım hukuk eğitiminin tortuları; ayakları yere sağlam basmayan ve kılı kırk yaran bir meslektaşın kolayca çürütebileceği sonuçlar çıkarmaktan nefret ederim.

Abel'in açıklaması zihnimde bir başka soru doğuruyor: Amerikan ve Batı tıbbının büyük bir duayeni, "müdahil ulus"un biliminin ezici üstünlüğü karşısında kendini küçük düşmüş hissediyor; peki bir "çevresel" tıp mensubu, bir akupunkturcu, bir homeopat veya bir büyücü, bir şaman da kendini aynı biçimde küçük düşmüş hisseder miydi? Bu soru biraz daha genişletilmeyi hak ediyor sanırım: Eğer gezegenin kaderi birdenbire en zengin ve en güçlü devletlerin elinden çıkarsa, bu darbe Mexico, La Paz, Kalküta, Kuala Lumpur veya Dakar'da Washington'daki kadar büyük bir ürküntüyle karşılanır mı?

Aslında kendime şunu soruyorum: Tarih'in mağlupları, zenginlik ve ilerlemenin unuttukları, uzun süredir dünyanın kaderiyle ilgisi kalmamış olanlar... onlar da bu olay karşısında biraz Ève gibi tepki vermezler mi? Ève uzun süredir dünya masasının yanlış kurulduğuna inanıyordu ve şimdi masanın acımasızca devrildiğini, en varlıklı konukların da neye uğradıklarını şaşırdıklarını gördükçe ağzı kulaklarına varıyor.

Bazı akşamlar onunla koca göbekli, kibirli, pusulayı şaşırdığı ayan beyan gözükse bile hep haklı olduğundan emin uygarlığımızın yok oluşuna kadeh kaldırıyoruz... Ama dürüst olmam gerekirse,

ben inandığımdan çok nezaket gereği ve duyduğum sevgiden ötürü ona eşlik ediyorum. Kendime kurduğum yaşamı seviyorum, minicik adamı seviyorum, çizim yapmayı, yazı yazmayı seviyorum ve bu altüstlük beni ürkütüyor.

• • •

Bu gecelik kapağını kapatmadan önce bu günlüğe şu gözlemimi de kaydetmeyi gerekli buluyorum: Medyada Howard Milton'ın henüz resmen görevinin başına dönmediğinden ve Gary Boulder'ın hâlâ "başkan vekili" olduğundan birçok kez söz edildi. Bazı yorumcular şaşkınlıklarını, hayretlerini ifade ettiler; ancak devlet başkanının olası istifası hakkında hiçbir spekülasyona rastlamadım.

Moro'nun paylaştığı son derece haklı kaygıları dikkate alacak olursak, bu meselenin önümüzdeki günlerde daha da boyutlanması beklenebilir. Hatta düşününce son yirmi dört saatte konuya bu kadar az değinilmesi şaşırtıcı geliyor.

27 Kasım Cumartesi

Empedokles ve onun "dostu" olmakla övünenler hakkında bir şeyler öğrenmeye başlıyorum. Tabii bilmediklerimin yanında devede kulak. Ama sabır ve azim gösterirsem, elimin erişebileceği yerdeki her bilgi parçasını derleyip bir araya getirirsem, tarihimizin bu gizli yüzünü yeniden oluşturmayı başarabilirim.

"Tarihimiz" demek doğru mu? Bu kişiler dünyamıza mı ait? Biz onların dünyasına ait miyiz? Bu iki uygarlığın gerçekten antik Yunan tarafında ortak kaynakları var mı, yoksa söz konusu olan sadece bir efsane mi, henüz bunu söylemem mümkün değil. "Vasilerimiz"in geçmiş yüzyıllarda haberimiz olmadan tarihimize müdahale edip etmediklerini de bilmiyorum. Buna karşılık, tarihimizin bundan sonrasının onlarsız cereyan etmeyeceğini söylersem büyük bir yanılgı riskine girmiş olmam. Ya varlıklarının ya da yokluklarının ağırlığıyla tarihimizde hep kendilerini hissettirecekler.

Bu iki nehir, her biri kendi mecrasını izledikten sonra, aynı yatağa döküldüler. Artık suları şu veya bu biçimde birbirlerine karışmış halde kalacaklar.

• • •

Bu sabah aklımda tek bir fikirle kalktım: Pausanias ile konuşmak, "yurttaşı" Agamemnon'un bugüne kadar bana söylemekten kaçındığı ne varsa ona anlattırmak. Özellikle de onu kendi tıpları hakkında sorguya çekmek: Hastalığa karşı ezeli kavgada ne durumda? Kaç yaşına kadar hayatta kalmalarına izin veriyor? Ölümü yenebildiği doğru mu?

Kumsala gittim ve izdihama rağmen Pausanias'ı görüp akşam yemeğine geleceği sözünü koparabildim. Sözünü tuttu ve bu akşam kendimi uyandığım âna göre biraz daha bilgili hissediyorum.

Ama uzaklardan gelmiş doktorun bana anlattıklarını nakletmeden önce, şu son iki günde gözüme çarpan bazı gelişmeleri kaydetmek istiyorum.

Artık Antioche kumsalına demir atmış tek tekne Empedokles gemisi değil. Şu anda irili ufaklı yirmi kadar tekne daha bulunuyor. Hatta sahile yanaşamayacak kadar büyük bir yolcu gemisi de mevcut; yaklaşık bir mil açığa demirleyen geminin yolcuları cankurtaran filikalarıyla –bu terim de böylece hiç alışılmamış bir anlam kazanıyor– gruplar halinde karaya çıkıp hasta kuyruklarına giriyorlar. Le Gouay üzerinden gelenlere eklenen bu yeni insan akışı bir keşmekeş yaratmaya başlıyor. Henüz katlanılabilir bir dert söz konusu, ancak bu akış artar ve özellikle de Moro'nun kehaneti uyarınca yıllarca sürerse, değerli sükûnetim sona ermiş olacak.

Benim açımdan bundan daha can sıkıcı bir olasılık yok. Şu ana kadar yaşanan her şeye karşın, hâlâ kendi yaşam tarzımı sürdürebileceğimi, hatta uygarlıkların batışı hakkında sağduyulu yorumlar yapabileceğimi hissediyorum. Eğer bindiğim bu minicik "Nuh'un gemisi" de sular altında kalırsa, hiç huzurum kalmayacağını söylemek bile gereksiz. Bu yaptığım bencillik mi? Kuşkusuz. Ama bencilliğim meşru sayılır çünkü hayatta kalmam buna bağlı.

Artık dünyanın her yerinde sayısız insan da kurtarıcı "tünel"e girmeyi umut ediyorlar. Başkan Milton'ın olağanüstü bir şekilde iyileşmesi ve Grenada adasındaki "dirilişler"in ardından, hemcinslerimin heyecanı iyice arttı. Şu anda zengin ya da yoksul tüm ülkelerde, belki bir ayağı çukurda uygarlığımızın tamamen uzağında yaşayan birkaç topluluk hariç, her kent ve köyde "onların tıbbı"nın mucizelerini duymamış ve tüm yakınlarıyla birlikte bu tıptan en kısa sürede yararlanmanın hayalini kurmayan aklı başında tek kişi kalmadı. Herhangi bir kıyıda bir hastane-geminin varlığı ne zaman saptansa, yollarda sonu gelmez araç kuyrukları oluşuyor.

Daha önce de dikkat çektiğim gibi –ama yeniden söylenmeyi ve vurgulanmayı hak ediyor– yeryüzünün her köşesinde her türlü normal yaşam askıya alındı. Çalışanlar artık çalışmıyor, öğrenciler artık öğrenime devam etmiyor, yöneticiler artık yönetmiyor,

tüketiciler sadece asgari gereksinimlerini tüketiyor, işlenen suçlar bile azaldı.

Önümüzdeki günlerde bu evrensel düzen bozukluğunun birkaç anlamlı örneğini sıralama fırsatını bulacağımdan kuşku duymuyorum. Şu anda sadece "suların" nasıl acımasız bir biçimde "yükseldiğini" not etmek ve endişelerimi kayda geçirmek istedim... Şimdi Pausanias'a dönelim.

• • •

Akşam sekize doğru eve geldi. Adrienne'in tavsiyesine uyup etsiz ve balıksız bir yemek hazırlamıştım. Ona göre, Empedokles'in dostları kadar ileri bir uygarlık muhtemelen uzun süredir etlerini yemek için hayvanları öldürmekten vazgeçmiş olmalıydı. Akşam bu konunun sorulduğu misafirimiz, et yemediklerini doğrularken bunun nedenlerini açıklamadı. Biz yerlilerin uygulamalarını ve inançlarını eleştirmemeyi kural olarak benimsediği izlenimine kapıldım.

Dört kişi olacaktık, ancak Ève öğleden sonra evine birden misafirler geldiğini ve belki akşamın sonuna doğru bize katılabileceğini söyledi. Ama gelmedi.

Masaya oturur oturmaz ilk "ateş açan" Adrienne oldu. En basit ama bu koşullarda gerçekleri en iyi açığa vuracak soruyla başladı:

"Kaç yaşındasınız?"

Misafirimiz cevap vermeden önce birkaç saniye duraksadı. O sırada bana öyle geldi ki bu duraksama, rakamları dilimizde düzgün bir biçimde söyleyebilme isteğinden kaynaklanıyordu. Belki bir kaygısı da vardı. Her ne olursa olsun, biraz dili dolaşarak açıkladı:

"Doksan iki."

Mahcup görünüyordu. Hatta, şimdi özür dileyecek, diye düşündüm. Ne için? Arsız diriliğinden dolayı mı? Bana göre en fazla kırk gösteriyordu.

"Gözlerinizin fal taşı gibi açılacağını biliyordum çünkü böyle bir yaşı benimki gibi görünümle bağdaştırmaya alışık değilsiniz. Ama bu, mucizeyle hiç alakası olmayan, sizin toplumunuzun da gayet iyi bildiği bir evrimin sonucu. Bazı on yedinci yüzyıl tablolarını inceleyin! Daha ellisine bile gelmemiş birisi, sizin bugünkü bakışınıza göre, yetmiş beş gösteren bir fizyonomiye sahiptir. Rembrandt'ın

bazı otoportrelerini hatırlıyorum... Görünür yaş tıptaki ilerlemelerle birlikte gelişen bir kavramdır."

"Peki, sizin yaşınızdaki birinin" diye devam etti vaftiz kızım, "daha ne kadar yaşayacağı umulabilir?"

"Bu soruya kesin bir cevap veremeyeceğim. Bugün yaşlanmayı geciktirmeyi, yani hayatı uzatmayı biliyoruz ama hangi yaşa kadar gidebileceğimizi bilmiyoruz. Bunu anlamak için biraz daha zaman gerek."

"Sizde insanlar ölmüyor mu yani, bunu mu söylemek istiyorsunuz?" diye sordum.

"Genel kural olarak, düzenli bir tıbbi denetim altına girmeyi kabul edenler artık yaşlanmıyorlar. Ama bu, tespit edilememiş ve baş edemeyeceğimiz bir etken yüzünden bir gün ölmeyecekleri anlamına gelmiyor."

"Doğru anladıysam, bazılarınız hayatlarının uzatılmasını kabul etmiyor."

"İlk başlarda böyle olaylar görüldü çünkü başarısız vakalar yaşanmıştı. Bazı insanların damarları genç kalırken beyinlerinin harap olması engellenememişti... Bugün sürece daha hâkimiz."

"Yani artık kimse ölmüyor mu?"

"Ölüyor, ender de olsa bazen ölümle sonuçlanan kazalar görülüyor ve insanlar bu olayları katıksız bir trajedi olarak yaşıyorlar. Acı sizdekinden daha fazla, hatta kıyaslanamayacak kadar daha fazla oluyor. Tabii siz de birisi vakitsiz öldüğünde veya ölüme dayanılmaz ıstıraplar eşlik ettiğinde ağlayıp dövünüyorsunuz. Ama ölümün kaçınılmazlığını bildiğiniz için sonunda kadere boyun eğiyorsunuz; zaman geçtikçe ölenin kaç yaşında olduğu anlamını yitiriyor ve çekilen ıstırap unutuluyor. Sonra yas tutanların da sıraları geliyor ve ölüyorlar, yaşadıkları üzüntü toprağa gömülüyor. Ama ölüm bizdeki gibi kaçınılabilir bir hale geldiğinde, bütün tavırlar farklılaşıyor. Hayatını tehlikeye atma fikrinin anlamı değişiyor; artık söz konusu olan, biraz daha erken mi yoksa biraz daha geç mi öleceğine değil, ölecek misin ölmeyecek misin, ona karar vermek oluyor. Dolayısıyla risk kıyaslanamayacak kadar büyük ve böyle bir riske girmek için deli olmak lazım.

Gerçi sizde de benzer bir süreç yaşandı. Bilimde kaydedilen ilerlemeler sayesinde adamların kırk yaşında veya kadınların doğum yaparken ölmesi alışılagelmiş bir şey olmaktan çıkınca tavırlar

değişti, insan hayatı giderek değer kazandı, şimdi de onu her ne pahasına korumak istiyorsunuz. Askeri çatışmalarda bile hiçbir askeriniz ölmesin istiyorsunuz..."

"İnsanların artık hayatlarını ortaya koymak istememesi üzücü" dedim. İtiraf etmeliyim ki, kendi canını tehlikeye atmaktan hep sakınmış biri olarak, küstahça bir cümleydi. Ne dalgıçlık yaptım, ne paraşütle atladım ne de sarp bir yamaca tırmandım.

Pausanias yine de bana hak verdi. Sonra ekledi:

"Hepimizi korkak ve pısırık yapabilecek bu gelişme neyse ki tıbbi alandaki ilerlemelerimizin başka bir sonucuyla telafi edildi: Onarma kabiliyetimiz. Eğer içimizden biri ölüm korkusundan donup kalarak penceresinden bile eğilmeye cesaret edemez hale gelirse, aşağı düştüğü takdirde kesinlikle kurtarılacağını ve hiçbir şey olmamış gibi sapasağlam uyanacağını düşünerek yeniden cesaret bulabilir.

Bununla birlikte, tıptaki ilerlemelerin bizimkileri tiksinti verecek ölçüde temkinli kıldığını, yaşamlarını çok yavanlaştırdığını düşünüyorum. Ölümle düelloya tutuşmayınca, yaşam trajik boyutunu yitiriyor ve artık aynı tadı olmuyor. Ölümlü olma duygusu, özgürlük arzusunun temeli, hem felsefenin hem de sanatın varoluş nedenidir. Bu nedenle tüm ürküntüleri, geçici sevinçleri ve sonuçsuz isyanlarıyla sizinkilere ayrı bir sevgi duyuyorum."

Sonra olası bir yanlış anlaşmayı ortadan kaldırmak istercesine, aceleyle ekledi:

"Bizimkilerin hepsinde aynı sevgi var. Zaten bugün bu nedenle, sonuçları ne olursa olsun, müdahale etmeye karar verdik."

Adrienne, "O zaman tehlike ciddiydi, öyle mi?" diye sordu.

Pausanias o zamana kadar görmediğimiz ve birdenbire yüzünü daha yaşlı, daha neşesiz –hatta belki de daha az masum– kılan ağırbaşlı bir ifadeyle, "Evet, çok ciddiydi" diye cevap verdi. "Örneğin baş döndürücü bir hızla yayılan ve haftalar geçmeden hiçbir semptomla kendini ele vermeyen ölümcül bir virüs düşünün. Varlığı saptandığı anda artık çok geçtir, hiç kimse, ne sizin ne de bizim tıbbımız yayılmasını durdurabilir. Halklar bütünüyle ve çaresizce ölüme mahkûm demektir."

"Yoksa böyle bir virüs mü var?" diye kaygıyla sordum.

"Umarım yoktur. Ama onu 'üretmeyi' tasarlayanlar var. Ve tetikte olmazsak..."

Tam daha fazla bir şeyler açıklamaya hazırlanırken birden saatine bakıp ayağa kalktı.

"Gemiye dönmeliyim. İnsan akınıyla başa çıkabilmek için artık hiç ara vermeden gece gündüz çalışıyoruz. Benim molam sona erdi ve gerçekten çok hoş geçti."

Ben de ayağa kalkıp cebimden vasilerimizin sahiplendikleri filozofun, Agrigentum'lu Empedokles'in sözlerini kaydettiğim resim kâğıdını çıkardım. Bu sözleri kayıkçıdan dinlemiştim ve şimdi birdenbire içimden bunları yurttaşının önünde söylemek gelmişti. Niçin? Kuşkusuz onu biraz daha alıkoymak, tepki vermesini sağlamak için... Ama hesaplanmış bir şey söz konusu değildi, içimden geldiği gibi davranmıştım.

Dizelerin tahmin ettiğim durak yerlerini vurgulayarak okudum:

"Dünya'ya zincirlerinden boşanmış gibi saldıran

Ve güçlü soluklarıyla mahsulleri yok eden yorulmak bilmez rüzgârları durduracaksın.

Eğer istersen tam ters yönde esen meltemleri getireceksin; kapkara yağmurlardan

İnsanların lehine bir kuraklık; kavurucu kuraklıktan

Sıra sıra dalgalar halinde havayı dolduran besleyici ağaçlar çıkaracaksın..."

Pausanias muzip bir ifadeyle alkışlamaya başladı, sonra da mahsustan esrarengiz bir sesle ekledi:

"Alıntı doğru ama eksik. Agamemnon size böyle mi öğretti?"

Kafam karışmıştı.

"Kelimesi kelimesine kaydettiğimi düşünüyorum..."

O zaman Pausanias şiiri okumaya başladı:

"Hastalıklara karşı ilaçları ve yaşlılığa karşı nerelerden yardım alacağını bileceksin.

Sadece sana öğreteceğim bunları, sadece sana vereceğim bu kudreti.

Dünya'ya zincirlerinden boşanmış gibi saldıran

Ve güçlü soluklarıyla mahsulleri yok eden yorulmak bilmez rüzgârları tutacaksın.

Eğer istersen tam ters yönde esen boralar çıkaracaksın.

Kapkara yağmurlardan insanların lehine bir kuraklık;

Kavurucu kuraklıktan sıra sıra dalgalar halinde havayı dolduran besleyici ağaçlar çıkaracaksın;

Ve ölmüş bir insanın gücünü cehennemden alıp geri getireceksin..."

Benim okuduğum bölümle ilgili herhalde çeviriden kaynaklanan çok küçük değişiklikler söz konusuydu, durak yerleri de benim tahminlerimden çok farklı değildi; ama Empedokles'in şiiri kayıkçı tarafından başından ve sonundan bal gibi budanmış, hatta düpedüz sansür edilmişti. Pausanias zihnimi neyin meşgul ettiğini anladı.

"Bundan dolayı arkadaşınıza kızmayın, olayların gidişatı karşısında dehşete kapıldı. Milyarlarca insanın kapımızı çalabileceği, kendilerini iyileştirmemizi ve ölümden kurtarmamızı isteyerek gemilerimizin çevresine yığılabileceği ihtimali onu dehşete düşürüyor çünkü bunu kendi uygarlığımızın, ayrıca huzurumuzun sonu olarak görüyor. Ben başka bir düşünce okulundan geliyorum; bu okul sizin tarihinize her zaman..."

Sözcükleri arıyordu.

"... kuşkudan çok coşkuyla yaklaşmıştır. Ama bugün tüm bu olup bitenle birlikte artık hiçbir şeyden emin olamadığımı söylemeliyim."

Gerçekten de rahatsız görünüyordu. Düşünmeden saatine baktı.

"Gerçekten gitmeliyim!"

Mantosunu kapan Adrienne, "Ben de sizinle birlikte biraz yürüyeyim" dedi.

Dışarıda her zamankinden daha kuru bir ayaz vardı ve benim de içimden biraz yürümek geldi ama "gençler"i biraz yürüyüp tıp hakkında konuşsunlar diye yalnız bırakmanın daha iyi olacağını düşündüm. Üstelik işittiklerimi unutmadan notlarımı almalı, sonra da günlüğümün başına oturmalıydım...

DÖRDÜNCÜ DEFTER

Kaybolup Gidenler

Adına deniz denen bu uçsuz bucaksız seher
Hiç ayrılmasın kapımızdan.

SAINT-JOHN PERSE, *Amers*

28 Kasım Pazar

Dün gece henüz yazmayı bitirmemiştim ki ışıklar söndü. Notlarımı kayda geçirmeyi mum ışığında tamamlamak zorunda kaldım. Bu sabah elektrikler geldi ama iletişim yine kesildi. Ne telefon var ne internet; radyo da tekdüze vızıltılarına geri döndü. Antioche adasına bağlı duran yüzen hastane ise faaliyetini durdurup hızla denize açıldı ve gözden kayboldu. Yine de, dün akşam kumsalda hâlâ kuyruk oluşturan çok sayıda hastanın dediğine bakılacak olursa, yüce hekimlerimiz geri geleceklerine söz vermişlerdi.

Bu sözü tutacaklar mı yoksa gidişleri umutsuzluk sahnelerine yol açabilir endişesiyle sadece kalabalığı yatıştırmak mı istediler, şu anda bilemiyorum. Acaba aralarında durumu istişare etmek üzere mi çekildiler? Ya da yaşlı Empedokles gibi, bize tek miras olarak bir yanardağın kraterinin kenarındaki kurşun sandaleti bırakarak kayıplara mı karıştılar? Agamemnon'un canu gönülden dilediği o ani kopuşmaya mı tanık oluyoruz? Bilmiyorum. Kayıkçı da tüm dostları gibi vedalaşmadan kaybolup gitti. Ondan geriye sadece yakılmış bir evin kalıntıları kaldı.

Hayal kırıklığı içeren bu satırları yazarken hikâyenin sonuna geldiğim izlenimindeyim. Geldiler, üstünlük kurdular, dünyada hem kaygı hem de umut rüzgârları estirdiler, sonra da gittiler.

Vaftiz kızım benden daha da şaşkın durumda. Dün akşam geminin yolcu merdivenine kadar Pausanias'a eşlik etmiş ve doktor olarak yardım etme isteğinden bahsetmişti. "Artık 'zamanaşımına uğramış' bir bilimin taşıyıcısı olduğu için, kuşkusuz 'meslektaşlık'

iddiasında bulunamam" demişti tevazu içinde. Ama faydalı olmak ve öğrenebileceği ne varsa öğrenmek istediğini eklemişti. Yaşlı genç adam hemen ertesi gün onu gemisine kabul etmeye hazır olduğunu söylemişti. Önce bizzat Adrienne'i "şifa tüneli"nden geçirecekti; daha sonra Adrienne ona hastalarla ilişkiler konusunda yardım edecekti; daha ileride de Adrienne'i daha tıbbi etkinliklere katma sözü vermişti.

Pausanias konuşmasının hiçbir ânında gemisinin denize açılmaya hazırlandığını ima bile etmemişti. Adrienne onun bu konuda hiçbir şey bilmediğine, gece emir aldığına inanıyor. Hastanenin geri geleceğini ve gemide çalışarak "onların tıbbı" ile yavaş yavaş tanışacağını umuyor.

Ève de bu umudu paylaşıyor, hatta daha da ileri gidiyor. "Empedokles'in dostları" gerçekten gitmemiş gibi davranıyor. Her halükârda onlara yüzde yüz güveniyor. Bana şöyle dedi: "Kalabalığın bakışlarından gizlenmeyi tercih etmişlerse, mutlaka gizlenmek için geçerli nedenleri vardır ve eğer bize çektirmeye karar vermişlerse, bunu hak etmişiz demektir." Moro, "kurtarıcılarımız"ın tanrılaşacaklarını söylemiyor muydu? Oldu işte, yeni kült ilk rahibesine kavuştu!

Kabul etmeliyim ki ışık saçan bir rahibe bu. Sadece iki hafta önce komşum olan o kuruyup kalmış, hırçın, feri sönmüş kadını hatırlıyorum da karşımda duranın aynı kişi olduğuna inanmakta zorlanıyorum – bunu ilk kez belirtmiyorum ama hayretle karışık hayranlığım hiç bitmiyor ki... "Onlar" Ève'i kelimenin tam anlamıyla başkalaşıma uğrattılar. Onarıcı tünelden geçişi sayesinde sadece genç kızlığındaki cildine değil, görünümüne, yürüyüşüne, sesine de yeniden kavuştu; daha da önemlisi, bizimkilerin ve uygarlıklarının gözden düşüşü bu boyun eğmez kadın tarafından bir rövanş veya kişisel bir zafer olarak yaşanıyor.

Şimdi kendisini Empedokleslilerle özdeşleştiriyor ve onlarla, hemcinsleriyle hiçbir zaman olmadığı kadar gurur duyuyor. Bana bu akşam tumturaklı sayılabilecek, benim kulağıma ise biraz rahatsız edici gelen bir tonla söyledikleri bunu kanıtlıyor:

"Agamemnon, yollarının niye bizimkiyle iç içe geçmemesi gerektiğini bana açıkladı."

"Niyeymiş? Aydınlat beni!"

"Çünkü denetim altına alınmayan dürtülerimiz, sürekli yinelenen dehşetlerimiz, yüzlerce yıllık nefretlerimiz, ayak direyen

arkaizmlerimizle onların edindikleri bilgiye sahip olursak bunu birbirimizi tepelemek için kullanırız ve sonunda yeryüzündeki uygarlığın bütününü yok ederiz. Onların ortaya çıkmakta bu kadar uzun süre tereddüt etmelerinin sebebi bu."

"Yani onların varlığından ne zamana kadar habersiz kalacaktık? Sonsuza kadar mı?"

"Onlarla bizim aramızdaki karşılaşmanın hiçbir tehlikesi kalmayıncaya kadar. Yüzyıllar boyunca ikilemleri hiç değişmedi: Bizimle temasa geçerlerse nasıl bir ilişki kuracaklardı? Bize kendi eşitleri olarak mı davranacaklardı? Bütün bilgilerini bizimle paylaşacaklar mıydı? Biz bunları kötüye kullanır, onların icatlarının her birini yıkım veya köleleştirme aracına dönüştürürdük. O zaman ne yapacaklardı? Bize daha aşağı varlıklar, hiçbir zaman reşit olamayacak insanlar olarak mı muamele edeceklerdi? Boyun eğme ve bağımlılık statüsüne mi hapsedeceklerdi? O zaman kendi ideallerine ihanet etmiş olacaklardı!"

"Ève, Tanrı aşkına, şu mazoşist konuşmayı kes! Bana neyi tekrarlayıp durduğunun farkında mısın? Bu kişiler bizi ezelden beri ve haklı olarak hor görüyorlar; bize kendi eşitleri olarak davranabileceklerini düşünemiyorlar bile; o zaman da ya bize boyun eğdirecekler ya da bizi terk edecekler, başka seçenekleri yok! Bunu en tatlı sesinle söylesen bile işe yaramıyor! Hem bana hem kendine hakaret etmektesin!"

"Konu sen ve ben değiliz ki, konu kahir ekseriyet!"

"Uyan artık Ève! Biz de o ekseriyetin parçasıyız!"

"Yo hayır, ben değilim! Ben hep uzakta durdum, hep başka bir şey olmayı düşledim. Hep bir gün birilerinin çıkagelip beni insanlarla böyle korkunç bir şekilde baş başa kalmaktan kurtaracağını umdum. Ve mucize gerçekleşti. O kadar beklediğim kurtarıcılarım sonunda geldi. Böyle bir keyfi bozacak değilim. Onlar yanımıza geldiklerinden beri ne kadar mutlu olduğumu fark etmedin mi?"

"Evet, fark ettim."

"Onların sayesinde yeniden hayatı sevmeye başladım. Bundan dolayı beni suçlamamalısın!"

"Suçlamıyorum ki!"

"Neyse bari!"

Bunu söyleyip kelimenin tam anlamıyla kollarıma atıldı. Her zamanki koltuğumda oturuyordum, o ise yanımda ayakta duruyor,

vasilerimizin bilgeliğini övüyordu ki haber bile vermeden sanki koltuk boşmuş gibi kendini kucağıma bırakıverdi. Ona sarıldım, önce alnına, sonra dudaklarına bir öpücük kondururken mırıldandım:

"Çocuksun sen!"

Söylediğim hoşuna gitmiş olmalı ki bana iyice sokuldu, herhalde çocukken babasının da kucağında dertop olduğu gibi, yüzünü göğsüme gömerek kollarıma sığındı. Bir süre öyle kaldık, bedeninin kokusunu istediğim gibi içime çektiğim uzun ve nefis bir süre...

Göğsümde ağırlığını hiç hissetmiyordum. Onu hâlâ kollarımda taşıyarak ayağa kalktığımda kollarımda da ağırlığını hissetmedim. O zaman "şifa tüneli"nden geçişimin benim üzerimde de bazı onarıcı etkileri olduğu ansızın aklıma düştü. Bir Herkül kuvveti edinmemiştim ama sanırım otuz yıl öncesinin kaslarına ve nefesine yeniden kavuşmuştum; bu da benim için yeterli bir mucizeydi.

Bu değişimin farkına ancak bir hafta sonra varmam tuhaf! Tedavinin yararlarının ortaya çıkması için herhalde alışılmadık bir çaba harcamam gerekmişti. Ayrıca iç geçmesi, "deniz tutması" gibi hisler de kalmadı; bütün bu istenmeyen yan etkilerin geçici olduğu ortaya çıktı.

Ève'i üst kata pekâlâ yeni evli çiftler gibi kucağımda taşıyarak çıkarabilirdim. Ama yere indirdim, basamakları birlikte, eli elimde tırmandık. Öğleden sonra olmuştu ve üst kattaki odaya kışa özgü bir aydınlık hâkimdi. Yatağın çarşafları kum tepelerinin rengindeydi, yastıklarsa biçilmiş buğday kokuyordu.

Komşumun evine giderken konuşmamızın bu yönde seyredeceğini düşünmemiştim. Anlaşılan ikimizin de bu kucaklaşmaya ihtiyacı vardı. Dile getiremediğimiz korkularımızı kovmak için zafer kutluyormuşuz gibi nasıl az önce kadeh tokuşturduysak, aynı şekilde sarıldık birbirimize. Bu konuda ikimizde de inkâr edilmez bir art niyet var; ama meşru ve tamamen saygıdeğer bir art niyet söz konusu, çünkü tek amacı, ölmek için birkaç iyi nedeni kendimizden uzak tutmak.

Ève ile her zaman olduğu gibi, kâh neşeli kâh yaramaz kâh şefkatli kâh edepsiz kâh ustaca ve ateşli bir ilişki yaşandı. Onun aklı, duyuları uyandığında da uykuya dalmıyor...

Fakat bu çeşitli anlamlara çekilebilecek iltifatlara bir ara verip şu kadarını söylemem yeterli olacaktır: Eğer vaftiz kızım beni evde

tek başına bekliyor olmasaydı sonsuza kadar Eve'in yanında kalırdım. Ama sonuçta kalkıp giyinmek ve istemeye istemeye gitmek zorunda kaldım.

• • •

Eve döndüğümde Adrienne hâlâ ayaktaydı ve şafak sökene kadar Empedokles'in dostlarından, hayatlarımıza girmelerinden bu yana yaşamak durumunda kaldığımız garip maceradan söz ettik.

Onlar hakkındaki görüşüm değişkenlik gösteriyor; zaten bu durum, doğası gereği tutarlılıktan çok kendiliğindenliği öne çıkaran bu günlüğe de yansıyor. Bazen bizimkilerin hâlâ Yaratılış'ın doruk noktası gibi gözüktükleri o eskiyi arıyorum; bazen de sağaltıcı olabilecek bu sarsıntıya tanık olduğuma seviniyorum.

Vaftiz kızımla sohbet ederken de işin bu yönü üzerinde durdum. Birlikte çalışmaya hazırlandığı bu kişilere karşı hınç duymasını istemiyordum – tabii geri gelirlerse diye eklemeliyim, çünkü günün şu son satırlarını yazdığım sırada hâlâ geri dönmediler ve iletişim kanalları hâlâ kesik.

29 Kasım Pazartesi

Onlar kaybolup gideli otuz altı saat geçti bile. Ara sıra geri dönmeyeceklerini ve şimdiden onlarla kısa karşılaşmamızın bir bilançosunu çıkarmam gerektiğini düşünüyorum. Ama sonra bu fikirden hemen cayıyorum. Çünkü arızalar sürüyor. Telefon, radyo, ekranlar ve geri kalan tüm arızalar. Bu şekilde cezalandırmaya devam ettiklerine göre bizi terk etmeye henüz karar vermemişler diye geçiriyorum içimden.

Bu sabah suların alçalma saatinde birkaç düzine takımadalı Le Gouay'den geçip Antioche kumsalını arşınlamaya başladılar. Sızlandılar, birbirlerini avuttular, gözleriyle ufku tarayıp durdular. Sonra gün batarken içlerinde bir ukdeyle gittiler. Dünyanın geri kalanında neler oluyor bilmiyorum ama hemen hemen her yerde, Empedokles gemilerinin demir attıkları her sahilde binlerce erkek ve kadının öksüz çocuklar gibi ağlayarak onları beklediğini düşünüyorum.

Burada, takımadada farklı türden kaygılar da var. Bir balıkçı gemisi denizde kayboldu. Şafakla birlikte, çok balık çıktığı bilinen Rochebelle adında bir mevkiye doğru dümen kırmıştı; normalde gün batarken limana dönmüş olması gerekirdi ama onlardan bir daha haber alınamadı. İçinde bulunulan koşullarda irtibat kurmak mümkün olmadığı gibi tekneden hiçbir imdat fişeği de atılmadı. Mürettebat deneyimli ve genelde aklı başında üç kardeş ve içlerinden birinin oğlundan oluşuyor. Üstüne üstlük, deniz de bütün gün çok sakin olduğundan takımada sakinleri, teknenin kayıkçının "adamları" tarafından alıkonulduğu kanısındalar.

"Empedokles'in Dostları"nın artık bizimkiler tarafından kâh kurtarıcılar kâh bizi avlayabilecek yırtıcılar olarak görüldüklerini gözlemliyorum. İmgelemimizi istila ettiler ve hem atalarımızdan kalma korkuları hem de umutlarımızı cisimleştirdiler. Ben de onları zaman zaman kutsayıp zaman zaman lanetledim ve sanırım sonsuza dek bu iki hüküm arasında gidip geleceğim.

Kutsadım çünkü: Bizi yıkıcı bir savaştan kurtardıkları ve geçmiş ya da gelecek çılgınlıklarımızı telafi edecek bir tür can yeleği uzattıkları için onlara minnettarım. Bana uyguladıkları tedaviye de duyarsız değilim; eğer aramıza dönerlerse bilimlerinden sık sık yararlanırım yine. Sırf bu nedenle bile onlara karşı saygı ve şükran duymam gerek.

İşin lanetleme kısmında ise dosya o kadar kabarık değil ve savunulması daha zor. "Kurtarıcılarımıza" en çok kahramanlar, fatihler, azizler, kâşifler alayıyla birlikte tarihimizi evrensel maceranın önemsiz bir bölümü haline indirgedikleri ve bütün halklarıyla birlikte insanlığımızı –göz açıp kapayıncaya kadar– yerliler seviyesine düşürdükleri için kızıyorum. Ama uygarlıklarımızın da birbirlerine karşı hiç sıkılmadan aynı şekilde davrandıkları da doğru. Bu nedenle vasilerimizin bize reva gördükleri aşağılanmayı hak etmediğimizi iddia edemem.

İşte bir kez daha Ève'in hiç karşı çıkmayacağı görüşleri savunuyorum! Ondan ayrıntılarda farklılaştığımı, o kadar kışkırtıcı davranmadığımı, hele insanlardan katiyen nefret etmediğimi düşünüyorum. Bununla birlikte, şu son birkaç saatte uzun uzadıya düşününce, "bizim" insanlığımızın hem bugün hem de dün bizzat uygulamaktan hiç vazgeçmediği bir cezaya çarptırıldığı gerçeğinin apaçık gözüktüğü kanısına varıyorum.

Dünyaya gözlerimi açtığımdan beri iki önemli hadiseye tanık olma fırsatını buldum ve ikisini de mola verdiğimiz şu gün daha duru görüyorum. Birincisi, birkaç on yıl içinde tek süper güç, hatta bir anlamda tek uygarlık haline gelen bir ulusun nihai zaferi; tabii ki Amerika Birleşik Devletleri'nden söz ediyorum. Ve şu anda da Empedokles "ulusu"nun çok daha ani cereyan eden ve herkesi hazırlıksız yakalayan zaferi.

Birden Moro'nun birkaç gün önce naklettiği ve kayda geçirmeye fırsat bulamadığım bir cümle aklıma geliyor. Belli bir yankı uyandırmış olmalı ki Moro bu cümleye aynı anda birçok Latin Amerika

sitesinde rastlamış: *"Ahora los yanquis tienen sus propios yanquis."* Mealen şöyle çevirebilirim: "Artık yankiler kendi yankileriyle baş etmek zorunda."

Genelde, küme düşen uygarlıklar bu noktaya varmadan önce çoğunlukla yüzyıllara yayılan uzun bir gerileme sürecinden geçerler: Böylece marjinalleşmelerine alışma ve önemlerini yitirdiklerini kabullenme zamanı bulurlar. *Conquistador*'lar, yani İspanyol fatihler devrinde cereyan eden türden ani çöküş bir istisnadır. Bu konudan ara sıra söz ediyorum çünkü şu andaki çalkantılar bana tam da tarihin o sayfalarını çağrıştırıyor. O sırada Azteklerin veya İnkaların yaşadıkları gözlerimizin önünde insan toplumlarının tamamı için cereyan ediyor; bilgimizin, dünya görüşümüzün, kimliğimizin, haysiyetimizin şiddetli bir darbeyle birdenbire değerini yitirdiğine tanık oluyoruz.

Dünya tarihinin tüm destesi karıldı ve kartlar zorunlu olarak yeniden dağıtılacak. Ama vasilerimizin aramızda kalma veya çekip gitme tercihlerinden hangisini seçeceklerine göre, kartların yeniden dağıtılma biçimi de değişecek.

• • •

Bu akşam vaftiz kızımın henüz tanışmadığı Ève'i yemeğe davet ettim. Dondurucuda sakladığım son balıklarla bir çorba yaptım. Umarım balıkçılık faaliyeti yeniden başlar yoksa takımada sakinleri –en başta da biz, "Antioche ahalisi"– yiyeceğe muhtaç hale gelecek. Anakaradan hiçbir gıda malzemesi gelmiyor, bu mevsimde toprak hiçbir ürün vermiyor ve yaşlı takımadalılar eski kıtlıkları anımsamaya başladılar bile. Ama bugün mahzenimde sayım yaptım, tam yüz altı şişem var: En azından daha bir süre şarap yokluğu çekmeyeceğim!

Komşumu Adrienne'e takdim ederken şöyle dediğimin farkına vardım: "Sevgilim!" Üçümüz de kahkahayı patlattık; sonra aynı makamdan devam ettim: "Bu adayı paylaşıyoruz, onun toprakları kuzeyde, benimkiler güneyde. O yazıyor, ben çiziyorum, ara sıra tartışıyoruz, sonra da Empedokles'in Dostları'nın sağlığına içiyoruz."

"Lafın gelişi tabii ki" dedi Ève, "yoksa sağlık bakımından bizim iyi dileklerimize pek ihtiyaçları yok. Ben genelde insanların konum-

larını yitirmesine içiyorum, komşum da çapkın erkek kibarlığıyla benimle kadeh tokuşturuyor. Daha sonra insanlık durumuyla yeniden barışmak için yatıyoruz!"

Kızardım. İki genç kadın benimle tatlı tatlı dalga geçtiler. Günümüzde bazı şeylerden bu kadar rahat söz edilmesine hiçbir zaman alışamayacağım sanırım... Ama daha sonra, şarabın da yardımıyla, her birimiz ruhunu biraz soydu, sanki kıyamet kapımıza dayanmadan önce son kez buluşmuşuz gibi, mizansenler, makyajlar, utangaçlıklar kalktı.

Hayatımın bir başka ânında böyle sıcak, böyle dupduru, böyle yoğun bir gece geçirdiğimi anımsamıyorum. O yüzden günlükte bu geceden daha fazla söz etmek istemiyorum. Büyüsünü bozarmışım gibi geliyor.

30 Kasım Salı

Uyandığımda la Roche-aux-Fras kumsalını kolaçan etmeye gittim; gözlerim sabırla açıkları tarıyordu. Empedokles gemilerini görmeyeceğimi biliyordum, nitekim görmedim.

Dün, verdikleri cezanın bizimle ilgilenmeye devam ettikleri anlamına geldiği yönündeki o acayip fikre tutunuyordum hâlâ. Şimdi ise bu saflığıma ve körlüğüme gülüyorum. Her şey yaşanan arızanın kaçışlarını kamufle etmeyi, takip edilmeden geldikleri yere dönebilmelerini hedeflediğini düşündürüyor.

Ève ve Adrienne, vasilerimizin yokluğunun çok sürmeyeceğine inandıklarını söylüyorlar. Beni de buna ikna etmeye uğraşıyorlar; sanki ben de onların görüşünü benimsersem, temenni ettikleri olayın gerçekleşme şansı artacakmış gibi davranıyorlar. Tartışmaktan bıkıp onlara hak veriyorum.

Her ikisi de, farklı nedenlerle de olsa, yaşanandan etkilendi.

Ève görülebilecek en güzel düşün ortasında sıçrayarak uyanmış, uyandırılmış bir insan izlenimini uyandırıyor bende. Zaten kendi de bunu kabul ediyor. "Üç haftadır cereyan edenler, çocukluğumdan beri gerçekleşebileceğine inanmaya cesaret edemeden tüm kalbimle dilediğim bir şeydi. Nereden çıktığı belli olmayan bir güç, insanların yetersiz olduklarını ilan etsin ve onları vesayet altına alsın; bombalarına, füzelerine, askeri üslerine, saraylarına, cezaevlerine, silah üreten fabrikalarına, laboratuvarlarına, mezbahalarına el koysun... Ve tam kendimi en kötü hissettiğim zamanda düşüm ansızın gerçekleşti!" Mutluluktan uçma hali devam ediyor

ama "kurtarıcılarımızın" kaybolup gitmesi uzarsa yeniden kendini bırakıp depresyona gireceğini hissediyorum.

Vaftiz kızımın onların geri döneceğine inancı ise başka bir şeyden, bilimsel meraktan kaynaklanıyor. Tıpta atılan adımları hep hayranlıkla izlemiştir. Onun gözünde "Empedokles'in Dostları", öncelikle, bizimkilerden de mucizevi ilerlemeleri gerçekleştirmeyi başarmış benzersiz bilim insanları. Nasıl bu kadar yükseğe çıkabildiklerini anlamayı denemek için tevazu içinde onların okuluna dahil olmak istiyor.

"Pausanias bana kendi tıp tekniklerini öğreteceğine söz verdi. Fırsat bulursa eminim bunu yapacaktır, ben de bu işin altından kalkabilirim umarım. Her halükârda, gerekirse tüm ömrümü vakfetmek pahasına, bu konuda deli gibi çabalayacağım."

Üçümüz salonda oturmuş Japon yeşil çayı içiyorduk. Güneş alçalmıştı ama ortalık hâlâ mum yakmayı gerektirmeyecek kadar aydınlıktı. Denizin üzerine pembemsi yansımalar düşüyordu. Ürperip duran deniz tamamen ıssızdı. Görünürde tek bir kayık bile yoktu.

Ève Adrienne'e "şifa tüneli"ni tecrübe edip etmediğini sordu.

"Niyetim vardı. Ama bekleyen gerçek hastalar hiç eksik olmuyordu. Benim sağlığım iyi..."

"Dalgaların içinden çıkıp gelen genç ve yakışıklı doktorun teklif etmedi mi bunu?"

Vaftiz kızım gülümsedi.

"Etti, hatta hemen bu gece gitmem için ısrar etti. Ama vakit geç olmuştu, biraz içmiştim, onlarca kişi hâlâ kuyrukta bekliyordu. Ertesi gün mutlaka gideceğime söz verdim..."

"Peki, öptü mü seni?"

Yerimden sıçradım. Ama vaftiz kızım anlaşılan meşru bulduğu bu soruya benimle aynı tepkiyi vermedi.

"Hayır, öpmedi, sadece konuştuk. Kafama takılan bir şeyi sormuştum ona: Bilimleri niçin bizimkinden daha hızlı gelişmişti? Verdiği cevap biraz konu dışıydı ama anlamama yardımcı oldu.

"Bilimsel buluşları verili bir çağla bağdaştırmaya fazla alışıldığını söyledi. Örneğin evrensel kütleçekim on yedinci yüzyılda keşfedilmişti ama aslında Newton zamanında *doğmamıştı*, sadece verili bir anda *keşfedilmişti*, çünkü bilim insanlarının hadiseyi anlama konusunda kaydettikleri ilerlemeler olgunluk noktasına erişmişti. Doğa yasaları tabii ki Yaratılış'ın başlangıcından beri aynı; kütleçe-

kim yasaları bin veya iki bin yıl önce de bulunabilirdi. Ve bu olay bütün disiplinler için geçerli...

Bundan dolayı bazı insanlar, zihinleri yasaklar veya önyargılar tarafından kıskıvrak bağlanmadan ve cehaleti geriletmekten başka bir kaygı taşımadan kendi yollarında yürümeyi başarırlarsa, başkalarından çok daha hızlı ilerleyebilir ve çok öne geçebilirler. Pausanias'a göre, Antikçağ'ın 'Yunan mucizesi' ve kendilerinin ilerlemesi böyle izah edilebilir."

"Peki yüzyıllar boyunca hayatta kalmak için ne yapmışlar?" diye sordum. "Gözden uzakta kalmak, zorbalardan korunmak ve kendi yollarında yürümek için ne yapmışlar?"

Ève cam kapıdan uzaklara bakarak, "Deniz" diye cevap verdi. "Agamemnon bize atalarının izledikleri güzergâhı anlattığından beri ben de aynı soruları sorup duruyorum: Kendilerini nasıl koruyabildiler? Antik mucize meşalesinin canlılığını ve başarısını sürdürmeyi nasıl becerdiler? Durmadan kaçarak mı? Mağaralara saklanarak mı? Hayır. Çok daha basit, daha mantıklı cevap bir gün önümde apaçık beliriverdi: Tabii ki deniz. En uçsuz bucaksız ve en az hâkimiyet altına alınmış, en az parsellenmiş, yüzyıllar boyunca en az denetime tabi olmuş diyar, deniz değil mi? Çeşitli toplulukların gözlerden uzakta, hiçbir otoriteye, hiçbir imparatorluğa tabi kılınmadan yaşayabildikleri sahil bölgeleri hep olmamış mıdır?"

"Eğer geri gelirlerse, kayıkçıya bize bütün gerçeği anlatıncaya kadar işkence edeceğim" diye gülerek söz verdim.

Komşum, "Geri gelecekler" diye açıkladı. "Bir an bile kuşku duymuyorum bundan."

"Umarım Tanrı sesini duyar!" diye yanıtladı Adrienne.

Ben başka bir şey söylemedim. Şu anda bütün sorular ve bütün dualar meşru. Bu nedenle cevaplar aramadan, tercihler belirtmeden olanı biteni nakletmekle yetineceğim.

• • •

Günlüğü bugünlük kapatmadan önce son bir not: Dünden beri haber alınamayan balıkçı teknesi bu akşam mürettebatının sadece yarısıyla Port-Atlantique'e döndü. Yola çıkarken, teknede üç kardeş ve içlerinden birinin oğlu vardı. İki kardeş denize düşmüş, sadece baba ile oğlu hayatta kalmış. Ne olmuştu? Bir kaza mı? Bir kavga

mı? Hesaplaşma mı? Kurtulanlar, diğerlerinin büyük bir dalganın kurbanı olduklarına yemin ediyorlar.

Onlara inanmalı mıyız, bilmiyorum... Kesin olan bir tek şey var, bu faciada Empedokles'in dostlarının parmağı yok. Ne kazaya sebebiyet veren ne de kurtarıcı olarak. Bu da benim içimde, hayatımızda açtıkları parantezin kapanmakta olduğu, belki de artık onları bahtımızın ya da bahtsızlığımızın sebebi olarak görme alışkanlığından vazgeçmemiz gerektiği duygusunu güçlendiriyor.

Tamamen yanılıyor da olabilirim pekâlâ. Her halükârda bu düşünceyi onlarla paylaşma pervasızlığını gösterseydim, Ève ve Adrienne'in bana yanıldığımı söyleyecekleri kesindi.

1 Aralık Çarşamba

"Onların" niçin kıyılardan uzaklaştıklarını, "bizim" niye cezalandırıldığımızı sonunda öğrendim.

Saldırı yüzünden. Geçen Cumartesi, Washington saatiyle saat on yedi kırkta meydana gelen saldırı. O sırada burada saat yirmi üç kırktı. Pausanias ile yediğimiz akşam yemeği sona ermiş, Adrienne de onu geçirdikten sonra eve dönmüştü...

İletişim kanallarındaki kesinti yüzünden haberi ancak bugün alabildik.

Olay tam da Başkan Milton'ın tedavi edildiği yerde, federal başkentin güneybatısındaki bir kanalda gerçekleşmişti. Büyük bir patlama sonucunda hastane-gemi havaya uçmuş, doktorlar, tedavi gören hastalar, kuyrukta bekleyenler, asayişi sağlayan birkaç polis memuru ve o civardan geçme talihsizliğine uğrayan başkaları canlarını kaybetmişti. Son gördüğüm bilançoda, dokuzu Empedokles "uyruklu" olmak üzere, seksen sekiz ölüden ve iki yüz elliden fazla yaralıdan söz ediliyor.

Patlayıcılar bir bahaneyle yüzen hastaneye yaklaşan bir tekneye yerleştirilmiş olduğu belirtiliyor. Ama bu sabah internette dolaşan çeşitli teorilerde füzelerden, patlayıcı yüklü dronlardan ve kamikazelerden de söz ediliyor.

"Vasilerimiz"in kendilerini hedef alan bu saldırıda gafil avlandıkları anlaşılıyor. Enkazı, hatta ölen kardeşlerinin cenazelerini bile almaya teşebbüs etmemişlerdi – gerçi geride toplanıp götürülecek fazla bir şey de kalmamıştı. Verdikleri tepki, ânında bütün iletişimi

kesip gözden kaybolmak olmuştu. Patlamayı izleyen dakikalar içinde gemileri dünyanın her yerinde demirledikleri bütün noktalardan ayrılıp denize açılmıştı.

Yol açtıkları "iletişim arızası" yüzünden, neler olup bittiğini az sayıda insan öğrenebilmişti. Bombalı saldırı haberi sadece Washington'da kulaktan kulağa yayılmıştı. Bununla birlikte Cumartesi akşamından itibaren Capitol ve Beyaz Saray civarında eylemi sahiplenen bildiriler dağıtılmıştı. Eylemi üstlenen örgüt, Amerikan bağımsızlığının kahramanlarına gönderme yapan "Yeni Kurucu Babalar" gibi çok iddialı bir isim seçmişti. Bildiri metni şöyleydi:

On sekiz gündür Birleşik Devletler toprakları daha önce benzeri görülmemiş bir saldırıyla karşı karşıyadır; bu saldırı bağımsızlığımızın, egemenliğimizin yanı sıra yurttaşlarımızın özgürlüğünü ve haysiyetini tehdit etmektedir.

Bir korsan ve hayal tüccarı çetesi, kendilerine karşı koymaya cesaret edemeyen, hatta askerlerimize dayatılan şartlara uysalca boyun eğme emri veren yöneticilerimiz üzerinde utanmazca bir şantaj uygulamaktadır.

Gezegenin en harika silahlı kuvvetleri silahsızlandırılmasına izin vermeyecektir!

Atalarımızın bize miras bıraktığı özgürlüğe layık olduğumuzu göstermek adına her türlü yolu kullanarak, ne kadar kayıp verirsek verelim, var gücümüzle savaşmaya yemin ediyoruz.

Tanrı Amerika Birleşik Devletleri'ni korusun!

Bildiri saldırının sorumluluğunu açıkça üstlenmemekle birlikte, atılan imza bu boşluğu zekice ve pek alışılmadık bir biçimde dolduruyordu:

Yeni Kurucu Babalar
Washington Kanalı
Perşembe 17:40

Empedokleslilere karşı en küçük bir saygı işareti göstermeden esip savuran, onları bir "ulus" veya "müdahil güç" olarak değil, şantaj ve hayal tacirliği yapan bir "çete" olarak tanımlayan bildiri, ilk sırada başkan yer almak üzere, Amerikalı yöneticileri de es geçmemişti. Başkanın adı verilmese bile saldırının yapıldığı nokta ve doğrudan

doğruya başkanı tedavi edenlerin hedef alınması yeterince şey ifade ediyordu.

Milton bildiğim kadarıyla şu ana dek tek kelime etmedi. Tek resmi tepki, can kayıplarından duyulan üzüntüyü dile getiren ve kör şiddete başvurulmasını kınayan bir açıklama oldu. Açıklamanın kaynağı Beyaz Saray'dı ve devlet başkanının adı geçmiyordu – bu çapta bir trajedi karşısında hiç alışılmadık bir tutum. İnsanın içinden şunu sormak geçiyordu: "Beyaz Saray'daki kim? Seçilmiş başkan mı yoksa vekil başkan mı?" Çünkü bu sorun belirsizliğini koruyor. Medya Boulder'ı "başkan vekili" olarak belirtmeye devam ediyor. Milton'ın yetkilerini geri alma talebinde bulunmadığı ama istifa da etmediği anlaşılıyor. Kapalı kapılar ardında çeşitli dolaplar çevrildiğini tahmin edebiliyorum. Beni aydınlatabilecek tek kişi tabii ki Moro... Ama ona da ulaşamadım. Bu da beni hem meraklandırıyor hem de endişelendiriyor. Telesekreterine iki mesaj bıraktım, bir de elektronik posta gönderdim ama hâlâ hiçbir cevap yok.

Hele devletin zirvesinde hassas bir kapışma varsa, mutlaka işi başından aşkındır. Ama bu suskunluk hiç onun tarzı değil. Normal koşullarda, başını kaşıyacak vakti bile olmasa, yakın arkadaşlarına kısa bir cevap yazacak zaman bulur. "Seni arayacağım" gibi bir mesaj gönderir.

Umarım kötü bir zamanlamayla yüzen hastanede tedavi görmeye gitmemiştir!

Yo hayır, bu onun tarzı değil, hem de hiç değil.

2 Aralık Perşembe

Arkadaşım için endişelenmekte haklıymışım. Beş gün beş gece boyunca yasadışı bir şekilde kaçırılıp alıkonulmuş ve ancak bugün salıverilmiş.

Onun başına gelenler Washington'da kısmen kamuya açık şekilde, kısmen de gölgede süren ve şu ana kadar sonucu hiç belli olmayan amansız iktidar mücadelesinin bir sayfasını oluşturuyor.

Moro'nun karşı karşıya kaldığı bela geçen Cumartesi, saldırıdan birkaç saat önce başlamıştı. Cynthia'dan kaygılı bir telefon almış: First Lady, eşinin gün içinde istifa etmeye karar verdiğini, yakın dostu ve danışmanının kişisel nüfuzunu kullanarak onu bu kararından caydırabileceği umudunu taşıdığını söylemişti.

Olayların gidişatı Moro'yu haliyle şaşırtmamıştı. Bugün yaptığımız uzun telefon görüşmesinde bunu bana tekrarladı.

"Howard, Empedokles doktorlarının tedavisini kabul ettiği andan itibaren, istifa etmeyi aklına koymuştu. Senin de bildiğin gibi, ilk önce anayasal bir zorunluluğu olmamasına rağmen, geçici ehliyetsizlik hali içinde olduğunu açıklamaya karar verdi. Sonra da tam yetkiyle görevinin başına dönme talebinde bulunmadı. Yakınlarından biri bu konuyu açtığında, düşünmek ve kendisine uygulanan tedavinin fiziksel veya zihinsel bozukluklara yol açıp açmayacağını görmek için zamana ihtiyacı olduğunu söylüyordu.

Bütün bunların arkasında haliyle kendisini iyileştirmeyi vaat etmiş 'işgalcilerle bir anlamda işbirliği yapmak'tan kaynaklanan suçluluk duygusu vardı. Ama onda etik kaygılara her zaman ince

politik hesaplar eşlik eder. Bu olayda da hastane-gemiden geçişini 'o kişilerin' sağladığı bir ayrıcalıktan çok biraz fütursuzluk ve fedakârlık da gerektiren tehlikeli bir girişim gibi sunmak niyetindeydi. Böyle bir algının, yurttaşları tarafından da paylaşıldığı takdirde, ahlaki inanılırlığını ve meşruiyetini kurtaracağı kanısındaydı. Çevresindekilere durmadan kendini kötü hissettiğini, başının sık sık döndüğünü ve bulanık gördüğünü soyluyordu. Kendi payıma, bu tavrını anlayışla karşılıyorum. Tabii ki kendisini geçici olarak ehliyetsiz ilan etme kararına şiddetle karşı çıktım, sonra da hemen görevinin başına dönmesi için yalvardım. Ama içimden de vicdanını rahatlatacak ve istifa etmekten caydıracaksa, bu küçük oyunun faydasız da sayılamayacağını söylüyordum.

Olayların seyrini vahimleştiren, Dr. Abel'ın basın açıklaması oldu. Başkanın iyileştiğini çok çarpıcı bir biçimde duyuran doktoru, onu köşeye sıkıştırmış oldu. Tabii ki istemeden yaptı bunu. Eğer Abel sözlerinin vahim siyasal sonuçları olacağını düşünseydi, bu basın açıklamasını yapmadan önce hastasına danışırdı. Ama onu da anlıyorum, olayın bilimsel boyutu düşünme yetisini köreltmişti. Tüm ömrünü adadığı bilimin fazla bir değeri kalmadığını öğrenmişti. Gerisi onun için önemli değildi...

Kısacası, Howard iyileştiğinin halka açıklanması karşısında kendisini bir tepki vermek zorunda hissetti. Çok geçmeden bütün halk diğerlerinin tıbbı tarafından tedavi edilmek isteyecekti ve o kendini böyle bir dayatmayla başa çıkabilecek güçte hissetmiyordu. Bizzat yararlandığı sağaltıcı bakımdan hasta yurttaşlarını nasıl mahrum bırakabilirdi? Bu, bir liderin yapabileceği en affedilmez hataydı – Büyük İskender, bütün ordusu içinde susuzluğunu giderecek tek kişi olmak istemediği için, bir askerin getirdiği suyu yere dökmemiş miydi? Ama diğer yandan da Milton, Empedokleslilerin bizimle birlikte kalışlarını sonsuza dek uzatmalarını da kabul edemezdi, yoksa hain, satılmış biri gibi gözükurdu. Bu ikilem onu kemirip durdu ve sonunda kendisi için tek şerefli çözümün iktidardan ayrılmak olduğuna kanaat getirdi – hâlâ da aynı kanaatte.

Cynthia geçen cumartesi aradığında durum buydu. Telefonu Howard'a verdi. Ben de istifasını bir saat daha ertelemesi, kendisiyle yüz yüze konuşabilmeme imkân vermesi için yalvardım. Otuz yıllık dostluğumuzun hatırına kabul etti. Arabama binmek için aşağı indim. Binanın önünde üç adam beni bekliyordu.

Kimliklerini çıkardılar ve soğuk bir sesle kendileriyle gideceğimi söylediler. Elimde tuttuğum cep telefonuma el koydular. Beni bir mahzene götürüp sözümona sorguya çekiyormuş gibi davrandılar. Aslında tek istedikleri beni orada tutmaktı. Belki de başkanın, gelmediğimi görünce, beni beklemeden istifasını imzalayacağını düşünmüşlerdi. Ama başkanın tepkisi böyle olmadı. Gelmediğimi, telefona cevap da vermediğimi görunce kuşkulandı ve istifa mektubunu çekmeceye kaldırıp olaylar açıklık kazanıncaya kadar beklemeye karar verdi."

"Kimdi bu adamlar?"

"Vatanseverler."

"Yapma ya! Onları böyle mi adlandırıyorsun? Kin tutmuyormuşsun gerçekten."

"Başımdan geçen tatsızlıkların, gözlerimi büyük resmi göremeyecek kadar kör etmesine izin veremem. Üç haftadır yaşananlar birçok Amerikalı tarafından ülkelerine, egemenliklerine, super güç statüsüne yönelik bir tehdit olarak algılanıyor. Howard'ın ulusun çıkarlarını korumak konusunda fazla gevşek davrandığını ve tasfiye edilmesi gerektiğini düşünüyorlar. Ben de görevinde kalması için ikna etmek üzere yanma gitmeye hazırlandığımdan beni engel olarak gördüler ve bir anlamda devre dışı bıraktılar."

"Bakıyorum olaylara iyi tarafından yaklaşıyorsun..."

"Evet ama bunun tek nedeni yeniden özgür olmam. Tutukluyken böyle keyifli değildim. Benden yemedikleri kufur kalmadı."

"Sence bombalı saldırıyı yapanlar da aynı kişiler mi?"

"Aynı örgütün üyeleri mi bilmiyorum, ancak aynı inançları ve aynı ruh halini paylaşıyorlar. Onların bakış açısına göre, Empedokleslilerin çekip gitmeye karar vermeleri için bir şoka maruz kalmaları, canlarının çok yanması, bazılarının öldurulmesi gerekiyordu. Hayatı sonsuza kadar uzatabilmekle övünen bir uygarlık için bir bombayla paramparça olarak ölmek katlanılmaz bir şey. Zaten kullandıkları yöntemin ne kadar etkili olduğu da ortaya çıktı. Empedoklesliler, aralarında ölenler olunca, hemen çekip gittiler.

Tabii Amerikalı kurbanlar da var. Ama ne yazık ki biz buna alışkınız, kayıp ve kazanç hanelerine kaydediyoruz onları. Onlar ise bunu yapamıyorlar anlaşılan. Bu onların zaafı ve düşmanları da bunu biliyor."

Arkadaşım konuşurken kayıpları "sineye çekme" kapasitesindeki bu farklılığın normalde Batılıların daha geri toplumlarla ilişkilerindeki bir zaaf ve kırılganlığı temsil ettiğini düşünüyordum. Empedoklesliler karşısında sanki bir anlamda aynanın yönü değişmişti. Tabii ki Moro da bunun farkında, daha önce bu soruna değinmiştik. Ama bunu hatırlatmadım, onu bu zemine çekmek istemiyordum. Bugün asıl istediğim, başından geçenleri bana anlatmasıydı.

"Seni niye kaçırıp alıkoyduklarını izah etmiştin, bana da mantıklı geliyor bu söylediklerin. Ama niye beş gün tutsunlar ki?"

"Birçok akla yakın açıklama olabilir. Birincisi, beni kaçıranlar takip edilmekten korkuyorlardı. Birdenbire, telaşla eyleme geçmişlerdi. Herhalde birisi Cynthia ve Howard'la yaptığım telefon görüşmesini dinlemiş ve adamlarına Beyaz Saray'a gitmemi engellemelerini emretmişti. Eylem sırasında yüzlerini gizlememişlerdi ve beni götürdükleri binanın yerini de gayet iyi biliyordum. Birkaç saat sonra bombalı saldırı gerçekleştiğinde, beni bırakırlarsa soruşturmayı yürütenler tarafından izlerinin kolayca bulunacağını düşünmüş olsalar gerek. Beni ortadan kaldırmak da istemedikleri için yeni bir emre kadar alıkoydular."

"Peki o zaman bugün niye bıraktılar?"

"Çünkü saldırı hakkında soruşturma açılmayacak. Tabii ki bir soruşturma yürütülüyormuş gibi yapılacak, suçluların bulunup cezalandırılacağı açıklanacak, lakin olay örtbas edilecek."

Bu kadar vahim bir konuda, üstelik telefonlarının dinlendiğini artık bildiği halde, bana bu denli safça açılabilmesine hayret etmiştim. Sonra arkadaşımın ne yaptığını gayet iyi bildiği geçti aklımdan. Eğer o sözde "vatanseverler" telefonu dinliyorlarsa, onlara ulaştırmak istediği mesajı eksiksiz bir şekilde almışlardı. Başlarının belaya girmeyeceğini öğrenmişlerdi. Demek ki Milton görevde kalırsa korkacakları bir şey yoktu.

Moro'nun sözlerinden, açıkça ifade etmese bile, yüzen hastaneye karşı düzenlenen saldırının bir avuç aşırılık yanlısının eseri değil, ülkeyi savunmakla görevli olanlar, silahlı kuvvetler veya güvenlik örgütlerinden biri ya da birçok kuruluşun oluşturduğu bir koalisyon tarafından yürütülen bir operasyon olduğu anlaşılıyor. Federal hükümetin bütün dallarında, "davetsiz misafirleri" –son konuşma-

larımızdan birinde, arkadaşım onları ima etmek için "*the uninvited*", "davetsizler" demişti– kovmak için ne yolla olursa olsun harekete geçmek gerektiği düşüncesi son zamanlarda ağır basmıştı.

Geçen Cumartesi pek çok cana mal olan patlama bu hedefe ulaşmaya yetecek mi? Bu ihtimal göz ardı edilemez ama kesin bir dille olumlamak için henüz çok erken. Bu aşamada, izzetinefislerini ayaklar altına alıp yenilgiyi kabulleneceklerini, projelerinden vazgeçeceklerini ve yeryüzündeki olaylardan tamamen el etek çekeceklerini ileri sürmeye izin verecek hiçbir dayanak bulunmuyor.

Artık vasilerimizi görmediğimize göre, onların da bizi göremediklerini, yakın gözetim altında tutmadıklarını, gerekli bulduklarında yeniden müdahale etmek üzere perde gerisinde hazırlık yapmadıklarını düşünmek, olaya devekuşunun bakış açısından yaklaşmak olur.

4 Aralık Cumartesi

Dün bu günlüğe bir sayfa bile yazmadım. Sadece biraz düzen verdim, bazı yazım hatalarını düzelttim, bölüm başlarında alıntıladığım giriş cümlelerinin kaynaklarını doğruladım, sonra da ilk üç defteri geçici olarak "Tanıklıklar" başlığını koyduğum gri bir dosyaya yerleştirdim; bu satırları yazmakta olduğum ve sadece üçte birini doldurduğum bu dördüncü defteri ise sonsöz babında birkaç paragrafla sonlandırıp bir daha dokunmamak üzere dosyaya kaldırmayı düşünüyordum.

Bu hikâye sona erdiği için değil –bence uzun süre çeşitli biçimlerde devam edecek ve hiçbir zaman tam olarak bitmeyecek–, son haftalarda üstlenmeye çalıştığını görgü tanıklığı rolünün "davetsizler"in aniden gidişiyle geçerliliği kalmadığı kanısında olduğum için bu karara varmıştım.

Tavrımı bu kadar hızlı değiştirmemin nedeni, Cumartesi gün boyu gözlemlenen çalkantı yüzünden, bu sayfalarda naklettiğim olayların sadece Tarih'e değil, halen sıcak gündeme ait olduklarını ve yaptığım günlük tanıklığın şimdilik varlık nedenini koruduğunu düşünmem oldu.

Özellikle Washington'da süren ve muhtemelen tüm insanlık açısından sonuçları olacak, üstelik giderek Yunan trajedilerine benzemeye başlayan bilek güreşini kastediyorum.

Bu sabah uyandığımda, gezegenin tüm medyası ABD başkan vekili Gary Boulder'ın dün akşam yaptığı –benim ise aradaki saat farkından ötürü canlı olarak izleyemediğim– konuşmasından bazı bölümleri aktarıyorlardı.

Söz konusu olan, Beyaz Saray'daki ofisinden yaptığı bir konuşma değildi. Şimdiden başkanmış gibi davranmaya başlamak onun açısından acemice bir hareket olurdu. Görüşlerini, televizyonda yapılan uzun bir söyleşi çerçevesinde ifade etme yolunu seçmiş ama sözlerine pis bir gövde gösterisi kokusu sinmişti.

Nitekim, karşısındaki gazeteci kadın, Kate Stormfield, Başkan Milton'ın Empedokles doktorları tarafından tedavi edilmeye razı olmasıyla ilgili neler düşündüğünü sorunca, ağzından önceden hazırlandığı belli olan ve sahte bir acı ifadesinin eşlik ettiği öldürücü sözler dökuldü:

"İçimden, her zaman dürüst ve şerefli bir insan olmuş Howard'ın anlık bir zaaf gösterip yolunu şaşırdığını geçirdim. Sizin de bildiğiniz üzere, yakınlarının baskısına boyun eğdi ve buna ânında pişman olup acı çektiğinden eminim. Ona saygım ve sevgim sürüyor ama bu meselede muhakeme eksikliği gösterdiğini düşünüyorum. Kişisel değerlendirmelerin ulusun yüksek çıkarlarına ağır basmasına izin verdi."

Gazeteci, "İyi de terminal evreye gelmiş bir kanseri iyileştirmek için her yola başvurmak doğal değil mi?" diye sordu.

"Tabii ki öyle, iyileşmek istemek doğal. Ama buna karşılık doğal olmayan şey, insanın ölümü yenebileceğine kendini inandırmasıdır. İzninizle şunu belirteyim, bu yanılsama son haftalarda çok yaygınlaştı. Saçma sapan ve dine aykırı bir yanılsama bu. Tanrı yaşamın ve ölümün tek hâkimidir ve yoksul ya da zengin, naçiz ya da kudretli, kim olursa olsun, bir ölümlü bu karar yetkisini Yaratıcısının ellerinden kendi ellerine alabileceği gibi kibirli bir inanca kapılırsa, kaçınılmaz olarak cezalandırılacağı bir dinsizlik yapmış olur."

"Bu söylediklerinize kulak verince, Empedokles'in yüzen hastanelerinin kıyılarımızdan uzaklaşmış olmalarına üzülmediğiniz tahmin edilebiliyor..."

"Doğru tahmin Kate. Bu kişilerle yapılmış bütün anlaşmalar bana en başından itibaren şeytanla yapılmış anlaşmalar olarak göründü. Neyse ki büyük ulusumuz kendini çabuk toparladı. Boyun eğmeyi, rıza göstermeyi ve aldatıcı vaatleri tercih edebilirdi; o ise direnişi seçti, dine aykırı tercihi reddetti ve bununla gurur duyabilir."

Geçen Cumartesi yaşanan patlama hakkında soru yöneltilen Boulder, olayın faillerini kınamaktan özenle sakındı, "bunca masum Amerikalı'nın kaybı" konusunda üzüntülerini ve "onların boşuna ölmedikleri" umudunu dile getirmekle yetindi.

Tepkisini anlamak için hemen aradığım Moro samimi bir öfke içindeydi. "Çok yakışıksız sözler! Saldırıyı kınamayan, amaçlarını onaylayan ve sonuçlarından ötürü sevinen bir yönetici, düşünebiliyor musun? Siyasal analizi veya ihtirasları ya da sabırsızlığı ne olursa olsun, üst düzey bir sorumlu asgari bir edebi korumayı bilmelidir!"

Ama arkadaşım sadece Boulder'a ateş püskürmüyordu.

"Eğer Howard böyle aptallık etmeseydi, bunların hiçbiri yaşanmayacaktı. O ehliyetsizlik açıklamasını asla yapmamalı, Gary'nin bir sabah yatağından kalktığında kendini ABD başkanı olarak bulmasına hiç izin vermemeliydi!"

"Ama anladığım kadarıyla, Milton'ın görevinin başına dönüp bu anormalliğe son vermesi için Kongre'nin iki başkanına birer yazı göndermesi yeterli olacak, öyle değil mi?"

"Evet, kâğıt üzerinde öyle. Howard da nihayet dün akşam o lanet olası mektubu gönderdi. Ama Gary de aynı muhataplara başkanın kararma itiraz eden bir mektup göndererek karşı hamlesini yaptı."

"Hangi gerekçeyle itiraz ediyor?"

"Howard'ı 'ehliyetsiz' kılan nedenlerin geçerliliğini koruduğunu ve görevinin başına dönmesine izin verilmemesi gerektiğini ileri sürüyor."

"Bütün bunlar yasal mı?"

"Bekle, daha beteri de var: Başkanın kararına itiraz edildiği andan itibaren iktidar başkan yardımcısında kalır."

"Nasıl olabilir bu?"

"Biliyorum, çok saçma ama yirmi beşinci ek maddeyi defalarca okudum, metin biraz muğlak, ancak başkanın kararına başkan yardımcısı tarafından itiraz edildiğinde ülkenin onun tarafından yönetilmeye devam edeceğine işaret ediyor gibi."

"Ne zamana kadar?"

"Kongre nihai kararı verinceye kadar ki bu da üç haftayı bulabilir. Yasa koyucular bu ek maddeyi yazarken ne düşünüyorlardı, bilmiyorum. Ana kaygılarının başkanlık koltuğunun boş kalmaması olduğunu tahmin ediyorum. Her halükârda, yaşadığımız türden bir durumu öngörmedikleri kesin."

"Peki şimdi ne olacak?"

Moro kaçamak bir cevap verdi, stratejisini hasımlarına açık etmeme kaygısıyla, tasarladığı çeşitli seçenekleri telefonda anlatmak

istemediğini anladım. Daha yapılacak çeşitli hukuki başvurular olduğunu ve bu düzeyde çok sıkı bir satranç mücadelesinin sürdüğünü tahmin ediyorum.

Bilek güreşi medyada da devam ediyor ve bugün Milton'a bağlı kalanların seçtiği yol, başkan yardımcısının televizyon söyleşisine bir başka televizyon söyleşisiyle cevap vermek oldu: Kameraların karşısında, bugün Birleşik Devletler'in hiç tartışmasız en popüler şahsiyeti olan First Lady vardı.

Bir saat süren ve anlaşılan izlenme rekorları kıran bu yayın boyunca, Cynthia Milton ilk andan başlayarak, adını ve görevini bir kez bile anmadan Gary Boulder'ı çökertmeye, itibarsızlaştırmaya gayret etti:

"Dün, bizimki gibi büyük bir ulusa asla yakışmayacak, insanı çileden çıkaran saçma sapan sözler duydum. Anlaşılan o ki, eğer bir yakınınız kanser veya Alzheimer olmuşsa ve siz onu iyileştirmeyi umut ediyorsanız dinsizlik yapıyorsunuz. Anlaşılan o ki, anneniz, babanız veya eşiniz ya da çocuklarınız ağır bir hastalığa yakalanmışsa veya kaza geçirmişse, siz de onları ölümden kurtarmaya uğraşıyorsanız, Yaratıcı'ya meydan okuyorsunuz.

Bu sorumsuz sözler sağduyuya, insan ahlakına olduğu kadar ilahi yasalara da aykırıdır. İznimizle tam bir güven içinde ve sözlerimin doğruluğundan emin olarak izah edeyim: En beter dinsizlik, Tanrı'nın sadece bir hastalık tedarikçisi ve ölümün bekçisi olduğunu, yaşamı seçerek O'na itiraz edildiğini, O'na karşı gelindiğini kabul etmektir.

En beter dinsizlik, Tanrı'nın çektiğimiz fiziksel ve manevi acılardan memnun olduğunu, sevdiğimiz varlıklar ölümden kurtulduğunda ise O'nunla alay edildiği hissiyatına kapıldığını kabul etmektir.

Eski zamanlarda annelerin yarısı doğum yaparken yeni doğan bebeklerin yarısı da küçük yaşlarda ölüyordu. Ölümlerinden kim sorumluydu? Tanrı mı yoksa insanların cehaleti mi? Ben diyorum ki cehalet öldürür, ilerleme kurtarır. Tanrı'yı ilerlemenin düşmanı ve cehaletin müttefiki olarak göstermek isteyenler, benim gözümde dinsizdir. Ne Tanrı ile, ne dinle ne de büyük ulusumuzun öncülük ruhuyla bir alakaları vardır.

Birtakım kibir suçlamaları da duydum. Ama bizim için kıymetli varlıkları hastalıktan ve ölümden korumamız gerekip gerekmediğine bizim adımıza karar verme iddiası taşıyan adamın kibrinden daha beteri görülmüş müdür? Böyle iddiaları dile getirenler, bizimki gibi

ileri ve özgür bir ülkenin başında kesinlikle bulunmaması gereken, başka bir çağa ait insanlardır.

Sevdiğimiz kişileri iyileştirmek isteyip istemediğimize karar vermek bize düşer. Ve benim bu soruya cevabım evet, bunu istiyoruz, var gücümüzle istiyoruz ve bunu yüksek sesle haykıracağız. Bunu her türlü yolla, televizyonda, radyoda, sosyal mecralarda ve meydanlarda dile getireceğiz. Eşlerimizi, çocuklarımızı, ebeveynlerimizi tedavi edip kurtarmamızı hiç kimse yasaklayamaz. Onların fiziksel ve manevi sağlığını olabildiğince uzun süre korumak için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Bizim gözümüzde hiçbir amaç bundan daha önemli, hiçbir amaç bundan daha soylu değildir. Ve mademki Tanrı'nın lütfu karşımıza sıra dışı bir tıbbi bilgiye sahip insanlar çıkardı, hiç duraksamadan ve hiç utanmadan onların bilimine başvuracağız. Aramıza hoş geldiler!

Ulusumuzun bugün ihtiyaç duyduğu, bir iktidar savaşı, hatta ideolojik bir tartışma değil. İhtiyaç duyduğumuz şey, sevdiğimiz varlıkları kurtarmak adına sıçrayıp yerimizden kalkmaktır. Ben sevdiğim adamı iyileştirmek için savaştım ve sizin sayenizde tedavi görüp iyileşmesini sağlayabildim. Bundan gurur duyuyorum, hatta doğduğumdan beri yaptığım en güzel şey olduğunu söyleyebilirim. Bu kavgayı kazanmam için bana cömertçe yardım eli uzattınız, ben de kazandım. Howard ölmek üzereydi, bugün ise gayet sağlıklı. Şimdi kavganızı kazanma sırası sizde! Evet, sağlığınızı ve tüm yakınlarınızın sağlığını korumak, hastalıkları kökünden kazımak ve ölümü geriletmek adına, kendi kavganızı kazanmak kadın erkek, genç yaşlı hepinize düşüyor.

Bu olabilecek en güzel, en soylu, en adil kavga ve kendi payıma, ben bu kavgayı var gücümle sürdüreceğim. Beni işitenler, kendileri için kıymetli olan canları korumak isteyen herkes gönül rahatlığı içinde bana katılsın; dualarımızın gerçekleşeceğine eminim."

Kabul etmek gerekir ki First Lady'nin sözleri biraz demagoji de barındırıyordu. Ama hedefi izleyicilerinin yüreğine dokunmaksa, bunu büyük bir ustalıkla başarmıştı.

On gün önceki ilk girişiminin uyandırdığı tutku dolu tepkiyi düşününce, Amerikalıların, özellikle de Amerikalı kadınların bu yeni çağrıya da duyarsız kalmayacakları ve ona destek verecekleri kanısındayım.

5 Aralık Pazar

Dün akşam resmin tamamını görememişim.

Cynthia Milton'ın heyecanlı ve savaşçı sözlerinin bir yankısı olacağını tabii ki anlamıştım. Ama işin özünü, gezegenimizde közlerin altında bekleyen ve bugün zincirlerinden boşanan o muazzam öfkeyi gözden kaçırmışım.

Neye karşı zincirlerinden boşanmıştı? Gaspçı sayılabilecek ve ağzından yakışıksız sözler dökülen bir Amerikalı politikacıya karşı mı? Yüzen hastaneyi un ufak eden ve Empedokles doktorlarının bizi terk etmesine yol açan canice saldırıya karşı mı? Hem bu dünyadaki hem öte dünyadaki yaşam hakkında bizim adımıza karar verme yetkisine el koyanlara karşı mı? "Sadece o kadar değil" dedi Ève. Aklımı karıştıran ve beni biraz sinirlendiren sözler ediyor. Ama düşündükçe ona hak veriyorum.

Bu güne başlarken, geçen haftaki senaryonun tekrarına tanıklık edecekmişiz izlenimine sahiptim; geçen hafta, First Lady'nin yaptığı çağrı sonrasında yurttaşları evlerinden çıkıp meydanlarda ona desteklerini göstermeye gitmişlerdi. Bu defa da protestocu kalabalıklar toplandı. Önce New York'taki Times Square gibi insanların televizyon söyleşisini dev ekranlarda izlemek üzere toplandıkları simgesel noktaları seçtiler. Sonra protestolar diğer kentlere sıçradı: Boston, Washington, Chicago, Miami, San Francisco veya Baltimore. Yani görünüşte, Tarih on gün arayla tekerrür ediyordu.

Ama sadece görünüşte böyleydi. Arada geçen sürede temelden bir şey değişmişti. Olaylar tarafından gözler önüne serilmediği sü-

rece onun farkına varmak kolay değildi; her halükârda ben, kendi payıma, neler olduğunu ancak bu akşam fark ettim ve bunun tüm sonuçlarını tartabilmem daha epey zaman alacak.

Bu kadar geç anladığım, "Empedokles'in Dostları"nın çok ileri tıpları, yüzen hastaneleriyle birlikte ortaya çıkışının dünyanın her yerinde önceliklerde ve değerler sıralamasında bir altüstlüğe yol açtığıydı. Artık hastalıklar yenilebildiğine, yaşlılık önlenebildiğine, ölüm geriletilebildiğine –ve bütün bunlar tek kuruş harcamadan, gökten inmiş... daha doğrusu denizden çıkmış bir hediye denebilecek bir lütufmuşçasına sağlandığına– göre, insanların yaşamındaki hiçbir şey –ne para, ne zaman, ne çalışma, ne toplumsal hiyerarşiler ne de güç dengeleri– eskiden sahip olduğu önemde değildi. Toplumlara şimdiye dek yön veren her şey marjinalleşiyor, çağdışı kalıyor, hatta anlamsızlaşıyordu.

Dün geceden beri birçok kanal ve internet sitesi meydanlarda yaşananları naklen veriyor. Saatlerce onları seyredip arada sırada notlar aldım.

İlk tespitim, insanların ifade özgürlüğünün her zaman geçerli olduğu ülkelerde olduğu kadar yürüyüş yapmanın şimdiye kadar cesaret işi, hatta intihar sayıldığı yerlerde de sokağa çıktıklarıydı. İyileşme, hastalıklardan kurtulma arzusu o kadar ağır basıyor ki "jandarma korkusu" artık bir işe yaramıyor. Yöneticilerin de duyguları gidip geldiği için otoritelerini gerçekten dayatma yoluna gitmiyorlar. Bu dünyanın güçlüleri –krallar, başkanlar, başbakanlar, mareşaller, askeri yöneticiler– savunacak ayrıcalıkları ve öncelikleri olmasına karşın, er veya geç başkaları gibi hasta oldukları ya da er veya geç olacakları, yüzen hastanelerde kendilerini ve yakınlarını tedavi ettirme hakkını elde etmelerinin konumları veya iktidarları sayesinde sağladıkları tüm avantajlardan daha hayati olduğu gerçeğini unutamıyorlar. Bu nedenle, göstericiler, hatta onların her zaman hasmı olanlar bile, şu anda bir biçimde müttefik haline gelmiş bulunuyor. Gözlerimizin önünde cereyan eden muazzam kitle gösterilerinin hiçbir yerde bastırılmaması herhalde böyle izah edilebilir.

Kalabalıkların bileşimi de alışılmışın dışında. Gençler kadar yaşlılar da var; kadınların sayısı erkeklerden açık ara daha fazla; annelerinin, babalarının ellerinden tuttuğu veya kucaklarında taşıdığı çocuklar görülüyor; ağır hastalar bile kollarında serum torbalarıyla sağlıklıların arasında yürüyor. Her türlü kökenden ve gelir

grubundan insan meydanları doldurmuş – son bilançoya göre, yüz kırk ülkenin üç bin kentinde otuz milyon protestocu meydanlarda. Örtülerin, tahta sandıkların üzerine veya açılır kapanır iskemlelere yerleşmişler; gece, gündüz, yağmur veya kar demeden yerlerinden kıpırdamıyorlar. Ellerinde pankartlar taşıyorlar, cep telefonlarını başlarının üzerinde tutarak yaşananları filme alıyor ve zaman zaman slogan atıyorlar: "Bırakın hastaneler geri gelsin!", "Bırakın doktorlar geri gelsin!" veya sadece "Bırakın geri gelsinler!" diye haykırıyorlar.

Gezegenin tamamı gözlerini bu kalabalıklara dikmiş durumda. Hiçbir yerde başka hiçbir haber geçmiyor. Kimse yolculuk etmiyor, kimse işe gitmiyor, her şey askıda. Ne basında ne de sosyal medyada, ne evlerde ne de iktidar çevrelerinde başka bir konudan söz ediliyor. Bugüne kadar görülmemiş en geniş çaplı, en sakin, en yenilmez tuhaf bir devrim adım adım ilerliyor.

Ève'e bakarsanız, gözlerimizin önünde cereyan eden, eski dünyanın, yani bizim bildiğimiz haliyle dünyanın can çekişmesinden başka bir şey değil. O dünyanın yok olması Ève'e o kadar kaçınılmaz geliyor ki şimdiden olmuş bitmiş bir hadise gibi söz ediyor ondan.

"Yarın uygarlığımızı inceleyecek olan tarihçiler, uygarlık o kadar aşınmıştı ki çökmesi için bir fiske yetti diyecekler. Son darbe hiç beklenmeyen yerden geldi ama zaten çok geçmeden şu veya bu şekilde gelecekti. İcat ettiğimiz ölüm saçan silahlar sonunda bize karşı dönmüşlerdi. Bu akşam –nükleer, bakteriyolojik ve kimyasal– bir bomba büyük bir kentte patlayabilir, on binlerce insanı öldürüp tüm yeryüzünde paniğe yol açabilirdi. Şansın yardımıyla felaketi en fazla bir, iki, beş yıl daha geciktirmeyi umut edebilirdik... Ama nihai olarak kaçınabilir miydik? Kesinlikle hayır. Kin ve nefret duyguları sürekli yükseliyor, teknoloji de onlara zincirlerinden boşanıp her şeyi yok etmelerini sağlayacak araçları –bazen bile bile, bazen hiç farkında olmadan– hazırlıyordu. Büyük bir felaketten sakınma olasılığımız neydi? Sıfır. Çağdaşlarımız bu yüzden beklenmedik bir anda çıkagelen kurtarıcılarına böylesine sarıldılar."

"Göstericilerin hepsinin seninle aynı analizi yaptığından emin misin?" diye sordum.

"Belki aynı sözcükleri kullanmıyorlardır ama hepsi aynı feci gerçekliğin, aynı korkuların yol açtığı aynı ruh hali içindeler."

Cevap olarak, ne anlama geldiği belirsiz bir dudak büküşüyle yetindim. Romancı komşum olayları doğru mu görüyor yoksa yanılıyor mu bilemiyorum. Bazen kendini fazla kaptırdığı oluyor, doğru, ama ona gelen "ani ilhamları" asla hafife almamayı öğrendim.

• • •

On gün önceki protestolarla bugün cereyan edenler arasındaki diğer bir önemli farklılık, öncekilerin esas olarak eşinin inatçılığına karşı mücadele eden bir kadını desteklemeye yönelik olmasıydı. Kuşkusuz o zamanki göstericilerin de aklında kendi hastaları da vardı; şayet Cynthia Milton davasını kazanır ve bir emsal oluşturursa, bunun kendilerinin de yararına olacağını düşünüyorlardı ama öncelikle onun için seferber olmuşlardı, çünkü Cynthia onların yüreğine dokunmayı bilmişti. Bu defa ise insanlar esas olarak kendileri ve yakınları için sokağa çıkmıştı. Nerede ve kim olurlarsa olsunlar, hepsinin tek bir talebi vardı: Yüzen hastanelerin geri dönmesi.

First Lady bunu iyi anlamıştı. Bu akşam, Tiananmen'den Times Square'e, dünyanın dört bir yanındaki kalabalıklara dev ekranlardan yayımlanan yeni bir televizyon söyleşisinde, tam da protestocuların talebi doğrultusunda bir çağrı yaptı:

"Yaklaşık iki hafta önce tanıştığım ve büyük saygı duyduğum bir adama, Demosthenes'e kişisel bir mesaj göndermek istiyorum."

Yüksek sesle tekrarladı: "Sayın Demosthenes!"

Sustu ve sanki gerçekten ona seslenmiş de cevabını işitmeyi umut ediyormuş gibi bekledi. Bu teatral tavır göstericilerin de hoşuna gitmiş olmalı ki sessizliği bozmadan, saygıyla beklediler. Cynthia Milton doğrudan Demosthenes'e hitap ederek sözlerini sürdürdü:

"Ulusunuz içinde hangi role sahip olduğunuzu bilmiyorum ama ben sadece sizi tanıyorum, tam yetkili temsilci olarak Birleşik Devletler hükümetiyle müzakereler yürütmek üzere geldiğinizde sadece sizinle temasım oldu. Beyaz Saray'da kalmıştınız, sonra da size gösterilen dostça konukseverlikten ötürü gelip bana teşekkür etmiştiniz.

Bu vesileyle, o sırada terminal evrede akciğer kanseri hastası olan Howard'ı iyileştirmek için elinizden geleni yapacağınıza söz vermiştiniz. Sözünüzü tuttunuz. Bugün sizin sayenizde kocam iyileşmiş bulunuyor. Aile doktorumuz Dr. Abel bunu teyit etti. O za-

mandan beri sizi göremediğim ve hangi adrese yazmam gerektiğini de bilemediğim için, şükranlarımı bir türlü bildiremedim. Bu fırsattan yararlanarak, herkesin huzurunda size ve eşimin tedavi edildiği hastane-geminin tüm personeline teşekkür etmek istiyorum. Siz Howard'a hayatını geri verdiniz, onu yere sermeye hazırlanan ölümü uzaklaştırdınız. Dostlarınız bize yeniden hayat verdi, buna karşılık biz de onlara ölümü sunduk. Hiçbir ahlaki kaygı taşımayan, yolunu şaşırmış fanatikler başkanı iyileştirenleri öldürdüler. Ben Howard'ı tedavi edenlere teker teker teşekkür etmeye hazırlanırken, şimdi yakınlarına başsağlığı dilemekten başka bir şey gelmiyor elimden.

Hem sizin hem de bizim yurttaşlarımızı aynı eylemin içinde, kendilerini iyileştirmeye adamış olanlarla iyileştirilme umuduyla gelenleri aynı anda katleden cani el, işte bu el bizi sizden ayırmak, sizi bizden uzaklaştırmak istiyordu ama hiç istemese de bizim kanımızı sizinkiyle, sizin yazgınızı bizimkiyle iç içe geçirdi. Artık birleştik ve ne yaşanırsa yaşansın hep öyle kalacağız. Beklentim, her yaş ve kökenden erkek ve kız kardeşler olarak, hayat adına, ilerleme adına birlik olmak.

Aziz dost Demosthenes, bilin ki evimizin kapıları size her zaman açıktır. Howard ve ben, size daima minnettar olacağız, sizi ağırlamaktan her zaman mutluluk duyacağız. Geri dönün! Dostlarınızla ve ulusunuzun harika doktorlarıyla birlikte geri dönün!

Şu anda beni dinleyen herkes adına, meydanlarda toplanmış herkes adına konuştuğumu biliyor ve size şöyle sesleniyorum: Gelin! Geri gelin! Sizi aramızda görmekten mutluluk duyacağız!"

6 Aralık Pazartesi

Washington'daki bilek güreşi ansızın Başkan Milton'ın üstünlüğüyle sona erdi.

Eşinin konuşmalarının bu sonuçta bir payı oldu mu bilmiyorum, ancak kitlesel gösteriler kesinlikle rol oynadı. Başkan yardımcısı dün gece havlu atarken başkanı "ehliyetsizlik" durumu içinde tutmak istediğinden dolayı neredeyse özür diledi.

Uyandığımda dinlediğim analistlere göre, başkan vekili daha da küçük düşürücü bir yenilgiden kurtulmak için geri adım atmıştı. Nitekim, Kongre bugün Howard Milton'ın tam yetkiyle görevine iadesini hemen hemen oybirliğiyle onaylamaya hazırlanıyordu. Garry Boulder öyle sert bir biçimde dışlanacaktı ki başkan yardımcılığını koruması çok güçleşecekti. O da başını kurtarmak için ilk adımı atmıştı.

Kamuoyu şu anda başkanın lehinde, öyle ki onun politikasına karşı çıkanlar susmaya, gözlerden uzak kalmaya, saldırının travmasını yaşayan Empedokleslilerin bir daha ortalarda görünmemeyi seçmesine dua etmekle yetinmeye mecbur kaldılar.

Zaten bu konuda neyle karşı karşıya olduğumuzu çok kısa bir süre içinde öğrenebiliriz. Beyaz Saray sözcüsü yaptığı basın duyurusunda, Çarşamba öğlen Arlington Askeri Mezarlığı'nda kurbanların anısına bir tören düzenleneceğini açıkladı. Son bilançoya göre, doksan ikisi Amerikalı, otuz biri yabancı –bunlardan dokuzu yüzen hastanede çalışanlardı– olmak üzere, toplam yüz yirmi üç can kaybı var.

Duyuruda, can kaybına uğramış ülkelerin yöneticileri anma törenine katılmak isterlerse, bundan memnuniyet duyulacağı bil-

diriliyor. Sözcü bu noktada okuduğu metni bir kenara bırakarak, başkanın, "Empedokles ulusu"nun temsilcilerinin davete olumlu cevap vermelerini canu gönülden umut ettiğini söyledi: "Kendileri Birleşik Devletler'in hem yöneticileri hem de halkı tarafından sıcak bir şekilde karşılanacak ve heyet başkanı tören sırasında söz almak üzere kürsüye davet edilecektir."

Böylelikle "onlara" dünyadaki tüm kameraların yöneleceği kamuya açık bir mekânda, belirli bir saatte randevu verilmiş oluyordu.

Benim de içlerinde yer alma şansı bulduğum küçük bir azınlık dışında, aynı zaman dilimini paylaştığımız insanlar "bu kişiler"den birini henüz hiç görmemişlerdi. Bu da iyice hararetli bir merak uyandırmalarına neden olacaktı.

Gelecekler mi? Kaç kişi gelecekler? Yöneticileri neye benziyor? Kürsüde nasıl bir konuşma yapacak?

Belirtilen saate kadar, bu sorular ve daha binlercesi dünyanın her yerinde zihinleri meşgul edecek.

• • •

Öğleden sonra sabırsızlığımı biraz olsun oyalamak için Agamemnon'un numarasını çevirdim. Tam anlamıyla, göle maya çalmak gibi bir şeydi bu yaptığım.

Telefonun açılma sesinin ardından Agamemnon'un zaten bildiğim kayıtlı mesajını duydum. Bu önemli bir şey değildi gerçi, ama eğer mekanik bir ses numaranın artık kullanılmamakta olduğunu bildirseydi daha büyük bir hayal kırıklığı yaşardım. Aşağı yukarı şöyle başlayan bir mesaj bıraktım: "Sadece yakında görüşüp görüşemeyeceğimizi öğrenmek için aramıştım..."

Acaba bir şeyler daha eklemem gerekir mi diye düşünürken, birlikte dolaşmaya çıkmış olan komşum ve vaftiz kızım birdenbire içeri girdiler. Ben de karşıda muhatabımın olmadığı telefona şu mesajı bıraktım: "Eve ve Adrienne'in de selamları var." Sonra da kapattım.

Bir ağızdan "Kimle konuşuyordun?" diye sordular.

Onları şöyle bir sıçratmak için, "Kayıkçıyla" dedim.

Karşımdaki dört göz de fal taşı gibi açıldı.

"Nerede?"

Biraz bekledim ve neden sonra telesekretere mesaj bıraktığımı itiraf ettim.

"Onu beklediğimizi söylemek istemiştim."

İki genç kadın benimle dalga geçse yeriydi. Ancak öyle bir şey yapmadılar. Hatta ikisi birden gelip yanaklarıma teşekkür mahiyetinde birer öpücük kondurdular.

7 Aralık Salı

Arlington'daki törenden önceki günün benim açımdan da bekleyiş ve tefekkür içinde geçeceğini sanıyordum. Meğer kaderimde bugünün hayatıma bambaşka bir damga vurması varmış. Yaşadığım sarsıntı hâlâ suruyor ve uzun, çok uzun süre devam edeceğe benziyor.

Medyada dünden beri Başkan Milton'ın yanında törene katılacak çeşitli ülkelerden çok sayıda yöneticinin adları sayılıp duruyordu. Bazıları bombalı saldırıda öldürülen yurttaşlarını anmak için törene gelirken, pek çoğu tamamen meraklarından ötürü, Empedokles temsilcilerini yakından görmek ve ellerini sıkmak amacıyla katılıyordu.

Ama biz, Eve ve ben, bugün bu olaydan fazla söz etmedik. Bütün günü onun yanında geçirdim. Dışarıda dolandık, ona zaman zaman oturup kitap okuduğum düz taşı gösterdim. O da bana evine bitişik, yazın çıplak denize girdiği küçük koyu gezdirdi. Bu kadar küçücük bir adada ve bunca yıl sonra hâlâ bilmediğimiz köşeler bulunması çok hoş.

Sonra kutsal bir yeri ziyaret eden hacılar gibi, la Rocheaux-Fras'ya gittik ve kumsalın eski ıssızlığına döndüğünü gördük. Gerçi deniz yükselmişti, Le Gouay sular altındaydı ve dolayısıyla cılız "yerel nüfus" dışında hiçbir ziyaretçi yoktu.

Konuşurken bir ara onun ve benim bu kadar uzun süredir birbirimizden sadece birkaç yüz metre uzakta yaşayıp civarda başka hiç kimse olmadığı halde aramızda hiçbir bağ, hatta sadece komşuluk bağı bile kurmamış olmamıza çok hayret ettiğimi belirttim. Demek bu tuhaf olayların yaşanması gerekiyormuş...

Ama Ève bu olayların sadece elverişli bir koşul veya katalizör olmadığını söyledi safça. "İşin aslı, ben şu son yıllarda insanlardan öyle nefret etmiştim ki katlanılmaz biri olup çıkmıştım. Yaşananlar beni bütün dünyayla, hatta fazla yakınımda oturan adamlarla bile barıştırdı."

Bana bu şekilde takılmasına elini elime alıp avcumda tutarak cevap verdim. Devam etti:

"Dünya şu son yıllarda açgözlülük ve kinin cirit attığı bir savaş meydanına dönmüştü. Her şey, sanat, düşünce, yazı, gelecek, seks, komşuluk, her şey kokuşmuştu... Ve birdenbire güçlü bir silgi darbesiyle karatahta siliniverdi, Tarih sıfırdan yeniden başladı, gezegenimiz tekrar masumiyetine kavuştu. Sence ona ne isim koymalıyız?"

"Gezegenimize mi yani?" diye sordum gevşek gevşek.

"Hayır, çocuğumuza."

Bu sözcükler, söylendikleri tonla daha uzun süre beynimde yankılanacaklar.

Ève, "Çocuğumuza" mı demişti?

O sırada yol kenarındaki bir taşa oturdu. Hemen yanıma ilişip gözlerimi yüzüne diktim. Gülüyor muydu, gülmüyor muydu? O da oyun olsun diye başka tarafa bakmaya başladı ama dudaklarının kenarına bir gülümseme yerleşmişti. O zaman benim ağzımdan da şu soru döküldü:

"Çocuğumuz mu?"

Cevap olarak ellerimi ellerine aldı ve başını kalbime yasladı.

Gözlerim dolmuştu.

8 Aralık Çarşamba

Bu defa da denizden gelecekleri ve –simgesel olarak– yüzen hastaneye bombalı saldırı yapılan yerin yakınında kıyıya yanaşacakları düşünülüyordu. Ya da havadan gelecekler ve Arlington Mezarlığı'nın karlı çimlerine bir helikopterle ineceklerdi. Ama onlar, deyim yerindeyse, gizli bir kapıdan geçip gelmeyi tercih ettiler: Hiç fark ettirmeden başkanlık kortejinin siyah limuzinleri arasına karıştılar. Ve ancak son dakikada, bir araçtan çıkıp resmi konuklara ayrılmış tribüne doğru yöneldikleri görüldüğünde, geldikleri anlaşıldı.

Heyetleri iki kişiden oluşuyordu: Önde güvenlik birimlerinin hemen tanıdıkları Demosthenes yürüyordu; böylece Empedoklesliler kimliklerini belirtme derdinden kurtulmuşlardı. Müzakerecinin peşinden ise onun başkanı olduğu her halinden belli olan bir kadın geliyordu.

Kraliçe Elektra.

Daha düne kadar hiç kimse ne adını ne yüzünü biliyordu, hatta varlığından bile kimsenin haberi yoktu. Bugün ise gezegenin en meşhur, en çok fotoğrafı çekilen ve kuşkusuz en güçlü şahsiyeti.

Kraliçe Elektra.

Daha gerçek unvanının ne olduğu, hatta "müdahil ulus"un yönetildiği siyasal sistemin başında bir hükümdar mı, bir başkan mı, bir başbakan mı, bir satrap mı, yoksa bir arkhon* mu bulunduğu bilinmeden, ilk dakikadan itibaren ona bu isim yakıştırıldı. Bilinmeyenler nasıl olsa sonunda öğrenilecek ama bunun önemi

* Antik Yunan'da kent devletlerinin çoğunda bulunan siyasal yönetici (ç. n.).

yok. Bugün karşımızda bir sima görmeye ihtiyacımız vardı ve onu gördük.

Kraliçe Elektra.

Kameralar ondan bir türlü ayrılmıyordu. Ya ekranın tam ortasında, ya yanda ayrı bir çerçeve içinde sürekli ekranlardaydı; sanki aramızdaki varlığının bir saniyesini –tek bir bakışını, tek bir baş hareketini, tek bir gülumseyişini, tek bir mimiğini, tek bir göz kırpışını– bile kaçırmak istemiyorlardı.

Yaşı veya kokeni konusunda bir iddiada bulunamayacağım. Kırk yaşında da olabilir, seksen yaşında da; yüz hatlarına gelince, tüm kıtalar ve tum ırklar arasında bağlantı kurmak mumkün: Sarışın, bronz tenli, çıkık elmacıkkemikli ve çekik gözlu. Agamemnon için, Oturan Boğa'nın Valkür ile aşkından doğmuş gibi duruyor dememiş miydim? Aynı gözlem, antik efsanelerdeki gibi onun kızı veya hiç değilse ailesinden biri olabilecek Elektra için de geçerli. Bakışlarımı Agamemnon'dan alamadığımı da söylemiştim. Bu, onun "kraliçesi" için daha da doğru.

Sadece onun gibi bir konuk törenin yıldızlığını Howard Milton'dan kapabilirdi. Çünkü başkanın görünümü de en az Elektra'nınki kadar mucizeviydi. Kamuoyu önüne son çıkışlarında, cildi ölüm maskı rengindeydi, sesi de mezardan geliyor gibiydi. Bunlardan geriye hiçbir şey kalmamış. Moro'nun arkadaşı yeniden gençleşmiş. İnsanı afallatan bir gençlik. Cildiyle, bakışlarıyla, yürüyüşüyle... Ayağa kalkma veya oturma biçimiyle... Sağındaki Elektra'nın veya solundaki Cynthia'nın kulağına eğilişiyle... Boyle bir üçlünun ortasında bulunmaktan mutluydu. Gösterişli, dingin, muzaffer haliyle ışık saçıyordu.

Şu fikre alışmak gerekiyor: Empedokles tıbbı tarafından tedavi edildiğinizde, sadece belirgin bir hastalığınız değil, yaşlanma da dahil görünür görünmez tüm hastalıklarınız iyileşiyor. "Yenilenmiş" olarak, geçmiş yıllar hiç hesaba dahil değilmiş gibi, yeniden yaşamaya başlayabiliyorsunuz. Meşhur "tünel"den geçtiğimden beri bunu bizzat denedim; Ève'de de hayranlık içinde gözlemledim; şimdi de tüm insanlığın gözlerinin önünde etkileyici bir örnek duruyor. Artık eskiye dönmek mümkün olabilir mi? Hastalığın ve ölümün gücünün her şeye yettiği zamana nasıl dönülebilir ki?

Milton kürsüye çıktığında, cildinden, duruşundan, sesinin tınısından öyle etkilenmiştim ki dikkatimi neler söylediğine verebilmek için gayret göstermek zorunda kaldım. Halbuki önemli bir konuşma yapıyordu.

"Hem kederli hem Tanrı'nın lütfu sayılabilecek bir gün yaşıyoruz. Kederli, çünkü tabutları burada sıralanmış duran yüz yirmi üç kişi bu şekilde ölmemeliydi, asla hedef seçilmemeliydi; yaşamak istiyorlardı, yaşamaya hakları vardı ve onların bu hakkını ellerinden alan canice eylem için hiçbir mazeret öne sürülemez.

Ama bugün aynı zamanda bir lütuf, çünkü insanlığımızın değerli bir dalıyla gerçekleştirdiğimiz hiç beklenmedik buluşmayı pekiştiriyor. Bu erkek ve kız kardeşlerimizi yitirmistik ve aslında kendimizi de yitirmistik. Bu gün bizi yeniden düşünmeye ve kim olursak olalım hepimizi kendimize şu temel soruları yöneltmeye sevk etmelidir: Biz kimiz? Nereye gidiyoruz? Ne olmak istiyoruz? Nasıl bir dünya inşa etmek istiyoruz? Ve bunu hangi değerlere dayanarak yapacağız?

Kendimize bu tarz sorular yöneltmemiz pek alışıldık bir durum değil. Olağan koşullarda gündelik kaygılar veya benim gibi sorumlu mevkilerdekiler için, devlet işlerinin gündelik idaresi bütün vaktimizi işgal ediyor. Ama beklenmedik kardeşlerimizle bu buluşma hepimiz için rotamızı gözden geçirmek, yoldan nerede saptığımızı anlamak ve dümeni yeniden doğru yöne kırmak için bir fırsat oluşturmalıdır."

Başkan daha sonra saldırının bazı kurbanlarını, özellikle de tedavi ettirmek üzere yüzen hastaneye götürdüğü annesiyle birlikte can veren genç bir mesai arkadaşını andı. Sonra da doğrudan Empedokleslilere seslendi:

"Şimdiye dek ayrı ayrı yol almıştık; bundan böyle birbirimize saygı göstererek, birbirimizden öğrenerek ve her daim yakın, dayanışma duygusu içinde, yan yana yürümeliyiz.

Sunu bilin ki kapımız size her zaman açık olacak ve birlikte güzel şeyler yapacağız."

Sonra sıra Elektra'ya geldi. Kürsüye çıktı, avuç içleri yere dönük ellerini, göğsünün üstünde, neredeyse boynunun başladığı hizada üst üste koydu; bu pek alışılmadık duruş biçimi bana kurbanlar veya izleyicilere yönelik bir saygı işareti gibi geldi ama bu bir varsayım tabii ki. . Ama her halükârda bu şekilde çizilen siluet heykelsi

ve zarifti; belki de yaratılmaya çalışılan etkinin altında öncelikle estetik kaygılar vardı.

Daha sonra İngilizce konuşmaya başladı. Coğrafi kökenini belirleyemediğim hafif bir aksanı vardı. Belki İsveç veya Hollanda... Önünde yazılı bir metin yoktu ama pek doğaçlama konuşuyor gibi de değildi; ya söylevini ezberlemiş ya da görünmez bir ekrandan okuyor izlenimi veriyordu.

Teamüllerin aksine, söze başlarken ne Birleşik Devletler başkanının ne de izleyiciler arasında bulunan başka birinin adını andı, doğrudan konuşmasının özüne girdi.

"Antikçağ'da yaşayan Empedokles Etna Dağı'na çıktığında ve toprağın derinliklerinden yükselen kükürt ve lav buharlarını hissettiğinde, aklın emrettiğine uyup bir yere sığınabilirdi. Ama o ilerlemeye devam etti ve tehlikeli biçimde kratere yaklaştı.

Bunu yaparken ölebileceğini biliyordu. Onun uzaktan öğrencileri olan bizler de harıl harıl yanan ocağa yaklaşırken, çıplak ellerimizle onun alevlerine meydan okurken ölümle yüz yüze gelebileceğimizi biliyorduk. Ölüm bizim kadim düşmanımızdır. Onunla, bizden önce başka hiç kimsenin yapamadığı gibi savaşıyoruz. Bazen biz onu yere seriyoruz, bazen de o bizi...

Düşmanımız dedim, değil mi? Daha açık ifade etmeliyim: Tek düşmanımız. Çünkü ölümü geriletebilecek bilgeliğe ve bilgiye erişildiğinde, geride ondan başka düşman kalmaz. Sonsuza dek ondan başka bir düşman, verilmeye değer başka bir kavga olmayacaktır.

Biz Empedokles'in dostları açısından mesele açık. Peki ya sizin için, yeniden kavuştuğumuz kardeşlerimiz? Tek düşmanımızın ölüm olduğunu kabul etmeye hazır mısınız? Evet, ölüm, sadece ölüm. Rakip güçler, başka halklar, başka ırklar değil. Biz değil. Sadece ölüm. Savaşmaya, peşine düşmeye, mağlup etmeye değer tek düşman. Önceliklerinizi yeniden gözden geçirmeye ve hem bizimle hem de kendi aranızda yeni bir sayfa açmaya hazır mısınız?"

Bu sözlerin ardından sanki bir yanıt bekliyormuş gibi sustu. Ve suskunluğu sürdü. Öyle ki Başkan Milton acaba ayağa kalkıp bir yanıt vermesi gerekiyor mu diye içinden geçirdiği aşikârdı. Şaşkın, hatta güvensiz bir halde çevresine bakındığı görüldü. Ama Elektra, biraz muzipçe bir gülümsemeyle söze devam etti:

"Bugün bir yanıt beklemiyoruz. Son haftalarda en tehlikeli imha araçları etkisiz hale getirildi. Bu nedenle hepimiz aceleyle değil, sakin

sakin düşünebiliriz. Bir karara varmak için ne kadar zaman gerekecekse kullanın ama dostlarınızın orada olduğunu, sizi izlediklerini ve beklediklerini asla unutmayın."

Bunları söyledikten sonra kürsüden ayrıldı ve başkanın sağındaki yerine döndü.

Kuşkusuz milyarlarca çağdaşım gibi, gözlerimi bir an olsun törenden ayırmamıştım. Ève ile Adrienne de yanımda en az benim kadar dikkatliydiler ve düşüncelere dalmışlardı. Benzer bir olaya tanık olma duygusu içimizi kaplamıştı ve bu ânın görkemini bozacak tek bir söz etmek istemiyorduk.

Ancak "kraliçe" sustuğunda, vaftiz kızım kendinde konuşma hakkı buldu. "Ben de onları bekleyenin biz olduğumuzu sanıyordum. Anlaşılan, onlar bizi bekliyormuş" diye gözlemini akıllıca dile getirdi. Sonra da ekledi: "Ama ne yapmamız gerektiğini pek anlayamadım."

Ève, "onlar" adına cevap verme yetkisine sahipmiş gibi, "Artık yetişkinliğe adım atmamız gerek" diye cevap verdi. "Geri dönmek için öne sürdükleri koşul bu."

Ben de, "Ya da geri dönmeyeceklerini kibarca söylemenin bir yolu bu" diye yorum yaptım.

İki genç kadından şiddetli bir tepki bekliyordum. Ama ikisi de itiraz etmedi. Son günlerde ne söylemiş olurlarsa olsunlar, "onları" bir daha hiç göremeyeceklerini kabullenmiş gibiydiler. Komşum sadece şakadan caka satmak için sözlerini şöyle bağladı:

"Yakınımızda kalacaklar, deniz kadar yakın..."

Bir an düşüncelere daldı, bakışı açıklara yöneldi.

Adrienne kalkıp odasına gittiğinde, sevgilim dünkü sohbete kaldığımız yerden devam eder gibi, "Kız olursa, adını Elektra koyarız" dedi.

Çocuk sahibi olma fikrine hâlâ alışamadığım için, ciddi mi yoksa uyduruyor mu diye ölçmek için yan yan ona bakarak sordum:

"Kesin emin misin?"

Omuz silkti.

"Sana takvimimin ayrıntılarını açıklayacak değilim ama sorunun cevabı evet, kesinlikle eminim. Çocuğumuz önümüzdeki yaz doğacak ve o zamana kadar Empedokles'in Dostları aramıza dönmüş olacaklar."

9 Aralık Perşembe

Bu hikâye –ve bu günlük– başlayalı tam tamına bir ay oldu. Birkaç kez günlüğü bırakmayı düşündüm; ama her seferinde bir şeyler oluyor ve beni bu işi sürdürmeye sevk ediyordu.

Bugün, artık devam etmek için hiçbir neden kalmadığından, kesin olarak günlüğümü noktalıyorum. Sığınağım bir süreliğine bir gözlem noktasına dönüşmüştü ama artık bu özelliğini yitirdi. Olaylarda yeniden bir alevlenme olsun ya da olmasın, geri gelsinler ya da gelmesinler, bu sayfa kapandı ve benim de rolüm sona eriyor. Bugünden başlayarak fırçalarıma ve çini mürekkebime geri dönüyorum.

Bununla birlikte, mahrem bir sonsöz olarak şunu da eklemem gerek ki, son otuz günde yaşanan olaylar sadece uçsuz bucaksız dünyayı dönüştürmekle ve Tarih'in sayaçlarını sıfırlamakla kalmadı, bu adayı da altüst etti. Şimdiye dek bir yalnızlıklar kalesi olan ada, şu anda hem Ève hem de benim için bambaşka bir şeye dönüştü.

Kendi Kralice Elektra'mızı yakında kucağımıza alacak mıyız? Benim yaşımda ve benim hayat tarzımla baba olabileceğime asla inanmazdım. Sevgilim için olasılık daha da düşüktü. Ama oldu işte. "Müdahil ulus" bir anlamda bize bir çocuk ve onun büyümesini görebilmemizi sağlayacak uzun yıllar armağan etti.

Daha önce sık sık lanetlediğim beklenmedik kardeşlerimizi, sırf bu nedenle bile olsa, kutsamayı görev biliyorum.

Atlas Okyanusu kıyısındaki küçük Antioche adasının yalnızca iki sakini vardır: Orta yaşın verdiği olgunlukla sessiz bir hayat sürmek isteyen Alec ile yazdığı ilk romanının yakaladığı başarı sonrası her şeyi ardında bırakan esrarengiz Ève. Birbirlerinden uzakta kırılgan yalnızlıklarının tadını çıkaran bu iki insanın yolu bir gün elektriğin, telefonların, televizyon yayınlarının, internetin, kısacası her türlü iletişim aracının etkisiz hale gelmesiyle kesişir.

Gerçeğe ulaşma imkânı kalmayınca fısıltısı gazetesi işlemeye başlar: Dünya bir nükleer felaketin eşiğindedir, Amerika küresel ölçekte bir terör saldırısına maruz kalmıştır, insanlığın hayatını kolaylaştıran teknolojik gelişmeler artık insanlığın sonunu getirmiştir...

Tüm dünya bu söylentilerle çalkalanırken, kendilerine Empedokles'in Dostları diyen, son derece gelişmiş bir teknolojiye ve tıp bilgisine sahip bir grup gizemli insan bu karmaşaya son vermek üzere çıkagelir. Alec bu insanların kim olduğunu öğrenmeye çalışırken, içinde yaşadığımız dünyanın çelişkileriyle de yüzleşmek zorunda kalır. Hiçbir şey artık eskisi gibi olmayacaktır.

"Hayal kırıklığı içeren bu satırları yazarken hikâyenin sonuna geldiğim izlenimindeyim. Geldiler, üstünlük kurdular, dünyada hem kaygı hem de umut rüzgârları estirdiler, sonra da gittiler."

Tarihsel romanlarıyla tanınan Maalouf, *Empedokles'in Dostları*'nda bu kez geleceğe yönelik bir kurguyla selamlıyor okuru. *Ölümcül Kimlikler* ve *Uygarlıkların Batışı* kitaplarında yer verdiği eleştirel gözlemlerin izinde yarı distopik bir dünya çiziyor. Platon'un mağarasından çıkıp Empedokles'in Dostları'yla tanışmaya davet ediyor bizi.

ISBN 978-975-08-4894-0
9 789750 848940
28 TL
KDV'den muaftır.